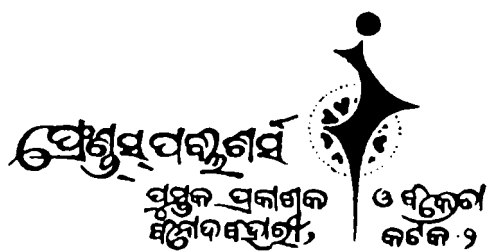

ସମଗ୍ର କବିତା

(୧)

ଡକ୍ଟର ମନୋରମା ବିଶ୍ୱାଳ ମହାପାତ୍ର

ସମଗ୍ର କବିତା (୧)
Samagra Kabita (1)

ଲେଖକା : ଡକ୍ଟର ମନୋରମା ବିଶ୍ୱାଳ ମହାପାତ୍ର
Writer : Dr. Manorama Biswal Mohapatra

ପ୍ରକାଶକ : ସହଦେବ ପ୍ରଧାନ
ପ୍ରେସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ - ୭୫୩୦୦୨
Publisher: Sahadev Pradhan
Friends' Publishers, Binodbehari
Cuttack-753 002, Odisha (India)

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ : ୨୦୧୪
First Edition : 2014

ପ୍ରଚ୍ଛଦ : ବିଭୁ ପ୍ରସୁନ୍ନ
Artist : Bibhu Prasunna

ଅକ୍ଷରସଜ୍ଜା : ଓମ୍ ଡିଟିପି ସେଣ୍ଟର, କଟକ
Typeset : Omm DTP Centre, Cuttack

ମୁଦ୍ରଣ : ଦି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପ୍ରେସ୍, କଟକ
Printer : The Lakshmi Press, Cuttack

ISBN 81-7401-789-5

Price : ₹ 225

କବିତା ଲେଖାର ଅମୃତ ଲଗ୍ନରେ

ସେ ସବୁଦିନ ଅନେକ ପକ୍ଷରେ ରହିଗଲାଣି କବିତା ଲେଖାର ପ୍ରଥମ ଦିନ । “ସରୁ ଦାଣ୍ଡ କଡ଼େ ଝଲଘର ଖଣ୍ଡି”ରେ ଖଡ଼ି ଛୁଆଁର ପ୍ରଥମ ଅନୁଭବ । ଦୂରଗାଁ । ତେଜା ତାଳଗଛ । ଅଶିଶ ଭୋର । କୁମାରୁଆ ଡାହୁକର ଡାକ । କଇଁ ଭର୍ତ୍ତି ପୋଖରୀ । ଶେଷରେ “କହଇ ମନ ଆରେ ମୋ ବୋଲ କର” କିମ୍ବା “ଆରେ ବାବୁ ଶ୍ୟାମଘନ ତୁ ଗଲେ ମଧୁଭୁବନ” ଆଦି ଗୀତର ସ୍ଵର, ସବୁ ମୋର ମନେପଡ଼ୁଛି । ସେଥିପାଇଁ ବାରମ୍ବାର ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଆଉଥରେ ଜନ୍ମ ହେବି କବି ହୋଇ ଆସନ୍ତା ଜନ୍ମରେ ଏଇ ଗାଁରେ । କବିତା ଲେଖାର ଅମୃତ ଲଗ୍ନକୁ ମୁଁ କେମିତି ଭୁଲିବି ।

ଆଜି ମୋର ସମଗ୍ର କବିତାର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ପାଞ୍ଚୋଟି କବିତା ସଂକଳନ ସ୍ଥାନିତ ହୋଇଛି । ଥରେ ଖାଲି ଡାକିଦେଲେ (୧୯୯୨), ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମା (୧୯୯୪), ଫାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥିର ଝିଅ (୧୯୯୮), ଭାବୁଛି ଚିଠି ଲେଖିବି ମାଆକୁ (୨୦୦୫) ଏବଂ ଏବେ ଖାଲି ଚିତ୍ର ଆଉ ଚିତ୍ର (୨୦୧୦) ।

ଆଜି ଏହି ସମଗ୍ର କବିତାର ପ୍ରକାଶ ଅବକାଶରେ ବଦଳି ଯାଉଥିବା ଅନେକ ଘଟଣା, ଯାହା ସେତେବେଳେ ମୋ କବି ମନରେ ଆଲୋଡ଼ନ ଆଣିଥିଲା । ମାଆ ମୋତେ କବି ଆଖି ଦିନେ ଦେଇଥିଲା । ବାପା ଦେଇଥିଲେ ପିଲାଦିନ ।

ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାଆ ଭିତରେ ରହିଛି ଈଶ୍ୱରାଟିଏ ।
 କୁଅମୁଳର ଯୋଦିନା ପତ୍ରକୁ ଛୁଇଁ ଯାଉଥିବା ପବନ
 ଦେହରେ ବି ଜୀବନ ଥାଏ । ମାଆ ଏବଂ ଝିଅର ଅନାବିଳ
 ସଂପର୍କ ଭିତରେ କେତେ ପଡ଼ିଆରା, କେତେ ଲୋଡ଼ିବା
 ପଣ । ସବୁକୁ ମୁଁ ସାଜତି ରଖୁଛି ସେ ସବୁ କବିତାମାନଙ୍କରେ ।

ଚିତ୍ରର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ କେତେ ସଜଡ଼ା ମନର
 ଉଜାରଣ । ଆଜି ଏଇ ସମଗ୍ର କବିତା ପ୍ରକାଶ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ସେହି ସବୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତମାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରୁଛି ।

ମନୋରମା ବିଶ୍ୱାଳ ମହାପାତ୍ର

| ସୂଚୀପତ୍ର |

ଥରେ ଖାଲି ଡାକିଦେଲେ [୧-୪୭]

- ▶ ତୁ ଆସିବୁ ବୋଲି ୩
- ▶ ତମ ପାଇଁ ୪
- ▶ ମେଘ ହୋଇ ଓହ୍ଲାଇବ ୫
- ▶ ମୃତ୍ୟୁ ଡାକୁଛି ତ କେତେବେଳେ
ଜୀବନ ଡାକୁଛି ୭
- ▶ ତମ ଯିବାବେଳ ୯
- ▶ ଏକୁଟିଆ ସକାଳର ପକ୍ଷୀ ୧୧
- ▶ ତା ପାଇଁ ସାରାଟା ଜୀବନ ୧୨
- ▶ ଜଗାଇ ୧୩
- ▶ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଗୋଧୂଳି
ସହିତ ଏକାକାର
ହେଲାବେଳେ ୧୫
- ▶ ଗାଁ ସହ ମୁହାଁମୁହିଁ କବି ଆଜି
ବହୁଦିନପରେ ୧୬
- ▶ ଗୋଟାପଣେ କବି ହୋଇଯା ୧୭
- ▶ ଅଶିଶ ଭୋର ୧୯
- ▶ ଗହଗହ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି ୨୧
- ▶ ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ଆନନ୍ଦରେ ୨୨
- ▶ କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ
କାଦମ୍ବିନୀ ୨୪
- ▶ ଘୁମୁସର ୨୫
- ▶ ଏଇ କୁଳାଡ଼ଗଡ଼, ଘୁମୁସର ୨୬
- ▶ ଅତୀତ ଆଜି ସ୍ଥାପତ୍ୟ
ପାଲଟିଯାଇଛି ୨୮

▶ ତୋ ଭିତରେ ତୁ ନା

- ଆଉ କିଏ ୨୯
- ▶ ତୁମେ ଆସିଲେ ତ
ନୁଆବର୍ଷ ଆସେ ୩୦
- ▶ କେଉଁ ରିଷିକେଶ
କେଉଁ ମଥୁରା ୩୨
- ▶ ଭାରତବର୍ଷ (୧) ୩୨
- ▶ ତୋତେ ମୁଁ ଚିହ୍ନେ ଓଡ଼ିଶା ୩୪
- ▶ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର କଞ୍ଚବଟ ତଳେ ୩୬
- ▶ ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର ଆସିବା
ଯେମିତି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ୩୭
- ▶ ବହୁଦିନ ପରେ ବାଲିଆପାଳ ୩୯
- ▶ ଧାନକେଣ୍ଡାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ୪୦
- ▶ ଥରେ ଖାଲି ଡାକିଦେଲେ ୪୦
- ▶ ମୋର ନୁହେଁ ୪୨
- ▶ ମୋତେ କେହି ଡାକିନ
ଏଥର ୪୩
- ପୃଷ୍ଠବନ୍ଧ
- ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମା [୪୭-୯୮]
- ସାତଜନ୍ମ ବି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ନୁହେଁ ୪୮
- ▶ ଏକୁଟିଆ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ୪୯
- ▶ ଶବ୍ଦର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଭିତରେ ୫୦
- ▶ ଆଜି ପୁରୀରେ (୧) ୫୧
- ▶ ଦୁର୍ଗାପୂଜାର ଦିନ ୫୨

▶ ତୋର ଜଳମୟ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ	୫୩	▶ ବୋମା ବି ପାଲଟିଯିବ	
▶ ଆଜି ପୁରୀରେ (୨)	୫୪	ଫୁଲଟିଏ	୭୫
▶ ସେଦିନ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମୋଘ	୫୫	▶ କାଳଜୟୀ କବିତାର ଧାଡ଼ି	୭୭
▶ ଅନୁଗୋଳ ପାଇଁ କବିତାର		▶ ଯୋଡ଼ାଶଙ୍ଖରେ ନୁହେଁ	୭୮
ଭୂମିକା	୫୬	▶ ମୁଁ ତ ଅଧିକ କିଛି ଚାହିଁନଥିଲି	୭୯
▶ ମୋ ଦେଶ ମୋ ଭାରତବର୍ଷ	୫୭	▶ ଆ ମୋ ଛାଇକୁ ଆ	୮୦
▶ ଝିଅଟିର ମନ ଭଲ ନଥିଲା	୫୯	▶ ଶୁଣିଲି ମୋତେ ଖୋଜୁଥିଲ	୮୧
▶ ଆଜି ଏତେଦିନ ପରେ	୬୧	▶ ଭଡ଼ାଘର	୮୨
▶ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଯାଏ	୬୨	▶ ଶବ୍ଦଟିଏ ଖସିଗଲେ ଅଜାଣତେ	୮୨
▶ ଭଲ ପାଇବା ଚାରିଆଡ଼େ	୬୩	▶ ଚିରକାଳ ଏମିତି	୮୩
▶ ଘର (୧)	୬୩	▶ ବୟସ୍କ ହୋଇଯାଉଛି	୮୪
▶ ବର୍ଷା ଆସିଲେ ମୋ’		▶ କବି ତମେ ଜୀବନର କବି	୮୫
ଭିତରେ ପତ୍ର କଅଁଳେ	୬୪	▶ ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ	୮୬
▶ ଗାଁ ମୋର	୬୫	▶ କବି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ ସ୍ବପ୍ନ	
▶ ଏଇ ଭଗ୍ନ ସମୟରେ	୬୫	ଦେଖିପାରେ	୮୬
▶ କିଛି ପଚାରନି	୬୬	▶ ରହ ବର୍ଷା ରହ	୮୮
▶ କିଏ ଶୁଣିବ ମୋ କଥା	୬୬	▶ ନହେଲେ ବି	୮୯
▶ ଏଠି ଏତେ ନିର୍ଜନତା	୬୭	▶ ମଣିଷକୁ ଭଲପାଏ	୮୯
▶ ମୁଁ ଜନ୍ମିବି କବି ହୋଇ	୬୮	▶ ତୁ ରହିଲୁ ଯାହା ଅପେକ୍ଷାରେ	୯୦
▶ ବାଲିଆପାଳ ଜାଣେ ନାହିଁ	୬୯	▶ ତୁମରି ବିଷୟ ହାତ	୯୦
▶ ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧ ତନ୍ମୟତା	୭୦	▶ ବଣକୁ ଯିବୁନି ବାବୁ	୯୧
▶ ସବୁ ସାଇତି ରଖିବି	୭୧	▶ କେବଳ କବିତା ପାଇଁ	୯୨
▶ ସେଦିନ କବିତା ଲେଖା		▶ କବି ରଖି ଜଗନ୍ନାଥ ପାଣି	୯୨
ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ	୭୨	▶ ମନା କର ନାହିଁ	୯୩
▶ ଦିଲ୍ଲୀ	୭୩	▶ ଏଥର ଗାଆଁରେ	୯୪
▶ କାହିଁକି ବସିଛି	୭୪	▶ ଏମିତି ଗୋଟିଏ	
		ଗୋଟିଏ ଦିନ	୯୬

▶ ମାଟିକୁ ଛୁଇଁଲା ବେଳେ	୯୬	▶ ମଧୁବନ	୧୨୩
▶ ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମା	୯୭	▶ ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେଁ	୧୨୩
ଫାଲଗୁନି ତିଥିର ଝିଅ [୯୯-୧୪୪]		▶ ଶବ୍ଦ ଶୋଇପଡିଲେ	୧୨୫
▶ ସମୟ ସରିଯିବା ଆଗରୁ	୧୦୧	▶ ଶ୍ରବଣକୁମାର	୧୨୬
▶ ଘର (୨)	୧୦୧	▶ ବିଶ୍ୱାସରେ ସବୁଜ କରିଦିଅ	୧୨୬
▶ ଭୋର ସ୍ୱପ୍ନ	୧୦୩	▶ ସବୁଜ ଭୂମିକୁ	୧୨୭
▶ ଘର (୩)	୧୦୩	▶ ଘର (୫)	୧୨୮
▶ କାହିଁ ମେଘ କାହିଁ ପ୍ରିୟ ନଇ	୧୦୪	▶ କବିର ମାଆ	୧୨୯
▶ ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ଚାକିରି ଦରକାର	୧୦୫	▶ ମୁଁ ସେଦିନ ନଥିଲେ ବି	୧୩୦
▶ କାହାକୁ ମୁଁ ଡାକୁଥିଲି	୧୦୭	▶ ତୁମକୁ କହିନି	୧୩୧
▶ ମାଆକୁ ଭାଗ କରାଗଲା	୧୦୮	▶ କେବେ ଫେରିବ ବନବାସରୁ	୧୩୨
▶ ରୋହିତାଶ୍ୱ	୧୦୮	▶ ଘର (୬)	୧୩୩
▶ ସବୁ ମାଆ ଭିତରେ		▶ କବି ବୋଲି ଡାକିଦେଇ	୧୩୩
ଇଶ୍ୱରାଟିଏ	୧୦୯	▶ ଆଜି ତୁମ ଜନ୍ମଦିନ	୧୩୫
▶ ମୁଁ ଆଜି ଫେରିଯିବି	୧୧୦	▶ ସ୍ୱପ୍ନଟିଏ ତିଆରି	
▶ ଆଜି ଭାରି ଅଲଗା ଲାଗୁଛି	୧୧୨	ହୋଇଥିଲା ଦିନେ	୧୩୭
▶ ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ ପହଞ୍ଚିବି	୧୧୨	▶ ଶବ୍ଦଟିଏ ପ୍ରତିମାଟିଏ	୧୩୮
▶ ଘର (୪)	୧୧୩	▶ ବାହୁଡିବାର ବେଳ	୧୩୯
▶ ଅକାତକାତ ପାଣିରେ	୧୧୫	▶ କିଛି ବି ବଦଳି ନାହିଁ	୧୪୦
▶ ମୋତେ ପାଖକୁ ଡାକିନିଅ	୧୧୬	▶ ଦେବୀମାନେ ସ୍ୱୟଂ	
▶ ଦୁଇଟି କବିତା	୧୧୭	ମନୋମୟୀ	୧୪୨
▶ ଡେରି ହୋଇଯାଇଥିବ	୧୧୮	▶ ଫାଲଗୁନି ତିଥିର ଝିଅ	୧୪୩
▶ କୁଆଡେ ନେଉଛ ମୋତେ	୧୧୯	• ସେ ହିଁ ସୃଜନମୟୀ ବିଶ୍ୱରୂପା	୧୪୫
▶ ଗୁଆମାଳ	୧୨୦	ବିଶ୍ୱାସର ପଦ୍ମବନ [୧୪୬-୧୭୬]	
▶ ଦେବୀ ନୁହେଁ	୧୨୧	▶ ଝିଅ ଶାଶୁଘର ଚାଲିଯିବ	୧୪୭
▶ ଟ୍ରେନ୍ ଝଙ୍କାରେ ଗାଁ	୧୨୨	▶ ପାଖରେ ନଥାଏ	୧୪୮

▶ ଏବେ ଫେରିବାକୁ ହେବ	୧୪୯	▶ ଉଦାସ ମେଘର ଦେଶ	୧୭୨
▶ ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ସ୍ୱପ୍ନ		▶ ଆଉ କାହା ତାକ	୧୭୩
ଦେଖୁଥିଲେ ଫକୀରମୋହନ	୧୫୦	▶ ତୁ କାନ୍ଦିଲେ	୧୭୪
▶ କେଉଁ କବିତାର ବିଭୂତି	୧୫୧	▶ ମାସିତୋନିଆ ବିମାନ	
▶ ମୃତ୍ୟୁବାକ୍ଷୀ	୧୫୨	ବନ୍ଦରେ	୧୭୪
▶ ହାତ ପାପୁଲିରେ ଜୀବନ	୧୫୨	▶ ଆଜି ଏଇ ଶେଷ ଶରତରେ	୧୭୫
▶ ମୁଁ ନାହିଁ	୧୫୩	▶ ପଟିଆଲା	୧୭୬
▶ ମୁଁ ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ	୧୫୪	ଭାବୁଛି ଚିଠି	
▶ ମୋ ଦେଶର ମାନଚିତ୍ର	୧୫୫	ଲେଖୁଛି ମାଆକୁ [୧୭୭-୨୧୮]	
▶ ବାରିପଦା	୧୫୬	▶ ମାଆ ଦେଲା କବି ଆଖୁଟିଏ	୧୭୯
▶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ନାମ	୧୫୭	▶ ନୋଲକପିନ୍ଧା ମୁହଁ	୧୮୦
▶ ତମରି ଗାଁରେ ମୋ ଘର	୧୫୮	▶ ଜରାନିବାସରେ	୧୮୧
▶ ଘର ଫେରିବାର ବେଳ	୧୫୯	▶ ଝିଅ ପଢ଼ାଘର	୧୮୨
▶ କବିତା ଗୋଟିଏ ସେତୁ	୧୬୦	▶ ମାଆ ଦିନେ ଅପାଂକ୍ତେୟ	
▶ ମୁଁ ଏଠି ଥିଲି କିଛି ଦିନ	୧୬୨	ହୋଇଯାଏ	୧୮୩
▶ ପଦ୍ମବନରେ ବିଶ୍ୱାସର		▶ ନିରାହ ନଈର ଆଡ଼ୁକଥା	୧୮୪
ମୋ ଘର	୧୬୩	▶ ମାଆ ଯେଉଁଠି ବି ଥାଏ	୧୮୫
▶ ଆସିଲା ବେଳେ	୧୬୪	▶ କଲୁରାବେଷ	୧୮୬
▶ ସୁଦୀର୍ଘ ତିରିଶ ବର୍ଷ	୧୬୫	▶ କବିର ମାଆ	୧୮୭
▶ ସୁଗନ୍ଧିତ ବାରିପଦା	୧୬୬	▶ ଗହଗହ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି	୧୮୮
▶ ଭାରତବର୍ଷ (୨)	୧୬୭	▶ ମାଆ, ମୁଁ ଏବଂ ସମୟ	୧୮୯
▶ ଦେବୀ ଦର୍ଶନ	୧୬୮	▶ ଶୈଶବ ଝୁଲୁଛି କାନ୍ଦୁରେ	୧୯୦
▶ ବହି ମେଳାରେ	୧୬୮	▶ ଯେତେଯେତେ ଅଘଟଣ	୧୯୧
▶ ତମକୁ ଚିଠି ଲେଖୁ ଲେଖୁ	୧୬୯	▶ ବାପଘର (୧)	୧୯୨
▶ ମେଘ ସହ	୧୭୦	▶ ଭଙ୍ଗାସିଡ଼ି ବାଟ ଦେଇ	୧୯୪
▶ ଈଶ୍ୱରୀ ଈଶ୍ୱରୀ ମନେ		▶ ଈଶ୍ୱରୀ ଈଶ୍ୱରୀ ମନେ	
ହେଉଥିବା	୧୭୧	ହେଉଥିବା	୧୯୪

▶ ଭୁଲିଗଲି ପଚାରିବାକୁ	୧୯୫	• ସୃଜନର ମଞ୍ଜି	୨୧୯
▶ ପୁରାଣର କେଉଁ ଦେବୀ ପରି	୧୯୬	ଏବେ ଖାଲି ଚିତ୍ର ଆଉ ଚିତ୍ର [୨୨୦-୩୦୨]	
▶ ମାଆର ଭାଗ୍ୟ	୧୯୮	▶ ରାଞ୍ଚ ଗଲାବେଳେ;	
▶ ମାଆ ବିଷୟରେ ରଚନା	୧୯୯	ତପସ୍ବିନୀରେ	୨୨୧
▶ ଭଲ ଦିନର ହାତ ଧରି	୨୦୦	▶ କୋମଳ ଗାନ୍ଧାର ଗାଗ	
▶ ସମୟର କାଠ ସିନ୍ଦୂରରେ	୨୦୧	ଅଭ୍ୟାସ କରୁ କରୁ	୨୨୪
▶ ଭୋର ସ୍ବପ୍ନ	୨୦୨	▶ ଆଜିକାଲି ମାଆ ଆଉ	
▶ ମାଆ ଭିତରେ ଈଶ୍ବରୀ	୨୦୩	ଘିଅଦୀପ କଥା ପଚାରେନି	୨୨୫
▶ ଦେବୀ ଦର୍ଶନ	୨୦୪	▶ ଶାଳପ୍ରାଂଶୁପରି	୨୨୬
▶ ଏଇ ଆମ ଶତାବ୍ଦୀ, ସର୍ବଜୟା	୨୦୫	▶ ଜନ୍ମଗୁ	୨୨୮
▶ ମାଆର ଖୁସି ଆଜି ଆକାଶ ଛୁଇଁଛି	୨୦୬	▶ ସାନଭାଇ	୨୨୯
▶ ଦେବକୀ ହେବୁ ଯଶୋଦା ବି ହେବୁ	୨୦୭	▶ ବାନପ୍ରସ୍ତରେ	୨୩୦
▶ ତୀର୍ଥରୁ ଫେରିଲା ପରେ	୨୦୮	▶ ବାପଘର (୨)	୨୩୧
▶ ମଠାଶାଢ଼ିର ଦିନ	୨୦୯	▶ ବାପଘର (୩)	୨୩୩
▶ ମାଆ ରକ୍ଷାଘର	୨୧୦	▶ ପରୀ ଚିତ୍ର ଆକୁଛି	୨୩୪
▶ ମାଆର ଛାଇ	୨୧୧	▶ ଆଜି ପରୀର ଜନ୍ମଦିନ	୨୩୬
▶ ମାଆକୁ ଏବେ ଅଶୀବର୍ଷ	୨୧୨	▶ ଖେଳସ୍ଥଳ ପରୀର	୨୩୮
▶ ବିସର୍ଜିତା ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ	୨୧୪	▶ ଏବେ ଖାଲି ଚିତ୍ର ଆଉ ଚିତ୍ର	୨୩୯
▶ ଜିଦ୍‌ଖୋର ପିଲାଦିନ	୨୧୫	▶ ରୂପକଥାର ପରୀ	୨୪୦
▶ ଜୀବନର ଏଇ କୁହୁକ ଭିତରେ	୨୧୬	▶ ପରୀ କବିତା ଲେଖୁଛି	୨୪୦
▶ ଭାବୁଛି ଚିଠି ଲେଖିବି ମାଆକୁ	୨୧୭	▶ ପରୀ ପାଇଁ ଚିଠିଟିଏ	୨୪୨
		▶ ବଡ଼ସ୍ଥଳ	୨୪୪
		▶ କୁନି ଝିଅ ପାଇଁ କକମିନୀ	୨୪୭
		▶ ତୁ ତୋ ପରି ହେବୁ	୨୪୯
		▶ କେମିତି ଅଛରେ	୨୫୦
		▶ ସ୍ବର୍ଗଦ୍ବାର କିମ୍ବା ହରିଦ୍ବାର	୨୫୧

[କ]

▶ ମାଓବାଦୀ ଘେରରେ	୨୫୨	▶ ଆଜି ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ	୨୭୫
▶ ଗଣତନ୍ତ୍ର ନଥିପତ୍ର ତଳେ	୨୫୩	▶ ସମୟ ସରିବାର ସ୍ୱର	୨୭୭
▶ ଦେଶର ସୁଗନ୍ଧ	୨୫୫	▶ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ପଡ଼ୋଶୀ	୨୭୮
▶ ଭାରତ	୨୫୭	▶ ମାଆର ବଡ଼ କଷ୍ଟ ଏବେ	୨୮୨
▶ ଏଇ ପତାକା ଆମ ଆୟୁଧ	୨୫୯	▶ ସମୟ ଅଟକିଯାଉ	୨୮୩
▶ ମୋ ଦେଶ	୨୬୦	▶ ଯେଉଁଠି ଥାଆ,	
▶ ଶିଶୁମେଧ ଯଜ୍ଞ	୨୬୨	ତୁ ଭଲରେ ଥାଆ	୨୮୪
▶ କ୍ରାନ୍ତି ପତାକା ତଳେ	୨୬୪	▶ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର	
▶ ତେର ଦିନରୁ		ଲାଗିବ ପୃଥିବୀ	୨୮୬
ଦେଖାହୋଇନି	୨୬୫	▶ ନିର୍ବାସିତ ଦ୍ୱୀପରେ	୨୮୭
▶ ମୟୂରାକ୍ଷୀ ଏକ		▶ ସୁଧା	୨୮୮
ନଦୀର ନାଆଁ	୨୬୬	▶ ପିଲାଦିନ ଗାଁ'ରେ	୨୮୯
▶ ଆ, ଘଡ଼ିଏ ବସିପଡ଼		▶ ସିବାଲିକ୍‌ରେ ସିମଲା	୨୯୦
ମୋ ପାଖରେ	୨୬୭	▶ ଯେତେକଥା ପଛ ତାରିଖର	୨୯୨
▶ କବିତାର ପକ୍ଷୀ	୨୬୮	▶ ଏଠି ଏତେ ନୀଳକଣ୍ଠ ପକ୍ଷୀ	୨୯୩
▶ ଆସ ସାଙ୍ଗ		▶ ମଣିପୁରୀ କବିମାନେଁ	୨୯୪
ହୋଇ ଖୋଜିବା	୨୬୯	▶ ଜଳକ୍ଷର ଆକାଶରେ	
▶ କେତେବେଳେ		କାର୍ତ୍ତିକର ଜହ୍ନ	୨୯୬
କିଏ ଡାକିବ	୨୭୦	▶ ତପସ୍ୱିନୀରେ ରାଞ୍ଜି	୨୯୮
▶ ମାର୍ଗଶୀର ଜନ୍ମଦାସ	୨୭୧	▶ ଚିତ୍ର ଅଙ୍କା ସରିନାହିଁ	୨୯୯
▶ କବିର ଗାଁ'ରେ	୨୭୩	▶ ଘର (୭)	୩୦୧
▶ ଚାଲିଯିବା ହରିଦ୍ୱାର	୨୭୪		

ଥରେ ଖାଲି ଡାକିଦେଲେ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୧୯୯୭

ତୁ ଆସିବୁ ବୋଲି

ଆଜି ଏଇ ସକାଳଟା
କେମିତି ଖୋଲିଯାଉଛି
ମୋ ସାମ୍ନାରେ ପରସ୍ତ ପରସ୍ତ
କିଟିରି ମିଟିରି ଶବ୍ଦରେ
ଭରିଗଲାଣି ପୃଥ୍ବୀ
ବଗିଚାର ଏକଲା କୋଣରେ
ତୁପତାପ୍ ସୁନ୍ଦର ଫୁଲଟି
ଫୁଟିଲା କେମିତି । ।

କି ଫୁଲ ସେ କି ନାମ ତାହାର
ଖାସ୍ ତୁ ଆସିବୁ ବୋଲି । ।

ଏଇ ଦେଖ୍
ତୁ ଆସିବୁ ବୋଲି
ଅଳକ୍ଷରେ ଭରପୂର
ଅସଜଡ଼ା ଜୀବନ ବି
ସୁନ୍ଦର ଲାଗୁଛି । ।

କୁଳୁକୁଳୁ ଶବ୍ଦକରି ମୋ ସାମ୍ନାରେ
ଜଳବେଣୀ ନୀତିଏ
ଆବେଗରେ କୁଳୁକୁଳେଇ ହୋଇ
ବୋହିଯାଉଛି । ।

ତୁ ଆସୁଥା ମୋ ସ୍ବପ୍ନରେ, ଭାବନାରେ
ମୁଁ ଏମିତି ମହକି ଯାଉଥାଏ
ଭିତରେ ଭିତରେ
କାଳ କାଳ ତୋ ଅପେକ୍ଷାରେ । ।

ତମ ପାଇଁ

ଏ ଜୀବନ ଚମତ୍କାର
 ଖାସ୍ ତମ ପାଇଁ
 ଏକାବେଳେ ଖୁସି ସବୁ ବୁଣିବାଣି ହୋଇଯାଏ
 ଘର ସାରା
 ନିଃଶବ୍ଦରେ ଶବ୍ଦ ଫୁଟେ
 ସମସ୍ତ ଆକାଶ ହୁଏ ତାରାମୟ
 ମେଘମୟ ଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସାରା । ।

ଖାସ୍ ତମ ପାଇଁ
 ପାହାନ୍ତର ବାସ୍ନା ଆସି କୁତୁକୁତୁ କରିଦେଇ
 ଚାଲିଯାଏ ସର୍ବାଙ୍ଗରେ,
 ଆକାଶ ଫଟାଇ
 ବର୍ଷା ପଡ଼େ ଝରି
 ତମ ଭଲପାଇବାର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ । ।

ଦିନେ ନିଷ୍ଠେ ମରଣ ବାହୁଡ଼ିଯିବ
 ମୁଁ ମରିବି ନାହିଁ
 ଖାସ୍ ତମ ପାଇଁ । ।

ବାସ୍ନାମୟ ଶୈଶବରୁ
 ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ମୋ ପୃଥିବୀ ପରିଣତ ହେଉଥାଏ
 ସୁନ୍ଦରିଆ ପୃଥିବୀରେ
 ମୋ ପୃଥିବୀ ଶିହରିତ ହେଉଥାଏ
 ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ । ।

ମୋତେ ନେଇ ବାରମ୍ବାର
 ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଉଥାଏ
 ଅପାର୍ଥିବତାରେ । ।

ତମ ଭଲପାଇବାର ପୃଥୁବୀରେ
 ଜରା ଓ ମରଣ ନାହିଁ
 ଅନୁତାପ ଅନୁଶୋଚନା ବି ନାହିଁ
 ସ୍ୱର୍ଗଟିଏ ଛପି ଅଛି
 ଛଳଛଳ ଜୀବନ ଭିତରେ
 ଖାସ୍ ତମ ପାଇଁ
 ମରଣ ବାହୁଡ଼ିଯିବ ମରିହେବ ନାହିଁ । ।

•

ମେଘ ହୋଇ ଓହ୍ଲାଇବ

କାହିଁ ଆଜି ମୋ ସ୍ୱପ୍ନର ଗୋବରଲିପା ଅଗଣା
 ତୁଳସୀ ଚଉଁରା
 ମୋର ସୁଗନ୍ଧିତ ପିଲାଦିନ
 ନାଲି କନିଅର
 ଚଗର ଓ ସୋରିଷଫୁଲର ଗାଁ
 ବୋମାବର୍ଷା ବିମାନରୁ
 ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଖସିପଡ଼େ ଆଜ୍ଞା ମୋର
 ସୁକୁମାର ପିଲାଦିନ ମୋର । ।

ଏଇଠି ଥିଲା ମୋ ଗାଁ
 ସୁବାସିତ ଶ୍ଳେଷବର ଗାଁ
 ଛଳଛଳ ସୁବର୍ଣ୍ଣର ରେଖାଟିଏ
 ନଇ ହୋଇ
 ଯାଉଥିଲା ବହି । ।

ସେଦିନ ଏଇଠି
 ଏଇ ନୁଆଁଣିଆ ଚାଳଘର
 ଏରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧକୁ ଡେଇଁ

ମା ପଶିଥିଲା ଏଇ ଘରେ
ନୁଆବୋହୁ ହୋଇ । ।

ବିତିଯାଇଥିବା କେତେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୂତିର ଦିନ
କେତେ ନହୁନୁହାଣ ହେବାର ଦିନ
ସେ ଭୁଲି ନାହିଁ । ।

କଞ୍ଚା ହଳଦୀ ବାସ୍ନାରେ
ମହମହ ବାସୁଥିଲା ମାଆ ଦେହ
କଞ୍ଚା ଗୋବର ଓ ହଳଦୀର ମିଶ୍ରିତ ବାସ୍ନାରେ
ଘରର ଅଗଣା
ମନେ ହେଉଥିଲା
ମଦିରର ସିଂହଦ୍ବାର । ।

ସଞ୍ଜବେଳେ ଦୀପ ଆଲୁଅରେ
ମା ମୁହଁ ଦେବାମୁହଁ ପରି
ବିହ୍ବଳ ଉଜ୍ଜ୍ବଳ । ।

ମିଛ ହେଲେ ବି ମୋତେ ସତ
ଏଇ ଗାଁ କଳାଘୁମର ପାଣିରେ
ସଉତୁଣୀ ଜାଳାରେ
ଜୀବନ ହାହୁ-ହାହୁ
ବଡ଼ମା ବଞ୍ଚିଯାଉଥିଲା ସେଦିନ । ।

ଏଠି ଆଜି ଫୁଲ ନାହିଁ
ପତ୍ର ନାହିଁ
ଯେଉଁଆଡ଼େ ଅନାଇଲେ
ଧୂ ଧୂ ନିଆଁର ଝଲକ
ଚାରିଆଡ଼େ ବିସ୍ଫୋରଣ
ମରୁଭୂମି ହିଁ କେବଳ । ।

ମୋ ଗାଁର ଶୋକଜର୍ଜରିତ କେତେ ମୃତ ଆତ୍ମା
 ସେମାନଙ୍କ ଆଗେ ଦିଶେ ରକ୍ତବର୍ଷ
 ବାରୁଦ ବାସ୍ତାରେ
 ଅଜ୍ଞାନରେ
 ସେମାନଙ୍କ ମୃତ ଦେହ
 ଦିଶେ ମୋତେ ଆହୁରି ବିବର୍ଷ । ।

ସେଇ ମୃତ ଲୋକମାନେ
 ମେଘ ହୋଇ ଓହ୍ଲାଇବେ
 ଏଇ ବନ୍ଧ୍ୟା ପୃଥିବୀରେ
 ଆସନ୍ତା ଜନ୍ମରେ । ।

ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମୋର ଦେଖା ହେବ
 ଅନ୍ୟ କେଉଁ ନୂତନ ଗ୍ରହରେ
 ପୁଣି ନୂଆ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ହେବ ପୃଥିବୀରେ
 ଚମକାର ନଇଟିଏ ଫିଟିଯିବ
 ସ୍ରୋତସ୍ନିନୀ ହୋଇ
 ଶସ୍ୟାୟିତ କରିଦେବ ଦୁଇକୁଳ
 ଉଛୁଳାଇ ଦେଇ । ।

•

ମୃତ୍ୟୁ ଡାକୁଛି ତ କେତେବେଳେ ଜୀବନ ଡାକୁଛି

ମୁଁ ଜାଣେନି କେତେବେଳେ କିଏ ଡାକିବ
 ମୃତ୍ୟୁ ଡାକିବ କି ଜୀବନ ଡାକିବ । ।

କାହାର ସ୍ନେହମୟ ଡକରାରେ
 ମମତାର ମହାନଦୀ ପରି
 ବୋହିଯିବି ବିସ୍ତାରିତ ଜୀବନ-ମରୁରେ

ହାତ ବଢ଼ାଉଥିବି ଅହର୍ନିଶ ମମତାର ହାତ
ତାହାର ଘେନାଘେନି ଭାବରେ
ଭାବିତ ମୁଁ ହୋଇଯିବି
ଅଙ୍କୁରିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଭିତରେ । ।

ଅମୃତରେ ଭରପୂର ଧାନକେଣ୍ଡା ପରି
କୁଡୁବୁଡୁ ହୋଇଯିବି ସ୍ନେହସିନ୍ଧୁ କାକର ବିନ୍ଦୁରେ । ।

ଜାଣେନି କେତେବେଳେ କିଏ ଡାକିବ
ମୃତ୍ୟୁ ଡାକିବ କି ଜୀବନ ଡାକିବ । ।

ଆମ ଗାଁ ପାନ ବରଜର ଛାଇ
ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଗିଳ ଗଛ
ପବନରେ ପାଚିଲା ଧାନର ବାସ୍ନା
ଝୋଟିପକା ଗାଈଁଲି ସକାଳ । ।

ହରି ଜେନା, ତୁଣ୍ଡିଆ ବେହେରାର
ଢୋକ ଗିଳା ମୁମୂର୍ଷୁ ଜୀବନ । ।

କେମିତି ଏଡ଼ାଇଯିବି ଏ ସବୁକୁ
ପାଚିଲା ଧାନର ବାସ୍ନାକୁ
କ୍ଷେପଣାସ୍ତ ଘାଟି ତଳ ବ୍ୟଥା ଆତ୍ମାକୁ । ।

କେମିତି ଏଡ଼ାଇଯିବି
ସୁକୁମାର କାମିନୀ ପତ୍ରର ଆକୃପରି
ଚିତାକୁଟା ମୋ ଗାଁ ମୁହଁକୁ । ।

ଜୀବନ କେମିତି ସତେ ଫିଟିପଡ଼ିଛି
ଲାଜକୁଳା ବୁଦାରେ
ଅଙ୍କରାନ୍ତି ବଣରେ
ମହୁଫେଣାରେ । ।

ଜହ୍ନ ରାତି ପରି ଉଜାଡ଼ିତ ଜୀବନର ଡାକ
ଅଗ୍ନୀଅଗ୍ନି ବନସ୍ତର ଅସୁରୁଣୀ ବୁଢ଼ାଟିର

ସମ୍ମୋହନ ପରି

ପୁଲକିତ ଜୀବନର ଡାକ । ।

କେମିତି ଏଡ଼ାଇଯିବି ଏସବୁକୁ ? ?

ଜାଣିଛି ମୁଁ ମୃତ୍ୟୁ ମୋତେ ନିଃଶବ୍ଦରେ

ଡାକି ନେଇଯିବ

ବନ୍ଧୁପରି, ପ୍ରୀତିପରି

ଏଇ ପ୍ରେମମୟ ପୃଥ୍ବୀରୁ;

ଭରପୂର ଜୀବନରୁ । ।

ଜୀବନ ଭିତରେ ମୃତ୍ୟୁ

ମୃତ୍ୟୁରେ ଜୀବନ । ।

ଜୀବନର ଡାକଠାରୁ ମୋତେ ଆଲୋଡ଼ିତ କରେ

ବେଳେବେଳେ ମୃତ୍ୟୁର ମୁଗ୍ଧ ଆଲିଙ୍ଗନ । ।

ଜାଣେନି କେତେବେଳେ କିଏ ଡାକିବ

ମୃତ୍ୟୁ ଡାକିବ କି ଜୀବନ ଡାକିବ । ।

ତମ ଯିବାବେଳ

ତମ ଯିବାବେଳ

ଭୟଙ୍କର ଅଥଚ କରୁଣ

ସୁସଜ୍ଜିତ ଜୀବନରେ ସ୍ମୃତିରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । ।

ଏ ଏକରକମ ଭଲ

ତୁମ୍ଭରାୟ ଚାଲିଯିବା ଭଲ

ସମୁଦ୍ରର ଢେଉପରି

କୁଳକୁ ଛୁଇଁବା

ଛୁଇଁ ସାରି ପୁଣି ଫେରିଯିବା । ।

ମୁଁ ଦେଖୁଛି
ତମ ମନ ନିର୍ଜନତା
କପୋତୀଟି ଏକୁଟିଆ କାନ୍ଦୁଥିବା ବେଳେ
କେଉଁପରି ଗୋଟାପଣେ ଭିଜିଯାଅ
ଅନ୍ୟମାନସ୍ବତାରେ । ।

କେଉଁପରି ଝୁଲାମରା ହୋଇ
ଗଛପରି ଗୋଡ଼କୁ ମାଟିରେ ପୋତି
ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥାଅ
ଦିକ୍ଦାର ଜୀବନ ଭିତରେ । ।

କେତେଶୀଘ୍ର ଘଟିଗଲା ଏତେ କଥା
ତମେ ଆଜି ସୁତି ଖାଲି
ସୁତି ହିଁ କେବଳ । ।

ଉଦାସୀନ ମୁହଁଟିଏ
ଝଲମଲ ଅକପଟତାରେ
ସ୍ବୟିତ ମୁହଁ ଯେତେ ଜୀବନର
ଜାକି ଧରୁଥିଲା
ଆପଣା ଭିତରେ । ।

କିଏ ବା ବୁଝିଲା ତମ ନିର୍ଜନତା
ନିର୍ମାୟା ଚଢ଼େଇଟିର ଦୁଃଖ କ'ଣ
କିଏ ବା ଜାଣନ୍ତା
ସବୁ ସତ୍ତ୍ବେ ଜୀବନକୁ ଆପଣେଇବାକୁ ଯାଇ
କେତେ ଯେ ଝୁଣୁଛି
ସବୁ ମୁଁ ଜାଣେ । ।

ଜୀବନର ଧମକରେ ଡରିଯିବା ପରି ତମେ ଦିଶୁ ତ ନଥିଲା
ଏମିତି ହଠାତ୍ ତମେ ଚାଲିଗଲା
ଠିକ୍ କଲ ।

ମହାକାଳ ହୁଇଁବା ଆଗରୁ
ତମେ ନିଜେ ମହାକାଳ ହୋଇଗଲ । ।

•

ଏକୁଟିଆ ସକାଳର ପକ୍ଷୀ

ନୂଆ ବଉ ପରି
ତମକାର ଅପୂର୍ବ ଠାଣିରେ
କେଉଁ ରାଜ୍ୟ ଆସିଲା ଏ ରୂପସୀ ଚଢ଼େଇ
ହଳଦୀରେ ଗରଗର
ଭାରୁ ଚାହାଣିରେ
ସକାଳକୁ ସ୍ତବ୍ଧ କରି
କି ଗୀତ ଗାଇଲା,
ସକାଳ ମହକିଗଲା ଅପୂର୍ବ ବାସ୍ନାରେ
ଚାପା ଚାପା ମଧୁରତା ଛାଇଗଲା ଚାରିଆଡ଼େ
ସବୁଦିନ ସକାଳଠୁଁ ସେଦିନ ସକାଳ
କେଉଁପରି ଅଲଗା ଦିଶିଲା । ।

ସତେ କି ସେଦିନ
ନୂଆ କିଛି ଅନୁଭବ ମୋ ମନର ଏକଲା ଭାବକୁ
ସ୍ତବ୍ଧ କରିଦେଲା । ।

ପକ୍ଷୀଟିର ସମସ୍ତ ସଭାରେ
କି ବିଚିତ୍ର ନିର୍ଜନତା
ମୁଗ୍ଧ ଆତୁରତା
ଆଲୁଅରେ ଆଲିଙ୍ଗିତା
ବିଭୋର କବିତା । ।

କବିତା କି ବାସିଗଲା ଚାରିଆଡ଼େ
ଗଛରେ ପତ୍ରରେ

ମୁଁ ଯାହାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରି ଖୋଜୁଥିଲି ଆଜିଯାଏ
 ମୋର ସେଇ ମୁଗ୍ଧ କୈଶୋରରେ
 ସିଏ ଆଜି ଆପେ ଆପେ କେମିତି ଆସିଲା
 ଅହର୍ନିଶ ଉଦାସାନତାରେ ଘାରି ହେଉଥିବା
 ମନଟାକୁ ଛୁଇଁଦେଇ ପୁଣି ଚାଲିଗଲା । ।

•

ତା ପାଇଁ ସାରାଟା ଜୀବନ

କେବେ ଯଦି ଆସେ ସିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଖରାରେ
 ଓଦା କରି ଆରୋପଣ;
 ଅବା କେବେ ଶ୍ରାବଣର
 ଘନଘୋର ବରଷାରେ
 ସାରଙ୍ଗୀର ବିହାର ରାଗରେ । ।

କେମିତି ଜାଣିବ ସିଏ
 ମୁଁ ଆଉ ଏଠାରେ ନାହିଁ
 ମୁଁ କେଉଁ ସମୁଦ୍ର କୂଳ
 କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ର ଘାଟି ତଳେ
 କ୍ଷତ ହୋଇ ଜଳେ
 ମହମ ପରି ତରଳେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ । ।

ସେ ଆସିବ ଯେତେବେଳେ
 ନିମ୍ନ ଗଛରେ ଫୁଲ ଫୁଟିଥିବ;
 ଫୁଲ ଫୁଟି ବାସୁଥିବ ଚାରିଆଡ଼େ
 ନିରୁଦିଷ୍ଟ ଶୈଶବକୁ ଅଣ୍ଟାଲିବ
 ଗୁମୁରି ଉଠିବ ।
 ସେ ଭୁଲି ନଥିବ କେବେ
 ଗୁଣ୍ଡୁଚିର ପିଠି ପରି ପିଲାଦିନ
 ନିମ୍ନ ଫୁଲ ସୋରିଷ ଫୁଲରେ ଭରା ଗାଁ'ର ଶୈଶବ । ।

ଛାଇ ପରି ସ୍ଥିର ଝିଅଟିଏ
 ମଞ୍ଜିଷ୍ଠା ରଙ୍ଗର
 ଆଖିରେ କରୁଣ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଭରି
 ପଟାରିବ ମୋ କଥା
 ଆଉ କେତେ କଥା
 ସିଏ ବା ଜାଣିବ କାହିଁ
 କାହା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷାରେ ଅପେକ୍ଷାରେ
 କଟିଗଲା ସାରାଟା ଜୀବନ । ।

•

ଜଗାଇ

ଏତେ ନିରୁତ୍ସାହ ଏଇ ଜୀବନ ଯେ
 ବେଳ ହୁଏ ନାହିଁ
 ତୋ ପାଖକୁ ଥରେ ଯାଇ
 ତୋର ସେଇ ଲୁଣି ହାଓ୍ବା
 କଜଳ ମେଘର ରଙ୍ଗ
 ସୋରି ସୋରି ଖରା
 ମୋ ମନରେ ବୋଲିହେବା ପାଇଁ । ।

ପ୍ରଥମ ଏଡୁଡ଼ି ନିଆଁ
 ଜଳିଥିଲା ତୋରି ବୁକୁରେ
 ମେଘମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ତୋରି ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା
 ଚହଲା ପାଣିର ଢେଉ
 ଚଢ଼େଇର ସ୍ଵର
 ସବୁ ମିଶି ଏକାକାର ହୋଇଗଲା
 ମୁରୁଧ ପିଲାଦିନ । ।

ସେଇ ଶୈଶବରେ
ଫୁଲ ତୋଳା ସକାଳରେ
ଆମ୍ଭୁଆ ଖରାବେଳେ
ନିଜକୁ ତୁ ବାଣ୍ଟିଦେଲୁ ବିଶ୍ୱାସରେ
ମୋରି ସ୍ୱପ୍ନରେ । ।

ସେଇଦିନୁ
ସ୍ମୃତିତ ମୁଁ ହୋଇଗଲି ଗୋଟାପଣେ
ଭଲ ଲାଗିବାରେ । ।

କେଉଁ ଗୋପନୀୟ ଦୁଃଖ ତୋତେ ଆଜି ମିଥ୍ୟାମାଣ କରେ
କେତେ ଶୋକାକୁଳ ଦିଶେ ତୋ ସ୍ମିତ୍ୟ ଚେହେରା । ।

ସ୍ୱପ୍ନର ଗୋଲକ ମୋର ତୁ ‘ଜଗାଇ’
ସୂତିର ବନ୍ଦରେ
ଅହର୍ନିଶ ଉବୁତୁରୁ ହେଉଥାଏ
ବିହ୍ୱଳ ଶୈଶବ । ।

ନିଷ୍ଠାପ ଆଖିରେ ତୋର ନାତୁଥାଏ
ଚିତ୍ରିତ ଶ୍ରାବଣ । ।

ତୁ ଆଜି ସମର୍ପିଦେଲୁ ତୋ ନିଜକୁ ଅକୁଣ୍ଠରେ
ସମଗ୍ର ଜାତିର ଉତ୍ତରଣ ପାଇଁ
ସବୁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ଭାଙ୍ଗି
ଗଢ଼ିଦେଲୁ ନୂଆ କରି
ତ୍ୟାଗ ଆଉ ମହିମାର ନୂତନ ସ୍ୱାକ୍ଷର । ।

•

(‘ଜଗାଇ’ କବିଙ୍କର ନିଜ ଗାଁ । କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ର ଘାଟିର ପରିକଳ୍ପନା ଭିତରେ
‘ଜଗାଇ’ ଆଜି କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ।)

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଗୋଧୂଳି ସହିତ ଏକାକାର ହେଲାବେଳେ

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଗୋଧୂଳି ସହିତ ଏକାକାର ହେଲାବେଳେ
ଗାଁର କାନ୍ଥରା ମୁହଁ ଭାରି ମନେପଡ଼େ ।
ସେ ମୁହଁରେ ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଛି ମେଘ
ଆଷାଢ଼ର ଘନଘୋର ମେଘ ।
ଏଇ ମାତ୍ର ଲୁହରେ ଭିଜାଇଦେବ
ବଣ ବିଲ ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟ । ।

ସେ ମୁହଁ ତ ମୋ ଗାଁର
ମାଆପରି ମହମହ ବାସେ ତା'ର ଦେହ
ସେ ବାସାରୁ ବାରିହୁଏ
ଘେନାଘେନି ଭାବର ବଳୟ । ।

ପିଲାଦିନ ଗାଁ ସ୍କୁଲ ବଗିଚାରେ
ଅଳିଅଳି ଚିନିତମ୍ବା ଗଛଟିଏ ।
ଫୁଲରେ କେବଳ ଫୁଲମୟ ହୋଇ
ଦୂରାଗତ କାହାକୁ କେଜାଣି
ଚାହିଁଥିଲା ଅନିମେଷ ଆଖିରେ ଅନାଇ । ।

ଆଜି ଏଇ ଗୋଧୂଳିରେ,
ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ, ଏକାକାର ହେଲାବେଳେ
କେତେ ସରଳ ଆଉ ନିଷ୍ପତ୍ତ ଗାଁ ମୁହଁ
ଠିକ୍ ମୋର ମାଆ ମୁହଁ ପରି
ମନେପଡ଼େ, ଭାରି ମନେପଡ଼େ । ।

ଗାଁ ସହ ମୁହାଁମୁହିଁ କବି ଆଜି ବହୁଦିନପରେ

ଦୀର୍ଘ ଲମ୍ବା କେତେ ବର୍ଷ ପରେ

କବି ପୁଣି ଥରେ

ରଖୁଛି ଆଜି ତା ପାଦ

ଏ ଗାଁ ମାଟିରେ

ପ୍ରେମପରି ସୁନ୍ଦର ଗାଁରେ । ।

ବାରମ୍ବାର ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲା ଗାଁ ସ୍ବପ୍ନ

ବାରମ୍ବାର ପୁଛା କରୁଥିଲା ଗାଁ କଥା

ବାରମ୍ବାର ବାରମ୍ବାର । ।

ଏଥର ଗାଁକୁ ଆସି ଦେଖୁଛି ସେ

କେମିତି ଥୁଣ୍ଡା ଥୁଣ୍ଡା ଗାଁର ଜୀବନ

କେମିତି ଶୁଖିଲା ଶୁଖିଲା ହସ

ଗାଁ ପିଲାଙ୍କର ।

କେମିତି କରୁଣ କରୁଣ ଚାହାଣି

ବୁଢ଼ାମାନଙ୍କର । ।

ନିଃଶ୍ବାସ ପରି ନୀରବ ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ

କିଏ ଚୋରି କରିନେଲା କୋଳାହଳ

କିଏ ଚୋରି କରିନେଲା ହସ ଖୁସି

ଗାଁର ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ।

ଅନ୍ଧାରରେ ମୁହଁ ପୋତି ଛିଡ଼ାହୁଏ କବିଟିଏ

କେଉଁ ପୁରୁଣା ଦିନର ପକ୍ଷୀ;

ଚେଁଚେଁୟା ଚଢ଼େଇ ହେବ ବୋଧହୁଏ

ଚକ୍ରର କାରୁଥିଲା

ରାତି ଆକାଶରେ । ।

ଆତତାୟୀ ପରି ତାର ଚିତ୍କାରରେ

ଗାଁର ନୀଳ ଆଡ଼ା

କୋମଳ ବୈଭବ

ଥରିଯାଉଥିଲା । ।

ସୁନାରଙ୍ଗ ଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧି କିଏ ତାଙ୍କେ ବାରମ୍ବାର

ପିଲାଦିନ ନାଁ ଧରି !

ଆକାଶରେ ସଂଜ୍ଞାହୀନ ନୀଳ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା

ଅଦୂରରେ ପେଟର ଚିକ୍କାର

ମଫସଲୀ ଜୀବନକୁ ଆଉଁଶୁଛି କବିଟିଏ

ଏକୁଟିଆ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ । ।

•

ଗୋଟାପଣେ କବି ହୋଇଯା

ମେଘପରି ଆଖି ମେଲା କରି

କାହାକୁ ଦେଖି ଲାଗିଛୁରେ ପୁଅ

ସୋରିଷଫୁଲର ପୃଥ୍ବୀକୁ

ନା ଛୁଆ ଗୁଣ୍ଡୁଚିର ହସକୁରୀ ମାଆକୁ । ।

ତୋତେ ମୁଁ ଦେଖାଇଦେବି

ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ

ଆମ ଗାଁ ଧାନ ବିଲରେ

ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ

କ୍ଷେପଶାସ୍ତ୍ର ଘାଟି ତଳେ

ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ । ।

ନିର୍ମାୟା ମଣିଷର

ଗୁମୁରୁଥିବା ଆତ୍ମାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ

ତୁ ମାପିବୁ ଶାଖାୟିତ ଗଛଡ଼ାଳେ

କୁଟା କାଠିରେ ମନ୍ଦିର ତୋଳୁଥିବା

ମାଆ ପକ୍ଷୀଟିର ସ୍ବୟିତ ଦୁକୁଦୁକିକୁ । ।

ଛୁଇଁ ଦେଖୁବୁ
 ଅମୃତ ସଞ୍ଚରିଯାଇଛି
 କାଠିକୁଟାର ଘରଟିରେ
 ମଧୁମୟ ହୋଇ ଉଠିଛି ପୃଥିବୀ
 ଫୁଟି ଆସୁଥିବା ସକାଳ ପରି
 ମନ ତୋର କୋମଳ ହୋଇଉଠିବ
 ମଧୁର ଅନୁଭବରେ । ।

ତୁ ଅନୁଭବିବୁ
 ତୋର ଅଗୋଚରରେ
 ଫୁଲ ଭର୍ତ୍ତି ଗଛଟିଏ ପରି
 ତୁ ମହକିଯାଉଛୁ ଭିତରେ ଭିତରେ । ।

ଅଗଣାରେ ଝରୁଥିବା ଗଙ୍ଗାଶିଉଳି,
 କୁମ୍ଭାଟୁଆର ଗମ୍ଭାରିଆ ଡାକ,
 ଲତାୟିତ ମାଧବୀ ଲଟାରେ
 ଲୁଚିଥିବା ଡାହୁକର ସ୍ବର;
 ଅଶିଶର ଭୋର;
 ସବୁ ଭିତରେ ତୁ ବିଛାଇ ହୋଇପଡ଼ିବୁ
 ମଗ୍ନ ହୋଇଯିବୁ । ।

ସବୁକୁ ଚିହ୍ନାଇ ଦେବି
 ମୋ ପିଲାଦିନର ମଫସଲୀ ସକାଳ,
 କୈଶୋରର ନିଝୁମ ଖରାବେଳ
 ଘୃଣା ଅସୁୟାର ଶିକାରକୁ
 ଗୋଟାଏ ଫୁଟକାରରେ
 ତୁ ଟାଳିଦେବୁ ଜାଣେ,
 ତୋର ଭଲପାଇବାରେ
 ଭରିଦେବୁ ପୃଥିବୀକୁ

ଜୀବନକୁ
ତୋର ସୁକୁମାରତାରେ
ଶରତର ସଞ୍ଜ
ଫଗୁଣ ଗୋଧୂଳି
ମୁଞ୍ଚିରି ଉଠିବ
ଅପୂର୍ବ ପୁଲକରେ । ।

କେତେ ଶାନ୍ତ ସମାହିତ ସ୍ଵର ତୋର
କେତେ ସ୍ନିଗ୍ଧ କବିପ୍ରାଣ
ମେଘପରି ଆଶୁ ମେଲା କରି
ଦେଖିଯା ତୁ ଜୀବନକୁ
ସବୁ ନିର୍ଯ୍ୟାସ
ଶୋଷିନେ ଜୀବନରୁ
ଗୋଟାପଣେ ସ୍ଵନ୍ଦିତ ହୋଇଯା
ଜୁଡୁବୁଡୁ ହୋଇଯା କବିତାରେ
ତୁ କବିତା ପାଲଟି ଯା ।

•

ଅଶିଶ ଭୋର

ମହମହ ବାସ୍ନାରେ ମହକି ଉଠୁଛି ସକାଳ
ଅଶିଶର ନରମ ସକାଳ
ସମ୍ଭାବନାରେ ବିଶ୍ଵାସରେ
ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ସକାଳ ।

ଗଙ୍ଗାଶିଉଳି ଫୁଲଟି
ରୁପଚାପ୍ ଗଙ୍ଗାଶିଉଳି ଫୁଲଟି
କେମିତି ଲୋଟିଯାଇଛି ଭୂଇଁରେ
ଧର୍ଷିତା କୁମାରୀ ପରି

ହିମାଳୟ ତରଳାଇ ଦେଉଛି
 ତା ଅସହାୟତା
 ତା ନୀରବତା
 ବହୁଦିନ ପରେ
 ପିଲାଦିନ ସଙ୍ଗେ ଭେଟାଭେଟି ହେଲାବେଳେ
 ହସି ହସି ପାଛୋଟିନେଲା ଭୋର
 ଅଶିଶର ଭୋର
 ପରସ୍ତ ପରସ୍ତ
 ସବୁ ନିର୍ମୋକ ମୋର ଖୋଲିଗଲା
 ମନ୍ତ୍ରପରି ଧ୍ବନିତ ହୋଇ ଉଠିଲା
 ସୁଲଳିତ ଅଶିଶ ସକାଳ
 ସବୁ ଜଡ଼ତାକୁ ସଞ୍ଜୀବିତ କରିନେଲା
 ଆବେଗରେ
 ସ୍ପନ୍ଦିତ ହୋଇ ଉଠିଲା
 ଭିତରର ସେଇ
 କୋମଳ ଅନୁଭବଟି ମୋର । ।

ଫୁଲ ସବୁ ଫୁଟିଗଲେ
 ଅପୂର୍ବ ଠାଣିରେ
 ଚାରିଆଡ଼େ
 କୁମ୍ଭାରୁଆ, ଡାହୁକ, କଜଳପାତି
 ସମ୍ମିଳିତ କୋରସ ଆରମ୍ଭ କଲେ
 ଇଟା ଆଉ କଂକ୍ରିଟ୍ ଜୀବନ ଭିତରେ । ।

ଏମିତି ଶୀତକାର
 ଏମିତି କେବେ ଘଟି ବି ନଥିଲା
 ମୋ ଚେତନାରେ । ।

ସୁଗନ୍ଧିତ ଭୋରମୟ ହୋଇଗଲା ଚାରିଆଡ଼େ
 ପବନ ପହଁରିଗଲା ଦିଗ ଦିଗନ୍ତରେ

ପରିଚିତ ପକ୍ଷୀର ସ୍ବରରେ
 ପିଲାଦିନ ନାଁ ଧରି ନାନାଦି ଶବ୍ଦରେ
 ମୋତେ ଡାକିଦେଲା କିଏ
 ଏମିତି ସ୍ନେହରେ । ।

ଅସଂଖ୍ୟ କାମିନୀ ମଲ୍ଲୁ ହେନା ଯୁଦ୍ଧ
 ଏକ ସଙ୍ଗେ ଫୁଟିଗଲେ
 ମୋ ଭିତରେ
 ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ମୁଁ ପାଲଟି ଯାଇସାରିଥିଲି
 ନିରାହ ଅଶିଶଟିଏ । ।

•

ଗହଗହ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି

ଆକାଶ ପରି ଗଭୀର ଭଲ ପାଇବାରେ
 ସେ ଆବୋରିଥିଲା ଏଇ ସଂସାରକୁ
 ଗହଗହ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି
 ସେ ମହକି ଯାଉଥିଲା ତା ଭିତରେ ଭିତରେ । ।

ଭଲ ପାଇବାର ଗଙ୍ଗୋଦକ ଛିଞ୍ଚି ଦେଇ
 ସବୁ ଭୁଲକୁ ସେ ଠିକ୍ କରି ଦେଉଥିଲା
 ଖରା ଖାଇ,

ବର୍ଷା ଖାଇ

ଗଛଟି ଯେମିତି

ଶାଖାଯିତ ହୋଇଯାଏ

ପକ୍ଷୀ କାକଳୀରେ

ମାତୃତ୍ବ ସ୍ମୃତିତ ହୁଏ ପ୍ରତିଟି ପତ୍ରରେ । ।

ଠିକ୍ ସେଇ ଗଛପରି

ଅଫୁରନ୍ତ, ଉଜାଟିତ ଆବେଗରେ

ସେ କିପରି ଆପଣେଇ ପାରୁଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କୁ
କୋମଳ ମଧୁର ତାର ଭଲ ପାଇବାରେ । ।

ଅମୃତରେ ଭରପୂର ଧାନକେଣ୍ଡା ପରି
ସେ ତ ସବୁବେଳେ ସ୍ନେହ ଛଳଛଳ
ଆଜି ଏଇ ପତ୍ରଝଡ଼ା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
ବିସର୍ଜନ ହୋଇସାରିଥିବା ଦେବାମୂର୍ତ୍ତି ପରି
ଅତି ବେଶୀ ନୀରବ ନିଶ୍ଚଳ । ।

ମୋ ସ୍ମୃତିର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଭିତରେ
ଭିଜେଇ ଅରେଇଦିଏ ତାର ଏଇ ବାର୍ଷିକ୍ୟର ଛାଇ
ଗହଗହ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି
ଯିଏ ଦିନେ ଏତେ ବେଶୀ ଭରପୂର ଥିଲା
ସେଇ ଦେବୀ ପରି ମାଆ ଆଜି ବୁଢ଼ୀ ହୋଇଯାଇଛି । ।

•

ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ଆନନ୍ଦରେ

ମୁଁ ତ ମୋର ବସିଥିଲି ତୁପ୍ରତାପ
ମୋ ନିଜ ଭିତରେ
ମୋ ପଛରୁ ହଠାତ୍ ଡାକିଲା କିଏ ପିଲାଦିନ ନାଁ ଧରି
ପୁଲକିତ ହୋଇଗଲି ଗୋଟାପଣେ
ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ଆନନ୍ଦରେ । ।

ଡାଳପତ୍ର ମଣ୍ଡି ହୋଇ
ସବୁଜିମାଭରା ଗାଁଟିଏ
ମୋତେ ଚମକାଇ ଦେଇ
ସବୁ ଅସଫଳତାକୁ ପୋଛିଦେଲା
ପ୍ରୀତିମୟତାରେ । ।

ସୋରିଷ ଫୁଲର ଗାଁ ପରି
ସୂତି ତୋର ଉଡ଼ିଆସେ ପବନରେ
ଦିକ୍‌ଦାର ଜୀବନ ଭିତରେ । ।

ତୁ ଗଲା ଦିନୁ
ସ୍ନେହ ପ୍ରେମ ଭଲପାଇବାର ଶବ୍ଦ ସବୁ
କିଏ ଯେ ଚୋରାଇନେଲା
ମୋ ଭିତରୁ । ।

ଠିକ୍ ତୋ ପରେ
ବାପା ବି ଗଲେ ଯେ ଗଲେ
ଆଉ ଫେରିଲେନି
ଅଭିମାନ କରି ବୋଧେ ଆମରି ଉପରେ । ।

ମୁଁ ତ ମୋର ମୋ ନିଜ ଭିତରେ
ଖୁବ୍ ବେଶୀ ନିରାପଦ ଥିଲି
ସ୍ନେହ କୁତୁବୁତୁ ମନ
ସୂତିରେ କରୁଣ
ବାରମ୍ବାର ମୋତେ ଆସି ଡାକିଦିଏ
ପିଲାଦିନ ନାଁ ଧରି । ।

ସେ ଡାକରେ ଏମିତି କି କଥା ଥାଏ
ମୁଁ ପହଞ୍ଚି ଯାଇ ସାରିଥାଏ
ଗେଣ୍ଡୁଫୁଲଭରା ଗାଁଟିରେ
ଯାହାକୁ ପାଇବା ପାଇଁ
ଆପଣେଇବାକୁ ଯାଇ
ରାଜପଦ ସମସ୍ତ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ
ତୁଚ୍ଛ ହୋଇଯାଏ । ।

କିଏ ଡାକେ ଅବେଳରେ
ପିଲାଦିନ ନାଁ ଧରି

ସୋରିଷ ଫୁଲରେ ଭରା ଗାଁ ତାକେ
ଫୁଲକିତ ହୋଇଯାଏ ଗୋଟାପଣେ
ଅବିଶ୍ୱାସ୍ୟ ଆନନ୍ଦରେ । ।

•

କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ କାଦମ୍ବିନୀ

କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ କାଦମ୍ବିନୀ
ଜୀବନକୁ ?
କଣ ଦେଇଛି ଜୀବନ ତାକୁ ?
କୌଣସି ଉଦାସୀନ ନିର୍ଜନ ଖରାବେଳେ
କାଦମ୍ବିନୀ ଗୁମ୍ଫୁସ୍ ହୋଇଯାଏ ବେଳେବେଳେ
କେମିତି ଜୀବନ ଢାଏ
କାକର ବୁଢ଼ାଏ ପରି
ସବୁଠି ସଂଯୁକ୍ତ ପୁଣି ସବୁଠି ବିଭକ୍ତ
ଶ୍ୱାପଦ ସଙ୍କୁଳ ଏଇ ଘର ପାଇଁ
ଅକୃତଜ୍ଞ, ସ୍ନେହହୀନ ସ୍ୱାମୀ ପୁତ୍ରର ଅକ୍ଳେପାଶ ଭିତରେ
ଉବୁରୁରୁ ହୋଇଯାଉଛି କାଦମ୍ବିନୀ । ।
କେତେବେଳେ ବିନ୍ଦୁଟିଏ
କେତେବେଳେ ଅବିଭକ୍ତ ସନ୍ତାଟିଏ କାଦମ୍ବିନୀ
ଜୁଣା ଭୟ ଅସହାୟତାରେ
ସେ ଲୁଚିଯାଉଛି ବେଳେବେଳେ
ସେ ନୀରବି ଯାଉଛି ବେଳେବେଳେ । ।
କାଦମ୍ବିନୀ ଖୋଜୁଛି ନିଜକୁ
ସୁନ୍ଦର ସ୍ମୃତିର ଶୈଶବକୁ
ଗୁଣ୍ଡୁଚିର ପିଠିପରି ସୁନ୍ଦର ଶୈଶବ
କେଉଁ ଦୁଷ୍ଟ ପିଲାଟି
ଛିଣ୍ଡା ଗୁଡ଼ି ପରି
ଭବିଷ୍ୟତ ଲାଟକି ରହିଛି

ଦୂର ଆତ୍ମଗଛରେ
ମରୁଭୂମି ପରି ହାହାକାର
ନିଷ୍ଠୁର ବର୍ତ୍ତମାନ
କାହାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବ କାଦମ୍ବିନୀ
ତାର ହଜିଯାଇଥିବା ସ୍ମୃତିର
ଘେନାଘେନି ଭାବକୁ
ନା ପ୍ରିୟମାଣ ଭବିଷ୍ୟତକୁ । ।

•

ଦୁମୁସର

ତୋ ନିର୍ଜନ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟରେ
ମୌନ ଗାୟାର୍ଯ୍ୟରେ
ମୁଁ ହଜିଗଲି ଦୁମୁସର
ଚାରିଆଡ଼େ ହେମନ୍ତ ସକାଳର
ବିଲମ୍ବିତ ବାଗେଶ୍ଵୀରାଗର ସଞ୍ଚାର । ।
ଯେଉଁଆଡ଼େ ଆଖି ବଢ଼ାଇଲେ
ଚାରିଆଡ଼େ ଫୁଲପକା ନଦୀ ଓ ପର୍ବତ
ମନ ବଢ଼ାଇଲେ
ଚାରିଆଡ଼େ ଶୋଭାବନ୍ତ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟମଣ୍ଡିତ । ।
ପର୍ବତ ଭିତରେ ପର୍ବତ
ମେଘ ଭିତରେ ମେଘ
ସବୁ ନାରବ ନିର୍ଜନ
ଆବେଗ ସନ୍ଦିତ । ।
ଅଙ୍କୁରିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଭିତରେ
ଅତିହ୍ନା ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଏଇ ମିଳନ ମୁଦ୍ରାର ଛାଇ
ସ୍ଵପ୍ନରେ, ସ୍ମୃତିରେ
ମୋର ସୁଷୁପ୍ତି ଭିତରେ
ଚେତନାରେ । ।

ଜୀବନର ଅମୃତ ଲଗ୍ନରେ
କେବେ ବି ମୁଁ ତୋତେ ଭେଟି ନଥିଲି ଘୁମୁସର
କବିତାର୍ଥ ଘୁମୁସର । ।

ନିର୍ବାକ୍ ଅନୁରାଗରେ
ଆଲିଙ୍ଗନର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
ହଂସରାଲି ଅବା ମାଣିକଯୋଡ଼ିର
ଅସ୍ମୁଟ ଶବ୍ଦରେ
ମୁଁ ଲୁଚିଯାଉଛି ତ କେତେବେଳେ
ଜୁହୁରୁହୁ ହୋଇଯାଉଛି କବିତାରେ । ।

ଶିଳାରେ ଶିଳାରେ ତୋର
କବିତା ଫୁଟିଛି ଘୁମୁସର
ରେଣୁକା ଓ କୁସୁମା ନଦୀର
ସୁନା ଝଲମଲ ପାଣି
କ୍ରମଶଃ ଉଜାଡ଼ିତ ହୋଇଉଠୁଛି
ପୂଲକର ସୁଗନ୍ଧରେ । ।

ନାନାବିଧ ପକ୍ଷୀଙ୍କର ମଞ୍ଜୁଳ ଶବ୍ଦରେ
ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଏଠି ଗର୍ଭିତ ଓ ଅଙ୍କୁରିତ
ଏଇ ହେମନ୍ତର ଗେରୁଆ ଖରାର ଲଗ୍ନରେ । ।

ଏ କିପରି ଅନୁଭବ ଘୁମୁସର ?
କି ମହାଘ୍ନ ମହକରେ
ମୋ ଚେତନା ମହକି ଉଠୁଛି
ବେଲୁବେଳ ।
ଅମୃତରେ ଭରିଯାଉଛି
ମୋର ମନପ୍ରାଣ । ।

ଅପୂର୍ବ ତନ୍ମୟତାବ
ମୋ ଭିତରେ ସଞ୍ଚାରିତ

ସମର୍ପଣର ଶାଶ୍ୱତ ମୁଦ୍ରାରେ
ମୁଁ ସମାସାନ ଘୁମୁସର
କବି ମନାଷାର ତୀର୍ଥ ଘୁମୁସର । ।

•

ଏଇ କୁଳାଡ଼ଗଡ଼, ଘୁମୁସର

ମହୁବସା ଭାଙ୍ଗୁଥିବା
ବଶୁଆ ମଣିଷର ସ୍ୱପ୍ନ ଆଉ ସମ୍ଭାବନା
ଘୁମୁସର । ।

ଏ ପାହାଡ଼ ଧାରରେ
ନଈ କୁଳ ସବୁଜ ଉପତ୍ୟକାରେ
ଲାବଣ୍ୟବତୀ ନଈ ହୋଇଯାଇଛି
ଏଇ ଘୁମୁସରର ନେଳିଆ ଖରାର ଲଗ୍ନରେ । ।

ଶାରୁଆନ ଗଡ଼ରେ ମେଘ
ହୁଏ ଜଳରେ ମେଘ,
କୁଳାଡ଼ଗଡ଼ରେ ମେଘ
ମେଘ ଆଜି ସ୍ଥାପତ୍ୟ ପରି ସୁନ୍ଦର । ।

ପକ୍ଷୀ କାକଳୀରେ
କି ଅପୂର୍ବ ଶୀତକାରରେ
ଏ ସମୟ ସୁବାସିତ ଗର୍ଜିତ । ।

ଏ କିପରି ସମ୍ଭବୁଛି
ଫୁଲ ସବୁ ଆପଣା ଇଚ୍ଛାରେ
ଫୁଟୁଛି ଓ ମଉଳୁଛି । ।

ବେଳେବେଳେ
ଏମିତି ନିର୍ଜନତାରେ
ମୁଁ ପାଲଟିଯାଉଛି ଯେମିତି
ସ୍ମୃତି କୁଡ଼ୁବୁଡ଼ୁ ଏକ ଗାଉଁଳୀ ସକାଳ । ।

•

ଅତୀତ ଆଜି ସ୍ଥାପତ୍ୟ ପାଳଟିଯାଇଛି

ଆଜି କଣ ଜହ୍ନର ଜନ୍ମଦିନ
 ଚାରିଆଡ଼େ ତରାଟ ଫୁଲର ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା
 ମହମହ ମହକୁଛି
 ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣୀ ଶାଖାରେ ଶାଖାରେ
 ଭଲପାଇବାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରେଣୁ କିଏ ବିଞ୍ଚିଦେଇ ଯାଇଛି । ।
 ନିଃଶବ୍ଦ ନୀରବ ଏଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ଆଖପାଖରେ କେଉଁଠି
 ବଂଶୀସ୍ୱନ ପରି ନଇଟିଏ ବୋହିଯାଉଛି ଯେମିତି । ।
 ତାର ମଧୁରତାରେ
 ସୁଗନ୍ଧରେ
 ଅତୀତ ଆଜି ସ୍ଥାପତ୍ୟ ପାଳଟିଯାଇଛି । ।
 ଶୁଭ୍ର ସ୍ୱଚ୍ଛ ଧବଳିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ମୟୂରାକ୍ଷୀ ଜଳ ଭଉଁରିର ଆବର୍ଣ୍ଣ ଭିତରେ
 ଅମୃତ ବୁନ୍ଦାରୁ କେଜବୁନ୍ଦା
 ଛିଟିକିପଡ଼ିଛି ସତେ କି । ।
 ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣୀ ପତ୍ରରୁ ଫୁଲରୁ
 ଝୁରୁଝୁରୁ ବାସ୍ନା ଆସି
 ମୋ ଆତ୍ମାକୁ ସଞ୍ଚରି ଯାଉଛି । ।
 ମୋ ଅବଚେତନରେ
 ଅଲେଖା କବିତା କେତେ
 ଲେଖି ହୋଇଯାଉଅଛି
 ମୋ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳରେ । ।
 ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ
 ମୟୂରାକ୍ଷୀ ଜଳ ଭଉଁରିରେ
 ସୃତି ଆଜି ଏ ମନରେ
 ଖୋଦିତ ହୋଇଛି
 ଅତୀତ ଆଜି ସ୍ଥାପତ୍ୟ ପାଳଟିଯାଇଛି । ।

ତୋ ଭିତରେ ତୁ ନା ଆଉ କିଏ

ଚିତ୍ରିତ ସକାଳଟିଏ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିବା ଆଗୁଁ
 ପୃଥ୍ବୀକୁ
 ତୁ କେମିତି ରୁପରାପ କାହାକୁ ନ କହି
 ଚାଲିଗଲା ତଥାଗତ ପରି
 କାଶୀ କିମ୍ବା କୁଶୀନାରା
 କେଉଁ ରିଷିକେଶ କେଉଁ ମଥୁରା । ।

ଗୈରିକ ଚେତନା ତଳେ
 ପ୍ରଜ୍ଞାଦୀପ୍ତ ସଂକଳ୍ପ ଭିତରେ
 କେମିତି ଯେ ଭୁଲିଗଲା
 ଉଜୁଡ଼ା ଧାନକ୍ଷେତ ପରି
 ମା'ର କରୁଣ ମୁହଁ
 ଯିଏ ତାର ପଣତ କାନିରେ
 ଆଜିଯାଏ ଢାଙ୍କି ରଖୁଥିଲା ତୋତେ
 କାଳେ କାହା କୁନଜର ଲାଗିଯିବ
 ସକାଳ ପରି ସୁନ୍ଦର ଜୀବନ ଉପରେ । ।

ଜୀବନକୁ ଭଲପାଉଥିଲା ବୋଲି
 ନିମ୍ନପୁଲ ବାମ୍ବା ତୋତେ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା
 ଛତୁ ପୋଡ଼ା ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା
 ନିରୋଳାରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଜଣାରେ
 ଛିଡ଼ାହୋଇ ବାପାଙ୍କ ଫଟୋ ସାମ୍ନାରେ
 ଲୁଚାଇ ଲୁଚାଇ କାନ୍ଦୁ;
 ଲୁହ ପୋଛୁ ଆସକ୍ତିରେ
 ନା ନିରାସକ୍ତତାରେ ? ?

କର୍ଦ୍ଦମାକ୍ତ ଜୀବନ ଭିତରେ
 ଗୁମ୍‌ଗୁମ୍ ହୋଇଯାଉ ବେଳେବେଳେ

ତୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ
ସବୁକିଛି ଘଟିଥାନ୍ତା
ତୋ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ । ।

କେଉଁ ରିଷିକେଶ କେଉଁ ମଥୁରା
କାଶୀ କିମ୍ବା କୁଶୀନାରା
କୁଆଡ଼େ ତୁ ଚାଲିଗଲୁ
ସବୁ ଅନିତୋଚ ମୁଁ ଦେଲୁ । ।

ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଯେମିତି
ତୁ ଲକ୍ଷିତ ମସ୍ତକରେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହୋଇ
କୃତାଞ୍ଜଳି ପୁଟରେ ବସି ରହିଛୁ
ଏଇ ଆଖପାଖରେ କେଉଁଠି । ।

ତୋ ହୃଦୟରୁ;
ତୋ ଆତ୍ମାରୁ
ନିର୍ଗତ ପଦ୍ମଫୁଲ
ଚନ୍ଦନ ବାସ୍ନାରେ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ମହକି ଉଠୁଛି । ।

•

ତୁମେ ଆସିଲେ ତ ନୂଆବର୍ଷ ଆସେ

ତୁମେ ଆସିଲେ ତ ନୂଆବର୍ଷ ଆସେ,
କର୍ପୂର ବିଞ୍ଚିଯାଏ ପତ୍ରରେ ଫୁଲରେ,
ଅମୃତ ବୁନ୍ଦାରୁ କେଇ ବୁନ୍ଦା
ସଞ୍ଚରିଯାଏ
ମୋ ଆତ୍ମାରେ, ମୋ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳରେ । ।

ନୂଆବର୍ଷ ଚମତ୍କାର ଖାସ୍ ତମ ପାଇଁ
ଏକାବେଳେ ଖୁସି ସବୁ ବୁଣିବାଣି ହୋଇଯାଏ ଘରସାରା । ।

ନିଃଶବ୍ଦରେ ଶବ୍ଦ ଫୁଟେ
ସମସ୍ତ ଆକାଶ ହୁଏ ତାରାମୟ
ମେଘମୟ ଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସାରା । ।

ଯେଉଁ ଚଢ଼େଇମାନେ କେବେ ବି ଆସନ୍ତିନି
ଆଜି କେମିତି କେଜାଣି
ସାରା ଅଗଣାକୁ
ଭରି ଦେଉଛନ୍ତି
ତୁପୁରୁଟାପୁରୁ ଶବ୍ଦରେ । ।

ଦେଖ ଫୁଲ ଟବ୍ରେ
କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଯୋଡ଼ିଏ
ଗୋଲାପ ଫୁଟିଛି
ଦୁଇଟି କଅଁଳ ନିଷ୍ଠାପ ଶିଶୁପରି । ।

ଆଜିକାଲି ସେ ଆଡ଼କୁ ଜମା
ନିଘା ନାହିଁ ତମର
ଆଗେ ତ ତମେ ଏମିତି ନଥିଲ
ସବୁ ଫୁଲକୁ ଭଲପାଉଥିଲ
ମୋତେ କେଉଁ ଫୁଲ ଭଲ ଲାଗେ
ସେ କଥା ଆଜି ଭୁଲିଯାଇଛ । ।

ସେଦିନ ପରି ଆଜି ବି ଆସ
ପରସ୍ପରକୁ ଗୋପନରେ କିଛି କହିବା ।
ତମେ ଏତେ କଥା ବୁଝିନାହିଁ
କେମିତି ଜାଣିବ
ତମେ ଆସିଲେ ଯେ ନୂଆବର୍ଷ ଆସେ । ।

କେଉଁ ରିଷିକେଶ କେଉଁ ମଥୁରା

କି ଅପୂର୍ବ ତଲ୍ଲାନତା ତୋ ଭିତରେ
 କି ଅପୂର୍ବ ରଜାରାଗରେ ଉଦ୍ଭାସିତ
 ଜଳବିନ୍ଦୁଟିଏ ତୁ
 କିଏ ତୋତେ ଆକର୍ଷିଲା
 ଚିରଞ୍ଜୀବୀ ସମୟର ଧ୍ବନିମୟତାରେ । ।

ସମର୍ପଣର ସମସ୍ତ ମୁଦ୍ରାରେ
 ତୁ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୋଇଗଲୁ
 ଆନନ୍ଦରେ, ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାରେ । ।

କେଉଁ ରିଷିକେଶ କେଉଁ ମଥୁରା
 ତୋ ଭିତରେ ତଲ୍ଲାନତା ଭରି ଦେଲା
 କାଳୋତର ମୁହୂର୍ତ୍ତର ସ୍ବୟନ ମଧ୍ୟରେ । ।

•

ଭାରତବର୍ଷ (୧)

ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିର ଦେଶ ମୋ ଭାରତବର୍ଷ
 ଉପନିଷଦର ଦେଶ ମୋ ଭାରତବର୍ଷ
 ଆର୍ଯ୍ୟରକ୍ଷି ଗାୟତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରରେ
 ଉଚ୍ଚାରିତ ଧ୍ବନିତ ମୋ ଦେଶ
 ସ୍ବାଭିମାନୀ ମୋ ଭାରତବର୍ଷ । ।

ଏ ଦେଶର ଫୁଲରେ ପତ୍ରରେ
 କୃଷ୍ଣା କାବେରୀ କିମ୍ବା ନର୍ମଦାର
 ବାଲୁକାଶୟ୍ୟାରେ
 ସୋରି ସୋରି ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପଡ଼େ ଝରି
 ବଂଶୀସ୍ବନ ପରି

ଗୌଦିଗ ଧ୍ବନିତ ହୁଏ
ଆର୍ଯ୍ୟରଷି ପ୍ରଣବ ଓଁକାରେ । ।

ଅଶିଶର ଧାନ ବିଲ ଗହଳ କ୍ଷେତରେ
କେମିତି ନଦାନଦି ହୋଇଥାଏ ଧାନକେଣ୍ଡା
ଶିଶିରବିନ୍ଦୁରେ । ।

କିଏ ଗଢ଼ିଦେବ ଭାରତର ଗାଁ ପରି ଗାଁଟିଏ
ମୟୂର ନାଟର ଗାଁ
ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଗିଲ ଗଛ ରୁଞ୍ଜିତୁଲ ଜହ୍ନ ଆଉ ନଈ
ଯେଉଁ ଗାଁ ଚିତାକୁଟା ମୁହଁ ତଳେ
ମୁକ୍ତା ପରି ଚକ୍ଚକ୍ କରୁଥାଏ
ନୋଲକର ଛାଇ । ।

କିଏ ଗଢ଼ିଦେବ ଆଜି ଭାରତ ପରି ଭାରତଟିଏ
ଯେଉଁଆଡ଼େ ଅନାଇଲେ ଦେଖାଯିବ
ଦେବୀ ଦୁର୍ଗାପରି ମୁହଁଟିଏ ଭାରତମାତାର
ଯିଏ ବାଟ ଓଗାଳି ଛିଡ଼ାହୋଇଛି
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଓ ଦୁର୍ବିପାକର । ।

କିଏ ଗଢ଼ିଦେବ ଭାରତ ପରି ଭାରତଟିଏ
ଯାହାର ପବିତ୍ର ମାଟିରେ
ଥାପି ଦେବି ଚାରାଗଛଟିଏ
ଭଲ ପାଇବାର ଚାରାଗଛ
ଯେଉଁ ଗଛ ଡାଳପତ୍ର ମେଲି
ମହକି ଉଠିବ
ତ୍ୟାଗ ଆଉ ତିତିକ୍ଷାର
ଅସଂଖ୍ୟ କଢ଼ରେ । ।

ତୀର୍ଥଭୂଇଁ ଏ ଭାରତ
ସ୍ବାଭିମାନୀ ମୋ ଭାରତମାତା

କ୍ଷୀରାବଧୁ ସାଗର ତଳେ
ପବିତ୍ର ବେଦର ଧ୍ବନି
ମହାର୍ଦ୍ଦ ସଂହିତା । ।

ଏ ସେହି ଭାରତବର୍ଷ ଯିଏ ଆଜି ଆଜିଯିବ
ତା ବାଞ୍ଛିତ ସକାଳର
ସୋରି ସୋରି ଝୋଟି
ଗଛରେ ପତ୍ତରେ
ବିଛୁରିତ ଆଲୋକରେ
ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହେବ
ଆଗାମୀ ଦିନର ଉଷା
ବିଶ୍ବାସର ସ୍ଥିର ପ୍ରତିଲିପି । ।

•

ତୋତେ ମୁଁ ଚିହ୍ନେ ଓଡ଼ିଶା

ତୋତେ ମୁଁ ଚିହ୍ନେ ଓଡ଼ିଶା ଭଲଭାବେ ଜାଣେ
ଭୁବନେଶ୍ବରରେ କିମ୍ବା ବାଲିଆପାଳରେ
ସମୁଦ୍ର ଓ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାରେ
ଗୋଧୂଳି ସହିତ ଏକାକାର ହେଲାବେଳେ
ତୋତେ ମୁଁ ଅନୁଭବିଛି
ପ୍ରାଣମୟ ଜୀବନର ପବିତ୍ର ବେଦର ଧ୍ବନି
ଓଁକାର ତଳେ । ।

ହଳଦୀରେ ଜୁହୁରୁହୁ ତୁନିତାନି ଝିଅଟିଏ
ତୁ ଓଡ଼ିଶା । ।

ତରଭୁଜ, ଗଦାମ୍ବରଣ ଭିତରେ
ଲୁଚିଥିବା ମୋ ଗାଁର
ମେହନତି ମଣିଷର ଆଶା । ।

ଚାଳଛପର ଘର ଭିତରେ
 ପଣିକିଆ ମୁଖସ୍ଥ କରୁଥିବା
 ଖୁକୁବୁଜ ପିଲାଟିଏ ତୁ ଓଡ଼ିଶା
 ପଖାଳ କଂସାରେ ହାତକୁ ପୂରାଇ
 ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥିବା ଚୁଣିଆ ବେହେରାର
 ଚିରନ୍ତନ ଆଶା । ।

ତୋତେ ମୁଁ ଚିହ୍ନେ ଓଡ଼ିଶା ଭଲଭାବେ ଜାଣେ
 ବାରମ୍ବାର ତହିଁ ତୋର ଚିପାଯାଏ
 ବାରମ୍ବାର କିରାସିନି ଜାଳି
 ବଳିଦାନ ଦିଆଯାଏ ତୋ ଆତ୍ମାକୁ
 ଚେତନାର ଚୁକୁରାକୁ
 ଆର୍ତ୍ତଚିତ୍କାରରେ
 ଥରିଉଠେ ପୃଥିବୀର ଛାତି
 ଅସହାୟତାରେ
 ବେଦନାରେ
 ଘାରି ହେଉଥିବା
 ମା'ଟିଏ
 ନାରାଟିଏ ତୁ ଓଡ଼ିଶା । ।

ଯେଉଁଆଡ଼େ ଯାଏଁ ମୁଁ
 ଯେଉଁଠି ବି ଥାଏଁ
 ମାଟି ପାଣି ପବନର
 ସୁକୁମାର ଲଳିତ ରାଗିଣୀଟିଏ
 ଚେତନାକୁ ଘେରି ରହିଥାଏ । ।

ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର କଞ୍ଚବଟ ତଳେ

ଏ କି ବାସ୍ନା ମୋ ମନରେ
ମୋ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳରେ
ମୋ ଆତ୍ମାରେ
ମୋ ଚେତନାରେ । ।

ମୁଁ କେମିତି ମୁକୁଳିତ ପତ୍ରପରି
ଫୁଲପରି
ବିକଶି ଉଠୁଛି ଆପେ ଆପେ
ମୁଁ କେମିତି ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଚନ୍ଦନ ପରି
ଦୀପର ସୁଗନ୍ଧ ପରି
ମହକିଯାଉଛି ଆପେ ଆପେ
କଞ୍ଚବୃକ୍ଷ, ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର, ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର
ସ୍ନାନବେଦୀ ବାଇଶି ପାହାଚ
ସବୁଠାରେ ମୋ ଚେତନା
ମେଲିଯାଏ ପଦ୍ମର ପାଖୁଡ଼ା ପରି
ସବୁଠାରେ ମୋ ଚେତନା
ସ୍ପନ୍ଦିତ ଓ ଅଙ୍କୁରିତ
ଭୋରବେଳ ମହୁମାଛି ପରି । ।

ଏଇ ବୃକ୍ଷ ପ୍ରତିଟି ଶାଖାରେ
ତ୍ରିକାଳ ଯେମିତି ଝୁଲି ରହିଛି
ବାୟାବସା ପରି
ମୋର ଭାଗ୍ୟ, ଭବିତବ୍ୟ
ସ୍ୱପ୍ନ ସୃତି ସବୁ କିଛି
ଗୋପ୍ୟ ଏଇଠାରେ । ।

ବହୁଦିନ ପରେ ଆଜି ଏମିତି ଭାବରେ
ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ଆକର୍ଷଣ

ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତରେ ସମୁଦ୍ର ଓ ଝାଉଁଟି
ଚିତାକୁଟା ଆକାଶରୁ ଫାଲେ । ।

ତମ ସଙ୍ଗେ ଆଜି ବୋଧେ ଦେଖାହେବ
ଏଇ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତରେ
ମୁଁ କେମିତି ମୁକୁଳିତ ପତ୍ରପରି
ଫୁଲପରି ବିକଶି ଉଠୁଛି ଆପେ ଆପେ
ମୋ ଭିତରେ
ମୁଁ କେମିତି ମହକି ଉଠୁଛି ଦୀପର ସୁଗନ୍ଧ ପରି
ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଚନ୍ଦନ ପରି
ଏକୁଟିଆ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାରେ । ।

•

ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର ଆସିବା ଯେମିତି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ

ତମେ ଦୁହେଁ ଆସିଲେ ଯେ
ସବୁ ଭଲଲାଗେ ଆପେ ଆପେ
ବାଇଚଢ଼େଇ, ପ୍ରଜାପତି
ରୁଲିଆ ରୁଟି ଚଢ଼େଇ
ନିଜ ଭାଷାରେ ଗୀତ ଗାଇବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ।

ସବୁଠି କିପରି ଏକ ମୃଦୁମୟ ଗୁଞ୍ଜରଣ
ଆନନ୍ଦର ଗୀତ ହୋଇ ଝରିଆସେ ମୋ ପାଖକୁ
ସବୁ ପ୍ରଜାପତିମାନେ ଏକସଙ୍ଗେ
ଲେଉଟି ଆସନ୍ତି ବଗିଚାକୁ । ।

ସବୁ ଟିକି ଚଢ଼େଇମାନେ
ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଆନ୍ତି
ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର ଆସିବାକୁ । ।

ଝଙ୍କା କଡ଼ର କ୍ରୋଡ଼ନ ଗଛରେ
 କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ାରେ
 ତମ୍ବା ଗଛରେ
 ଶବ୍ଦର ହାଟ ବସିଯାଏ ସକାଳ ହେଲେ । ।

ତମେ ଦୁହେଁ ଆସିଲେ ତ
 ସବୁ ଲାଗେ ଚିତ୍ରମୟ
 ଘର ପୂରିଯାଏ
 ଗପରେ, ଗୀତରେ
 କ୍ୟାରାମ ଖେଳରେ
 ଭ୍ରଙ୍ଗ ଖାତା ଭରିଯାଏ
 ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗ ଚିତ୍ରରେ । ।

ପୁଣି କେତେବେଳେ
 ଘର ଭାଙ୍ଗିପଡ଼େ
 ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର
 ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧରେ
 କାନ୍ଦରେ, ଲୁହରେ
 କଳିଗୋଳରେ । ।

ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର ଆସିବା ଯେମିତି ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ
 ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର ଆସିବା ଯେମିତି
 ଖାଲି ଚିତ୍ରମୟ । ।

ତମ ଦୁହିଁଙ୍କର ଆସିବା ଖବର
 ଜଣାପଡେ ଫୁଲ ଫୁଟିବାରୁ
 ଚଢ଼େଇମାନଙ୍କର ଗୀତ ଗାଇବାରୁ
 ଗଙ୍ଗାଶିଉଳିର ମିଠା ମିଠା ବାସ୍ନାରୁ । ।

ବହୁଦିନ ପରେ ବାଲିଆପାଳ

ଆକାଶ ଏଠି ନଇଁପଡ଼ିଥାଏ ଆଲିଙ୍ଗନର ମୁଦ୍ରାରେ
ସବୁଜ ଧାନ ବିଲ ଉପରେ ।

ଶିଶିର ଧୁଆ ଧାନକେଣ୍ଡା ପବନରେ ପହଁରି ପହଁରି
ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥାଏ
ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ଗେରୁଆ ଖରାର ଲଗ୍ନରେ । ।

ମୋତେ କିଏ ଡାକିଆଣିଛି ଏଠାକୁ
ଲଙ୍କାଆତ୍ମ ପଣସର ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ୟାମଳ ଉପତ୍ୟକାକୁ
ଏଇ ବାଲିଆପାଳକୁ ।

ଧାନବିଲ ଛୁଇଁ ଫେରିଯାଉଥିବା
ସୁଗନ୍ଧିତ ପବନର ଜଳାକାକୁ । ।

କିଏ ମୋତେ ଡାକିଆଣିଛି ଏଠାକୁ
ଚକ୍ବଳିପିଠାର ବାସ୍ନାର ପୃଥ୍ବୀକୁ;
ମୋର ସୁଗନ୍ଧିତ ଶୈଶବକୁ;
ମୋର ଅତୀତକୁ;
ମୋର ସୁକୁମାର ପିଲାଦିନକୁ;
ବହୁଦିନ ପରେ ଏଇ ବାଲିଆପାଳକୁ ?

ଅଚାନକ ମନେପଡ଼େ ସବୁ କଥା
ମାମାର ଚକ୍ବଳିପିଠା,
କଳମଶାଗର ବାସ୍ନା;
ଖରାଛୁଟିର ଖୁସିବାସିର ଗାଆଁ
ମୁଁ କେବଳ କ୍ଳାନ୍ତ ବାଟୋଇଟେ ଆଜି
ଘଡ଼ିଏ ଯିବି କି ବସି
ମୋ ଗାଆଁର ସ୍ବପ୍ନର ଛାଇରେ । ।

ଧାନକେଣ୍ଡାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ

ଏବେ ମୋର ଚାରିପାଖେ
ସକାଳର ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ
ମହମହ ବାସେ ।
ଭିଜା ଭିଜା ପବନରେ
ଧାନକେଣ୍ଡା ମୁଣ୍ଡ ନାଡ଼େ
ସୁକୁମାର ଲଳିତ ରାଗିଣୀଟିଏ
ଫିଟିପଡ଼େ ଧାନ କ୍ଷେତରେ
ନଇପଠାରେ
କାକର ବୁନ୍ଦାରେ
ନିର୍ଜନ ମନରେ । ।

ଦୂରଘାସଟିଏ ମଧ୍ୟ
ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ପୁଲକରେ ପୁଲକିତ । ।

ମେଘମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ, ଚେତନାକୁ
ସଙ୍ଗାତର ବିଳାସରେ ଭରିଦିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ
ଧାନକେଣ୍ଡାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ । ।

•

ଥରେ ଖାଲି ଡାକିଦେଲେ

ମୋତେ ଆଜି ନେଇ ଯାରେ ତୋ ପାଖକୁ
ଗାଁ ମୋର ସୁନା ଗାଆଁ ମୋର
ଗଛରେ ଗଛରେ ତୋର ମହୁବସା
କୁମ୍ଭାରୁଆ, ତାହୁକର ଡାକ
ଥରେ ଖାଲି ଛୁଇଁଦେଲେ
ଚେତନାକୁ ମୋର

ଯେତେ ଯେତେ ଦରମାଳା ପତ୍ର ମୋ ଭିତରେ
ପୁଣି ଅରେ କଅଁଳି ଉଠିବ । ।

ମୋତେ ଖାଲି ଅରୁଟିଏ ଡାକିଦେଲେ
ବୋହିଯିବି ନଇ ହୋଇ
ତୋରି ପାଖରେ ।
ଯେଉଁଠାରେ ଶୀତ ସକାଳରେ
ଧାନକେଣ୍ଡା ମୁହଁ ଘଷେ
କାକର ଦେହରେ
ଚିତ୍ରିତ ଚକ୍ର ଦେହେ ପ୍ରତି ଖରାବେଳେ
ନାରବରେ କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା ଝରେ । ।

ମୁଁ ଖେଳିବି ଦୋଳି କେତେ
ଶିଆଳିନଟାରେ ।
ଗଛରୁ ପାରିବି ଡାବ
ପାରିଆ ଝାମୁଡ଼ି, ନାର, କ୍ଷୀରକ ମେଳରେ । ।

ମୋତେ ଅରେ ଛୁଇଁଦେଲେ
ପ୍ରଗଳ୍ଭା ନଇଟି ପରି ସ୍ଵୟିତ ମୁଁ ହୋଇଯିବି
ମୋ ନିଜ ଭିତରେ
କମ୍ପିତ ପୃଥ୍ବୀ ମୋର ଭରିଯିବ ଡାଲ୍‌ସରେ
ଭଲପାଇବାରେ । ।

ଝୋଟି ଓ ମୁରୁଜ ଅଙ୍କା ଗାଁ ମୋର
କୁମାରୁଆ, ତାହୁକର ସୂତିସିନ୍ଧୁ ଗାଁ
ମୋତେ ଖାଲି ଅରୁଟିଏ ଡାକିଦେଲେ
କେହି ନ ଜାଣିଲା ପରି
କେହି ନ ଶୁଣିଲା ପରି
ସ୍ନେହ ଅଶ୍ରୁ ଅପାସୋରା
ଶୋକ ସବୁ ମୋ ମନରେ ପଡ଼ିବ ଉତୁରି । ।

ମୋ ମନର ଶୁଖିଲା ଡାଳରେ
 ଆଉଥରେ ପତ୍ର କଅଁଳିବ
 ନୀଳ ସାବୁଜା ପତ୍ର ତଳେ
 ସୁକୁମାରୀ ପୁଲଟିଏ
 ପାଖୁଡ଼ା ମେଲିବ ।
 ତାକିଦେଲେ ଥରଟିଏ ଖାଲି ତାକିଦେଲେ ।

•

ମୋର ନୁହେଁ

ଘରର ଖିଲାଣ
 କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଖଚିତ ଅତୀତ
 ଗଛଭର୍ତ୍ତ ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ପୁଲ
 କିଛି ମୋର ନୁହେଁ । ।

କେମିତି ଗୋଟାଏ ଅଭୂତ ସ୍ୱପ୍ନରେ
 ବିଭୋର ଥିଲି ଏତେ ଦିନ । ।

କେମିତି ଗୋଟିଏ ଅଭୂତ ଜଞ୍ଜାରେ
 ମଗ୍ନଥିଲି ଏତେ ଦିନ । ।

‘ମୋର’ ‘ମୋର’ କହି
 ସାରା ଜୀବନ କଷ୍ଟ ପାଇଛି
 ସାରା ସମୟ ଅଣ୍ଟାଲି ହୋଇଛି
 ଅନ୍ଧାରରେ । ।

ଜାଣିଛି ମୁଁ
 କିଛି ମୋର ନୁହେଁ
 ଦି’ଦିନର କୁଣିଆ ମୁଁ ଏଇ ଘରେ
 ଏଇ ପୃଥିବୀରେ । ।

•

ମୋତେ କେହି ଡାକିନ ଏଥର

ପୂଜା ଛୁଟିରେ ଗାଁକୁ ଯିବାକୁ
ମୋତେ କେହି ଡାକିନ ଏଥର
ପ୍ରତିଥର ଛୁଟି ହେଲେ ଗାଁ ମନେପଡ଼େ ବାରମ୍ବାର । ।

ପୂଜା ଛୁଟିର ଗାଆଁ
ଅନେକ ସ୍ମୃତିର
ଅନେକ ସୁନ୍ଦର । ।

କେମିତି ଦିଶୁଥିବା ଗାଁ ମୁହଁ
ସ୍ବପ୍ନରେ ବିହ୍ବଳ
କଞ୍ଚାଘାସର ଗନ୍ଧରେ ଓଦା ସରସର । ।

ବାରି ଚାରିକଡ଼େ
ନଟେଇଥିବ ତଳ
ଜହ୍ନିଫୁଲ କଖାରୁଫୁଲର । ।

ଇଜିମାଲି ଜାଗାରେ ଫଳିଥିବ କାକୁଡ଼ି ଜହ୍ନି
ଅସମାଧୂତ କେତେ ପୁରୁଣା ବାଦବିବାଦର । ।

ଗଇଶ ଫୁଲ ବି ତ ଫୁଟିଥିବ ଏ ରତୁରେ
ଏଇ ଅଶିଶରେ
ଦଳୁଆ ପୋଖରୀ ଆଡ଼ିରେ । ।

ଅଶିଶ ସଞ୍ଜରେ
ଜହ୍ନ ଖସିପଡୁଥିବ
କୁନି କୁନି ସୁକୁମାର
ହାତ ଆଞ୍ଜୁଳାରେ । ।

ବସା ବାନ୍ଧିଥିବା ଚଢ଼େଇଟି
ଉଡ଼ିଯାଇଥିବ ଦିନେ
ଛାଡ଼ିଦେଇ ସଂସାର ତା କୁଟା ଓ କାଠିର
ଅଧା ରହିଯାଇଥିବା ବିସ୍ମୃତ ସ୍ବପ୍ନର । ।

ଗାଁର ଶେଷ ମୁଣ୍ଡରେ
 ଶୁଶ୍ରୂକର କୋକେଇ ବାଉଁଶ
 ଫଟା ଡକିଆର ତୁଳା
 ଅତୀତର ପାଦଚିହ୍ନ
 ଉଛୁସିତ ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁର । ।

ରକ୍ତଚାପରେ କଷ୍ଟ ପାଉଥିବା
 ଏଇ ରାଜଧାନୀ
 ତାର ଆକାଶ ଆଉ ନଈ
 କିଛି ଜମା ଭଲଲାଗେ ନାହିଁ । ।

•

ପୃଷ୍ଠବନ୍ଧ

ନିବିଡ଼ତର ଉପଲବ୍ଧିର ମୋର ପ୍ରିୟ ଜନ୍ମଭୂମି, ପ୍ରିୟ ଗାଁ, କେତେ ଜନ୍ମରୁ ଯେମିତି ତୋ ସହିତ ପରିଚୟ ମୋର । ତୋର ଗୋଧୂଳିର ରଙ୍ଗ, ଫୁଲଫୁଟା ସକାଳର ଶୁଭ୍ରତା, ବାଉଁଶ ବଣରୁ ଛପି ଛପି ଆସୁଥିବା ଅନ୍ଧାର ସବୁ ମୋତେ ମୁଗ୍ଧ କରନ୍ତି । ଦଳୁଆ ପୋଖରୀ ଆଡ଼ିରେ, ଗଜଶ ଫୁଲର ଗନ୍ଧ ଭିତରେ ମୁଁ ହଜିଯାଇଛି । ତୋରି ଭିତରେ ଲୁଚି ରହିଛି ଅସୁରୁଣୀ ବୁଢ଼ାର ଗପ ଶୁଣା ମୋର ମୁଗ୍ଧ ଶୈଶବ । ମୂଷା ଗାତରେ ଭଙ୍ଗା ଦାନ୍ତ ପକାଇବାର ଦିନ । ସ୍କୁଲ ନ ଯାଇ ତୋରି ନଳିତା ବଣରେ ଲୁଚିବାର ଭୟ ଏବଂ ଆନନ୍ଦର ସ୍ୱପ୍ନ ଏବଂ ସ୍ମୃତିରେ ଗୁରୁଗୁରୁ ସମୟ । ତୁ ତ ଆଉ ସାଧାରଣ ଗାଁ'ଟିଏ ନୁହଁ । ତୋର ମାଟି, ପାଣି, ପବନ ସବୁ ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧ । ତୋର ଆକାଶ ଅରୁଣତୀ, ସ୍ୱାତୀ, ଧ୍ରୁବତାରାର ଆଲୋକରେ ଆଲୋକିତ । ସ୍ୱାତୀ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଭିଜି ବର୍ଷା ବିନ୍ଦୁ ଶାମୁକା ଗର୍ଭରେ ମୁକ୍ତା ହେଲାପରି, ମୋର ଶୈଶବ ଦିନେ କବିତାରେ କବିତାରେ ଅଙ୍କୁରିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ମୁଁ ଜାଣେ ସବୁ ଗତାନୁଗତିକତାକୁ ଠେଲି ଦେଇ ତୋ ପାଖକୁ ମୁଁ ଯିବି । ତୋର ଡାକରେ କି ମୋହିନୀ ଶକ୍ତି ଅଛି କେଜାଣି ସବୁ ବନ୍ଧବାଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଯିବ ନିମିଷକରେ । ସେତେବେଳେ କେଉଁ ଏକ ନୂତନ ସକାଳର ଜନ୍ମ ହେଉଥିବ ପୃଥିବୀରେ । କୁଆଁତାରା ଆକାଶରୁ ନିଭି ନଥିବ । ଦୂର ମନ୍ଦିରରୁ ଘଣ୍ଟା ଧ୍ୱନି ଭାସିଆସୁଥିବ । ଭୋର ମହୁମାଛି ଗୁଣ୍ଡୁଗୁଣ୍ଡୁ ହେଉଥିବ ବଗିଚାରେ । ସମ୍ଭାବନାରେ ବିଶ୍ୱାସରେ ହସି ହସି ପାଛୋଟି ନେବ ଭୋର । ମନ୍ତ୍ରପରି ଧ୍ୱନିତ ହୋଇ ଉଠିବ ପବିତ୍ର ସକାଳ । ସବୁ ଜଡ଼ତାର ନିର୍ମୋକ ଖୋଲିଯିବ ମୋ ଭିତରେ । ଆବେଗରେ ସ୍ୱନ୍ଦିତ ହୋଇ ଉଠିବ ଭିତରର କୋମଳ ଅନୁଭବଟି ମୋର । କୁମ୍ଭାରୁଆ, ଡାହୁକ,

କଜଳପାତିର ସମ୍ମିଳିତ କୋରସରେ ସୁଗନ୍ଧିତ ଭୋରମୟ
ହୋଇଯିବ ଝରିଆଡ଼େ । ପରିଚିତ ପକ୍ଷୀକଣ୍ଠରେ ମୋର
ପିଲାଦିନ ନାଁ ଧରି ନାନାଦି ଶବ୍ଦରେ ମୋତେ ତୁ ଡାକିବୁ ମୁଁ
ଜାଣେ । ଅସଂଖ୍ୟ କାମିନୀ, ମଲ୍ଲୀ, ହେନା, ଯୁଦ୍ଧ ସେଇ
ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏକ ସଙ୍ଗେ ଫୁଟିଯିବ ମୋ ଭିତରେ । ଆଲୁଅ,
ପବନ ସମସ୍ତେ ମୋତେ ଏକ ସଙ୍ଗେ ଡାକିବେ ‘ଆୟ
ଆୟ’ ବୋଲି । ସ୍ନେହର ସୁଗନ୍ଧିତ ହାତ ପ୍ରସାରିତ କରି ତୁ
ମୋତେ ବିସ୍ମିତ କରିଦେବୁ । ଝରିଆଡ଼େ ଚିହ୍ନା ଚିହ୍ନା ଭାବ,
ଗ୍ରହଣ କରିନେବାର, କୋଳେଇ ନେବାର ମୁଦ୍ରା । କି
ଅହେତୁକ ମାୟାରେ, ତୁ ମୋତେ ବାରମ୍ବାର ଡାକୁଛୁ ହାତ
ପ୍ରସାରିତ କରି ସ୍ନେହ ପରି, ପ୍ରୀତି ପରି ।

ମୋର ପ୍ରିୟ ଗାଁ— ପ୍ରିୟ ଜନ୍ମଭୂମି । ଜନ୍ମଜନ୍ମାନ୍ତର
ଧରି ତୋତେ ମୁଁ ଜାଣେ । ମୁଁ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖେ— ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ
ସମର୍ପଣର ଭାବ ମୋ ଭିତରେ । ଲଙ୍କାଆୟ, ପାନ ବରଜର
ଶ୍ୟାମଳ ସବୁଜିମା ଭିତରେ ତୋର ଚିତାକୁଟା ଗାଉଁଳୀ
ମୁହଁର ସରଳ ହସ ମୋତେ ଆକର୍ଷିତ କରେ ଚିରକାଳ ।
ଆସନ୍ତା ଜନ୍ମରେ ତୋରି କୋଳରେ ଜନ୍ମ ହେବି କବି
ହୋଇ ଏଇ ତରାଟ ଓ ସୋରିଷ ଫୁଲର ଗାଁରେ । ରକ୍ତକର୍ଜ୍ଜ
ଆଉ ପାଣି ଶିଉଳି ଫୁଲରେ ସାରା ପୋଖରୀ ପୂରିଯାଇଥିବ ।
ଧାନ ଭର୍ତ୍ତି ଅମାରରେ, ସାରା ମାଟିକାନ୍ଥରେ, ଜାତି ଜାତି
ଝୋଟି ଆଉ ଚିତାର କୋଟିକମ ଭିତରେ ତୋ ମୁହଁରେ
ଆନନ୍ଦର ଝଲକ ଝଲସି ଉଠୁଥିବ । ଆସନ୍ତା ଜନ୍ମପାଇଁ
କେତେ ଯେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ମୋର । ମୁଁ ପୁଣି ଫେରିଆସିବି ତୋରି
କୋଳକୁ ମେଘ ହୋଇ, ବର୍ଷା ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ।

ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମା

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୧୯୯୪

ସାତଜନ୍ମ ବି ପର୍ଯ୍ୟାସ ନୁହେଁ

ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମାଟିଏ ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ସାତଜନ୍ମ, ସାତଟି ମରଣ ବି ପର୍ଯ୍ୟାସ ନୁହେଁ । ସେଥିପାଇଁ ମୁଗଧ କବି ନିର୍ବାଣକୁ ବି ତୁଚ୍ଛ କରିଦିଏ । ସେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ ବାରମ୍ବାର କବି ହୋଇ ଜନ୍ମ ନେବାକୁ ପାଣି ଶିଖଳି ଫୁଟୁଥିବା ଗାଁରେ । ଯୁଗ ଯୁଗର ତପସ୍ୟା ଭିତରେ କବି ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ହୁଏତ ଦିନେ ନା ଦିନେ, କେବେ ନା କେବେ ରହସ୍ୟମୟୀ ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମାଟିଏ ଶବ୍ଦହୀନ ଶବ୍ଦର ତରଙ୍ଗ ଭିତରୁ ଅଭିମନ୍ବିତ ହୋଇ ବାହାରି ଆସିବ । କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ କେତେ ସ୍ମୃତିକୁ ବହନ କରି ଅମୂର୍ତ୍ତ ପ୍ରତିମା ପାଲଟିଯିବ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଆକାଶ ମଲ୍ଲୁ ଫୁଲରେ ନଳ୍ ପଡ଼ିଥିବ । ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଭଲ ପାଇବାର ଝରଣା କୁଳ ଭାଙ୍ଗୁଥିବ । ସୃଷ୍ଟିର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଭାତରୁ ବିଭୋର କବି ଝୁହ ରହିଛି ଗଭୀର ଆବେଗରେ । ଶବ୍ଦଟିଏ ପାଇଁ ବଢ଼ାଇ ରହିଛି ହାତ ପରମ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ । ରାତି ରାତି ପାହି ଯାଇଛି ଶବ୍ଦ ଖୋଜାରେ । ଶାମୁକାର ସ୍ୱପ୍ନରେ ବିମୁଗ୍ଧ କବି ଶବ୍ଦର ଟୋପାଏ ମୁକ୍ତାବିନ୍ଦୁକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି କାଳ କାଳ । ସେଇ ଅମୃତ ଲଗ୍ନର ପ୍ରତୀକ୍ଷାରେ, କି ଏକ ଅଭୂତ ମୋହରେ ପୃଥିବୀର ସକଳ ଆତ୍ମର ଠାରୁ କବି ଦୂରେଇ ଆସିଛି ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ । ଶବ୍ଦର ଅମୂର୍ତ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ କେତେବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ରଙ୍ଗ ହୋଇ, ମେଘର ଆସ୍ତରଣ ହୋଇ, କୁହୁଡ଼ିର ଝୁରୁଝୁରୁ ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ କବିକୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଛି । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କତା ଭିତରେ, ନିଶ୍ଚୟତାର ତର୍ଜନୀ ଭିତରେ ହଜିଯାଇଛି କବି । ସବୁ କବିତା କ'ଣ ଏଇ ନୀରବତା ଭିତରୁ, ନିଃଶବ୍ଦତା ଭିତରୁ ଜନ୍ମ ନିଏ ?

ଏକୁଟିଆ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ

ଭାରି ଭଲ ହେଲା

ଏକୁଟିଆ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ

ଅସରନ୍ତି ରାସ୍ତା ପାରିହେବା ।

ଭାରି ଭଲ ହେଲା

ଏମିତି ଏକା ଏକା ବିରଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଭିତରେ

ନିଜ ସହ ଗପସପ ହେବା । ।

ଏକୁଟିଆ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମୁଁ

ଅସହାୟ ବିନ୍ଦୁଏ ଲୋତକ

ଯିଏ କେବେ କାନ୍ଦିନାହିଁ ଜୀବନରେ

କିପରି ବୁଝିବ ସିଏ

ମୋର ଏଇ ନିର୍ଜନତା

ମୋର ଏଇ ଏକାକୀତ୍ବ । ।

କାଲି ସାରା ରାତି

ନିଦ ନ ଥିଲା ଆଖିରେ

ମୁଁ ଘୁରୁଛି ଅରଣ୍ୟରେ

ସମୁଦ୍ରର ବେଳାଭୂମି ପରେ

ମୁଁ ଭାଷଣ ଆତଙ୍କିତ

ବିକଟାଳ ଟ୍ରେନ୍‌ର ଶବ୍ଦରେ । ।

ଭୂମିକମ୍ପ ହେଉଥିଲା ମୋ ଭିତରେ

ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।

ମୋତେ ଜଣାଗଲା

ମୋ ମୃତ୍ୟୁର ବେଳ ଉପଗତ

କେହି ଆତତାୟୀ ଆସି ଛପିଅଛି

ଏଇ ଟ୍ରେନ୍‌ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ । ।

କ୍ରମଶଃ ଶୁଭୁଛି ତା'ର ପାଦଶବ୍ଦ
 ଅତି ନିକଟରେ ।
 ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ
 ଏକୁଟିଆ ଟ୍ରେନ୍‌ର ଏ
 କୋଠରି ଭିତରେ ।
 କେହି ଆସି ଯଦି ମୋର
 ଗଳା ଚିପିଦିଏ
 ସବୁ ଏକାକୀୟ, ଦହଗଞ୍ଜ
 ଶେଷ ହେବ ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ । ।

•

ଶବ୍ଦର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଭିତରେ

ମୁଁ ତ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ଚିରକାଳ
 ଶିଶୁର ଦରୋଟି ପରି
 ଝରଣାର ଅବୀରିତ ଧାରା ହୋଇ
 ଝରି ପଡ଼ିବ ମୋ କଳମରୁ
 କେବେ ନା କେବେ
 ଦିନେ ନା ଦିନେ
 ଶବ୍ଦର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ।
 ସେହି ସ୍ଥାପତ୍ୟର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ
 ମୁଁ ଦେଖିବି
 ଚିର ସୁନ୍ଦର ସକାଳଟିଏ
 କ୍ରମଶଃ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଛି
 ମୋ ଚେତନାକୁ । ।

ଆଜି ପୁରୀରେ (୧)

କେଉଁ ମାୟା ଘେରରେ
ତୁ ବନ୍ଦୀରେ ନଟବର
ଚଢ଼େଇର ପେଟ ପରି
କୋମଳ ଓ ମୁଲାଏମ୍ ତାକ ତୋର
କାହିଁ ଆଉ ଶୁଭ୍ରୁନି କେଉଁଠି ।

କେହି କୁଆଡ଼େ ନାହାନ୍ତି
ସବୁ ଆଜି ନିକାଞ୍ଚନ ନିକାଞ୍ଚନ
ଏପରିକି କଜଳପାତି ବି
ଆସିନାହିଁ କିଛିଦିନ ହେବ
ଆମ ବାଡ଼ି କଇଁଆ ଗଛକୁ
କିଛିଦିନ ତଳେ

ପୁରୀ କଲେଜରୁ କାମ ସାରି
ତୋ ପାଖକୁ ଗଲାବେଳେ
ଦେଖୁଲି ମୁଁ
ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ବାଜଣି ପାହାଚ ଉପରେ
ମନମରା ହୋଇ ବସିଥିଲୁ
ମାଛିଅନ୍ଧାରରେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଳତି ବେଳେ
ତୁ କେମିତି ମୃଦଙ୍ଗ ହୋଇ ଗଡ଼ିଗଲୁ
ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଗୋଲ ଗୋଲ ଆଖିର ସାମ୍ନାରେ । ।

କୋଇଲି ବୈକୁଣ୍ଠର
ଶିଆଳୀ ଲତାର
ଛନ୍ଦଣି ମନ୍ଦଣି ପରି
ଭାଗ୍ୟ ତୋର ଛନ୍ଦିହୋଇ ଯାଇଥିଲା
ଆଉ କାହା ଭାଗ୍ୟ ସଙ୍ଗେ

ଅକସ୍ମାତ୍ ଚାଲିଗଲୁ
 କୁଆଡ଼େ ତୁ ନଟବର
 ଅଭିମାନ କରି କା ଉପରେ ?
 ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ଝିଅଟି ଉପରେ ।
 ଆଜି ଏଇ ପୁରୀରେ
 ତୋତେ ଖୋଜିବି କେଉଁଠି
 କୋଇଲି ବୈକୁଣ୍ଠରେ
 ନା ସମୁଦ୍ରର ଉତ୍ତାଳ ଶବ୍ଦରେ ?

•

ଦୁର୍ଗାପୂଜାର ଦିନ

ଘରଟା ଏମିତି ଚିରକାଳ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ଥିଲା
 ଛୋଟ ଝିଅଟି ପରି ।
 କାନ୍ଥସାରା ଫୁଲର ଚିତ୍ର
 ସୂର୍ଯ୍ୟର ଚିତ୍ର
 ନଈର ଚିତ୍ର ।
 ଏମିତି କେତେ ନା କେତେ ଚିତ୍ର
 ସେ ଆଙ୍କିଥିଲା ଚକ୍ଷୁବିହୀନରେ ।

କେବେଠାରୁ ତା ଉପରେ
 ଫିମି ମାରିଗଲାଣି ।
 ଭଙ୍ଗା ବୋତଲର ହଳଦିଆ
 ନାଲିଆ ଠିପି
 ଖାଲି ଦିଆସିଲି ଖୋଳ
 ସ୍କୁଲ ବାରଣ୍ଡାରୁ ଗୋଟାଜ ଆଣିଥିବା
 ଛୋଟ ପେନ୍‌ସିଲ୍ ଖଣ୍ଡେ
 ସବୁକୁ ସେ ଲୁଚାଇ ଦେଇ ଆସିଛି
 ତା ବହି ଥାକରେ ।

ତାରି ଭିତରେ ସାଇତି ରଖୁଥିଲା
 ତାର ସୁକୁମାର ସ୍ବପ୍ନ ସବୁକୁ
 ସମୟ ପରି ବାପା ତାର ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ
 ମାଆ ହସୁଥାଏ ତ ହସୁଥାଏ ।
 କାନ୍ଦୁଥାଏ ତ କାନ୍ଦୁଥାଏ
 ଘରଟା ଚିରକାଳ ଏମିତି ତୁପ୍ତଚାପ୍ ଥିଲା ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜାର ଦିନ ପରି
 ଭିତରେ ଭିତରେ କେମିତି ଗୋଟାଏ
 ମହକି ଯାଉଥିଲା ।
 ଫେରିବାକୁ ମନ କଲାଣି ଝିଅଟି ।
 ସିଙ୍ଗାର ହାର କେତେ ନା କେତେ ଫୁଟୁଥିବ
 ଫୁଲରେ ତାଳ ଭାଙ୍ଗି ପଡୁଥିବ ।
 ତାକୁ କେହି ଖୋଜୁ କି ନ ଖୋଜୁ
 ତାକୁ କେହି ତାକୁ କି ନ ତାକୁ
 ବଢ଼ିଥାଏ ରଖୁ ଆସିଥିବା
 ସ୍ବପ୍ନ ପାଖକୁ ସେ ଫେରିଯିବ ।

•

ତୋର ଜଳମୟ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ

ତୋର ଜଳମୟ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ
 ମୋତେ ଟିକେ ଛୁଇଁ ଦେ ଚିଲିକା
 ଆଜି ଏଇ ମେଘମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ଉଦ୍‌ବେଳିତ ଜଳ ତରଙ୍ଗରେ
 ମୁଁ ସତେ କି ମେଘଟିଏ
 କୁଳ ଲଘି ଆସିଥିବା ଢେଉଟିଏ
 ଆକାଶରେ ଉଡୁଥିବା
 ବିଭୋର ଚଢ଼େଇଟିଏ ।

ଦୂରରେ ସୋଲେରୀ ଆଉ ଭାଲେରୀର
ଚିତ୍ରପଟ
ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଛି ଏଇ ଖୋଲା ଆକାଶ
ହାଲୁକା ମେଘର ଛାଇ
ବିଦେଶୀନୀ ଚଢ଼େଇଙ୍କ ଗୀତ ।

ବହୁଦିନ ହେଲା
ଖୋଲା ଆକାଶର ଗୀତ ଶୁଣିନାହିଁ
ଏପରି ନିବିଡ଼ ଭାବେ ।
ଆଗରୁ ଏମିତି ଚିଲିକାକୁ ଦେଖୁନାହିଁ
ଏପରି ନିବିଡ଼ ଭାବେ । ।

ଚିଲିକା ଛାତିରେ ଆଜି
ଲେଖିଦେବି ମୋ ନାଁ
ଲେଖିଦେବି ସ୍ୱପ୍ନ ଖୋଜିବାକୁ
ଆସିଥିଲି ଚିଲିକାକୁ
ଜଳମୟ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ
ମୋତେ ଟିକେ ଛୁଇଁ ଦେ ଛୁଇଁ ଦେ
ମୁଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିବିଡ଼ତର ହୋଇଯାଉଥାଏ ।

■

ଆଜି ପୁରୀରେ (୨)

ତୋ କୋମଳ ମଧୁର ଭଲପାଇବା ତ
ଚାରିଆଡ଼େ ବିଛାଇ ପଡ଼ିଛି
ବର୍ଷା ଆସିଲା ମାତ୍ରେ ତାହା ଆହୁରି
କୋମଳ ଲାଗିବ ।

ବର୍ଷାରେ ଭିଜି ଭିଜି ଜଗନ୍ନାଥ
ମାଉସୀ ଘରକୁ ଯିବେ ।

ସେଠାରେ ସେ ମାଉସୀଙ୍କ ସ୍ନେହରେ

ଆହୁରି କୋମଳ ଦିଶିବେ ।

ସମୁଦ୍ର ତ ଯୋଡ଼ିଦିଏ ସମସ୍ତଙ୍କୁ

ସୃତିକୁ ସ୍ବପ୍ନକୁ ।

କେଉଁ ସ୍ବପ୍ନରେ ତୁ ବିଭୋରରେ ନଟବର ?

କଞ୍ଚବଟ ଡାଳରେ

ତୋ ଭଲପାଇବାଟାର ଚଢ଼େଇଟି

ଆଉ ଉଡୁନାହିଁ ।

ଏଥର ପୁରୀକୁ ଗଲାବେଳେ

ଦେଖିଲି, ତୁ ବି ଉଡ଼ିଯାଇଛୁ

କାହିଁ କେତେ ଦୂରକୁ ।

ତୋତେ ଖୋଜିବି କେଉଁଠି

ସ୍ବର୍ଗଦ୍ବାରରେ

ନା ସମୁଦ୍ରରେ ?

•

ସେଦିନ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମେଘ

ସେଦିନ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ମେଘ

ନଇଁ ପଡ଼ିଥିଲା

ସ୍ବଟିକ ଧବଳ ଡିଷ୍ଟା ଉପରକୁ ।

କାଞ୍ଚନଜଙ୍ଗା ଉପରେ

ମେଘମାନେ ଗପ କରୁଥିଲେ

ମୁଁ ଯିବା ବେଳକୁ ।

ତିବ୍ବତୀୟ ଆକାଶରେ

ଜହ୍ନ ନ ଥିଲା ସେଦିନ

ମେଘମାନେ ଘୁରାଘୁରି କରୁଥିଲେ

ଏପାଖ ସେପାଖ ।

‘ତିଷ୍ଠା’ର ସର୍ବାଙ୍ଗରେ
 ଶାରଦୀୟ ଉଦାସୀନତାରେ
 ନଇଁ ପଡ଼ିଥିଲା ଆକୁଳ ଆକାଶ ।
 ସବୁଠାରେ ରାଗ ଭୈରବୀର
 ଅପୂର୍ବ ପୂର୍ବାଭାସ ।

କ୍ଳାନ୍ତିର ଭାରରେ
 ନଇଁ ଯାଇଥିବା ବିବ୍ରତ ମଣିଷ ମୁଁ;
 ବହୁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅନୁଭବ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି
 ଅଜାଣତରେ କେତେବେଳେ
 ଜୀବନର ରୁକ୍ଷତା ଭିତରେ ।
 ନଇଁ କିମ୍ବା ପାହାଡ଼ ଦେଖିଲେ
 ସେଇ ସୁକୁମାର ସରା ଚେଇଁ ଉଠେ
 ବେଳେବେଳେ ମୋ ଭିତରେ ।

•

ଅନୁଗୋଳ ପାଇଁ କବିତାର ଭୂମିକା

ଅନୁଗୋଳ ଜାଣେ ନାହିଁ
 ମୋର ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କବିତା ଆତ୍ମାରେ
 ତାରି ଚିତ୍ର ମୁଁ ଆଙ୍କିଛି ।
 ଆଗରୁ କେବେ ଦେଖିନଥିବା
 ଅନୁଗୋଳର ଦୁକୁଦୁକିକୁ
 ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ ମୁଁ ବାରି ପାରିଛି ।
 ଶାରୁଆ ମାଟିରେ ପାଦ ଆପିଲା କ୍ଷଣି
 ଆକାଶ ଅନାଇଥିଲା ମୋ ଆଡ଼କୁ ସୂର୍ଯ୍ୟମୁଖୀ ପରି ।
 ଚତୁର୍ଗର୍ଭା ଅନୁଗୋଳ
 ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଦେବଦାରୁ

ଶାଳ ଆଉ ଶାଗୁଆନ,
ମେଳାପୀ ଚଢ଼େଇଙ୍କ ଗୀତ ।
ମନେହେଲା ଗଛମାନେ
ଫୁଲମାନେ ଅଧିକ ଆହ୍ୱାନ
ମଣିଷ ଅପେକ୍ଷା ।

ପକ୍ଷୀମାନେ ଅଧିକ ମେଳାପୀ
ଗାଁର କପୋତୀ ପରି ।
ମୋ କବିତା ଆହ୍ୱାନେ
ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହେଉଥା ତୁ
ଭୋର ବେଳ ମହୁମାଛି ପରି ।

•

ମୋ ଦେଶ ମୋ ଭାରତବର୍ଷ

କେଉଁଠି ମୋ ଦେଶ
ମୋ ଭାରତବର୍ଷ
ମୋ ମାଆର ଲାଲିଲା ପଣତ ପରି
ସବୁଜ ଧାନକ୍ଷେତ
କେଉଁଠି ମୋ ଦେଶ
ମୋ ଭାରତବର୍ଷ ।

ଛୁଇଁଦେଲେ ମାଟିକୁ ଟିକିଏ
ଦେଖିବ କେମିତି
କି ଅପୂର୍ବ ଉନ୍ମାଦନା ଖେଳିଯିବ
ତମରି ଭିତରେ । ।

ବନ୍ଦେ ମାତରଂ ଧ୍ୱନିରେ
ଉଦାମ ସିଂହ, ବାଘା ଯତାନର
ଶୋଣିତରେ ରଞ୍ଜିତ ଏ ମାଟି

ଦେଖିବ କେମିତି
ଅଭିମନ୍ବିତ ଏଇ ମାଟିକୁ ଛୁଇଁଲେ
ଭିତରଟା ଭରିଯିବ
ବନ୍ଦେ ମାତରଂ ଧ୍ବନିରେ । ।

କେଉଁଠି ମୋ ଦେଶ
ମୋ ଭାରତବର୍ଷ ।
ସବୁଠାରେ କ୍ଷେପଣାସ୍ତ୍ର
ସବୁଠାରେ ହୃଦୟକୁ କାଟିବାର
ମର୍ମଦାହୀ ଦୃଶ୍ୟ । ।

ମୁଁ ଖୋଜିଛି ଭାରତକୁ
ପୃଥିବୀର ପ୍ରତି ଉପାନ୍ତରେ
ନାଏଗ୍ରାରେ ଏବଂ ଟେମ୍ପସ୍ ନଦୀରେ । ।
ମୋ ଦେଶ ଛପିଛି
ଭୋରବେଳା କୁମାରୁଆ
କମ୍ପିତ କଣ୍ଠରେ । ।

କି ଅପୂର୍ବ ପବିତ୍ରତା ଏ ଦେଶ ମାଟିରେ
କନ୍ୟାକୁମାରୀ କିମ୍ବା
କାଞ୍ଚନଜଙ୍ଘାରେ
କୃଷ୍ଣା, କାବେରୀ ଏବଂ
ସରସ୍ବତୀ ତୀରେ । ।

ସାରା ପୃଥିବୀରେ
ରାଣୀପରି ଝଟକୁଆଏ
ଭାରତର ମୁହଁ
ସେ ମୁହଁରେ ବେଳେ ବେଳେ
ଭାସିଉଠେ କଳା ଛାଇ
କାହାର ସେ ଛାଇ

ମାଆର ମୁହଁରେ
 ସେପରି ଭୀଷଣ ଛାଇ
 ଶୋଭାପାଏ ନାହିଁ ।

ଭାରତମାତାର ମୁହଁଟିଏ
 ଖୋଜିଦେବ କିଏ
 ଯିଏ ଚିର ମହନୀୟା
 ଅଭୟ ମୁଦ୍ରାରେ
 ଭାରତର ଛାତି ତଳେ
 ଏବେ ବି ବହୁଛି
 ଚିର ସୁନ୍ଦର ନଜାଟିଏ
 ଯାହାର ପାଣି ପବନ
 ଅଭିମନ୍ବିତ ହୋଇଛି
 ସ୍ୱାଧୀନତା ମନ୍ତରେ । ।

କେଉଁଠି ମୋ ଦେଶ
 ମୋ ଭାରତବର୍ଷ
 ସାରା ଅବୟବ ଯା'ର ସୁଗନ୍ଧିତ
 କିମ୍ବଦନ୍ତୀରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ମୃତିରେ
 ତାର ଲମ୍ବା ପଶତରେ
 ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ଦେଇପାରେ
 ସଂହତି ମନ୍ତରେ । ।

•

ଝିଅଟିର ମନ ଭଲ ନଥିଲା

ଝିଅଟିର ମନ ଭଲ ନଥିଲା
 କେତେଦିନ ହେଲା
 ଝିଅଟିର ଆଖିରେ ନିଦ ନଥିଲା
 ସ୍ୱପ୍ନ ବି ନଥିଲା ।

ବହି ଆକରେ ସେ ସ୍ବପ୍ନ ସବୁକୁ
ଲୁଚାଇ ରଖି ଆସିଥିଲା ।

ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ
ସେ ଅନାଇ ରହିଥିଲା ଆକାଶକୁ
ଯେଉଁଠି ଟିକି ଚଢ଼େଇମାନେ
କୋଳାହଳରେ ମୁଖର କରି ଦେଉଥିଲେ
ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତକୁ ।

ଶୈଶବର ସ୍ବପ୍ନ ହୋଇ
ମାଳ ମାଳ ମେଘଖଣ୍ଡ
ଭାସୁଥିଲା ଆକାଶର
ଏପାଖୁ ସେ ପାଖ
ଝିଅଟିର ମନ ଭଲ ନଥିଲା
କୁନି ଭଉଣୀ ମନେପଡୁଥିଲା ।
ପଢ଼ାଘର ସ୍ବାଜଲାଙ୍ଗରରେ
ଛୁଆ ଘରଟିଆଟି
ଖଣ୍ଡିଭଢ଼ା ଦେଉ ଦେଉ
ହୁଏତ ଉଡ଼ିଯାଇଥିବ ।

ହଳଦିଆ ଗୋଲାପ କୁଣ୍ଡରେ
କଢ଼ ସବୁ ପାଟି ସାରିଥିବ
ରୋଷେଇଘର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
ମାମା ଅନ୍ଧାରକୁ ଅନାଇଥିବ
କିଟିକିଟି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
ସିଏ ବି କେମିତି ଅନ୍ଧାରୁଆ
କୋଣଟିଏ ପାଳଟି ଯାଇଥିବ
ଝିଅଟିର ମନ ଭଲ ନଥିଲା ।

ତା ଆଖିରେ ନିଦ କିମ୍ବା ଲୁହ
କିଛି ବି ନଥିଲା

ବାପା ମାଆ କେବେଠାରୁ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ
 ଝିଅଟିକୁ ସବୁ ଶୂନ୍ୟ ଲାଗୁଥିଲା
 ଆଗରେ ପୂଜାଛୁଟିର ଦିନ ।
 ଝିଅଟିର ମନ ଭଲ ନଥିଲା
 ଝିଅଟିର ଆଖିରେ ନିଦ ନଥିଲା
 ସ୍ବପ୍ନ ବି ନଥିଲା
 ବହିଆକରେ ସ୍ବପ୍ନ ସବୁକୁ
 ସେ ଲୁଚାଇ ଆସିଥିଲା । ।

•

ଆଜି ଏତେଦିନ ପରେ

ଆଜି ଏତେଦିନ ପରେ
 ନାଲି କଇଁଟି ଫୁଟିଛି
 ଦଳୁଆ ପୋଖରୀ ଭିତରେ ।
 ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଛି ଏଇ ଗାଁ
 ଘରର ଚୂନଛଡ଼ା କାନ୍ଥ
 ଶିଉଳି ବୋଳା ପାଚେରି ।
 ଯେଉଁ ପାଚେରି ମୋତେ
 ଆଉଜାଇ ନେଇଛି କେତେଥର
 ତା ଛାତିରେ
 ସ୍କୁଲ ବେଳ ହେଲେ ।
 ମୁଁ ଆଜି ଫେରି ଆସିଛି ମୋ ପିଲାଦିନକୁ
 ମୁଁ ପିଲାଟିଏ ହୋଇଯାଇଛି ଯେମିତି
 ଖଗେନ୍ଦ୍ର ମାଷ୍ଟର
 ମହେନ୍ଦ୍ର ସାର୍
 ଜଣେ ବି କେହି ନାହାନ୍ତି ଆଜି
 ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ ଗାଁକୁ ଆସିଲେ

ଯାହା ଯାହା ମୋର ହଜିଯାଇଛି
 ଯାହା ଯାହା ମୁଁ ହଜାଇ ଦେଇଛି
 ସବୁ ମିଳିଯାଏ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ।

କ'ଣ ଏଠି ଥାଏ ?
 ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ
 ଦଳୁଆ ପୋଖରୀରେ ?
 ମଣିଷଙ୍କ ଅଭାବୀ ମନରେ ?
 କ'ଣ ଏଠି ଥାଏ ଯେ
 ବହୁଦିନ ଧରି ଶୁଖୁ ନ ଥିବା
 କ୍ଷତ ସବୁ ଆପେ ଆପେ
 ଶୁଖିଯାଏ
 କେହି ଟିକିଏ ଆଉଁଶି ଦେଲେ ।
 ମୁଁ ଆସିଛି ବୋଲି
 ଆଜି ଏତେଦିନ ପରେ
 ନାଲି କଇଁଟିଏ ଫୁଟିଛି
 ଦଳୁଆ ପୋଖରୀ ଭିତରେ ।

•

ବଞ୍ଚୁଥିବା ଯାଏ

ମୋ ଭିତରକୁ ତମେ
 ଚିତ୍ରମୟ କରିଦିଅ
 କୋଟିକମ କରି ଆଙ୍କିଦିଅ
 ମୋ ଭିତରେ
 ମୁକ୍ତାପରି ଝଲମଲ ହେଉଥିବା ସ୍ଵପ୍ନଟିଏ
 ସେଇ କୋମଳ ଓ ସୁକୁମାର ସ୍ଵପ୍ନଟିକୁ
 ସାଇତି ରଖିବି
 ବଞ୍ଚୁଥିବା ଯାଏ ।

•

ଭଲ ପାଇବା ଚାରିଆଡ଼େ

ଭଲ ପାଇବା ତ ଚାରିଆଡ଼େ
ଏମିତି ବୁଣାବୁଣି ହୋଇ ପଡ଼ିଥାଏ
ତାକୁ ସାଉଁଟିବାକୁ ମନ କାହିଁ କାର ?
ଭଲ ପାଇବା ତ ଚାରିଆଡ଼େ
ଏମିତି ଖେଳାଇ ହୋଇଯାଇଥାଏ
ତାକୁ ଗୋଟାଇବାକୁ
କିଛି କାହିଁ କାର ?
ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଭଗବାନ
ଭଲ ପାଇବା ତ ମଣିଷ ଭିତରେ ।

•

ଘର (୧)

ସେଦିନ ନିଃଶବ୍ଦ ହୋଇଗଲା
ସବୁ ଶବ୍ଦ
କାଠିକୁଟାର ଘରଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ
ମା' ପାରାଟି ଉଡ଼ିଯାଇଥିଲା ଦୂରକୁ
ଛୁଆମାନଙ୍କର ଭଙ୍ଗା ଭଙ୍ଗା
ଦରୋଟିରେ
ସମୟ ସ୍ଵନ୍ଦିତ ହେଉ ନ ଥିଲା ।
ପରିତ୍ୟକ୍ତ ମନ୍ଦିରର ଆର୍ତ୍ତନାଦ ପରି
ଘରଟିର ଯାହା ନିଃଶ୍ଵାସ ଶୁଭୁଥିଲା
ଛୋଟ ଘରଟି ବାହୁନି ବାହୁନି କାନ୍ଦୁଥିଲା ।
କେତେ ପାର୍ବଣର ମୁଖର ଦିନରେ
ଖୁସିରେ ଭିଜିଯାଉଥିବା ଘରଟି,
ଗଙ୍ଗାଶିଉଳି ଗନ୍ଧରେ

ସୁଗନ୍ଧିତ ହେଉଥିବା ଘରଟି
 ଦୁଃଖିନୀ ମାଆଟି ପରି
 ଦୁଃଖକୁ ପଣା କରି
 ପିଉଥିବା ଘରଟି
 ସେଦିନ ହଠାତ୍
 ନିଷ୍ଠୁର ହୋଇଗଲା
 ସାତପୁରୁଷର ବୁନିଆଦି ଘରଟାରେ
 ଆଜି ମେଞ୍ଚା ମେଞ୍ଚା ଅନ୍ଧାର ।

•

ବର୍ଷା ଆସିଲେ ମୋ' ଭିତରେ ପଡ଼ କଅଁଳେ

ସେଦିନ କାଗଜ ଡଙ୍ଗା ହୋଇ
 ମେଘକୁ ଅନାଇଥିଲି
 ବର୍ଷାରେ ପଡ଼ କଅଁଳିଲା ପରି
 ମୁଁ କଅଁଳି ଉଠିଥିଲି ।

ବର୍ଷା ଆସିଲେ ମୋ ଭିତରେ ପଡ଼ କଅଁଳେ
 ସବୁଜାନ୍ଧିତ ହୋଇଯାଏ ମୁଁ
 ଲୁହର ଗୋଟାଏ ସରୁଧାର
 ଫିଟିଯାଏ ମୋ ଭିତରେ
 ଲୁହ ଆଉ ସ୍ବପ୍ନରେ
 ମୁଁ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ
 ମୁଁ ତ ଲୁହଭିଜା ଶ୍ରାବଣଟିଏ
 ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତିରେ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଯାଉଥାଏ ।

•

ଗାଁ ମୋର

ମୋ ଗାଁ ତ ସାଧାରଣ ଗାଁ ନୁହେଁ
ଯାହା ମାଟି, ପାଣି ଓ ପବନ ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ଯାହା ଆକାଶରେ ଅରୁନ୍ଧତି,
ସ୍ବାତୀ, ଧ୍ରୁବତାରା
ଆଲୁଅରେ ଆଲୋକିତ ।
ମେଘମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
ଝରିପଡ଼େ ବର୍ଷା ବିନ୍ଦୁ ଅବିରତ ।

ସେଇ ମୁକ୍ତାରେ ପିଲାଦିନ ମୋର
ସୁବାସିତ ହୋଇଗଲା ଗୋଟାପଣେ
ଅରୁନ୍ଧତି ଆଲୁଅରେ
କବିତା ଲେଖିଲି କେତେ
ସ୍ବାତୀ ନକ୍ଷତ୍ରରେ ଭିଜି
ବର୍ଷା ବିନ୍ଦୁ ଶାମୁକା ଗର୍ଭରେ
ମୁକ୍ତା ହେଲା ପରି
ମୋ କୈଶୋର ଅକୁରିତ ହୋଇଗଲା
କବିତାରେ, ଖାଲି କବିତାରେ ।

•

ଏଇ ଭଗ୍ନ ସମୟରେ

ସାରା ସମୟ ଏଠି ବୋମା ପଡ଼ିବା
ଆତଙ୍କରେ ଆତଙ୍କିତ ।
ଭୂମିକମ୍ପ ବିଷୟରେ
ଚାରିଆଡ଼େ ଚର୍ଚ୍ଚା ଚାଲିଛି
ସବୁ ଭଲ ପାଇବା ଏକାଠି କରି
ଯେଉଁ ପ୍ରତିମା ମୁଁ ଗଢ଼ିଥିଲି

କାଲି ରାତିରେ କିଏ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଛି
ଭଙ୍ଗା ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଗୋଟାଇଲା ବେଳେ
ରକ୍ତରେ ହାତ ଭିଜିଯାଉଛି ।

•

କିଛି ପଚାରନ୍ତି

ସବୁ ସମୟ ମୋର
ଛଡ଼ାଇ ନେଲ ।
ନିଜସ୍ବ ସମୟ ମୋର କାହିଁ ଯେ
ମୁଁ ଧାଡ଼ିଏ ଲେଖିବି ?
ପଦଟିଏ ଗାଇବି ?
ଚିରକାଳ ତ ପଶୁପରି ବଞ୍ଚିଲ
ନିଜ ରୁଚିରେ କେବେ ବି ବଞ୍ଚିବାକୁ ଦେଲନି ।
ସବୁ କଥାର କାରଣ ଖୋଜିଲ
ଆଜି ଅନ୍ତତଃ ମୁଁ କାନ୍ଦିଲା ବେଳେ
କିଛି ପଚାରନ୍ତି ।

•

କିଏ ଶୁଣିବ ମୋ କଥା

ଏମିତି କିଏ ଅଛି ଯେ
ଶୁଣିବ ମୋ କଥା
ମୋ ଅସରନ୍ତି ସମୟର କଥା ।
ସେମାନେ ତ ତାଳଗଛ ଛାଇରେ
ମୁହଁ ପୋତି ବସିଛନ୍ତି
ଅନନ୍ତ କାଳରୁ ।
ମେଘବର୍ଷା ସବୁ ଆଜି ଏକାକାର
ସମୁଦ୍ର ଆକାଶ ନଇ ସବୁ ଆଜି ଏକାକାର

ସମସ୍ତଙ୍କ ମନ ତ ସବୁବେଳେ ଖରାପ
ମେଘୁଆ ଆକାଶ ପରି ।

ଶୈଶବ ଆସିବା ଆଗରୁ
ପିଲାମାନେ ବୟସ୍କ ହୋଇଯାନ୍ତି ହଠାତ୍ ।
ଏମିତି କିଏ ଅଛି ଯେ
ଶୁଣିବ ମୋ ଚିତ୍ରମୟ ପିଲାଦିନ କଥା ।
ଆଜି ବି ମୁଁ ସେମିତି
ଅନ୍ୟମନସ୍କ ପିଲାଟିଏ
ଟିକିଏ କଥାରେ ଯେ କାନ୍ଦି ପକାଏ
ଟିକିଏ କଥାରେ ଝରଣା ପରି ବୋହିଯାଏ ।
ଏମିତି କିଏ ଅଛି ଯେ ଶୁଣିବ ମୋ କଥା
ଅସରନ୍ତି ଶୈଶବର କଥା । ।

•

ଏଠି ଏତେ ନିର୍ଜନତା

ନୀଳକଣ୍ଠ ପାଖୁଡ଼ା ଉପରେ
ମୃଦୁ କାକର ବିନ୍ଦୁଏ ଯେମିତି
ଏଇ ଅନୁଗୋଳ,
ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ
କେତେ ନଦୀ ଉପନଦୀ
କଳନାଦ କରି
ବୋହିଗଲେ ନିଃଶବ୍ଦରେ
ମୋ ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳରେ । ।

ମୋ ଆଖପାଖରେ
କୁମ୍ଭାରୁଆ, ଡାହୁକ, କଜଳପାତି
ମୁଖରିତ କରିଦେଲେ ସମୟକୁ
କ୍ଳାନ୍ତ ନିର୍ଜନତାକୁ । ।

ଏଠି ଏତେ ନିର୍ଜନତା
 ଫୁଲ ଫୁଟିବା ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିଧ୍ବନି
 ସବୁଠାରେ,
 ନିର୍ଜନତା ମଧୁର ପୁଲକ
 ହୋଇ ଓହ୍ଲାଇ ଆସିଛି
 ଅନୁଗୋଳର ଏ ସବୁଜ ମାଟିରେ । ।
 ମୁଁ ଆଜି ପ୍ରଥମ ଥର ପରିଣତ କରିଦେବି
 ମୋର ଯେତେ ସ୍ବପ୍ନ ଆଉ ସମ୍ଭାବନା
 ସ୍ବତିମୟତାରେ । ।

•

ମୁଁ ଜନ୍ମିବି କବି ହୋଇ

ମୁଁ ଜନ୍ମିବି ଏଇଠି
 ଏଇ ତରାଟ ଓ ସୋରିଷ ଫୁଲର ଗାଆଁରେ
 କବି ହୋଇ ।
 ସାରା ପୋଖରୀ ପୁରି ଯାଇଥିବ
 ଚକ୍ରକର୍ମ ଆଉ ପାଣିଶିଉଳି ଫୁଲରେ । ।
 ଧାନ ଭର୍ତ୍ତି ଅମାରରେ
 ସାରା ମାଟି କାନ୍ଥରେ
 ଜାତି ଜାତି ଝୋଟି ଆଉ ଚିତା ।
 ବାଡ଼ିସାରା କାକୁଡ଼ି ଜହ୍ନି
 କଖାରୁ ଫୁଲ ଲତା ।
 ମୁଁ ଜନ୍ମିବି ପୁଣି ଥରେ
 ଆସନ୍ତା ଜନ୍ମରେ
 ଏଇଠି ଏଇ ଗାଆଁରେ କବି ହୋଇ । ।
 ସବୁଜ ନଡ଼ିଆ ଗଛ
 ପଣସ ଓ କଦଳୀର
 ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ପାହାଚ ।

ଗାଆଁଟାକୁ ଘେରି ଧାନବିଲ
 ଧାନବିଲ ସେ ପାଖରେ ପୁରୁଣା ଶ୍ମଶାନ
 ସେଇ ଶ୍ମଶାନର ବରଗଛରେ
 କାହାର ସ୍ନେହମୟ ଚାହାଣିରେ
 କିଏ ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି
 ପ୍ରତି ପୂଜାଛୁଟିରେ । ।
 ମୁଁ କେମିତି ଅପାରଗ
 ଷ୍ଟେସନର ସିମ୍ବଲ ଭିତରେ
 କେତେ ବେଶୀ ଅସହାୟ
 ମୋ ନିଜ ପାଖରେ । ।
 ମୁଁ କନ୍ଦୁବି ଆସନ୍ତା ଜନ୍ମରେ
 ଏଇ ଗାଆଁରେ
 କବି ହୋଇ
 ପୁଣି ଥରେ । ।

•

ବାଲିଆପାଳ ଜାଣେ ନାହିଁ

ବାଲିଆପାଳ ବୁଝେ ନାହିଁ ବହୁକଥା
 ଏକଥା ସତ ଯେ
 ଆଉ କେବେ ତା ମାଟିରେ
 ପବନ ଆଉଁଶିବ ନାହିଁ
 ପାଟିଲା ଧାନର ବାସ୍ନାକୁ ।
 ବାଲିଆପାଳ ବୁଝେ ନାହିଁ
 ହଠାତ୍ କାହିଁକି ତା ନାଳ ଆକାଶ
 ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ ।
 ମାଆମାନେ ଆଗପରି
 ପ୍ରତିଦିନ ସଞ୍ଜବେଳେ

ଜହ୍ନକୁ ଡାକନ୍ତି ନାହିଁ ଆଗ୍ରହରେ
 ଖସି ପଡ଼ିବାକୁ
 କୁନି କୁନି ସୁକୁମାର
 ହାତ ଆଞ୍ଜୁଳାରେ ।

ରାତି ହେଲେ
 ପତର ଶବ୍ଦରେ ମନେହୁଏ
 ପଥର ପଡ଼ିଲା ପରି
 ଶଙ୍ଖ ବାଜି ଉଠେ,
 କେଉଁ ଗୁପ୍ତ ପଥ ଦେଇ କିଏ ଆସେ
 ଅବେଳରେ ଲୁଚି ଲୁଚି
 ଲୁଚିନେବା ପାଇଁ ସୁଖ ସବୁ
 ବାଲିଆପାଳର
 ବାଲିଆପାଳ କିଛି ବୁଝେ ନାହିଁ ।

•

ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧ ତନ୍ମୟତା

ମୋ ଆଖପାଖରେ ଆଜି
 ମେଘ ଆଉ ମେଘ
 ଡାହୁକ ଓ କୁମ୍ଭାରୁଆ ଶବ୍ଦରେ
 ଶବ୍ଦମୟ ସମୟ ।

ସୁଗନ୍ଧିତ କୋମଳତା ଘେରିଛି ଯେମିତି
 ମୋ ଚାରିପାଖରେ ।
 ଏଠି ଆଜି ବର୍ଷାରତୁ
 ତିବ୍ବତୀୟ ଆକାଶରେ
 ତିଷ୍ଠା ନଦୀରେ
 ସୁଗନ୍ଧିତ ସମୟ ମଝିରେ ।

ସବୁ ଆଜି ମେଘମୟ,
 ସବୁ ଆଜି ଚିତ୍ରମୟ
 ସଂପର୍କ ପରି ନିବିଡ଼ ଅରଣ୍ୟରେ,
 ମୃଦୁ ମୃଦୁ ଶିହରଣ
 ମଧୁର ପୁଲକ ।
 ଏ କିପରି ତନ୍ମୟତା
 ଏ କିପରି ତଲ୍ଲାନତା ମୋ ଭିତରେ
 ଅମୂର୍ତ୍ତ ସମୟ ଭିତରେ
 ଆନନ୍ଦ ଓ ବିସ୍ମୟରେ
 ଦୁରାଗତ କରି
 ଆବଦ୍ଧିତ ହୋଇ ଚାହିଁରହେ ।
 କେଉଁଠି କେଜାଣି
 ତନ୍ମୟତା
 ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧି ହୋଇ
 ମୋର ସାରା ଅବୟବ
 ଘେରି ରହିଥାଏ ।

•

ସବୁ ସାଇତି ରଖିବି

କଣ ଆଉ ଏଠି ଅଛି ଯେ
 ସାଇତିବାକୁ ଜଉମୁଦ ଦେଇ
 ସ୍ନେହମୟ ଚାହାଣି ବ୍ୟତୀତ ।
 ଏଯାଏ ପଚାରି ନାହିଁ
 ଏକାନ୍ତରେ
 ଅନୁଗୋଳ, ତୁ ହଠାତ୍ ତାକିଲୁ
 କାହିଁକି ମୋତେ
 ତୋ ପାଖକୁ

ତୋର ଖୋଲାମେଲା
ଶାଳ ଓ ଶାଗୁଆନ୍,
ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ । ।

ମୋର ଯେତେ ଅହଙ୍କାର
ଅନ୍ୟମନସ୍କତା
ଛଳନା ଓ କୃତ୍ରିମତା
ସବୁ ଆଜି ଫିଙ୍ଗିଦେବି
ଦୂରକୁ
ସାଦାସିଧା ମଣିଷ ମୁଁ
ନିହାତି ସରଳ
ମୁଁ କ୍ରମଶଃ ବ୍ୟାପିଯାଉଅଛି
ଦିଗ ଦିଗନ୍ତରେ
ଆକାଶର ନାଲିମା ଭିତରେ
ଏଇ ଅନୁଗୋଳର
ପାହାଡ଼ ଓ ପୁଲାଇ
ବନରେ । ।

•

ସେଦିନ କବିତା ଲେଖା ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ

କାଦମ୍ବିନୀର ଜୀବନ ପରି
ସମୟ ତା ବାଟରେ
ବୋହିଯିବ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ, ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ
ସବୁ ଏକାପରି
ସବୁ ଗତାନୁଗତିକ
ବ୍ୟତିକ୍ରମହୀନ ମନେହେବ ।

ନିଛାଟିଆ ଜୀବନର କଥା
ଭାବିବାକୁ
ମୋ ଭିତରେ
ଏତେ ଚିକେ ସମୟ ନ ଥିବ ।

ଭିତରେ ବାହାରେ
ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂସାରୀ
ଲୋକଟେ ହୋଇ;
ଝିଅ ବାହାଘର କିମ୍ବା
ଜଗା ଆଉ କଂକ୍ରିଟର
ଘରଟିଏ ତୋଳିବା
ଭିତରେ;
କବିତା ଲେଖା
ସେଇଦିନ
ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ।

•

ଦିଲ୍ଲୀ

ଚଳମାନ ଜୀବନର ଜଳଛବି
ଧୂଆଁଛନ୍ଦୁ ଧୂଆଁଳିଆ ଦିଲ୍ଲୀର ଆକାଶ ।
କେତେ ଇତିହାସ
ଗର୍ଜିତ ଓ ଲୁକ୍କାୟିତ
ଦିଲ୍ଲୀର ଏ ରାଜପଥ ଧାରେ
ଆଜି ବି ସେ ଲୁହଦାଗ ଶୁଖି ନାହିଁ
ଆଜି ମଧ୍ୟ ଦିଲ୍ଲୀର ଆକାଶ ।

ଚିର ବିସ୍ମୟରେ
ଧୂଆଁଳିଆ ଧୂଆଁଳିଆ
ମନ୍ଦିର, ମସଜିଦ୍, ଗିର୍ଜା

ସବୁ ଏକାକାର
 ସବୁକୁ ଗର୍ଭିତ କରି
 ନିଜର ଭିତରେ ।
 କେତେ ବେଶୀ ନିର୍ବିକାର ହୋଇ
 ଅନାଚ୍ଛ
 ଯେତେଥର ଦେଖାହୁଏ ସବୁବେଳେ
 ମୋତେ ସେ ଦେଖାଏ
 ଚଳମାନ ଜୀବନର ଜଳଛବି
 ଇତିହାସ ଚିର ବିସ୍ମୟର ।

•

କାହିଁକି ବସିଛି

କାହିଁକି ବସିଛି
 ମୁହଁଜାକି ଅନ୍ଧାରରେ
 ଅନନ୍ତ କାଳରୁ ।
 କହିବ ତ ରଖିଯିବି
 ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୂତରୁ କିଛି
 ସ୍ବପ୍ନରୁ ବି କିଛି
 ଆସନ୍ତା ସମୟ ପାଇଁ । ।
 ମିଠା ମିଠା ବାସୁଥିବା
 ସଂପର୍କର ଚାରାଗଛଟିକୁ ଯୋଡ଼ିଦେବି
 ତମ ସୁବାସିତ ଅଗଣାରେ
 ହଳଦୀବସନ୍ତ ପରି ଦେଖାଯାଉଥିବା
 ଭଲ ପାଇବାର ପକ୍ଷୀଟିକୁ
 କହିଦେବି ବସା ବାନ୍ଧିବାକୁ
 ଶୋଇବାଘର ସ୍ବଚ୍ଛାୟାରେ । ।

କାହିଁକି ବସିଛ ମୁହଁଜାକି ଅନ୍ଧାରରେ
 ଆଜି କିମ୍ବା କାଲି
 ବୋମା ପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ
 ଜୀବନକୁ ସଜାଜନିଅ
 ଗଙ୍ଗାଶିଉଳିରେ । ।

•

ବୋମା ବି ପାଲଟିଯିବ ଫୁଲଟିଏ

ଆକାଶର ଚିତ୍ରିତ ଛାତିରେ ଅଙ୍କା
 ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଧାନର କ୍ଷେତ
 ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ମହୁଳ ଓ କରଞ୍ଜ ଫୁଲର ବାସ୍ନା
 ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ତାଳ ଆଉ ନଡ଼ିଆର
 ସବୁଜ ପାହାଚ । ।

ତାରି ଭିତରେ
 ସରଳ ଗାଉଁଲି ମୁହଁଟିଏ
 ଓଡ଼ିଶାର ମୁହଁ
 ଯିଏ ନିତି ଭିବିରି ଆଲୁଅ ତଳେ
 ଭାଗବତ ପଢୁଥାଏ,
 ସୂତାକୁ ରଙ୍ଗେଇ
 ସ୍ୱପ୍ନରୁ ସୁନ୍ଦର କରି
 ସମ୍ବଲପୁରୀ ଶାଢ଼ିରେ
 ତା ଇଚ୍ଛାକୁ ରଙ୍ଗ ଦେଉଥାଏ ।
 ବେଳେ ବେଳେ
 ଖରାବେଳେ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି
 ଅତିବେଶୀ ଉଦାସ ଓ ଏକୁଟିଆ

ସବୁ ଅନଟନ ଅଭାବକୁ
ପଣା କରି ପିଇ ଦେଉଥାଏ ।

ଯଦି କେବେ ଆସ ତମେ ଓଡ଼ିଶାକୁ
ଦେଖିବ କେମିତି
ଆକାଶ ନଇଁ ପଡ଼ିଥାଏ
ଆଲିଙ୍ଗନର ମୁଦ୍ରାରେ
ସବୁଜ ଧାନବିଲ ଉପରେ ।

ଭାବକୁ ନିକଟ ହୋଇ ଈଶ୍ବର ଆସନ୍ତି,
ସାକ୍ଷୀ ଦେବା ପାଇଁ
ଭକ୍ତର ଡାକରେ ।

ଝୋଟି ଓ ମୁରୁଜ ଅଙ୍କା
ମରୁଶିର ଗୁରୁବାର
ଶିଆଳିନଟାର ଡୋର
ସବୁଠାରେ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ତଃସ୍ବର
ସବୁଠାରେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଗ୍ଧ ଉଚ୍ଚାରଣ ।
ମୁଁ ଭଲପାଏ ଓଡ଼ିଶାକୁ
ମାଆ ପରି ମହମହ ବାସେ ତାର ଦେହ
ସେ ବାସ୍ନାରୁ ବାରିହୁଏ
ଘେନାଘେନି ଭାବର ବଳୟ ।
ମୁଁ ତ ସାଇତି ରଖିଛି ପିଲାଦିନୁଁ
ମୋ ଚେତନାରେ
ଫକୀରମୋହନ ଆଉ ଗଙ୍ଗାଧର କବିତାର
ଉଜ୍ଜ୍ବଳ ଅକ୍ଷର ।

ମୁଁ ଭଲପାଏ ମଣିଷକୁ
ଜନ୍ମାହୁଏ ବଢ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି ହାତ
ବିଶ୍ବାସର ହାତ
ମଣିଷ ପାଖକୁ ।

ଫୁଲ ତୋରଣରେ ଯଦି ବୋମାଟିଏ ଖଞ୍ଜିଦିଅ
 ତୁକୁରା ତୁକୁରା କରି ହତ୍ୟା କରିବାକୁ
 ଓଡ଼ିଶା ଆତ୍ମାକୁ
 ନିମିଷକେ ସେଇ ବୋମା
 ପରିଣତ ହୋଇଯିବ ଫୁଲରେ
 ସହୃଦୟତାରେ
 ଏଇ ଓଡ଼ିଶାରେ ।

•

କାଳଜୟୀ କବିତାର ଧାଡ଼ି

ଆଜିଠାରୁ କେତେ ବର୍ଷ ହେବ
 ମନେ ନାହିଁ
 ଜଣେ କବିଙ୍କୁ ମୁଁ ଭେଟିଥିଲି
 ଆଜିଠାରୁ
 କେତେ ଯୁଗ ହେବ ଜାଣେ ନାହିଁ
 ଜଣେ ସମ୍ପର୍କୀଙ୍କୁ ମୁଁ
 ଜାଣିଥିଲି ।

କବି କବି ଲାଗୁଥିଲେ
 କବିତା ପଢ଼ିଲା ବେଳେ
 ଚେହେରାରେ ଝଲସୁଥିଲା
 ଅଶ୍ରୁମୟ ବିନ୍ଦୁଟିଏ
 ଅଶ୍ରୁ ନୁହେଁ
 କାଳଜୟୀ କବିତାର
 ଧାଡ଼ିଟିଏ ।

•

ଯୋଡ଼ାଶଙ୍ଖରେ ନୁହେଁ

ଯୋଡ଼ାଶଙ୍ଖରେ ନୁହେଁ

ରେଡ଼ାଖୋଲ

ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ

କବିତାରେ ବଞ୍ଚୁଥିଲା

ବେଡ଼ଙ୍ଗ ପିଲାଟିଏ ।

ପାହାଡ଼ୀ ମଣିଷ ଆଉ

ଜଙ୍ଗଲର ତାଳପତ୍ର ଛତା ତଳେ

କଣ ସେ ଲେଖୁଥିଲା

କାଳି ନା ରକ୍ତରେ ।

ଆଜିଠାରୁ କେତେ ଶହ ବର୍ଷ ହେବ

ମନେ ନାହିଁ ।

ଗଛ ସହ, ପତ୍ର ସହ

କଥା କହୁଥିଲା

ମାଟିକୁ ଆଙ୍କୁଡ଼ି ଧରି

ଶୋଇଥିବା ବେଳେ

ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖି

ହସୁଥିଲା, କାନ୍ଦୁଥିଲା ।

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ହୋଇ କେତେବେଳେ

ସାଙ୍ଗସାଥୀଠାରୁ

ଏକୁଟିଆ ଏକୁଟିଆ ବୁଲୁଥିଲା ।

ମେଘକୁ ଡାକୁଥିଲା ଆ' ବୋଲି

ବର୍ଷାକୁ କହୁଥିଲା ରହ ବୋଲି ।

ଯୋଡ଼ାଶଙ୍ଖରେ ନୁହେଁ

ରେଡ଼ାଖୋଲ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ

କବିତାରେ କବିତାରେ

ବଞ୍ଚୁଥିଲା ବେଡ଼ଙ୍ଗ ପିଲାଟିଏ ।

ମୁଁ ତ ଅଧିକ କିଛି ଚାହୁଁନଥିଲି

ମୁଁ ଏମିତି କଣ କଲି ଯେ
ସେଇ ଛୋଟ ଇଚ୍ଛାଟିକୁ
ପାଦରେ ଦଳିଦେଇ
ନଷ୍ଟ କରିଦେଲି
ମୁଁ ତ ସ୍ନେହକାଜୀଳ ମଣିଷଟିଏ
କେଉଁଠି ଟିକିଏ ସ୍ନେହର ଛୁଆଁ ପାଇଲେ
ବିଲେଇ ପରି ପାଦରେ
ଛନ୍ଦି ଯାଏ ।

ଦୁଃଖଭିଜା ଗଛଟିଏ ପରି
ମୁଁ ଭିତରେ ଭିତରେ ଖାଲି
କରତି ଯାଉଥାଏ
ଭାବିଥିଲି,
ପଦ୍ମପାଖୁଡ଼ାର ହାତ ଯୋଡ଼ି
ପୁଅ ମୋର ଜନ୍ମକୁ ଡାକିବ
ଆ ଆ ବୋଲି
ଜନ୍ମ ଆଲୁଅରେ ଶୋଇ ଶୋଇ
ଗୀତ ଗାଇବ କେତେ ନା କେତେ ଗୀତ ।

ଆଜି କିନ୍ତୁ ଜନ୍ମ ନୁହେଁ
ତାରା ନୁହେଁ
ସେ ଯେମିତି ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଗ୍ରହର
ଆଉ ଜଣେ କିଏ
ମୁଁ ଖାଲି ଏତିକି ଚାହୁଁଥିଲି
ଅଧିକ କିଛି ଚାହୁଁନଥିଲି ।

ଆ ମୋ ଛାଇକୁ ଆ

ଏଇ ଟିକିଏ ଛାଇ ତ
 ମୋ ଶୈଶବକୁ
 ସୁଗନ୍ଧରେ ଭରି ଦେଇଥିଲା
 ଧମନୀର ପ୍ରତି ଚକ୍ରକଣିକାରେ
 ସ୍ୱପ୍ନର ଚାରାଗଛଟିକୁ
 ଆଦରରେ ପୋତି ଦେଇଥିଲା ।
 ବରଗଛ ଓହଳରେ ଶିରାଳ ହାତକୁ
 ତାର ପ୍ରସାରିତ କରି
 ବାରମ୍ବାର ଡାକୁଛି ସେ
 ଆ ମୋ ଛାଇକୁ ଆ ।
 ଖରାବ ତରବାରରେ
 କେତେ ଆଉ ଲହୁଲୁହାଣ
 ହେଉଥିବୁ ?
 ମୋରି ଛାଇରେ ତୋ
 ଶୈଶବର ଗନ୍ଧ
 ମୋର ପ୍ରତିଟି ସବୁଜ ପତ୍ରରେ
 ତୋରି ସକାଳର ସୁନାଝରା ଛାଇ
 ସାରା ଦେହରେ ଯେ ମୋର
 ଏକୁଡ଼ି ଘରର ଉଷ୍ମ ଉଝୁଇ ।
 ଖରାବ ତରବାରରେ
 କେତେ ଆଉ ଲହୁଲୁହାଣ
 ହେଉଥିବୁ
 ଆ ମୋ ଛାଇକୁ ଆ
 ଆଉ କିଛି ସମୟ ପରେ
 ଛାଇ ନଥିବ
 ଗଛ ବି ନଥିବ

ଝରାପତ୍ରରେ ଗଛ ମୂଳ
ପୋତି ପଡ଼ିଥିବ
କେତେ ଆଉ ଏମିତି
ଏକଲା ଚାଲିବୁ
ଆ ମୋ ଛାଇକୁ ଆ ।

•

ଶୁଣିଲି ମୋତେ ଖୋଜୁଥିଲ

ମୁଁ ତ ନଥିଲି ମୋ ସ୍ଥାନରେ
ମୁଁ ବି ନଥିଲି ମୋ ରହିବା ଜାଗାରେ ।
ମୁଁ ଏମିତି ହଜିଯାଏଁ ବେଳେ
ମୁଁ ଏମିତି ଘୁରିହୁଏଁ
ପୃଥିବୀର ଉପାନ୍ତରୁ
ଅନ୍ୟ ଉପାନ୍ତରେ
ମୋ ନିଜ ସଂପର୍କରେ
ନିଜେ ଜାଣେ ନାହିଁ
ମୋ ନିଜ ରହିବା ଖବର
ମୋତେ ଜଣା ନାହିଁ
ଶୁଣି ମୋତେ ତମେ ଭାରି ଖୋଜୁଥିଲ
ଖୋଜି ଖୋଜି ଫେରିଯାଇଥିଲ
ସେଦିନ ବି ସେମିତି ସେମାନେ
ମୋତେ ଖୋଜି ଫେରି ଯାଇଥିବେ
ମୁଁ ନଥିଲି ମୋ ସ୍ଥାନରେ
ମୁଁ ବି ନଥିଲି ମୋ ରହିବା ଜାଗାରେ
ଖାଲି ଯାହା ରକ୍ତ ଝରେ
ଆଜୁଠିବା କଟିଗଲା ପରେ ।

•

ଭଡ଼ାଘର

କେମିତି ସବୁ କଣ ହୋଇଗଲା
 ପୂଜାଛୁଟିରେ ଘରକୁ ଯିବାବେଳେ
 ଗୋଲାପ ଚାରା ନେବା ପାଇଁ
 ସାନ ଭଉଣୀ କହିଥିଲା ।
 ଘର କାହିଁ ତାର
 କେଉଁଠି ରଖିବ ଫୁଲକୁଣ୍ଡ ?
 ଘର ତ ଭୂମିକମ୍ପରେ
 ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଗଲା ସେଦିନ
 ଛୁଟି ହେଲେ କେଉଁଠିକି ଫେରିବ ?
 ଭଡ଼ା ଘରକୁ ?
 ଯେଉଁଠି ନା ସୂର୍ଯ୍ୟ ପଡୁଥିବ
 ନା ଜହ୍ନ ?
 ଭଡ଼ାଘରର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
 ସେ କେମିତି ବଞ୍ଚିବ ?

•

ଶବ୍ଦଟିଏ ଖସିଗଲେ ଅଜାଣତେ

ମୋତେ କିଏ ଖୋଜୁଥିବ ?
 ଭାବୁଥିବ ମୁଁ ହୁଏତ ପୂଜାଛୁଟିରେ ଆସି
 ଫେରି ଯାଇଥିବି
 ପୁଣି ସେହି ପୋଡ଼ା ସହରକୁ ।
 ଯେଉଁଠାରେ କଅଁଳ କେରାଏ ଘାସ
 ଖୋଜିଲେ ବି ମିଳେ ନାହିଁ ।
 ଯେଉଁଠାରେ
 ଶବ୍ଦଟିଏ ଖସିଗଲେ ଅଜାଣତେ
 ବୋମା ପରି ବିସ୍ଫୋରିତ ହୁଏ ।

ଶବ୍ଦର ଭଙ୍ଗାରୁଜା ଚୁକୁଚାକୁ
ସାରା ସମୟ ମୁଁ ଯୋଡୁଥାଏ
ସବୁ ସ୍ବପ୍ନକୁ ଚହଲାଇ ଦିଏ
ଶବ୍ଦ କେଜାତି ।

ମୁଁ ଜାଣିଛି
ମୋତେ ନିଶ୍ଚେ ଖୋଜୁଥିବ
କେହି ନା କେହି ଆସି
ପୂଜା ହୁଟିରେ
ପୁଣି ସେହି ପୋଡ଼ା ସହରରେ ।

•

ଚିରକାଳ ଏମିତି

ଚିରକାଳ ଏମିତି ତାଳପତ୍ର କଟା ହୋଇ
ଭୟାନକ ଦିଶୁଥିବା
ଗଛଟିଏ ମୁଁ
କେତେବେଳେ ମୋର କୋମଳ ପତ୍ରକୁ
ଗୋଡ଼ରେ ଦଳି ଦେଇଛ ତ
ଆଉ କେତେବେଳେ
ମୋ ଛାତିକୁ ଦୁଇଫାଳ କରି
ଚିରି ଦେଇଛ
ଆସୁରିକ ଆନନ୍ଦରେ ।

କେଶ ଧରି ଭରପୂର ସତ୍ତାରେ ତ
କେତେବେଳେ
ତମସା ତାରରେ
ବିସର୍ଜିତା ଦେବା ପରି
ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଛ ।

ମୁଁ ତ ଜାଣିସାରିଲିଣି ବହୁଦିନୁ
 ଏଇ ଏକାକୀୟ ଆଉ
 ଶୂନ୍ୟତା ଭିତରେ
 ଘାରିହେବି ସାରାଟା ଜୀବନ ।
 ଚିରଦିନ ବିସର୍ଜିତା
 ଅପମାନ ଜର୍ଜରିତା ନାରାଟିଏ
 ଚିରକାଳ ।

•

ବୟସ୍କ ହୋଇଯାଉଛି

ମୁଁ କ୍ରମଶଃ ବୟସ୍କ ହୋଇଯାଉଛି
 ସବୁ ସତର୍କତା ସତ୍ତ୍ୱେ
 କେଶ ମଧ୍ୟ ପାଚି ଆସିଲାଣି ।
 କବିତା ଆସରରେ
 ସଜାପଡ଼ିଥିବ ଆସନରେ
 ଅଳଙ୍କୃତ ହେବ କବି
 କବିତା ବଦଳରେ
 ଉପଦେଶ ଲୋଡ଼ା ହେବ ।
 ଏବେ ବୋଧେ ବେଶୀ ବେଶୀ
 ଏକୁଟିଆ ଭାବି ଘାରିଦେବ ଜୀବନକୁ
 କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚାଲିଚଳନରେ
 କିପରି ବୟସ୍କ ବୟସ୍କ ଭାବ
 ଛାଇଯିବ ।
 କବି ଯଦି ସମୟକୁ
 ଅଟକାଇ ପାରୁଥାନ୍ତା
 ନିଜ ଖିଆଲରେ
 ଏତେ କିଛି ଯନ୍ତ୍ରଣା ନଥାନ୍ତା
 ଜୀବନରେ ।

•

କବି ତମେ ଜୀବନର କବି

ନିଛାଟିଆ ଧୂ ଧୂ ଖରାବେଳ
 କପୋତୀର କାନ୍ଦିବାର ବେଳ
 ବରପାଲିର ଗାଉଁଲି ସକାଳ
 ଅବା କେତେବେଳେ ଧାଡ଼ିବାନ୍ଧି ସୁଲ ପିଲାଙ୍କର
 “ସତ୍ୟ ପଥେ ଧର୍ମ ପଥେ
 ଘେନି ଯାଅ ମୋତେ”
 ପ୍ରାର୍ଥନାର ଉଚ୍ଚାରଣ ।

କେଉଁଠାରେ ତମ ବୁଢ଼ାରଜା
 ହୀରାକୁଦ, ବର୍ଷା ଏବଂ
 ବସନ୍ତ କବିତାର
 ଲଳିତ ଝଙ୍କାର ତ ଆଉ କେଉଁଠାରେ
 ତମ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହାତର ସ୍ଵର
 ବଗିଚାରେ, ଗଛରେ, ଫୁଲରେ,
 କବିତ୍ଵର ଅମୂର୍ତ୍ତ ଅକ୍ଷର ।

ହେ ଦରଦୀ କବି ତମେ ଜୀବନର କବି
 ବରପାଲି ପବିତ୍ର ମାଟିରେ
 ଆଜିଗଲ ଯେତେ ଯେତେ ଛବି
 ସବୁ ଆଜି ତମରି ସୃତିରେ ସୃତିମୟ
 ମେଘମୟ
 ଅଧା ରହିଯାଇଥିବ କେତେ ସ୍ଵପ୍ନ
 କେତେ ସୃତି
 ଭାଷାହୀନ ଭାଷା କେତେ
 ଶବ୍ଦହୀନ ଶବ୍ଦ କେତେ
 ଆଛନ୍ନ ଆବେଗଭରା
 କବି ହୃଦୟର
 କେତେ ମୁଗ୍ଧ ଅନୁଭୂତି ।

ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏଁ

ଏଇ ଦେଖ
କେତେ ନିଷ୍ଠାପ ଏକ
ସୁକୁମାର ଶିଶୁ ପରି
ଆଜିର ସକାଳ ।

ଦୂର ଗଛ ତାଳରେ
କୁମ୍ଭାରୁଆ
ନିର୍ବାକ୍ ହୋଇଯାଇଛି
ଅଥଚ ସେ ଡାକରେ
ମୋ ଭିତରର ସବୁ କବାଟ ଯେମିତି
ଖୋଲିଯାଏ ଆପେ ଆପେ
ତାରି ଡାକକୁ ଚିରକାଳ
ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏଁ ।

•

କବି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁପାରେ

ବସୁନ୍ଧରା, କବି ଛଡ଼ା ଏତେ କିଏ
ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁପାରେ
ଭୋକ ଓପାସରେ ।

କବି ଦିନେ ଭାବିଥିଲା
ଏ ଭାରତ ହୋଇଯିବ
ସୁନାର ଭାରତ ।

ସୋରିଷ ଓ ନିମଫୁଲ ମହକରେ
ଅନ୍ଧ ମହୁମାଛି
ବାଟ ଭୁଲିଯିବ ।

ସ୍ଥିର, ଶ୍ୟାମଳ ଦେହରେ
 କେମିତି ଯେ ଏତେ ବଡ଼ ଅନ୍ଧାରୁଆ
 ଫାଟଟିଏ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା ଜାଣେ ନାହିଁ ।
 ନିରୁପାୟତାରେ
 ଆଜି ଛାତି ଫାଟିଯାଏ ।

ଏ କେଉଁ ଭାରତବର୍ଷ
 ଖାଲି ଯାହା କେତୋଟି ଗାରର
 ରେଖାଙ୍କିତ ମାନଚିତ୍ର ।
 ଆମେରିକା, ରୁଷିଆର
 ପରମାଣୁ ଯୁଦ୍ଧଠାରୁ
 ଆମର ଏ ଗୃହଯୁଦ୍ଧ ଭାରି ଭୟଙ୍କର ।

ରାସ୍ତାରେ ରାସ୍ତାରେ ରକ୍ତ
 ଧର୍ମ ଆଜି ବିତୁଳିତ ।
 ମନ୍ଦିର ଓ ମସଜିଦ୍
 ଭରିଯାଏ ବାରୁଦ ଗନ୍ଧରେ ।

ଏତେବେଳେ କବି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ
 ବିଶ୍ୱାସର ବସୁନ୍ଧରା
 ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ
 ସବୁଜ ବିଶ୍ୱାସ ହେବ ଅଙ୍କୁରିତ
 ମଣିଷ ମନରେ ।
 ମଣିଷର ଜୟଗାନ
 ଜୀବନର ଜୟଗାନ
 ଶୁଣାଯିବ
 ମନ୍ଦିର ଓ ମସଜିଦ୍ ଭିତରେ ।
 କବି ଛଡ଼ା ଆଉ କିଏ
 ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିପାରେ ।

ରହ ବର୍ଷା ରହ

ରହ ବର୍ଷା ରହ
ମୁଁ ତ ବହୁଦିନୁ ଆସିଲିଣି
ସହରକୁ
ଛାଡ଼ି ଗାଁ ମାଟି
ଦେଖିନାହିଁ ମୋ ପ୍ରିୟ ପରିଚିତ
ଗାଁ ଲୋକ ମୁହଁ
ରହ ବର୍ଷା ରହ ।

ତୁ ତ ମନଜଛା ବର୍ଷୁଥିବୁ
ବିଲରେ, ମୋ ମାମାର
ସମାଧି ଉପରେ ।
ତୁ ତ ମନଜଛା ବର୍ଷୁଥିବୁ
ସେଇ ଏକାଣିଆ ମହୁଲ ଗଛ
ମୂଳରେ ପୋତା ହୋଇଥିବା
ବାପାଙ୍କର ଅସ୍ଥି ଉପରେ ।

ରହ ବର୍ଷା ରହ
ରାସ୍ତାଘାଟରେ ଆଜି
ପାଣି ସୁଅ ଏକାକାର
ମୁଁ କେମିତି ଛିବି ଆଜି
ଏମିତି ବର୍ଷାରେ
ଦେଖିବାକୁ ଚିର ପ୍ରିୟ ପରିଚିତ
ଗାଁ ଲୋକ ମୁହଁ ।

ନହେଲେ ବି

ଆଜି ଯାଏ ଯେତେ ଯେତେ
 ନଜକୁ ମୁଁ ଭେଟିଛି
 ସେ ସାଳନ୍ଦୀ ହେଉ ବା
 ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା
 ସେ ମହାନନ୍ଦୀ ହେଉ
 ଅବା ମହାନନ୍ଦା
 ସବୁକୁ ଏକାଠି କରି
 କବିତା ବହିଟିଏ ହେବ
 ନିଜ ହସ୍ତାକ୍ଷରର
 ବୁକ୍ ରହିବ
 ପ୍ରତି ପୃଷ୍ଠାରେ
 ନହେଲେ ବି
 ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ।

•

ମଣିଷକୁ ଭଲପାଏ

ମଣିଷକୁ ଭଲପାଏ ବୋଲି
 ବଞ୍ଚିବାକୁ ଚାହେଁ ଚିରକାଳ
 ମଣିଷ ଭିତରେ
 ଜନ୍ମକୁ ଯିବା ଅପେକ୍ଷା
 ମଣିଷ ପାଖକୁ ଯିବା ତେର ଭଲ ।
 ଭଲ ପାଇବାର ହାତ
 ଲମ୍ବି ଆସେ ବାରମ୍ବାର
 ମଣିଷ ସାମ୍ନାରେ
 ସେଥିପାଇଁ ବଞ୍ଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛାହୁଏ
 ଏତେ ଦୁଃଖ ପରେ ।

•

ତୁ ରହିଲୁ ଯାହା ଅପେକ୍ଷାରେ

ତୁ ରହିଲୁ ଯାହା ଅପେକ୍ଷାରେ
 ସେ ଆସିବ ମାର୍ଗଶିର
 ଗୁରୁବାର ଝୋଟି ମୁରୁଜରେ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀପାଦ ପକାଇ ତାହାର
 ସେ ବାନ୍ଧି ରଖିବ
 ଦେଖୁଛୁ ତୁ
 କେମିତି ସେ
 ଗଢ଼ିଦେଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
 କୋମଳ ମଧୁରତାର
 ଭଲ ପାଇବାରେ ।

•

ତୁମରି ବିଷୟ ହାତ

ତୁମ ସମ୍ପର୍କରେ
 କିଛି ଲେଖିବାକୁ ଗଲାବେଳେ
 ବିଷୟ ହାତର ସ୍ପର୍ଶ
 ମୋ ସତ୍ତାକୁ ଆଲୋଡ଼ିତ କରେ
 ବର୍ଷା ହୁଏ ଘନଘୋର ବର୍ଷା
 ମୋ ଆହତ ଶବ୍ଦଙ୍କ ରକ୍ତରେ
 ରଜିନ ହୁଏ ଆକାଶ
 ବାଲିଆପାଲର
 ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଛାଇଯାଏ
 ଲୁହର ବର୍ଷାରେ
 ତୁମେ ତ ରହିଛ ଘେରି
 ମୋରି ଆତ୍ମାରେ
 ଶୈଶବ ସ୍ମୃତିରେ ।

•

ବଣକୁ ଯିବୁନି ବାବୁ

ତୁ ତ ଜିଦ୍ କଲୁ ବଣକୁ ଯିବାକୁ

ରୋହିତାଶୁ

ବଣର ବାଉଁଶ ରୂପ

ଜାଳିଦେବ ଶୈଶବକୁ ତୋର

ତୁ ତ ଜିଦ୍ କଲୁ

ଦେଖିବାକୁ

ସତ୍ୟର ଚେହେରା

ଯେତେ ମନାକଲି ତୋତେ

ବଣକୁ ଯାଆନା ବାବୁ

ଏମିତି ରାତିରେ

ଜଳିଗଲା ସୁକୁମାର ପଦ୍ମବନ ମୋର

ସବୁ ସୁକୁମାର ଶବ୍ଦ ନାମ ରୋହିତାଶୁ

କିଶୋର ବୟସର ବ୍ୟାକୁଳତାର

ନାମ ମଧ୍ୟ ରୋହିତାଶୁ

କାହିଁକି ତୁ ବାରମ୍ବାର ଜିଦ୍ କରୁ

ଦେଖିବାକୁ ସତ୍ୟର ଚେହେରା

କାହିଁକି ତୁ ବାରମ୍ବାର ଜିଦ୍ କରୁ

ଯିବା ପାଇଁ ଶୁଶାନକୁ

ଘମାଘୋଟ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ

ସୁରକ୍ଷିତ ପଦ୍ମବନ ମୋର

ଜଳିଯିବ ଜାଣିଥିଲେ

କେବେ ତୋତେ ଦେଖାଇ

ନଥାନ୍ତି ସତ୍ୟର ସ୍ୱରୂପ ।

ତୁ କାହିଁକି ଜିଦ୍ କରୁ ବାବୁ

ବଣକୁ ଯିବାକୁ

ଘମାଘୋଟ ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ।

କେବଳ କବିତା ପାଇଁ

ଚାରିଆଡ଼େ ମହକି ଉଠୁଛି
 କସ୍ତୁରୀ ବାସ୍ନାରେ
 ଗୋଧୂଳିର ରଙ୍ଗ ସହ
 ଅସୁମାରି ରଙ୍ଗ ମିଶି
 ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମାଟିଏ ଅଙ୍କା ହୋଇ ସାରିଥାଏ
 ମୋ ମନର କାନ୍ଦୁଆଁ ଉପରେ ।
 ମୁଁ କେମିତି ଅଜ୍ଞାକାର
 କରିନିଏଁ ସମୟକୁ
 ଯେତେ ଯେତେ ଅସୁନ୍ଦରତାକୁ,
 କବିତାର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଭିତରେ ।

•

କିନ୍ତୁ ରଖି ଜଗନ୍ନାଥ ପାଣି

ତୁପଚାପ କବିଟିଏ ନୀରବରେ
 ଲେଖୁଥିଲା ଜୀବନର କଥା
 ଗାଇଥିଲା ଜୀବନର ଗୀତ
 ତାଳପତ୍ର ଲେଖନୀରେ ।
 ନୀରବ ନିଷ୍ଠୁଳ ମୁଦ୍ରାରେ ଆଙ୍କିଥିଲା ଜୀବନର ଛବି
 ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ରକ୍ଷିପରି
 ନଳାଞ୍ଜର ନୀରବିତ
 ଅମୃତ ଲଗ୍ନରେ ।
 କେତେ କେତେ ଅଙ୍କୁରିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 କେତେ ଡାହୁକ ଓ କପୋତର
 ଗମ୍ଭୀରିଆ କୁହାଟରେ
 ଗଢ଼ି ଦେଇଥିଲା ଏକ ବିଶ୍ୱାସର ବସୁନ୍ଧରା

ଶବ୍ଦରେ, ବ୍ରହ୍ମରେ
 ସ୍ନେହସିନ୍ଧୁ କାକର ବିନ୍ଦୁରେ ।
 ‘ନଳାଙ୍ଗ’ର ନୁଆଁଣିଆ ଚାଳଘର
 ଡିବିର ଆଲୁଅ ତଳେ
 ଅଧାଲେଖା ରହିଯାଇଥିବ ତାଳପତ୍ର ପାଣ୍ଡୁଲିପି
 କେତେ ସ୍ବପ୍ନ କେତେ ସ୍ବପ୍ନ
 ଭାଷାହୀନ ଭାଷା କେତେ
 ଶବ୍ଦହୀନ ଶବ୍ଦ କେତେ
 ଅଧା ରହି ଯାଇଥିବ
 ଆଛନ୍ନ ଆବେଗଭରା କବି ହୃଦୟରେ
 କେତେ ମୁଗ୍ଧ ଅନୁଭୂତି ।

•

ମନା କର ନାହିଁ

ବହୁ ବର୍ଷ ପରେ
 ଆଜି ଭାରି ଇଚ୍ଛା ହୁଏ
 ତାଳ ଦୁହେଁ ସାଙ୍ଗହୋଇ ପୁରୀ ଯିବା
 ରୁପଚାପ୍ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାରେ
 କିମ୍ବା କୋଇଲି ବୈକୁଣ୍ଠରେ ବସି
 ନିଜ ସହ ଗପସପ ହେବା ।
 ପୁରୀର ସମୁଦ୍ର କୂଳ, ଝାଉଁଟିଶ
 ଦୁଃଖ ପରି ଦିଗ୍ବଳୟ
 ସରି ଆସୁଥିବା ଆୟୁଷ ପରି
 ଭଙ୍ଗା ଭଙ୍ଗା ଦେଉ ସମୁଦ୍ରର
 ଅନ୍ତତଃ ଘଡ଼ିକ ପାଇଁ ଭୁଲିଯିବା
 କୋଳାହଳ
 ଗହଳିଆ ସଂପର୍କର ଭିଡ଼

କେବେ ବି ଯାଇନ ତୁମେ ମୋ ସହିତ
 ଖରାରେ କିମ୍ବା ବର୍ଷାରେ
 ସୁଗନ୍ଧିତ ଅରଣ୍ୟ ଭିତରେ
 ଚାଲିବାକୁ ସ୍ବପ୍ନରେ ସ୍ବପ୍ନରେ ।

ତୁମେ କିଛି ଜାଣିପାରନାହିଁ
 ଅହର୍ନିଶି ମୋ ଭିତରେ
 ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ତ ନଇଟିଏ ଯାଉଥାଏ ବହି
 ଅନ୍ତତଃ ଆଜିକ ପାଇଁ
 ମନା କର ନାହିଁ ।

•

ଏଥର ଗାଆଁରେ

ଏଥର ଗାଆଁକୁ ଗଲାବେଳେ
 ପକ୍ଷୀମାନେ ବୋଧହୁଏ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲେ
 ମୋ ଯିବା ଖବର ହୁଏତ
 ଆଗରୁ ସେମାନେ ଜାଣି ବି ନଥିଲେ ।

ହଳଦୀ ବଣରେ
 ବିହ୍ବଳ ମହୁମାଛିମାନେ
 ଖାଲି ଯାହା ଏପାଖ ସେପାଖ ହୋଇ
 ଉଡ଼ି ବୁଲୁଥିଲେ ।

ଗାଆଁରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳେ
 ମୁହଁସଞ୍ଜ ହୋଇ ସାରିଥିଲା
 ଚଉଁରା ମୂଳ ମହକି ଉଠୁଥିଲା
 ସଳିତା ବାସ୍ନାରେ ।
 ଦୁଆର ବନ୍ଦରୁ ସଲଜ ମୁହଁଟିଏ
 ଉଙ୍କି ମାରି ଫେରିଯାଉଥିଲା

ହାବୁକାଏ ସତେଜ ଫୁଲର ବାସ୍ନା
ଛୁଇଁ ଦେଇଗଲା ମୋର ଚେତନାକୁ
ଚିହ୍ନିଲି ମୁଁ ପାଖ ଗାଆଁର ସେ ଝିଅ
ଆମ ଘର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ।
ତାର ପଦ୍ମପାଦର ପାହୁଲ ପକାଇ
ଆସିଛି ସେ ଏ ଘରକୁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୋହୂ ହୋଇ ।

ତାର କୋକନଦ କରତଳ
କାମିନୀ ପତ୍ର ପରି ନମ୍ର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଆଖି
ବିଶ୍ୱାସର ବସୁନ୍ଧରାକୁ
ବାନ୍ଧି ରଖିଛି ସତେ କି ।

ତା'ରି ପାଇଁ
ପ୍ରତିଟି ସକାଳ ହୋଇଯାଏ ମାଙ୍ଗଳିକ
ପଦ୍ମଗନ୍ଧରେ ସୁଗନ୍ଧିତ ପ୍ରତିଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ
ପ୍ରତିଟି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ହୁଏ ଶ୍ଳୋକମୟ
ଶୈଶ୍ବର୍ଯ୍ୟ ମଣ୍ଡିତ ।

ଏଥର ଘର ଲାଗିଲା ସ୍ୱର୍ଗପରି
ଗାଆଁ ତ ଚିରଦିନ ମଗୁଣିର
ଗୁରୁବାର ପରି
କ୍ରମଶଃ ମୁଁ ହଜିଯାଉଥିଲି
ଅଖଣ୍ଡ ନୀରବତାରେ
ଭାଷାହୀନ ଭାଷାରେ
ଏଥର ଗାଆଁରେ
ମୋତେ ଲାଗିଲା ଯେମିତି ମୁଁ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛି
କେଉଁ ଉଦ୍‌ବେଗହୀନ ରାଜ୍ୟରେ ।

ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦିନ

ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦିନ
 ସୁନାର ଝରଣାଟିଏ ଫିଟିଯାଇ
 ଭିତରର ସବୁ ବନ୍ଧିବାଡ଼ି
 ଭାଙ୍ଗି ଦେଉଥାଏ ।
 ଚାଲୁଚାଲୁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ସ୍ୱପ୍ନରେ
 ଅଚାନକ ଭଲ ପାଇବା ସହିତ
 ଭେଟ ହୋଇଯାଏ ।
 ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦିନ
 ନା ଥାଏ କବିତାର ଉଚ୍ଚାରଣ
 ନା ଥାଏ ସୂତର ମଲ୍ଲନ
 ନିଃଶବ୍ଦରେ ନିଃଶବ୍ଦରେ
 କିଛି ଗୋଟେ ଭାଙ୍ଗିଯାଉଥାଏ
 ହଳଦୀ ବଣରେ ବିଭୋର ଚଢ଼େଇଟିଏ
 ଶାବକ ଚଂଚୁରେ
 ଆହାର ଦେବାର ଦୃଶ୍ୟ
 ମୁଗ୍ଧ କରିଦିଏ ।
 ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦିନ
 ଭାଙ୍ଗିଯିବା
 ଯୋଡ଼ିଯିବା
 ମଧୁର କମ୍ପନ ।

•

ମାଟିକୁ ଛୁଇଁଲା ବେଳେ

ଆଜି ଏତେଦିନ ପରେ
 ମାଟିକୁ ଛୁଇଁଲା ବେଳେ
 ନଈକୁ ଛୁଇଁଲା ବେଳେ

କିଛି ଗୋଟେ ଭାଙ୍ଗିଯାଉଥିଲା
 ମୋ ଭିତରେ
 ନିଃଶବ୍ଦରେ ।
 ଏ ମାଟି ତ ବାଲିଆପାଲର ମାଟି
 ମୋ ପିତୃପୁରୁଷଙ୍କ ମାଟି
 ଏ ମାଟିର ଗନ୍ଧ ଯେ
 ମୋ ଶୈଶବର ଗନ୍ଧ
 ମୁଁ ତ ବହୁବାର ବିଭୋର ହୋଇଛି
 ଏ ମାଟି ଗନ୍ଧରେ
 ପ୍ରଥମ ବର୍ଷାର ବିନ୍ଦୁ
 ଏ ମାଟିକୁ ଓଦା କଲାବେଳେ ।
 କେମିତି ମୁଁ ବନ୍ଧା ଦେବି
 ମୋ ଶୈଶବକୁ
 ବାଲିଆପାଲକୁ ।

•

ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମା

ଶବ୍ଦର ବିନ୍ଦୁଟି ପାଇଁ
 ମୁଁ ତ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ଚିରକାଳ
 ଚାହିଁ ରହିଛି ଆକାଶକୁ
 କାନ ଡେରିଛି ଫୁଲ ଫୁଟିବାର ଶବ୍ଦକୁ
 ଖାଲି ଶବ୍ଦଟିଏ ପାଇଁ
 ରାତି ରାତି ପାହିଯାଇଛି
 ଅନିଦ୍ରାରେ ।

କେବେ ସେଇ ସ୍ବାତାଳଗ୍ନ
 ମୁଁ ତ ଶାମୁକା ହୋଇ

ଆଁ କରିଛି ପାଟି
 ଶବର ମୁକ୍ତାବିନ୍ଦୁଟିଏ
 ଖସି ପଡ଼ିବ ଶୂନ୍ୟରୁ
 ଗର୍ଭିତ ହୋଇଯିବ ସମୟ
 ମୁକ୍ତାରେ
 ଶବ ପ୍ରତିମାରେ ।

ଅନନ୍ତ ସମୟ ଧରି
 ମୁଁ ତ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି
 ଦିନେ ନା ଦିନେ
 କେବେ ନା କେବେ
 ଅମୃତ ଲଗ୍ନରେ
 ଶବ ରୂପାନ୍ତର ହେବ ପ୍ରତିମାରେ ।

•

ପାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥିର ଝିଅ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୧୯୯୮

ସମୟ ସରିଯିବା ଆଗରୁ

ସମୟ ସରିଯିବା ଆଗରୁ
ଆସ, ସାଙ୍ଗହୋଇ ଯିବା ଟ୍ରେନ୍‌ରେ
କିଛି ପଚାରିବ ନାହିଁ, କୁଆଡ଼େ ଯିବ ।

ଟ୍ରେନ୍ ଝର୍କାଦେଇ
ପଶିଆସିବ ଗାଆଁର ବାସ୍ନା, ନିଃଶବ୍ଦ ଶିଶିର ବିନ୍ଦୁ
ରକ୍ତପଦ୍ମର ପୋଖରୀ,
ଗାଆଁରାସ୍ତାର ସିଲହଟ୍
ତମେ ସ୍ବପ୍ନ ଭିତରୁ ଜାଗିଉଠି ପଚାରିବ
ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଗାଆଁ ଆସିଗଲା ।

ଦେଖ, ଚାରିଆଡ଼େ କେମିତି
ଶୈଶବର ବାସ୍ନା, ଜହ୍ନର ଶୋଭାଯାତ୍ରା
ଆଗରେ ସ୍ବେଦନ୍,
ଏଇଠି ଓହ୍ଲାଇଯିବା ।

ଅକସ୍ମାତ୍ କେଉଁ ଦେବାଙ୍କର ହାତ କିମ୍ବା ଗୋଡ଼
କଟିଗଲା ଅନ୍ଧାରରେ
କାହା ହୃଦୟର ଏଇ ରକ୍ତଦାଗ ଟ୍ରେନ୍‌ର କାଚରେ ।

ଆଜି ଆଉ ଗାଆଁକୁ ଯିବାନି
ଟ୍ରେନ୍ ଝର୍କାରୁ ଗାଆଁକୁ ଦେଖିବା
ସମୟ ସରିଯିବା ଆଗରୁ ଆସ ସାଙ୍ଗହୋଇ ଯିବା ।

•

ଘର (୨)

ମୋର ଘରଟିଏ ଆଆନ୍ତା କି
ସ୍ବପ୍ନପରି କାରୁକାର୍ଯ୍ୟମୟ
ଆଉ ସୁନ୍ଦର ।

ଘର ସାମ୍ନାରେ ଥାଆନ୍ତା
 ସ୍ୱପ୍ନର ବଗିଚାଟିଏ
 ଗୁଣ୍ଡଗୁଣ୍ଡ ମହୁମାଛି
 ହଳଦୀବସନ୍ତ
 ବଉଳ ଗଛରୁ
 ଝରୁଥିବା ମହୁରୁ
 ମହୁଫେଣାଟିଏ ତିଆରି ହେଉଥାଆନ୍ତା
 ସେଇ ଏକୁଟିଆ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 କବିତାର ହାତ ଧରି
 ନେଇଆସନ୍ତି ପଢ଼ାଘରକୁ
 ଆହା ଘରଟିଏ ଥାଆନ୍ତା କି ମୋର
 ସ୍ୱପ୍ନପରି କାରୁକାର୍ଯ୍ୟମୟ ଆଉ ସୁନ୍ଦର ।

ଘରର ଅଗଣାରେ
 ମଲ୍ଲୀଗଛଟିଏ ଥାଆନ୍ତା
 ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମନେ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତା
 ଭଲପାଇବାର ସୁନେଲି ନଈଟି
 ଏଇ ପାଖରେ କେଉଁଠି ବହିଯାଉଛି ।

ମନେପକାଇ ଦିଅନ୍ତା
 ବୃନ୍ଦାମଣୀ ଆଉ ଘେନାଘେନି ଭାବର
 ସ୍ମିରଣ ଥାକାଶିଟିଏ ଘରଟିକୁ ଛୁଇଁଦେଇ ଯାଉଛି ।

ଶୈଶବର ସହଚରୀ ସିଙ୍ଗାରହାର, ମାଳତୀ
 ନିଜକୁ ଅଜାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତା ସକାଳ ହେଲେ
 ପିଲାମାନଙ୍କର ମେଳା ବସୁଥା'ନ୍ତା
 ତା' ମୂଳରେ ।
 ଆହା, ଘରଟିଏ ଥାଆନ୍ତା କି ସ୍ୱପ୍ନପରି କାରୁକାର୍ଯ୍ୟମୟ
 ଆଉ ସୁନ୍ଦର ।

ଭୋର ସ୍ବପ୍ନ

ଭୋର ସ୍ବପ୍ନ କ'ଣ ସତ ?

ଆହା ସତ ନହେଉ ସେ ସ୍ବପ୍ନ

ସତ ନହେଉ ସେ ସ୍ବପ୍ନ ।

ଶାବକ ଦୁଇଟି ଶୋଇଥା'ନ୍ତୁ ନିଦରେ

ଉଠିଲେ, ମେଘସହ, ପବନସହ

ଖେଳିବାକୁ ଯିବେ ।

ଚାରିଆଡେ ଧର୍ମଘଟ

ବିମାନଘାଟିରେ ବୋମାର ଆତଙ୍କ

ଫାଲଗୁନି ତିଥିର ଝିଅ

ବସିଥିବ ଏକା ଏକା

ପୃଥିବୀକୁ ମୁହଁକରି ।

ପୃଥିବୀର ବଡ଼ ବେଶୀ କଷ୍ଟ ଆଜି

ଝିଅ ଓ ପୃଥିବୀ ଦୁହେଁ ଏକା ପରି ।

ଦୁଃଖରେ ଛାତି ଫାଟିଗଲେ ବି

ପାଣି ବିନ୍ଦୁଏ ବାହାରେନି ଆଖୁରୁ ।

ଝିଅ ଆଜି ଏକା ଏକା ବସିଥିବ ଭାଗ୍ୟସହ

ଝରକା ନଥିବା ଘରେ ।

ଭୋର ସ୍ବପ୍ନ କ'ଣ ସତ ?

ଆହା ସତ ନହେଉ ସେ ସ୍ବପ୍ନ ।

•

ଘର (୩)

ଚିଲିକାକୁ ବୁଲିଆସିଥିବା

ସାଇବେରିଆର ଚଢ଼େଇମାନେ

ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ମନ କଲେଣି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରର ସବୁ ମନ୍ଦିର ଗୁମ୍ଫାରେ ଥିବା
ପାରାବତମାନେ
ଘରମନସ୍ତୁ ହେଲେଣି
ପାର୍ବଣ ପାଇଁ ମୁଁ ବି ଫେରିଯିବି ଘରକୁ
ସମୁଦ୍ରକୁଳ ଗାଁକୁ ।

ଗାଁ'ର ଶୈଶବକୁ
କେଉଁ ସୁଦୂର ଶୈଶବରେ
ମୋ ହାତରେ ଜହ୍ନ ଖସିପଡ଼ିବ ବୋଲି
ମାଆ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାଇଥିଲା ।

ମାଆ ଆଜି ବଡ଼ ବେଶୀ ଅସହାୟ
ଠିକ୍ ମୋ ପ୍ରିୟ ଭାରତବର୍ଷ ପରି ।
ଜୀବନର ସବୁ ଉଦ୍‌ବେଗକୁ କୋଳାଗ୍ରତ କରି
ତଥାପି ମୁଁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଛି
କେବେ ଜହ୍ନ ଖସିପଡ଼ିବ
ମୋ ଲୁହ-ଲହୁ ନେସାନେସି ହାତରେ ।

•

କାହିଁ ମେଘ କାହିଁ ପ୍ରିୟ ନଈ

ଜୀବନ ଏମିତି ଦିନେ
ଶେଷ ହୋଇଯିବ
ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ
ଖାଲି ତଜାତି ସେମିତି
ନଈକୁଳେ ପଡ଼ି ରହିଥିବ
ଆକାଶକୁ ଚାହିଁ ।

ଜାଣିଛି ମୁଁ
ସବୁଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବି
ପ୍ରିୟ ବହି, ସ୍ମୃତିର ଆଲବମ୍

ଏମିତି ଜୀବନ ଦିନେ ଶେଷ ହୋଇଯିବ
ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ।

କନିଅର ଗଛଟିରେ
ଗଛେ ଫୁଲ ଫୁଟିଥିବ
ଶୈଶବର ସାଳନ୍ଦୀରେ
ଜହ୍ନୁରାତି ଆସୁଥିବ
ଫେରି ଯାଉଥିବ ।

ତଥାପି ମୁଁ ଜାଣେ,
ସବୁଛାଡ଼ି ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ମୋତେ
ଦିନେ, ନିଶ୍ଚୟ ଦିନେ ।

ପିଲାଦିନେ ମେଘକୁ ମୁଁ ଡାକୁଥିଲି
ଆ ମେଘ ବୋଲି ।
ବର୍ଷାକୁ କହୁଥିଲି ରହ ବର୍ଷା ରହ
କାହିଁ ଆଜି ମେଘମୟ ବେଳ
କାହିଁ ପ୍ରିୟନଈ ।

ମୁଁ ଯେ ସରି ଯାଉଅଛି ସବୁବେଳ
ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ।
କାହିଁ ମେଘ କାହିଁ ପ୍ରିୟ ନଈ !

•

ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ଚାକିରି ଦରକାର

ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ଚାକିରି ଖୁବ୍ ଦରକାର
ବାପା ନାହାଁନ୍ତି
ବିଧବା ମା' ଆଉ ଭଉଣୀ ।

ଦଶବର୍ଷ ତଳେ
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପଦକ ପାଇଥିଲା
ସେ କଥା ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଭୁଲିଗଲାଣି ।

ଇଶ୍ଵରଭିତ୍ତ ପରେ ଇଶ୍ଵରଭିତ୍ତ ଦେଇ ଦେଇ
 ସ୍ଵରାଜ୍ୟ ଆଜି କ୍ଳାନ୍ତ, ଅବସନ୍ନ ।
 ଚାକିରି ପାଇଁ ଇଶ୍ଵରଭିତ୍ତ ଯେ ଆଦୌ ଜରୁରି ନୁହେଁ
 ଏକଥା ସ୍ଵରାଜ୍ୟ ବୁଝି ସାରିଲାଣି ।

ଚାକିରି ଖୋଜାରେ
 ସରିଗଲା ତା'ର ଦଶଟି ମୂଲ୍ୟବାନ ବର୍ଷ ।
 କିଏ ଫେରାଇ ଦେଇ ପାରିବ
 ତା'ର ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟ ।

ଘରେ ବିଧବା ମାଆ
 ଆଉ ଭଉଣୀ ।
 ଏକମାତ୍ର ସ୍ଵରାଜ୍ୟ
 ତାଙ୍କୁ ଏ ପାରିରୁ ଆରପାରିକୁ
 ନେଇ ପାରିବ ।

ଆପଣ ତ ତାକୁ ପିଲାଦିନୁ ଜାଣନ୍ତି
 ବୈରାଗୀବାରୁ ।
 ପିଲାଟା କେତେ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ
 ଆଉ ସବୁକଥାରେ ପ୍ରଥମ ଥିଲା ।
 ଚାକିରି ନୁହେଁ; ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ
 ଗଞ୍ଜେଇ ଆଜି ତା'ର ଅବଲମ୍ବନ ।
 ଆମ ଦେଶର ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଭବିଷ୍ୟତମାନେ
 ଏମିତି ନିଜକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦିଅନ୍ତି
 ସେଥିପାଇଁ ଆପଣମାନେ ହିଁ ଦାୟୀ
 ବୈରାଗୀବାରୁ ।

ଆପଣଙ୍କ ଅଯୋଗ୍ୟ ବନ୍ଧୁ-ପୁତ୍ର ପାଇଁ
 କେତେ ବଡ଼ ଚାକିରି ଉପହାର ନ ଦେଲେ
 ସେକଥା ଏ ଦେଶର
 ଗନ୍ଧପତ୍ର ବି ଜାଣନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟାୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାଟିଖୋଲିଲେ
ଏଠି ମୁଣ୍ଡକାଟ ହୋଇଯିବ ।
ଆପଣ ସବୁ ଜାଣନ୍ତି ବୈରାଗୀବାବୁ
ସ୍ୱରାଜ୍ୟର ଚାକିରି ଖୁବ୍ ଜରୁରୀ
ପିଅନ ଚାକିରି ହେଲେ ବି ଚଳିବ ।
ଘରେ ବିଧବା ମାଆ
ଆଉ ଭଉଣୀ ।

•

କାହାକୁ ମୁଁ ଡାକୁଥିଲି

ସେଦିନ ମୋ ଆକୁଳ ଡାକରେ
ପକ୍ଷୀଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।
ପୃଥିବୀର ସବୁଜିମା ନିଷ୍ପତ୍ତ ଦିଶିଲା ।

ଦିଗଦିଗନ୍ତ ଭେଦି ମୋ ଡାକ
ବାଧାପାଇ ପୁନର୍ବାର
ମୋ ନିକଟକୁ ଲେଉଟି ଆସିଲା ।
ସେଦିନ ମୋ ଆକୁଳ ଡାକରେ
ପୃଥିବୀର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ।

କାହାକୁ ମୁଁ ଡାକୁଥିଲି
ମୃଗୁଣୀ ଡାକିଲା ପରି
ନିଦରେ, ସ୍ୱପ୍ନରେ ।

ମୁଁ ଜାଣେ
ମୋ ଫେରିବାବେଳକୁ ଡେରି ହୋଇଯାଇଥିବ ।
ମୁଁ ସେମିତି ଡାକି ଡାକି ଫେରିଯାଇଥିବି
ମୋ ଡାକ କାହାରିକୁ ଶୁଭୁନଥିବ
ପକ୍ଷୀଙ୍କର, ଫୁଲଙ୍କର
ଖାଲି ଯାହା ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯିବ ।

•

ମାଆକୁ ଭାଗ କରାଗଲା

ସେଦିନ ଗାଁରେ ମାଆକୁ ଭାଗକରାଗଲା
 ସେଦିନ ଗାଁ ଆକାଶରେ ଜହ୍ନ ନଥିଲା
 ତାରା ବି ନଥିଲା ।
 ମଝିରେ ମଝିରେ
 ସମୁଦ୍ରର ଆର୍ତ୍ତନାଦ
 ଯାହା ଶୁଭୁଥିଲା ।

ସେଦିନ ମାଆକୁ ଜମିବାଡ଼ି ସହ
 ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଭାଗ କରାଗଲା ।
 ମାଆର ଭରଣପୋଷଣ ଭାର
 ସାନଭାଇ ଅଧାନେଲା
 ଆଉ ଅଧେ ବଡ଼ଭାଇ
 ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀରଖି
 ମାଆକୁ ଭାଗକରାଗଲା ।

ବିସର୍ଜିତା ମୂର୍ତ୍ତିପରି ମାଆ ବସିଥିଲା ତୁପତାପ
 ଅମେଷା କରୁଥିଲା
 ବିସର୍ଜନ ପରେ
 କେତେବେଳେ ତାକୁ
 ଉଜ୍ଜେଇ ଦିଆଯିବ ସମୁଦ୍ରରେ ।

•

ରୋହିତାଶ୍ଵ

ରୋହିତାଶ୍ଵ ଗାଁରେ ସେଦିନ
 ଅକସ୍ମାତ୍ ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାତ୍ୟା ହେଲା
 ଚତୁର୍ଥ ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର ରୋହିତାଶ୍ଵ
 ବ୍ୟସ୍ତଥିଲା ଚିତୁଅଙ୍କାରେ ।

ବାତ୍ୟା ଉଡ଼ାଇନେଲା
 ତ୍ରଙ୍ଗଖାତା, ସୁଲବାକୁ
 ପାଣିବୋତଳ ।
 ନଈକୂଳରେ
 ବଣତୋଜିର ଦୃଶ୍ୟଧିବା
 ଏକ ଛୋଟ ଚିତ୍ର ।
 ଚତୁର୍ଥଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର ରୋହିତାଶୁ
 ନିଶ୍ଚେ ଏକ ଚିତ୍ରକର ହୋଇଥାନ୍ତା
 କିମ୍ବା କବି ।
 ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାକୁ
 ଆଜିଥାନ୍ତା ଶବ୍ଦରେ କିମ୍ବା ପ୍ରତିମାରେ ।
 ଶିଶୁ ରୋହିତାଶୁ
 ହଠାତ୍ ସେଦିନ
 ଲିଭିଗଲା ସୁଲ ଘର ଭଙ୍ଗାକାନ୍ଥତଳେ
 ଅସମୟରେ ।

•

ସବୁ ମାଆ ଭିତରେ ଇଶ୍ବରୀଟିଏ

ଘରର ଏରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧରେ ପାଦ ଦେଲେ
 ମାଆର ଭଲପାଇବାର
 ଜରିବସା ଅଂଚଳ
 ପ୍ରଥମେ ପୋଛିଦିଏ
 ମୋର ସବୁ ବିଷାଦର
 ସ୍ବେଦବିନ୍ଦୁକୁ ।
 କିଆଖଇର ମିଶା ସପରକରୁମଖା
 ଖୁଲିପାନର ବାସ୍ନା
 ମହକିଯାଉଥାଏ ଦାଣ୍ଡରୁ ବାହାର ।

ରଞ୍ଜିତ ଟି.ଭି. କିମ୍ବା
 ଭି.ସି.ଆର. ଘରେ ମା ନଥାଏ,
 ଛାତ ଉପର କଅଁଳ ଖରାରେ
 ବଢ଼ି ପାରୁଥାଏ
 ରୋଷେଇ ଘର ଈଶାନ କୋଣରେ
 ଥକ୍କାହୋଇ ବସିପଡ଼ିଥାଏ ।

କେତକୀଖଇର ମିଶା ପାନଖୁଆ ପାଟିରେ
 ମାଆ ଈଶ୍ଵରୀ ପରି ବାସୁଥାଏ ।
 ମାଆ କ'ଣ ଦେବୀ ?
 ମାଆ କ'ଣ ଈଶ୍ଵରୀ !
 ମାଆ ବେଳେବେଳେ
 ହସେ, କାନ୍ଦେ, କଷ୍ଟ ପାଏ,
 କଷ୍ଟ ପାଇ ପାଇ ପଥର ପାଲଟିଯାଏ
 ଠିକ୍ ଈଶ୍ଵରୀମାନଙ୍କ ପରି ।

ଦେବୀମାନେ ଯାତନା ପାଇଲେ
 ବିଶ୍ଵାସର ପଦ୍ମବନ ଜଳିଯୋଡ଼ି
 ଛାରଖାର ହୋଇଯାଏ
 ସବୁ ମାଆ ଭିତରେ ଦେବୀଟିଏ
 ସବୁ ମାଆ ଭିତରେ ଈଶ୍ଵରୀଟିଏ ଲୁଚିଥାଏ ।

•

ମୁଁ ଆଜି ଫେରିଯିବି

ମୁଁ ଆଜି ଫେରିଯିବି ମୋ ଘରକୁ
 ଯେଉଁଠି କୀଟସ୍, ସେଲି ଆଉ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ
 ମୁଖସ୍ଥ କରୁଛି ଝିଅଟିଏ ।

ଫାଲଗୁନି ତିଥିର ଝିଅଟିଏ

ଦୁଃଖୀନୀ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ବସି

ଏକା ଏକା ।

ମୁଁ ଆଜି ଫେରିଯିବି

ମୋର ସେଇ ବିଶ୍ୱାସର ବନ୍ଦରକୁ ।

ଯେଉଁଠାରେ

ପ୍ରତ୍ୟୟକୁ ରଖି ଆସିଥିଲି

ନିଭୃତରେ ।

ଆସିଲାବେଳେ

କହି ଆସିଥିଲି ଝିଅକୁ

ଏଇଠି ବସିଥିବୁ ଝିଅ

ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ଆଡ଼କୁ

ମନଦେବୁ ନାହିଁ

ଏଇଠି ବସିଥିବୁ

ଏଇ ପ୍ରତିଜ୍ଞାର ବଳୟ ଭିତରେ ।

ତା' ଆଗକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇଲେ

ଅବିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇଯିବୁ

ଅହଂକାରୀ ହୋଇଯିବୁ ।

ଝିଅଟି ବଡ଼ ବେଶୀ ଅଭିମାନୀ

ଠିକ୍ ତା' ମାଆ ପରି ।

ଝିଅଟି ବଡ଼ ବେଶୀ ସ୍ୱାଭିମାନୀ

ଠିକ୍ ତା' ମାଆ ପରି ।

ଆହା ପଦ୍ମପରି ଝିଅଟି

ବସିଥିବ ଏକା ଏକା ଦୁଃଖୀନୀ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ।

ମୁଁ ଆଜି ଫେରିଯିବି

ମୋର ଘରକୁ

ଯେଉଁଠି ମୋ ଭାବନା ଟିକକୁ
ସାଜତି ରଖୁ ଆସିଛି
ଯଦ୍ୱରେ
ପାଟକନା ଭିତରେ ।

•

ଆଜି ଭାରି ଅଲଗା ଲାଗୁଛି

ଆଜି ଭାରି ଅଲଗା ଲାଗୁଛି
ଯେମିତି ତମେ ନୁହ
ଆଉ ଜଣେ କିଏ ।

କେତେ ବେଶୀ ଖାପୁଛଡ଼ା
ତମର ଏ କଥାବାର୍ତ୍ତା
କାହିଁ କେଉଁଠି ତ କିଛି ଘଟିନାହିଁ
ସବୁ କିଛି ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଅଛି ।

କାଲି ସଞ୍ଜବେଳେ ଯାହା
ଭୂମିକମ୍ପଟିଏ ଅନୁଭୂତ ହୋଇଥିଲା
ହୃଦୟରେ ।

ଆଜି ଭାରି ଅଲଗା ଲାଗୁଛି
ତମ ସୁକୁମାର ଭାବନାକୁ
କୁହ, କେଉଁଠାରେ
ଛାଡ଼ି ଆସିଛି ।

•

ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ ପହଞ୍ଚିବି

ମୁଁ ସେଦିନ ସ୍ୱପ୍ନହୋଇ ପହଞ୍ଚିବି ତୁମରି ପାଖରେ
ବଗିଚାରେ ବସି ବସି
ହଜି ଯାଇଥିବ ତୁମେ ଭାବନା ଭିତରେ ।

ନୂଆକରି ଉଡ଼ି ଶିଖୁଥିବା
ଚଢ଼େଇ ଛୁଆକୁ ଦେଖୁଥିବ
ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭାବରେ ।

ମେଘ ନଥିବ ଆକାଶରେ
ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଫଗୁଣଟିଏ ଝୁଲିପଡ଼ିଥିବ
ଝଙ୍କାପାଖ ମଲ୍ଲିକୁଦା ଉପରେ ।
ମୁଁ ସେଦିନ ଆସିଲା ବେଳକୁ ଦେଖୁବି
ତମେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିବ ବଗିଚାରେ
ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇ ପହଞ୍ଚିବି ତୁମରି ପାଖରେ ।

ମୁଁ ତ ନଥିବି ସତରାଚରରେ
ଚୈତ୍ରର ପବନ ହୋଇ ତମ ଦେହକୁ ଯାହା
ଆଉଁଶି ଦେଉଥିବି
ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ।

ମୁଁ ସେଦିନ ସ୍ମୃତି ହୋଇଯାଇଥିବି
ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇଯାଇଥିବି ।
କେଉଁଆଡ଼େ ନଥାଇ ବି
ସବୁଠାରେ ଥିବି
ତମ ପାଖେ ପାଖେ ଥିବି ।

•

ଘର (୪)

ଘରଟି ଏବେ ଦିନେ ଦିନେ
ବଡ଼ ଦୁଃଖୀ ଦୁଃଖୀ ମନେହୁଏ ।

ଏକଦା ଏଇ ଘରେ
ଭଲପାଇବା ଉଛୁଳିପଡ଼ି
ତଳେ ପଡୁଥିଲା
ତଳେ ପଡ଼ି ବିଶ୍ୱାସର ପଦ୍ମ ପାଲଟି ଯାଉଥିଲା ।

ସେଇ ପଦ୍ମଗନ୍ଧରେ ଭରିଉଥିଲା
 ଘରଦ୍ୱାର
 ଘରଭିତରେ ଆଜି ଅନେକ ଦ୍ୱୀପ
 ସେ ଦ୍ୱୀପରେ ନା ଅଛି ଆଲୁଅ
 ନା ଅଛି ପବନ ।

ଗଛମାନଙ୍କ ପଞ୍ଜରାରେ ବଢ଼ିତା ଶ୍ରୀହୀନ
 ଘରଟିର ଆଜିକାଲି ବଡ଼ ବେଶୀ ଦୁଃଖ
 ତାକୁ ନେଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିବା ଲୋକଟି
 ଆଜି ତୈଳଚିତ୍ର ପାଲଟି ଯାଇଛି କାନ୍ଥରେ ।

ଅବିଶ୍ୱାସର ଆବରଣ ତଳେ
 ଭଲପାଇବା ପଥର ହୋଇଯାଇଛି,
 ଲୋକକଥାର ରାଜକୁମାର ପରି
 ବିଶ୍ୱାସ ବଡ଼ ଅସହାୟ ଆଜି ।

କେହି ତା'କୁ ଖୋଜନ୍ତିନି
 ସେ ବସିଥାଏ ତ ବସିଥାଏ
 ଶୋଇଥାଏ ତ ଶୋଇଥାଏ,
 ଠିକ୍ ବୁଢ଼ୀମାଆ ପରି ।

ମାଟିଘର ଠଣାରେ ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସର ଦୀପତିକୁ
 ସେ ଜଳାଇ ରଖୁଥିଲା
 କାହାର ଦୁରନ୍ତ ହାତ ଆସି
 କେତେବେଳେ ଲିଭାଇଦେଇ ଯାଇଛି
 ବେଳେବେଳେ ଭାବେଁ ଘରକୁ ଫେରିଯିବି
 କୁଅମୂଳର ପୋଦିନାପତ୍ରକୁ ଛୁଇଁଯାଉଥିବା ପବନ ଦେହରେ
 ଟିକିଏ ଆଉଜି ପଡ଼ିବି ।

ଦୀପମାନଙ୍କୁ କହିବି
 ମହାର୍ଦ୍ଦ ଭଲ ପାଇବା ଟିକକ

ନିଜ ଭିତରେ ସାଇତି ଶିଖି
ଭଲପାଇବାର ବଡ଼ ବେଶୀ ଅଭାବ ଆଜି ।
ଘରଟି ଦିନେ ଦିନେ ବଡ଼ କଷ୍ଟପାଏ
ଠିକ୍ ମାଆ ପରି ।

•

ଅକାତକାତ ପାଣିରେ

ଅକାତକାତ ପାଣିରେ
ତୋତେ ପହଁରା ଶିଖାଉ ଶିଖାଉ
କଟିଗଲା ସାରାଟା ଜୀବନ ।

ମା ପାଦ ଉପରେ
ତୋର ଟିକିଟିକି ପାଦକୁ ଥାପି
ତୋତେ ଚାଲିବା ଶିଖାଉ ଶିଖାଉ
ସକାଳ କେତେବେଳେ
ବୟସ୍କ ହୋଇଗଲା ଜାଣେନି ।

ସେଇ ସାତ ସକାଳରୁ
ଝୁଲର ବନ୍ଦୀଘରେ ତୁ ବନ୍ଦୀ ହେଲୁ
ଝରକା ବାଟେ ଆକାଶକୁ
ତନ୍ମୟ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଲୁ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଡ଼କୁ
ବର୍ଷା ଆଡ଼କୁ
ତୋର ଟିକି ହାତ ବଢ଼ାଇଦେଲୁ ।

ଶିକ୍ଷକମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ
ପ୍ରତିବାଦର ଛୁରିରେ
ତୋ ନିରାହ ସୁକୁମାର ଭାବକୁ
ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରିଦେଲେ ।

ଆକାଶ ଆଜି ଅନେକ ଦୂରରେ
 ଅକାତକାତ ପାଣିରେ
 ତୋତେ ପହଞ୍ଚି ଶିଖାଉ ଶିଖାଉ
 କଟିଗଲା ସାରାଟା ଜୀବନ ।

ଶୈଶବର ଶିଶୁପରି
 ଆଜି ବି ସେମିତି ତୁ ସୁକୁମାର
 ସେମିତି ସରଳ
 ଆଗରେ ତୋର ଅମୃତ ସମୟ ।

ଅକାତକାତ ପାଣିରେ
 ତୋତେ ପହଞ୍ଚି ଶିଖାଉ ଶିଖାଉ
 କଟିଗଲା ସାରାଟା ଜୀବନ ।

•

ମୋତେ ପାଖକୁ ଡାକିନିଅ

ମୁଁ ଶୋକରେ, ଅଭିମାନରେ
 ଅସ୍ଥିରତାରେ ଅଛି
 ମୋତେ ଡାକିନିଅ ପାଖକୁ ।

ମୋତେ ଚକ୍ଷୁଷ୍ମାନ କର
 ଅନ୍ଧତାରୁ, ଅପାରଗତାରୁ
 ମୋତେ ମୁକ୍ତିଦିଅ ।
 ଅଜ୍ଞାକାରରେ
 କୋଳେଇ ନିଅ ସବୁ ଅହଙ୍କାର ।

ମୁଁ ଅପ୍ରେମରେ ଅଛି
 ଶୋକରେ, ଅଭିମାନରେ,
 ମୋତେ ଡାକିନିଅ ପାଖକୁ ।

ବଗିଚାର ମହୋତ୍ସବରେ
ତମେ ଏତେ ବିଭୋର ଯେ
ନ ଡାକିଲେ ମୁଁ ଯିବି କାହିଁକି ?

•

ଦୁଇଟି କବିତା

।। ସୁବର୍ଣ୍ଣମୟ ସବୁ ।।
ସମୟ ସରିଯବା ଆଗରୁ
ଆସ, କିଛିବେଳ ସୁଖ ଦୁଃଖ ହେବା
ଏଠି ଆଉ ଅଛି କ'ଣ ଯେ
ଆମେ ଅଣ୍ଟାଳି ହେଉଛେ ଅନ୍ଧାରରେ !
ସାରାଟା ଜୀବନ ସରିଗଲା
ପାହାଚ ଚଢ଼ାରେ ।

ସମୟ ମିଳିଲାନି ଏକାଠି ବସି
ସୁଖଦୁଃଖ ହେବାରେ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସମୟ ସବୁ ବିବର୍ଣ୍ଣ ଦିଶିଲା
ପରସ୍ପରର ଭୁଲ ଖୋଜିବାରେ ।

।। ପୁନଶ୍ଚ ଘର ।।
କେଉଁଠି ମୋ ଘର ?
ଗଙ୍ଗାରେ
ଗୟାରେ
ନା ତ୍ରିବେଣୀରେ ?

ଘରଟିକୁ ପକ୍ଷୀବସା ପରି କରିବାକୁ ଯାଇ
ପାରି ନାହିଁ ।
ସ୍ବପ୍ନ ସହ ବାସ କରୁ କରୁ
ସ୍ବପ୍ନ ସହ ବାସ କରୁ କରୁ
ଅସହାୟତାରେ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି ।

ମଣିଷ ହାତରେ କ'ଣ ଅଛି ଯେ
 ସେ ସବୁ ପାରନ୍ତା !
 ମୁଁ ବୁଝିପାରି ନାହିଁ, କେଉଁଠି ମୋ ଘର
 ଗଙ୍ଗାରେ, ଗନ୍ଧାରେ
 ନା ତ୍ରିବେଣୀରେ ।

•

ତେରି ହୋଇଯାଇଥିବ

ତମେ ଆସିଲାବେଳକୁ ତେରି ହୋଇଯାଇଥିବ
 ପ୍ରିୟଜନ ସହ ଝିଅ ଚାଲିଯାଇଥିବ
 ତା' ନିଜଘରକୁ
 ଆଉଥରେ ଆସିବ କହି ।

ସୂର୍ଯ୍ୟଶା ପଛରେ
 ଅରଣ୍ୟରୁ ଅରଣ୍ୟ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି
 ଥକିଯାଇଥିବ ପୁଅ ।

ତମେ ଆସିଲା ବେଳକୁ ସେଦିନ
 ଖୁବ୍ ତେରି ହୋଇଯାଇଥିବ ।
 ମୁଁ ନଥିବି ସେଦିନ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକରେ
 ସୁଖଦୁଃଖ ସଙ୍ଗରେ ।

ପୁନର୍ଜନ୍ମର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଭିତରେ
 ଅସହାୟ ଲୁହବିନ୍ଦୁ ପରି ଭାସିବୁଲୁଥିବି
 ମୁଁ ନଥାଇ ବି
 ସବୁ ଦେଖୁଥିବି ।

ପ୍ରିୟଜନ ସହ ଝିଅ ଚାଲିଯାଇଥିବ
 ତା' ନିଜ ଘରକୁ
 ଆଉଥରେ ଆସିବ କହି ।

•

କୁଆଡେ ନେଉଛ ମୋତେ

କୁଆଡେ ନେଉଛ ମୋତେ ଏତେବେଳେ !

ମୋ ପଛରେ କେମିତି ଦେଖ

ଅସଂଖ୍ୟ ଆଗ୍ରହୀ ଆଖି

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବ୍ୟାକୁଳ ।

କୁଆଡେ ନେଉଛ ମୋତେ ଏତେବେଳେ !

ଏମିତି ତ ଯିବାର ନଥିଲା

ସାରାଜୀବନ ତ ସରିଗଲା

ରକ୍ତକ୍ଷରଣରେ

ଏତେ ରକ୍ତ କାହିଁ ଯେ

ବଞ୍ଚାଇ ପାରିବ ମୋତେ

ଶେଷ ସମୟରେ

ଆଉ କିଛି ବେଳ ରଖ ମୋତେ

ମୁଁ ଯେ ବହୁଦିନୁ ଦେଖୁନାହିଁ

ସବୁଜ ମାଟିର ଶଙ୍ଖଟିଲ ଗାଆଁ ।

ଆଉ କିଛି ବେଳ ରଖ ମୋତେ

ମୁଁ ଯେ କେଉଁକାକୁ ଯାଇନାହିଁ

ବାପାଙ୍କର ସମାଧି ପାଖକୁ ।

ଦେଖ, କେମିତି ବେଦନାରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ମନ

ଗାଆଁରୁ ଆସିଛି ସାନଭାଇ

ମୋତେ ଦେଖିବାକୁ ।

ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଛି

ଗାଆଁର ପାଲୁଅ, ବିରିବଡ଼ି, ଗୁଆଘିଅ

ମାମା ପଠାଇଛି ।

କାହିଁକି ନେଉଛ ମୋତେ ଅବେଳରେ

ଯିବାକୁ ଯେ ତିଳେ ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ମୋର

ଏତେ ଶୀଘ୍ର ବେଳ ହୋଇଗଲା
 ଯିବା ପାଇଁ ?
 ଏତେ କାମ ବାକି ରଖି
 ଯିବି ମୁଁ କେମିତି ?
 ଦେଖ, ସକାଳ ପହରୁ
 କାଳି ବିଲେଇଟା
 ବାରମ୍ବାର ଗୋଡ଼ରେ ଛନ୍ଦୁଛି
 କେମିତି ମୁଁ ଯିବି ଏତେ ବେଳେ
 ଏଇ ଅବେଳରେ ?

•

ଗୁଆମାଳ

ଏମିତି ସୁନ୍ଦର ଗାଁଟିଏ ଗୁଆମାଳ
 କାନ୍ଥକବିଙ୍କର ଗାଁ
 ଗଛରୁ ଝରୁଛି ବାସ୍ନାରେ ଭିଜି
 ପବନର ଦେହ ।
 ମନ୍ଦିରର ସିଂହଦ୍ୱାର ପରି
 ପାହାଡ଼ିଆ ତରା ଆଲୁଅରେ
 ନିଚିପର ଗୋହିରି ବାଟ
 ଗୁଆ, ଆମ୍ବ, ନଡ଼ିଆର
 ସ୍ମିରଣ ଛାଇତଳେ
 ପବନର ଦୋଳି ଖେଳ
 ଶୁଭକାଞ୍ଚ ତାଙ୍କ ।
 ଏ ବାଟ ଲମ୍ବିଛି ବହୁଦୂର
 ଜୀବନରୁ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ।
 କବି-ତୀର୍ଥ ଗୁଆମାଳ
 ଆଦ୍ୟଶ୍ଳୋକ କବି-ଚେତନାର ।

•

ଦେବୀ ନୁହେଁ

ଏ ଯାବତ୍ ତୁମକୁ ମୁଁ କିଛି ବି ଦେଇନି
ଆଘାତ ବ୍ୟତୀତ ।

ଭଲ୍‌ଲାଗିବାର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସବୁକୁ
ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଭାବରେ ଏତାଇ ଯାଇଛି ।

ଦୃଶାର ଜେଉ
ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟାଏ ଆସି
ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ଯାଇଛି
ସ୍ବପ୍ନପରି ସୁନ୍ଦର ସ୍ବତିକୁ
ଏ ଯାବତ୍ ତୁମକୁ ମୁଁ କିଛି ବି ଦେଇନି
ଆଘାତ ବ୍ୟତୀତ ।

ଇଚ୍ଛାର ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ
ଇଚ୍ଛାମତୀ ହୋଇ ବଞ୍ଚିଛି
ଚିରକାଳ ।

ହୃଦୟହୀନତାକୁ ମାନି ନେଇଛି
ଉଦାର ଭାବରେ ।
ମୁକୁଳିତ ପତ୍ର ପରି
ପ୍ରେମମୟ ହୋଇଯାଇଛି ପୃଥିବୀ
ମୋତେ ନେଇ ବସାଇଲା
ଅନ୍ଧକରଣରେ
ଦେବୀପରି ।

ମୁଁ ଯେ ଦେବୀ ନୁହେଁ
ହଜାରେ ଦୋଷ ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ
ଦେବୀ ବୋଲି ଭାବିଲି କାହିଁକି !

ଏତେ ପ୍ରେମ ଦିଅନାହିଁ
ସବୁକିଛି ଦେବା ପରେ
କିଛି ଆଉ ବାକି ରହିନାହିଁ ।

•

ଟ୍ରେନ୍ ଝର୍କାରେ ଗାଁ

ଆଜି ଆଉ ଅଛି କ'ଣ ଗାଁରେ ଯିବାକୁ କହୁଛି !
ଦଳ ଦଳ ମହୁମାଛି
ମାଜଲ ମାଜଲ ଧରି ସୋରିଷଫୁଲର କ୍ଷେତ
ଡାହୁକ ଓ ଗେଣ୍ଡାଲିଆ ସୁଦୀର୍ଘ କୁହାଟ ।

ଉଲ୍ଲାସକଟାର ଦିନ
ପିଲାଦିନ ।

ଧାଡ଼ିବାନ୍ଧି 'ସତ୍ୟ ପଥେ ଧର୍ମ ପଥେ'
ଗାଜବାର ଦିନ, ପିଲାଦିନ
ଆଜି ଆଉ ଅଛି କ'ଣ ଗାଁରେ
ଯିବାକୁ କହୁଛି ।

ଆଜି ବଡ଼ ବେଶୀ କରୁଣ
ଶୋକାର୍ତ୍ତ ଦିଶୁଛି ଗାଁ ମୁହଁ
ଟ୍ରେନ୍ ଝର୍କାରେ ।
କିଏ ଜଣେ ଡାକୁଛି ଏମିତି ମୋତେ
ପିଲାଦିନ ନାଁ ଧରି
ମଝି ରାତିଟାରେ ।

ପଛରୁ ଦିଶୁଛି ଗାଁ ରାସ୍ତାର ସିଲହଟ୍
ପଶିଆସୁଛି ପଦ୍ମ ଆଉ କଇଁଚ ବାସ୍ନା
ଟ୍ରେନ୍ ଝର୍କା ଦେଇ ।
ଆଜି ଆଉ ଅଛି କ'ଣ ଗାଁରେ
ଜିଦ୍ କରୁଛି ଯିବା ପାଇଁ ?

•

ମଧୁବନ

ଏବେ ବି ମୋ କାନରେ ବାଜେ
 ପବନ ଭିତରେ
 ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
 ଅବୁଝା ମା' କପୋତାର
 ଛାତିଫଟା କାନ୍ଦଣା ।

ସେଦିନ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଜଳୁଥିବା
 ଦୀପ ସବୁକୁ
 କେଉଁ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତ ପବନ ଆସି
 ଲିଭାଇ ଦେଇଗଲା ହଠାତ୍ ।

ଶହେ ଆଠ ଥର ଜିଶୁରକୁ ଜଳୁଥିବା ହାତ
 ସେଇଠି ସ୍ଥିର ହୋଇଗଲା ସେଦିନ ।
 ଶହ ଶହ ମୋହଗ୍ରସ୍ତ ନିର୍ବେଦ ହୃଦୟରେ
 ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରାଗଲା ଏକାଠି
 ଆତ୍ମା ଆଉ ପରମାତ୍ମାକୁ
 ଅଗ୍ନି ଗ୍ରାସକରେ କି ନା ଜାଣେନି ।

ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମଣିଷ କିପରି ମଡ଼ା
 ହୋଇଯାଏ
 ତାହାହିଁ ଦେଖିଲି ମଧୁବନରେ ।

•

ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେଁ

ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେଁ
 ଚିଠି ଲେଖିବି ମାଆକୁ
 କ'ଣ ଲେଖିବି ଚିଠିରେ
 ଶବ୍ଦସବୁ ଶୁଖିଗଲାଣି ବହୁ ଦିନରୁ
 ବେଳେ ବେଳେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖେଁ ମାଆକୁ

ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
ଗୁରୁଣ୍ଡି ଗୁରୁଣ୍ଡି
କ'ଣ ଏତେ ଖୋଜି ଚାଲିଛି ସେ ।

ଖୋଜୁଛି ଆଉ କାନ୍ଦୁଛି
ମାଆମାନେ ଦୁଃଖରେ କାନ୍ଦିଲେ
ମୋତେ ଜମା ଭଲଲାଗେନି ।

ଅଥବା ଏମିତି ସେମାନଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ଯେ
ଲୁହ ଛଡ଼ା କିଏ ଅଛି ସେମାନଙ୍କର
ଏତେ ଆପଣାର ।

ସେମାନଙ୍କ ଆପଣାର ଦୁଃଖକୁ
ଜଣ୍ଠର ବି ବୁଝିନାହାଁନ୍ତି ଆଜିଯାଏ ।

ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେଁ

ମାଆକୁ ଲେଖିବି
ମୋ ପିଲାଦିନଟା

କେତେ ଭଲଥିଲା

ଠିକ୍ ଶରତ ସକାଳ ପରି

ମୋ ହାତରେ ଜହ୍ନ ଖସିପଡ଼ିବ ବୋଲି

ତୁ ମୋତେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖାଉଥିଲୁ ।

ସେଇ ସ୍ବପ୍ନକୁ

ମୋ ଭିତରେ

ଆଜି ବି ସାଇତି ରଖୁଛି ।

ମୋ ପୁଅକୁ ଜହ୍ନର ସ୍ବପ୍ନ

ଦେଖାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ ବୋଲି ତ

ସିଏ ଆଜି

ସୁନାଖଣି ସଂଧ୍ୟାନରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।

ମୋ ଭିତରେ ସେଇ

ସୁନ୍ଦର ଶୈଶବରେ

ଯେଉଁ ସୃଜନର ମଞ୍ଜିଟି
ଗୋପନରେ ପୋତି ଦେଇଥିଲୁ
ଦେଖ କେତେ ବଡ଼ ହେଲାଣି
ସେ ସୁକୁମାର ଗଛଟି ।

ମୁଁ ଆଜି
ଆକାଶମୁଖୀ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଛି
କେବେ ନା କେବେ
ଜହ୍ନ ଆସି ଧରାଦେବ
ମୋ ହାତରେ ।
ବେଳେବେଳେ ଭାବେଁ
ଚିଠି ଲେଖିବି ମାଆକୁ
କ'ଣ ଲେଖିବି ସେ ଚିଠିରେ !!

•

ଶବ୍ଦ ଶୋଇପଡ଼ିଲେ

କବି ଶୋଇପଡ଼ିଲେ
ପ୍ରିୟ ଶବ୍ଦମାନେ
ଶୋଇଯାଆନ୍ତି ନିଃଶବ୍ଦରେ ।
କାଲି ସାରାରାତି
ଶବ୍ଦ ଖୋଜାରେ ବ୍ୟାକୁଳ କବି ।

କାଲି ସାରାରାତି
ବୁଲି ବୁଲି କ୍ଲୁତ କବି
ଗ୍ରହମଣ୍ଡଳରେ ।

ବେଳେବେଳେ ଶବ୍ଦମାନେ
କପଟକରନ୍ତି କବି ସାଙ୍ଗରେ
ବହୁତ ଖୋଜିଲା ପରେ ଦେଖାଗଲା
ଶବ୍ଦ ଶୋଇପଡ଼ିଥିଲା
କବିର ଅତିନିକଟରେ ।

•

ଶ୍ରବଣକୁମାର

ଅଥର୍ବପିତାର ଆୟୁଷ ନେଇ
 ଅନୁଭବର ଉର୍ବର ଭୂମିରେ
 ତୁ ଆପିଦେଲୁ ମଞ୍ଜିଟିଏ ଶ୍ରବଣକୁମାର
 ପୁଷ୍ପଳ ହୋଇଗଲା ଭୂମି
 ଆଖିର ଜ୍ୟୋତିରେ
 ଆଲୋକିତ ହୋଇଗଲା
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡପରି ବିସ୍ତାରିତ ହୃଦୟ ।
 ମାଆର ଭଲପାଇବାର ସୁଗନ୍ଧ ଟିକକ
 କେତେ ସୁରକ୍ଷିତ ରହିପାରେ ଜୀବନସାରା
 ବୁଝାଇଦେଲୁ ଶ୍ରବଣକୁମାର ।
 ହୃଦୟକୁ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କରିଦେଲୁ
 ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ଜୀବନ ସମର୍ପିତ ହୋଇଗଲା
 ସମର୍ପଣରେ
 ପୁଷ୍ପଳ ହୋଇଗଲା ଭୂମି
 ଦେବଭୂମି ହେଲା ଭାରତ ।

•

ବିଶ୍ୱାସରେ ସବୁଜ କରିଦିଅ

ମୋ ଆରତ ପଦ୍ମବନଟିକୁ
 ବିଶ୍ୱାସରେ ସବୁଜ କରିଦେବ ବୋଲି
 ଏତେ ବାଟ ଧାଇଁ ଆସିଛି ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ।
 ରତ୍ନବେଦୀ ତଳେ ପଶତ ପତାଇ ରଖିଛି
 କାହିଁ କେତେ ଯୁଗରୁ
 କାଳେ ଆଡ଼ନୟନରେ ଥରେ
 ଚାହିଁଦେବ ବୋଲି ।

ସିଦ୍ଧଗଣେଶଙ୍କ ପାଖରେ
ଦୀପଟିଏ ଜାଳିଲାବେଳେ
ଶହେ ଆଠଥର ମନ୍ତ୍ରପଢି ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଛି
ମୋ ଆରତ ପଦ୍ମବନଟିକୁ
ବିଶ୍ୱାସରେ ସବୁଜ କରିଦିଅ
ବିଶ୍ୱାସରେ ସବୁଜ କରିଦିଅ
ବିଶ୍ୱାସରେ ସବୁଜ କରିଦିଅ ।

•

ସବୁଜ ଭୂମିକୁ

କୁମର ମଣିରେ
ହାତୀଘୋଡ଼ା ପାଟଛତି
ରୁପା ଆଉ ସୁନାର ପାଲିକି
ସୁନାନାକି, ଫାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥିର କନ୍ୟା
ଯାହା ଯାହା ମାଗିବୁ ତୁ ସବୁ ଦେବି ।

ବାବୁରେ ତୁ ଫେରିଆ ପାଖକୁ
ଭଲପାଇବାର ଏଇ ସୁରକ୍ଷିତ ବଳୟ ମଝିକୁ ।
ତୁ' ତ ମୋ ନିରୁତା ମନର ସଂକଳ୍ପର ଫଳ
ବାଜମନ୍ତ ପ୍ରାରହ କାଳର ।

ଅଭିମାନ କରି ଚାଲିଗଲୁ
ଅଗ୍ନିଅଗ୍ନି ବନସ୍ତକୁ
ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରମତଗୟଳ
ଶୋଷିନେବ ତୋର ସବୁ ସୁକୁମାର ପଣ ।
ବାବୁରେ ତୁ ଫେରିଆ ପାଖକୁ
ଭଲପାଇବାର ଏଇ ସବୁଜ ଭୂମିକୁ ।

•

ଘର (୫)

ଅଷ୍ଟା ଆଉ ପାଦରେ ଦରଜଧରି
ଏକା ଏକା ଏଇଘରେ ଥିବି
କଳିଂବେଲ୍ ବାଜିଚାଲୁଥିବ
କେହି ନଥିବେ ପାଖରେ
ଏପରିକି ବିଲେଇଟିଏ ବି ।

ତମେ ଥିବ ପ୍ରବାସରେ
ପୁଅଝିଅ ନିଜ ନିଜ ବାଟରେ ।
ଅଷ୍ଟା ଆଉ ପାଦରେ ଦରଜଧରି
ଏକା ଏକା ବଂଚୁଥିବି ଏଇଘରେ ।

ବ୍ୟାସ ସରୋବରର ଜୀବନ ଭିତରେ
ସାରାକ୍ଷଣ ଅପେକ୍ଷାରେ ଥିବି
କେତେବେଳେ ଦକ୍ଷିଣ ଝରକା ଦେଇ
ଖୁବ୍ ଧୀର ପଦନ ବହିବ
ଆଗପରି ଘରଟି ଆଉଥରେ
ସ୍ବପ୍ନରେ ବିଭୋର ହେବ ।

ତମେ ଫେରିବ ପ୍ରବାସରୁ
ଝିଅ ତା'ର ପ୍ରିୟଜନ ପାଖରୁ ।
ମଲ୍ଲି ମହକରେ
ଶାଗଖରତା ବାସ୍ନାରେ
ଘରର କୋଣ ଅନୁକୋଣ
ମହକି ଉଠିବ ।

ଅନର୍ଗଳ ଗପର ଗଜରା ମାଳରେ
ଖାଇବା ଟେବୁଲ୍ ଆଗପରି
ମୁଖର ହେବ ।

ଛାତିରେ କିଛି ଦରଜ ନଥିବ
ଅଣ୍ଟା ଭଲ ହୋଇଯାଇଥିବ
ଘରଟି ପୁଣି ପୁରି ଉଠିବ
ପୁଅଝିଅଙ୍କ
ନାନାବାୟା ଗାତରେ ।

•

କବିର ମାଆ

ମାଆ ଆଗରୁ ଜାଣି ନଥାଏ
ସେ ଜଣେ କବିକୁ ଜନ୍ମଦେବ ବୋଲି ।
ମାଆ ତ ଚିରକାଳ ମାଆଟିଏ
ସେ କେମିତି ବୁଝନ୍ତା
କବିର ମାଆହେବା
ସୌଭାଗ୍ୟର କି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ।

ମାଆ କେବଳ ଚିହ୍ନାଇପାରେ
ଭଲପାଇବାର ଛଳଛଳ ନଈଟିକୁ
ଆବେଗ ଭରି ଫୁଲଗଛଟିକୁ ।

ପ୍ରେମିକାର ଚାହାଣି ଭିତରେ
ମାଆଟିଏ ଛପିଥାଏ ବୋଲି
ଅର୍ଥମୟ ହୋଇଯାଏ ଜୀବନ ।

ମାଆ ଆଗରୁ ଜାଣିନଥାଏ
ସେ ଜଣେ କବିକୁ ଜନ୍ମଦେବ ବୋଲି ।
ସବୁ ମାଆ ଭିତରେ
ଜଣ୍ଡରାଟିଏ
ସବୁ ପ୍ରେମିକା ଭିତରେ
ନିଷ୍ପପଟ ମାଆଟିଏ ଲୁଚିଥାଏ ।

କବିର ରକ୍ତକଣିକାରେ
ମାଆର ଭଲପାଇବା
ଦୂର ଗହୀରର ଅନ୍ଧାର ଭିତରୁ
ମିଞ୍ଜିମିଞ୍ଜି ଲଣ୍ଠନଟିଏ ହୋଇ ଜଳି ଉଠେ ।

ଲଣ୍ଠନର କ୍ଷୀଣ ଆଲୁଅ ପାଖରେ
ମାଆ ଦେବା ପରି ବସିଥାଏ
ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ।
ଦୂର ଗାଁର ଆଲୁଅ ପାଖକୁ ଫେରିଯିବି
ଘରର ମୁଖଶାଳାରେ ଘଡ଼ିଏ ବସିବି ।

•

ମୁଁ ସେଦିନ ନଥିଲେ ବି

ମୁଁ ସେଦିନ ନଥିଲେ ବି
ମୋ କବିତା ତ ଥିବ
ଗୀତ ଥିବ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା
କନିଅର ଗଛଟିଏ ଥିବ ।

ପୁରୁଣା ଚିଠିସବୁ
ପେଡ଼ି ଲୁଗାପରି ଆଲମାରିରେ
ସେମିତି ସାଇତାଥିବ ।

ମୁଁ ସେଦିନ ନଥିଲେ ବି
ମୋ କବିତା ତ ଥିବ ।

ପଢ଼ାଟେବୁଲ ଉପରେ
ପ୍ରିୟ ବହିମାନେ
ଆଗପରି ସୁସଜ୍ଜିତ ଥିବେ ।

ଦୁଇ ଆଖିରେ ଛୁଆଁଇଦେବ
ମୋ କବିତାଖାତା
ଆସ୍ତେକରି ତା' ଉପରୁ ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଦେବ ।

ହୃଦୟ ଭିତରୁ ତମ ଖୁବ୍ ଧୀରେ
ସୁଗନ୍ଧିତ ପବନ ବହିବ ।
ମୁଁ ସେଦିନ ନଥିଲେ ବି
ମୋ କବିତା ଥିବ
ମୋ ଗାତ ଥିବ ।

•

ତୁମକୁ କହିନି

କାଲି ସାରାରାତି
ଶୋଇନି କାହିଁକି
ତୁମକୁ କହିନି ।

ମେଞ୍ଚା ମେଞ୍ଚା ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
କେଉଁ ଅଦୃଶ୍ୟ ଲୋମଶ ହାତ
ମୋତେ ବାରମ୍ବାର ଆସି ଡାକୁଥିଲା ।
କାଲି ସାରାରାତି ଝର୍କା ଖୋଲାଥିଲା
ସାରାରାତି ଯେତା ରାବୁଥିଲା ।

ଢେରବା ରାଗର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ସ୍ଵରଟି
ରହି ରହି ଶୁଭୁଥିଲା
ପୁଣି ଶୁଭୁ ନଥିଲା ।

କାଲି ସାରାରାତି ଆଖିପତା ପଡ଼ି ନାହିଁ
ସୁନାରଜାଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧି
ନିମ୍ବଗଛ ଅନ୍ଧାର ମୂଳରେ
ମାମା ପରି ଜଣେ କିଏ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ।

ସାରାରାତି ବର୍ଷାର ଘୁଙ୍ଗୁର ଶୁଭୁଥିଲା
 କାନ୍ଥଘଣ୍ଟା ଖୁବ୍ ଚାପାସୁରରେ କହୁଥିଲା
 ଉଠ, ଉଠିପଡ଼
 ଜୀବନର ଘଡ଼ି ଆଉ ଡେରି ନାହିଁ ।
 କାଲି ସାରାରାତି ଶୋଇନି କାହିଁକି
 ତୁମକୁ କହିନି ।

•

କେବେ ଫେରିବ ବନବାସରୁ

କେବେ ଫେରିବ ବନବାସରୁ
 ଫେରିଲେ ସାଙ୍ଗହୋଇ ଯିବା ପୁରୀ ।
 ବହୁଦିନରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖୁନି
 ଏକାଠି ଦେଖିବା
 ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଆଉ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ।
 ତୁମେ ବନବାସରୁ ଫେରିଲେ
 ଗାଁ ପୋଖରୀରୁ ମାଛ ଧରାଯିବ ।
 ମହାଦେବଙ୍କ ପାଖରେ
 ଶହେ ଆଠ ଚମ୍ପା ସହ
 ଅଭିଷେକ ହେବ ।
 ଏକାନ୍ତରେ ପଚାରିବି
 ବନବାସରେ କେମିତି ଥିଲ ।
 ମାୟାରାବଣ, ସୂର୍ଯ୍ୟଶଖା
 ତମ ଆଗରେ ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ଆଙ୍କୁ ନଥିଲେ ?
 ଆଜି ଭାରି ଶୁଖିଲା ଦିଶୁଛି
 ଚାଲ ଗାଁକୁ ଫେରିଯିବା ।
 ଭରପୂର ମହୁବସାପରି ଗାଁର ଜୀବନ
 କୁହ, କେବେ ଫେରିବ ବନବାସରୁ ।

•

ଘର (୬)

ଅଣା ଆଉ ପାଦରେ ଦରଜ ଧରି
ଲୋକଟି ଘର ଆଡ଼କୁ ଅନାଉଥାଏ ।

ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆସେ ପୁଣି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଯାଏ
ଜହ୍ନ ଆସେ ପୁଣି ଜହ୍ନ ଚାଲିଯାଏ
ଅଣା ଆଉ ଛାତିରେ ଦରଜ ଧରି
ଲୋକଟି ଘରଟିକୁ ଦେଖୁଥାଏ ।

କେତେ ସ୍ମୃତିରେ ସଜଳ ଘରଟି
କେତେ ବର୍ଷମୟ ଦୁଃଖକୁ
ଅଣିରେ ପୂରାଇ ରଖୁଥିବା ଘରଟି
କାତର ହୋଇ ଅନାଇଥାଏ ।

ଅଣା ଆଉ ଛାତିରେ ଦରଜ ଧରି
ଲୋକଟି ଘରଟିକୁ
ଦେଖୁଲାଗିଥାଏ ।

•

କବି ବୋଲି ଡାକିଦେଇ

କବି ବୋଲି ଡାକିଦେଇ
ମୁଗ୍ଧ କରିଦେଲୁ,
କବି କହି ମୋ ଭିତରର
ସୁକୁମାର ଭାବନାକୁ
ଆସ୍ତେ ଛୁଇଁଦେଲୁ,
ସାରା ଅନୁଭବ ମୋର
ସୁବାସିତ ହୋଇଗଲା
ଆବେଗରେ ।

ତାରାଭର୍ତ୍ତ ଆକାଶକୁ
ଅନାଇ ରହିଲି
ଅପଲକ ଆଖିରେ ।

କବିତା ଲେଖିବା
ଆଉ କବି ଭାବରେ ଜିଇବା
ଦୁଇଟି ଅଲଗା କଥା,
କେତେବେଳେ
ଲହୁଲୁହାଣ ତ
କେତେବେଳେ
ମହୁମୁହାଣ ।

ଅନନ୍ତ ସମୟ ଧରି
ମୁଁ ମାତିଛି
ଶବ୍ଦର ଖେଳରେ,
କାଳେ କେତେବେଳେ
ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମାଟିଏ
ଆଜି ହୋଇଯିବ
ମୋ ଚେତନାରେ ।

ମୁଁ ତ ଆବେଗଭର୍ତ୍ତ ଗଛଟିଏ,
କେତେବେଳେ
ଫୁଲପତ୍ର ଏକାକାର ତ
କେତେବେଳେ
ଲହୁ-ଲୁହ ଏକାକାର ।

ତଥାପି ଜୀବନ
ଭଲଲାଗେ ବୋଲି ତ
ଏତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ
ଲୁହ ଆଉ ଅଭିମାନ

ଏକାକାର ହୋଇଯାଏ

ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁରେ ।

ମୋର ଏହି ନିରାହ ଅନୁଭବକୁ

କେମିତି ବୁଝିଲୁ ?

କବି ବୋଲି

କେହି ନ ଶୁଣିଲା ପରି

ଆସ୍ତେ ଡାକିଦେଲୁ ।

•

ଆଜି ତୁମ ଜନ୍ମଦିନ

ଅନନ୍ତ ସମୟ ଏମିତି କଟିଯାଏ

ଅନ୍ଧାରରେ ବସି ବସି ଭାବନା ଭିତରେ

ଏକା ଏକା ।

ଆଜି ତମ ଜନ୍ମଦିନ

କୁମ୍ଭ ସଂକ୍ରାନ୍ତିର

ସତେଜ ସକାଳ ।

ଆଜି ତୁମ ଜନ୍ମଦିନ

ମୁଁ ଛାଡି ଆସିଛି

ମୋ ସହରର ଅଶ୍ଳୀଳ କୋଳାହଳ

ବ୍ୟସ୍ତତାର ଅଯଥା ଜଞ୍ଜାଳ ।

ଆଜି ତମ ଜନ୍ମଦିନ

କୁମ୍ଭ ସଂକ୍ରାନ୍ତିର

କାଲି ବଢ଼ିଭୋର

ଏଠାରୁ ମୁଁ ଚାଲିଯିବି

ଚେନ୍‌ନରେ ।

ତ୍ରେନରେ ଗଲାବେଳେ
ମୁଁ ଏକାକାର ହୋଇଯିବି
ମୃତ୍ୟୁ ଚେତନାରେ ।

ତୁମ ଅଜ୍ଞାକାର ଭିତରେ
ମୁଁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲି
ମୋ ଚାରିପାଖରେ ଈର୍ଷାର ବଳୟ ।

ଶୂନ୍ୟ ଗାନ୍ଧାରୀରେ
ଆର୍ତ୍ତସ୍ବର ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ପେଟାର
ଆଜି ତମ ଜନ୍ମଦିନ ।

ଭାରି ଭଲଲାଗୁଛି ଏଇ ମୃଦୁ ମଧୁର ସ୍ବୟନ
ତୁମ ବଗିଚାର ।

ଏତେ ଦୂରରୁ ମୁଁ ଆସିଥିଲି
ତମ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ହେଲା ନାହିଁ ।
ତମେ କେଉଁ ଭିନ୍ନ ଜଗତରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିଲ
ଜଣାଇଲ ନାହିଁ ।

ବଗିଚାରେ ଏକା ଏକା ବସି ବସି
ସରିଗଲା ବେଳ
ଆଜି ତମ ଜନ୍ମଦିନ ।
କାଲି ସକାଳେ ଏଠାରୁ ମୁଁ ଚାଲିଯିବି
ତମ ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ହେବ ନାହିଁ
ଗୋଲାପ, ତାଲିଆ ଆଉ ବୋଗେନ୍‌ଭିଲାର
ସବୁ ସଂପର୍କର ଖେଳ
ନିଭୃତ ପ୍ରେମପରି ସୁନ୍ଦର ତମ ବଗିଚା ଓ ଘର
ଆଜି ତମ ଜନ୍ମଦିନ ।

ଅନନ୍ତ ସମୟ ମୋର କଟିଯାଉ
ଏମିତି ବସି ବସି ଏକ୍ବଟିଆ

ତମେ କ'ଣ ଜାଣିପାରିବ
ମୁଁ ଏମିତି ବସିଛି ବୋଲି
ତୁମ ବଗିଚାରେ
ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଅସହାୟତା
ମୋ ଚାରିପାଖରେ ।

•

ସ୍ବପ୍ନଟିଏ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ଦିନେ

ସ୍ବପ୍ନଟିଏ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ଦିନେ
ଏଇ ମାଟିରେ
ମହାନନ୍ଦା, ମହାନଦୀ, ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର
ଆସାମର ଚା' ବଗିଚାରେ
ଖଟିଖୁଆ ମଣିଷର ଶୁଖିଲା ଓଠରେ ।
ସ୍ବପ୍ନଟିଏ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ଦିନେ
ଏ ଦେଶର ସାବରମତୀରେ ।

ଆଜି ଏଇ ପୂର୍ବାଶାରେ
କାହାର ସ୍ବପ୍ନର ଛାଇ
ଆଜି ଏଇ ପ୍ରଜାତନ୍ତରେ, କାହାର ସ୍ବପ୍ନର ସ୍ବର
କେଉଁ ତାନ୍ତ୍ରିଆଚୋପି, ଲକ୍ଷ୍ମୀବାଜି
ଚାଖୁଖୁଣିଆରେ
ଗାନ୍ଧୀ, ଗୋପବନ୍ଧୁ, ଅରବିନ୍ଦ,
ବାଘାୟତାନନ୍ଦ !

ଆଜି ନୂଆ ଚେତନାର ଅଭିଯାତ୍ରୀ
ଆରମ୍ଭର ଶୁଭ ସନ୍ଧିକ୍ଷଣ
କେଉଁଠୁ ଶୁଭୁଛି ଏଇ ରାମଧୁନ, ମନ୍ତ୍ରପରି
ସାବରମତୀରୁ
ଅବା ଜାଲିଝାନାବାଗରୁ !

ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ଜଣେ ଜଣେ ଆସୁଛନ୍ତି
 ସେମାନଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାକାର କରିବା ପାଇଁ
 ନିରବଧି କାଳଭିତରୁ ।
 କାନଡେରି ଶୁଣ
 ମନ୍ତ୍ରପରି ଶୁଭୁଛି ସେମାନଙ୍କ ଆସିବାର ପାଦଶବ୍ଦ ।
 ଆଜି ବୋଧେ
 ନୂଆ ଚେତନାର ଏଇ ଅଭିଯାତ୍ରୀ
 ଆରମ୍ଭର ଶୁଭ ସନ୍ଦିଷ୍ଟଣ ।

•

ଶବ୍ଦଟିଏ ପ୍ରତିମାଟିଏ

ମାତୃଭାଷାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବାର କଳା
 କବି ଜାଣେ ।
 କବି ଜାଣେ ମାତୃଭାଷାର
 ମୟୂରକଣ୍ଠ ପକ୍ଷୀଟିକୁ
 କିପରି ଯତ୍ନରେ ସାଇତାଯାଏ ।
 ଅହୋରାତ୍ର ଘାରି ହେଉଥିବା ଦୁର୍ଗଭିତରୁ
 ଶବ୍ଦର ପ୍ରତିମାଟିକୁ
 କବି ନିର୍ମାଣ କରୁଥାଏ
 ସ୍ୱେଦ ଦେଇ, ରକ୍ତ ଦେଇ
 ସବୁ ଅହଂକାରକୁ ଏକାଠିକରି
 ମାତୃଭାଷାକୁ ବଂଚାଇ ରଖିବାର କଳା
 କବି ଜାଣେ ।

ଶବ୍ଦଟିଏ କବି ପାଖରେ
 ମୟୂରକଣ୍ଠ ପାଳଟିଯାଏ ।

ଭାଷାଟିଏ କବି ପାଖରେ
 ମର୍ଯ୍ୟାଦାବନ୍ଧ ମହିମାରେ
 ଅନ୍ତରାକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପିଯାଏ ।
 ଶିଶିରସିକ୍ତ ଧାନକେଷା ଭିତରୁ
 ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହୋଇ ଉଠେ କବିର ଭାଷା ଭାବନା ।
 ଶବ୍ଦ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ
 ପ୍ରତିମାରେ
 ଭାଷା ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ ମନ୍ତ୍ରରେ ।
 ମାତୃଭାଷାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବାର କଳା
 କବି ଜାଣେ ।
 ସେ ଇତିହାସ ନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଇତିହାସ
 ସେ ଇଶ୍ବର ନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଇଶ୍ବର
 ଭାଷା ଭାବନା କାଳଜୟୀ ହୋଇଯାଏ
 ଇତିହାସର ଗଡ଼ଖାଇ ଭିତରୁ
 ଶବ୍ଦଟିଏ ପ୍ରତିମାରେ
 ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇସାରିଥାଏ ।

•

ବାହୁଡ଼ିବାର ବେଳ

ବାହୁଡ଼ିବାର ବେଳ ହେଲେ
 କିଏ ଅଟକାଇ ପାରିବ କାହାକୁ ?
 ତମେ ମୋତେ ନା ମୁଁ ତୁମକୁ ।
 ଝଲଫଲ ସଂସାରର ଲୋଡ଼ିବା ପଣରେ
 କେବେ ବିହ୍ବଳ ହୋଇଯାଇଛି ତ
 କେବେ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ବସିଛି ଅନ୍ଧାରରେ ।

ଏଇ ଘର ମୋର ବୋଲି
 ଭାବିବାକୁ ଭଲଲାଗିଛି ବାରମ୍ବାର ।
 ଫୁଲକୁଣ୍ଡରୁ ଶୁଖିଲାପତ୍ର ଝାଡ଼ିଲା ବେଳେ
 ଏଇ ଘର ମୋର ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ଭଲ ଲାଗିଛି ବାରମ୍ବାର ।
 ଆଲମାରିରେ ସଜା ହୋଇଥିବା ବହି
 ପଢ଼ା ଟେବୁଲରେ ପଡ଼ିସାରିଥିବା ଚିଠି
 ଆଉଥରେ ପଢ଼ିଛି ।
 ନରମ ଆଲୁଅରେ
 ବାଲୁକୋନିରେ ବସିଛି ଏକା ଏକା
 କେବେ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ବସିଛି
 ଅନ୍ଧାରରେ ତ
 କେବେ ଉଦାସାନତାରେ ଘାରିହୋଇଛି ।
 ହଠାତ୍ ଆଜି ଯିବା କଥା କେମିତି ଜାଣିଲ ଯେ
 ଅଟକାଉଛି ।
 ବାହୁଡ଼ିବାର ବେଳ ହେଲେ କିଏ ଅଟକାଇ ପାରିବ କାହାକୁ
 ତମେ ମୋତେ ନା
 ମୁଁ ତୁମକୁ ?

•

କିଛି ବି ବଦଳି ନାହିଁ

ମୁଁ ଯେଉଁଠି ଥିଲି ଠିକ୍ ସେଇଠି ଅଛି
 କିଛି ବି ବଦଳି ନାହିଁ
 ନା ଠିକଣା
 ନା ଘରର ମାନଚିତ୍ର
 ନା ବଗିଚାର ମହୋସୁବ ।
 ଏଇ ବାଟଦେଇ
 ରକ୍ତନଦୀ ପାରିହେଲାବେଳେ

ନିର୍ବାକ୍ ହୋଇଯାଇଛି
ବୈରାଗ୍ୟ ଆଉ ବିଷାଦରେ ।

ତପସ୍ୟାରେ ତପସ୍ୟାରେ
ଗଙ୍ଗାକୁ ଡାକିବା ପାଇଁ
ଅହୋରାତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି ।
ଏଠାରୁ ଯେ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ବେଶୀଦୂର ନୁହେଁ
ସେ କଥା ମୁଁ ଜାଣେ ।

ମୋ ପୂର୍ବଜଙ୍କ ଆତ୍ମାରେ
ଏଇ ବାଟ ଆଲୋକିତ ।
ଏଇ ଅଗ୍ନିପଥ ଦେଇ
ତାଲୁଥିଲା ବେଳେ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ବର୍ଣ୍ଣମୟ ମନେହୁଏ
ଅସ୍ପଷ୍ଟ କାକଳି
ଶୁଣାଯାଏ ଚାରିଆଡୁ
ତପସ୍ୟାରେ
ଅଭାପସାରେ
ବହ୍ନିମୟ ଏଇ ବାଟ ।

ମୁଁ ଏଇଠି ଅଛି
କିଛି ବି ବଦଳି ନାହିଁ
ନା ଠିକଣା
ନା ଘରର ମାନଚିତ୍ର ।
ଖାଲି ଯାହା କରୁଣ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତଟିଏ
ଥରିଉଠେ ବେଳେବେଳେ
ଘରର ମାନଚିତ୍ର ଉପରେ ।

ଦେବୀମାନେ ସ୍ବୟଂ ମନୋମୟୀ

ଆଜିକାଲି ଡେରି ରାତିରେ
ଘରକୁ ଫେରିଲେ
ଆଖିମାନେ ନିଅନ ଆଲୁଅ ପରି
ଅକାରଣେ ଅନାନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଆଜିକାଲି ଡେରି ରାତିରେ
ଘରକୁ ଫେରିଲେ
କର୍ଷାମାନେ ଏମିତି
ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଆସନ୍ତି କାହିଁକି ?

ଡେରି ରାତିରେ
ମାଆ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥାଏ
ପରଳ ଆଖିରେ ।
ବଢ଼ିଭୋର ଶୀତରେ
କାହା ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ।

ଚା' ଫୁଟୁଥାଏ କେଟିଲିରେ
କେଟିଲିରୁ ବାମ୍ଫ ଉଠୁଥାଏ ।
ପେଜୁଆ ଆଖିରେ
ମା' ଚା' କରି ଡାକୁଥାଏ ।
ମାଆର ହାତ ତିଆରି ଚା'
ଅମୃତପରି ମନେହୁଏ ।

ପେଜୁଆ ଆଖିରେ ମାଆ ଚାହିଁଥାଏ
ରେଡ଼ିଓର ମାଙ୍ଗଳିକ ସାହାନାଜ ପରି
ଗାଳିମାନେ ଡାକନ୍ତି ମାଆକୁ ।
ପରଳମଖା ପେଜୁଆ ଆଖିରେ
ମା' ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇ ଅନାଇଥାଏ ।

ମା'ମୟ ହୋଇଯାଏ ସକାଳ
 ସ୍ନେହରେ ବତୁରା ସକାଳ ।
 କେତେଥର ଭାବିଛି
 ମାଆକୁ କହନ୍ତି
 କାଲି ସାରା ରାତି ଶୋଇନାହିଁ
 ତୋରି କଥାରେ ଭର୍ତ୍ତି କବିତା ଲେଖିଛି ।
 ଲେଖିଛି ମୁଁ
 ତୁ କେମିତି ମନୋମୟୀ ଦେବୀ
 ତୋର ଏଇ ଆହ୍ଲାଦିନୀ ଦେବୀଗୁଣ
 ମୋଠାରୁ ଅଧିକ କିଏ ବା ବୁଝିଛି ।
 ମନେମନେ ତୋତେ ନେଇ
 ଭାରତର ସବୁ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ବୁଲାଇଛି
 ମନେମନେ ତୋ ମଥାରେ
 ପିନ୍ଧାଇଛି ଦେବୀର ମୁକୁଟ ।
 ଦେବୀମାନେ ସ୍ବୟଂ ମନୋମୟୀ
 ସେମାନଙ୍କ ଛଛା କ'ଣ
 ଅନିଛା ବା କ'ଣ ?

•

ଫାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥିର ଝିଅ

ସେଦିନର ସେଇ ଛୋଟ ଝିଅଟି
 ଅରଣ୍ୟର ଗଛପରି
 ହଠାତ୍ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା ଦିନେ ।
 ସାରାରାତି ବହିପଢ଼ାରେ
 ସାରାରାତି ଅକ୍ଷରର କୁହୁକ ଭିତରେ
 ସାରାରାତି ପରୀକ୍ଷାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଭିତରେ
 ଭୋର ହୋଇଗଲା ତା'ର ।

ମାଆପରି କେତେବେଳେ

ଆକଟ କଲା ତ

କେତେବେଳେ ଅବୁଝା ପଣରେ

ତକିଆ ଭିଜାଇ ଦେଲା ଲୁହରେ ।

ଗଣେଶ ପୂଜା ଏବଂ ଶ୍ରୀପଞ୍ଚମୀରେ

ଝିଅଟି କେମିତି ଅଲଗା ଲାଗୁଥିଲା

ସରୋଜିନୀ ନାଜଭୁଞ୍ଜର ‘ଭିଲେଇ ସଙ୍ଗ’ର

ସେଇ ଛୋଟଝିଅଟି ପରି ।

କେବେ ପଦ୍ମ ପାଇଁ ତ

କେବେ କାଗଜଫୁଲ ପାଇଁ

ଅଝଟ କରୁଥିଲା ।

ଜୀବନକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲା ବୋଲି

କେତେବେଳେ ମୁକ୍ତା ହୋଇଯାଉଥିଲା ତ

କେତେବେଳେ ଶାମୁକା ।

ପରଂପରାର ବୋଝ ମୁଣ୍ଡାଇ

ସେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇଯାଉଥିଲା ।

ଫାଲଗୁନି ତିଥିର ଝିଅଟି ଅରଣ୍ୟର ଗଛପରି

ହଠାତ୍ ଦିନେ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା ।

ଝିଅ ପ୍ରବାସରୁ ଫେରିଲେ

ଛୋଟ ଛୋଟ ସବାବିହାରୀ ଫୁଲରେ

ଘର ହସିଉଠିବ ।

ବହୁଦିନ ଧରି ବନ୍ଦ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା

ଲୋକକଥାର ପେଡ଼ିଟିକୁ

ତା’ ସାମ୍ନାରେ ଖୋଲିଦେବି ।

ସେ ହିଁ ସୃଜନମୟୀ ବିଶ୍ୱରୂପା

ଫାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥି ଏକ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଆବେଗମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତର
ଗଭୀର ଅନୁଭବ । ସେହି ତିଥିର ଅଭିମନ୍ଦିତା ସେ ଝିଅ ।
ଫାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥିର ଝିଅ । ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞତା ଯାହା ଚେତନାର
ପରିଭାଷା । ନିଷ୍ଠା ଏବଂ ଯୌର୍ଯ୍ୟର ଯିଏ ଅଭିବନ୍ଦିତା । ସେ ହିଁ
ସୃଜନମୟୀ ବିଶ୍ୱରୂପା । କେତେବେଳେ ଅନନ୍ତ ପ୍ରୀତିର
ଆଦ୍ୟଶ୍ଳୋକ ତ କେତେବେଳେ ସବୁଜ ଆତ୍ମାୟତାର କବି
ସରାଟିଏ । ସବୁଠାରେ ତା' ବିଭୋର ଭାବନାର ମହକ ।
ନିରବଧ ସମୟରେ ସ୍ଥିତପ୍ରଜ୍ଞ ଆତ୍ମସତ୍ତା । ଅମୃତର ଆଦ୍ୟ
ଅଭିଷେକ ଭିତରେ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ଅମୂର୍ତ୍ତ କରିପାରେ । ଶାମୁକାକୁ
ସ୍ୱୟନ୍ତ କରି ମୁକ୍ତାର ସଞ୍ଚାର ହେଲା ପରି ତା' ସମର୍ପିତ ମୁଦ୍ରାର
ପାପୁଲିରେ ଚହଟି ଉଠେ ଜୀବନ । ଠିକ୍ ଆଲୋକିତ ପୂର୍ବାଶା
ଯେମିତି । ଅହୋରାତ୍ର ତା'ର ତପସ୍ୟା । ଅମୃତ ଅଭିଳାଷର
ତପସ୍ୟା । ସେ ତପସ୍ୟା ଶ୍ୟାମଳ ସବୁଜିମାର ତପସ୍ୟା ।
ଭାଗୀରଥି ପରି ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ଆବେଗରେ ପ୍ରେମର ଗଙ୍ଗାକୁ
ପ୍ରବାହିତ କରିବାର ଉନ୍ମୁଖ ବ୍ୟାକୁଳତା । ଫାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥିର
ସେହି ସୂକ୍ଷ୍ମ ସରାଟି ବିଶ୍ୱସତ୍ତାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଗୋପନ କରି
ରଖୁଛି । ସୁକୁମାର ଶୈଶବରେ ସେହି ସୃଜନଶୀଳ ଭାବନା
ଟିକକ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସହିତ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଘରର
କୋଣ ଅନୁକୋଣରେ ସଞ୍ଚରିଯାଇଛି । ଏହି ନିବିଡ଼ତର ଉପଲବ୍ଧି
ହିଁ ସେହି ଅଭିମନ୍ଦିତା ଫାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥି । ଚରମ ସମ୍ଭାବନା ଏବଂ
ଗଭୀର ଉପଲବ୍ଧି ହିଁ ତ ସେହି ଫାଲ୍‌ଗୁନି ତିଥିର ଝିଅଟି ଭିତରେ
ଆଜି ମୂର୍ତ୍ତି ।

ବିଶ୍ୱାସର ପଦ୍ମବନ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୧୯୯୯

ଝିଅ ଶାଶୁଘର ଚାଲିଯିବ

ଝିଅ ଶାଶୁଘର ଚାଲିଯିବ
ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବ
ଚାବିଦିଆ କଣ୍ଢେଇ
ପିଲାଦିନ ଟିପିନ୍ ବକ୍ସ
ଜନ୍ମଦିନର ଚୁମ୍ବକିବସା ନାଲି ପ୍ରକ୍ ।

ଝିଅ ଶାଶୁଘର ଚାଲିଗଲେ
ବଡ଼ ଏକୁଟିଆ ଲାଗିବ ।
ସୁଖ ଦୁଃଖ ବାଣିବା ପାଇଁ
ଅସହାୟତାକୁ ଆଉଁଶିବା ପାଇଁ
କେହି ନଥିବେ ପାଖରେ ।

ଆଉ ଥରେ ଆସିବ କହୁଛି ଝିଅ
ସିଏ ଆସିଲା ବେଳକୁ
ମୁଁଏଠି ନଥିବି ।
ମୋ ପଡ଼ା ଟେବୁଲର ବହି ଉପରେ
ପରସ୍ତେ ଧୂଳି ଜମି ଯାଇଥିବ ।

ତା' ପିଲାଦିନର ବୋକୀ କଣ୍ଢେଇଟି
ସେମିତି ଅନେଇଥିବ ତବତବ ଆଖିରେ ।
ଝିଅ ଶାଶୁଘର ଚାଲିଯିବ ।
ତା' ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହାତର ଛୁଆଁରେ
ସେ ଘରର ମାନଚିତ୍ର ବଦଳିଯିବ ।

ପଦ୍ମଗନ୍ଧରେ ଭରି ଉଠିବ ଘରଦ୍ୱାର
ଭଲ ପାଇବାର ସୁନ୍ନସୁତାରେ
ସବୁ ହୃଦୟକୁ ଗୋଟିଏ ହୃଦୟ କରି ଦେବ
ଝିଅ ଶାଶୁଘର ଚାଲିଯିବ ।

ଅକାଳେ ସକାଳେ କେବେ କେମିତି

ବୁଲି ଆସିବ ଏ ଘରକୁ ।

ଝଡ଼ରେ ଟଳି ପଡ଼ିଥିବା

ତା' ପିଲାଦିନର ପ୍ରିୟ ପିଛୁଳି ଗଛଟିକୁ

ଟିକିଏ ଆଉଁଶି ଦେବ ।

ବହୁଦିନରୁ ଦେଖୁନଥିବା ଟିକି ଟିକି ପାରାମାନଙ୍କୁ

ଅନାଇ ରହିବ ଆଖିରେ ଆଖିଏ ଆଗ୍ରହ ନେଇ ।

‘କଙ୍କି ଧରଣ ମା’ ମରଣ’ କଥାଟିକୁ ସେ ଭୁଲି ସାରିଥିବ

ଝିଅ ଶାଶୁଘର ଚାଲିଯିବ ।

ତା' ଛୋଟ ଦିନର ତୁମୁକିବସା ନାଲିଫୁଲ୍

ସେ ବୋକୀ କଣ୍ଢେଇଟିକୁ ବି ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯିବ ।

•

ପାଖରେ ନଥାଏ

ଆଜିକାଲି ଝିଅ ପାଖରେ ଥାଇ ବି

ପାଖରେ ନଥାଏ ।

ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଅରଣ୍ୟରେ

ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଦ୍ଵୀପରେ

ଆଦିମାତା ପରି ତୁମ୍ଭଟାମ୍ଭ ବସିଥାଏ ।

କେତେବେଳେ ନିଆଁ

ପୋଉଁଥାଏ ତ

କେତେବେଳେ ନିଆଁକୁ କୋଳାଗ୍ରତ କରିଥାଏ ।

ଆଜିକାଲି ଝିଅ

ପାଖରେ ଥାଇ ବି ପାଖରେ ନଥାଏ ।

ବହୁତ କଥା ଦେଇପାରିନାହିଁ ତାକୁ
 ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମୟ ଶୈଶବ
 ସୁକୁମାର ପିଲାଦିନ ।

ପୂଜାଛୁଟିରେ ଆସିବ ଲେଖିକି
 କେଉଁ ସୁଦୂର ପ୍ରତ୍ୟୟ ଭିତରେ
 ଦୂରକୁ ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଯିବ ପୂଜାଛୁଟି
 ଆସିଲେ ଦେଖିବ
 ତା' ଶୈଶବର ଦିନ ସବୁ
 ମୋ ଛାତି ଭିତରେ କେମିତି
 ଦୀପ ହୋଇ ଜଳୁଛି ।

•

ଏବେ ଫେରିବାକୁ ହେବ

ଏବେ ଫେରିବାକୁ ହେବ ଏଇଠୁ
 ରେଶମା ସୂତାରେ ଗୁରୁ ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁକୁ
 ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ସାରିବାକୁ ହେବ ଏଥର ।

ଯେତେ ଯେତେ ହିସାବନିକାଶ
 ଯେତେ ଅହଂକାର
 ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ରବରରେ
 ଲିଭାଇ ଦେବାକୁ ହେବ ମନରୁ ।
 ଏବେ ଫେରିବାର ବେଳ ହୋଇଗଲା ।

ଲଣ୍ଠନ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ
 କିଏ ଯିବ ସାଙ୍ଗରେ
 ବାଟ ଅଧ ଯାଏ ।

ସମୟ ସହିତ ବୁଝାମଣା କରି ନ ପାରି
 ଥକି ଯାଇଥିବା ପ୍ରିୟଜନମାନେ

ଆତୁଆଳରେ ଥକ୍କା ହୋଇ
 ବସି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।
 କିଏ ଯିବ ସାଙ୍ଗରେ
 ରାସ୍ତା ଶେଷ ଯାଏ ।
 ଆଳୁଅ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ
 ମୁଁ ଯେ ବ୍ରତବନ୍ଧ ମୋ ନିଜ ପାଖରେ
 ବାଧ୍ୟ କରି କାହାରିକୁ
 ନ ଡାକିବା ପାଇଁ ।

•

ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ଫକୀରମୋହନ

ସ୍ବପ୍ନକୁ ଆହୁଳା କରି ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗରେ
 ଭସାଇ ଦେଉଥିଲେ ଦୂରକୁ
 ଡାଳଚିନି ଲବଙ୍ଗ ଦ୍ବୀପକୁ
 ସେଇ ଭୂମିରେ ମୋର ଘର
 ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ
 ଫକୀରମୋହନ ।

ହୃଦୟ ଦେଇ, ସ୍ବପ୍ନ ଦେଇ
 ମୋ ଭାଷାକୁ ଗରିମାମୟ
 କରିଗଲେ ଫକୀରମୋହନ ।

ମୋ ଭାଷା ସ୍ବାଭିମାନୀ ମଣିଷର ଭାଷା
 ଭାଷାର ସତ୍ୟ ପରେ
 ଅଭିଷିକ୍ତ ମୋ ଜାତିର ଆଶା ।

କବିତା ଗୋଟିଏ ସେତୁ
 ସ୍ବପ୍ନ ସହ, ଭାଷା ସହ
 ଯୋଡ଼ିବାର ସୁବର୍ଣ୍ଣବଳୟ

ପଦ୍ମ ପୋଖରୀର ଗାଁ
ହଳଦୀ ପତ୍ରର ଗାଁ
ମଲ୍ଲିକାଶପୁର ।

ଧନ୍ୟ ତମେ ଫକୀରମୋହନ
ତମ ପାଇଁ ଧନ୍ୟ ହେଲା ଏଇ ମାଟି
ତୀର୍ଥ ଆଜି ମଲ୍ଲିକାଶପୁର ।

•

କେଉଁ କବିତାର ବିଭୂତି

ହୃଦୟ ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖୁଥିବା
ସୁକୁମାର ଚିତ୍ରଟାକୁ
କାହାରିକୁ ଦେଲ ନାହିଁ
ନିଜ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଗଲ ଶୁଶାନକୁ
ଯିବାଯାଏ
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଅ ନିଅ ବୋଲି କହୁଥିଲ ।

କେଉଁ କବିତାର ବିଭୂତି ସେ
କେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣରେଣୁ ।

ବହୁଦିନ ହେବ ସୋରିଷ ଫୁଲର ମହୁକୁ
ଥଣ୍ଡରେ ଧରି
ପକ୍ଷୀଟିଏ ଉଡି ବୁଲୁଛି ମୋ ମନରେ ।

ସେଭଳି ଅଭୂତ ପକ୍ଷୀ
କେବେ କାହିଁ ଦେଖିନି ଆଗରୁ ।
ଫୁଲରେ ଆଜି କେଶର କାହିଁ ଯେ
କବି କେଶର ଖୋଜିଯିବ ବନସ୍ତକୁ ।

•

ମୃତ୍ୟୁବାଞ୍ଛକୀ

କାହାର ମୃତ୍ୟୁବାଞ୍ଛକୀ ପାଲୁଛି
ମୁଁ ଯେ ମରିନାହିଁ ।
ଆତ୍ମା ମୋର ଚାରିଆଡ଼େ ସଞ୍ଚରି ଯାଇଛି
ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା କୁଳର ଗାଁରେ
ଧାନ ବିଲରେ, ମାର୍ଗଶିର ଗୁରୁବାରରେ ।

ମୁଁ ଯେ ମରିନାହିଁ
ଏତେ ଫୁଲ, ଏତେ ସତ୍ତା
ଏତେ କୋଳାହଳ
ମୁଁ ତ କେବେ ପସନ୍ଦ କରିନି
ପ୍ରତିବର୍ଷ ଏଇ ଦିନ ମନେପଡ଼େ ।

କାହିଁକି ମହୋତ୍ସବ
ମୋତେ ଟିକେ ନିର୍ଜନତା ଦିଅ
ମୁଁ ଯେ ମରି ନାହିଁ
କାହାର ମୃତ୍ୟୁବାଞ୍ଛକୀ ? ?

•

ହାତ ପାପୁଲିରେ ଜୀବନ

ଝିଅ କାନ୍ଦନା
ସୁନାମାକି ଝିଅ ମୋର କାନ୍ଦନା
ତୋ ହାତ ପାପୁଲିରେ ଦେଖ
ଜୀବନ କେମିତି ଝଲସି ଉଠୁଛି ।
ଭଲ ପାଇବାର ଝରଣା
ଅନବରତ ଝରି ଚାଲିଛି
ତୋ ଚାରି ପାଖରେ ।

ମହୁଫେଶା
 ଭରିଯାଇଛି ମହୁରେ ।
 ଦେଖ ତୋ ମୁଗୁ ଶୈଶବର ଦିନ
 ସବୁଜିମାରେ କେମିତି ଛାଇଯାଇଛି ।

ପ୍ରେମର ସୁଗନ୍ଧ ଭିତରେ
 ତୁ ସଂଚରି ଯା ଦିଗରୁ ଦିଗନ୍ତ ।
 ତୋ ହାତ ପାପୁଲିରେ ଆଜି
 ଝଲସି ଉଠୁଛି ଜୀବନ ।

•

ମୁଁ ନାହିଁ

ମୁଁ ନାହିଁ
 କେଉଁଠି ବି ନାହିଁ
 ସୁସଜ୍ଜିତ ବଗିଚାରେ
 ଠାକୁର ଘରର ପରଦାର ଆଦୁଆଳେ
 କ୍ଷେପଶାସ୍ତ୍ର ଘାଟିତଳେ
 ଶୈଶବ ପରି ସୁନ୍ଦର
 ପୋଖରୀ ହୁଡ଼ାରେ ।

ମୁଁ ନାହିଁ
 କେଉଁଠି ବି ନାହିଁ ।

ସ୍ୱପ୍ନଟିକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବାକୁ ଯାଇ
 ସାତ ପରସ୍ତ କନାରେ
 ସରିଗଲା ବେଳ
 ସୂତିର ମଣିମୁକ୍ତା ସାଉଁଟୁ ସାଉଁଟୁ
 ଶବ୍ଦ ପଛରେ ଦଉଡୁ ଦଉଡୁ
 ସରିଗଲା ବେଳ

ସବୁଖାଲି ସମୟର ଖେଳ
ମୁଁ ନାହିଁ
କେଉଁଆଡେ ନାହିଁ ।

•

ମୁଁ ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ

ମୁଁ ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତ
ଏତେ ଦିନ ଧରି ଯାହା ଖୋଜୁଥିଲି
ଆଜି ସେଇ ପାଇବାର ଲାଗୁ
ଅମୃତଲାଗୁ ।

ମୃତ୍ୟୁବାକ୍ଷିକାର କଥା
ଭୁଲିଯିବି
ଶୈଶବର ସ୍ୱପ୍ନ ଆଜି
ହାତପାଆନ୍ତାରେ ।

ଜେଏନ୍‌ୟୁ ପାଠାଗାର
ସ୍ୱପ୍ନର ବଳୟକୁ
ମହିମା ମଣ୍ଡିତ କରିଦେଲା ।

ସବୁ ଘଟଣା ଦୁର୍ଘଟଣା
ଆପେ ଆପେ ହଜିଗଲା ।
ମୟୂର ନାଟର ଭୂମି
ଦଳ ଦଳ ପାରାବତ
ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲା ।

ମୁଁ ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣମୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।
ସରସ୍ୱତୀ ଆରାଧନା ଭୂମି

ଜେଏନୟ ପାଠାଗାର
 ଅଦୂରେ ବିମାନ ଘାଟି
 ଆକାଶରେ ଉଡ଼ାଣର ଶବ୍ଦ
 ସବୁ ଶବ୍ଦ ସବୁ ସ୍ୱତି
 ସବୁ ଶୋକ ଆଜି ପରାଜିତ
 ମୁଁ ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ
 ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ।

ମୁଁ କେବଳ ବିନ୍ଦୁଟିଏ
 ସମୟ ସ୍ରୋତରେ
 ମୁଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଲୋକିତ
 ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ।

ମୁଁ ଏକ ନୂତନ ଦିଗନ୍ତ
 ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିନ୍ଦୁ ନୁହେଁ
 ଶୋକାକୁଳ ସମୟ ବି ନୁହେଁ
 ମୁଁ ଏକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବଳୟ
 କ୍ଷୟହୀନ କାଳହୀନ କାଳ ।

•

ମୋ ଦେଶର ମାନଚିତ୍ର

ମୋ ହୃଦୟ ଭିତରେ ଆଜି
 ମୋ ଦେଶର ସୁଗନ୍ଧ
 ମୋ ଆତ୍ମା ଭିତରେ
 ମୋ ଦେଶର ମାନଚିତ୍ର ।
 ବରଫଘେରା ପାହାଡ଼ ଖୋଲଇ
 କାରଗିଲ ଉପରେ
 ମୋର ମୃତଦେହ ।

ଛାତି ପକେଟରେ
ପ୍ରିୟତମା ପଢ଼ାର
ଅପଢ଼ା ଚିଠି ।

ସେ ଚିଠି ପଢ଼ିବି ଆସନ୍ତା ଜନ୍ମରେ
ସୈନିକ ହୋଇ ପୁଣି ଥରେ ।
ମୋ ହୃଦୟ ଭିତରେ
ମୋ ଦେଶର ସୁଗନ୍ଧ
ମୋ ଆତ୍ମା ଭିତରେ
ମୋ ଦେଶର ମାନଚିତ୍ର ।

•

ବାରିପଦା

ରାଣୀବାଗର ସୁଗନ୍ଧ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ
କେତେ ରାଜପୁତ୍ର
ପଥର ପାଲଟିଗଲେ ସେଦିନ ।

ଶାଳବଣର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
ଅହିରାଜର ନିଃଶ୍ୱାସ
ଶେଷ କରି ଦେଇଛି
ଜୀବନର ସବୁ
ଶୁଭ ସମୟ ।

ସାତ ସମୁଦ୍ର ଶୋଷରେ
ଅସ୍ଥିର ବାରିପଦା
ଆଉ କଣ ବାକି ଅଛି ତୋ ପାଇଁ ।

ରକ୍ତକର୍ଣ୍ଣ ପୋଖରୀର
କଳାଘୁମୁର ପାଣି ଆଉ
ସାତ ତାଳ ପଙ୍କ ତଳେ

ସେଦିନ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଗଲା
ମୋର ସବୁ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମୟ ସମୟ ।

ତୋ ଭିତରେ
କି ସୁଗନ୍ଧ ତୁ ଲୁଚାଇ ରଖୁଛୁ ଯେ
କେତେ ବାଟୋଇ
ବାଇଆଁ ହୋଇ
ବାଟ ହୁଡ଼ି ଗଲେଣି
ସେ ଦିନରୁ ।
ବାରିପଦା
ଫେରାଇ ଦେ ମୋ ରାଜପୁତ୍ର
ମୋ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସମୟ
ଯାହାକୁ ପଥର କରି ଦେଇଛୁ ।

ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ନାମ

କାହାକୁ ଫାଶୀ ଦେବ ତମେ
କେଉଁ ଦାରାକୁ
ଯିଏ ସହସ୍ରାବ୍ଦର
ଶେଷ ନାମ ହୋଇ
ଅତି ଦମ୍ଭର ସହ
ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ସାମ୍ରାଜେ
ଗଡ଼କାଳି ସେ ଏଇଠି ଥିଲା
ଆମରି ଭିତରେ
ଭୋକିଲା ମଣିଷକୁ
ପାଣି ଆଖୁଳାଏ
ଟେକି ଦେଇଥିଲା ।

ଦାରା ଏକ ସମୟର ଶେଷ ଶବ୍ଦ
 ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷନାମ
 ଦେଖିଯାଅ ଏଇ
 ନୂତନ ଶତାବ୍ଦୀକୁ
 ସମୟର ଶେଷ ଶବ୍ଦକୁ ।

•

ତମରି ଗାଁରେ ମୋ ଘର

ତମରି ଗାଁରେ ମୋ ଘର
 ତମରି ଭୂମିରେ ମୋ ଘର
 ଫକୀରମୋହନ ।

ମଲ୍ଲିକାଶପୁର ଆକାଶରେ
 ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗ ପଠାରେ
 ଏବେ ମଧ୍ୟ କବିତାର ଗୁଣୁଗୁଣୁ ।

ବାଲେଶ୍ବର ମାଟିରେ
 ତମ ସ୍ବପ୍ନକୁ ପୋତିଦେଇ
 ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲ
 ସମ୍ପାଦ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା
 ଭାରତର ଦିଗଦିଗନ୍ତ
 ବ୍ୟାପିଯିବା
 ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗ ଦେଇ ଗଲାବେଳେ
 ତମ ନିଷ୍ଠରୁଣ ପିଲାଦିନ
 ଅକସ୍ମାତ୍ ଆଗରେ ଠିଆ ହୋଇଯାଏ ।

‘ଅଝାଲ ସିଲାଲ ନିମକ ମହଲ’ ତଳେ
 ପିଲାଦିନ ଗୁମୁରି ଗୁମୁରି କାନ୍ଦେ ।

ମୋ ଭାଷା
 ସ୍ୱାଭିମାନୀ ମଣିଷର ଭାଷା
 ମୋ ଭାଷାର ମହକରେ ମୁଁ ଆଜି ବିଭୋର
 ମୟୂରର ପୁଚ୍ଛପରି
 ରଙ୍ଗ ମୋ ଭାଷାର ।
 ତମରି ଗାଁରେ ମୋ ଘର ଫକୀରମୋହନ
 ତମରି ଭୂମିରେ ମୋ ଘର ।
 ଧନ୍ୟ ତମେ ଫକୀରମୋହନ
 ତମ ପାଇଁ ଧନ୍ୟ ହେଲା ବାଲେଶ୍ୱର ମାଟି
 ଧନ୍ୟ ଆଜି ମଲ୍ଲିକାଗପୁର ।

•

ଘର ଫେରିବାର ବେଳ

ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳେ
 ଗାଁକୁ ଫେରିବା ବେଳେ
 ସବୁ ମନେପଡ଼ିଯାଏ ।
 ମା'ର ଅଙ୍କା ଦରଜର ଔଷଧ
 ଶ୍ୱାସ କଷ୍ଟରେ ଭୋଗୁଥିବା
 ପିଇସାର ଅସ୍ଥିରତା ।
 ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ତ
 ସବୁ ଅମୃତ ବେଳ ।
 ତୁଚ୍ଛ ମନେହୁଏ ସେତେବେଳେ
 ପଦପଦବାର ଆକର୍ଷଣ ।
 କୁର୍ଷ୍ଣସକରା ମଣିଷର ଅଭିସନ୍ଧି ଖେଳ ।
 ଘରକୁ ଫେରିବା ବେଳେ ହିଁ
 ସବୁ ଅମୃତ ବେଳ ।

ଘୁମନ୍ତ ଶିଶୁକୁ ଆଦରରେ
 କୋଳେଇ ନେବାର ବେଳ
 ପଢ଼ାର ଆଖିକୁ
 ଅପଳକ ଭାବରେ
 ଅନାଇବାର ବେଳ ।

ଘରକୁ ଫେରିବା ମାନେ
 ନିଜ ଭିତରକୁ ଫେରିବା
 ନିଜ ସହ ନିଜେ
 ସଙ୍ଗାତ ବସିବା ।

•

କବିତା ଗୋଟିଏ ସେତୁ

କବିତା ଗୋଟିଏ ସେତୁ
 ଦେଖ ସହ
 ଭାଷା ସହ
 ଯୋଡ଼ିବାର
 ଅମୃତ ବଳୟ ।
 ଆଗରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖା
 ଆଗରେ ମୋ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସମୟ
 ଜୀବନ ଏଠାରେ ବଡ଼
 ନିର୍ମମ ଅସ୍ଥିର ।
 ଆଗରେ ତମରି ଗାଁ
 ଚିତ୍ରିତ ସୁନ୍ଦର
 ପଦ୍ମ ପୋଖରୀର ଗାଁ
 ହଳଦୀ ହଳଦୀ ବାସୁଥିବା
 ତମ ଗାଁ ।

ଟ୍ରେନ୍ ଝରକାରୁ
 ତମ ଗାଁ ମନ୍ଦିରର ତୂଡ଼ା ବାରି ହୁଏ

ଭଣ୍ଡେଶ୍ୱର ମହାଦେବ
ଚାରିଆଡ଼େ ଗୋଡ଼ିବାଣ
ଫୁଲର ଉତ୍ସବ
ବାଘାଯତୀନ୍ ହାଜସୁଲ
ସେପାଖେ ଶୁଣାନ
ବଳଙ୍ଗ ତମରି ନଈ
ଗାଁ ନଈ ।

କାହିଁ କେତେ ଯୁଗରୁ
ମୋ ଛାତି ଭିତରେ
ସାଜତି ରଖୁଛି ସେମିତି ।

ତମ ଗାଁ ସ୍ତ୍ରୀ ଜହ୍ନରାତି
ଭାରି ଭଲ ଲାଗେ ଭାବିବାକୁ
ତମ ଗାଁ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ତାଳ ବଣ
ବଣମଲ୍ଲୁ ବଣବଲ୍ଲୁ ବାସୁଥିବା
ତମ ଗାଁ ଘର ।

ଏବେ ଫେରିବାକୁ ହେବ ଏଇଠୁ
ଆଉ ଟିକିଏ ଆଗରେ
ମଲ୍ଲୁକାଶପୁର
ଫକୀରମୋହନଙ୍କ
ସ୍ୱପ୍ନ ଆଉ ସ୍ମୃତିର ସହର ।

ମୁଁ ଫେରୁଛି ଡେଇଁରେ
ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରୁ
କବିତା ଗୋଟିଏ ସେତୁ
ଭାଷା ସହ
ଦେଶ ସହ
ଯୋଡ଼ିବାର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବଳୟ ।

ମୋ ଭାଷାର ସ୍ଥାପତ୍ୟରେ
 କଳାର କାର୍ତ୍ତିରେ
 ବିମୁଗ୍ଧ ଭାରତବର୍ଷ ।
 ମୋ ଭାଷା ସ୍ୱାଭିମାନୀ
 ଓଡ଼ିଶାର ଭାଷା
 ଭାଷାର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପରେ
 ଅଭିଷିକ୍ତ ମୋ ମାଟିର ଆଶା ।

•

ମୁଁ ଏଠି ଥିଲି କିଛି ଦିନ

ମେଘ ସହ
 ଆବେଗରେ
 ଥପ୍ ଥପ୍ ଜଳବିନ୍ଦୁ ହୋଇ
 ଖସି ପଡୁଥିବା
 କାକର ସହ
 ଚିଚିତ୍ତବର୍ଣ୍ଣା ମୟୂର ସହ
 ମୁଁ ଏଠି ଥିଲି କିଛି ଦିନ ।
 ଫୁଲରୁ ଝରୁଥିଲା
 ଝରୁଝରୁ ସ୍ୱପ୍ନ
 ସମୟ ସ୍ଥବିତ ଥିଲା
 ମୟୂର ଡାକରେ
 ଅଚାରିତ ପକ୍ଷୀ କାକଳୀରେ
 ଜୁହୁରୁହୁ ସକାଳ ସଞ୍ଜ
 ମୁଁ ଏଠି ଥିଲି କିଛି ଦିନ ।
 ନିର୍ଜନତା ବେଳେ ବେଳେ
 ଡାକୁଥିଲା ମୟୂର କଣ୍ଠରେ
 ପିଲାଦିନ ନାଁ ଧରି

ଆବେଗରେ ।
ମେଘ ସହ
ଗଛମାନଙ୍କ ସହ
ମୁଁ ଏଠି ଥିଲି କିଛି ଦିନ ।

•

ପଦ୍ମବନରେ ବିଶ୍ୱାସର ମୋ ଘର

ବିଶ୍ୱାସ ମୁହିଁ ପଦ୍ମବନର । ପ୍ରୀତିର
ପ୍ରତିମା ଅଳିଭା ପ୍ରେମର । ମୁଁ କେଉଁ
ସ୍ୱରର ଗାଗ ଆଶାବରୀ । ମୁଁ କେଉଁ
ମୁହଁନା ଆଶାର ଲହରୀ । ମୁଁ ଯେ ଦୂର
ଅତୀତର ଅଳିଭା ସଳିତା, ସ୍ୱପ୍ନରେ
ଆମ ହୁଏ ସିନା ଦେଖା । ସ୍ୱପ୍ନ ତ
କେବେ ସରେନା ଜୀବନେ । ସ୍ୱପ୍ନ ବି
କେବେ ମରେ ନାହିଁ ମନେ । ମୁଁ ଏକ
ସ୍ୱପ୍ନ ସୁନାଳ ମନର । ମୁଁ ଭୟା ବାଦଲ
ଦୂର ଅତୀତର । ଦୂର ଦିଗନ୍ତ ମୟୂରୀର
ସ୍ୱର । ସୁନାର ଫସଲ ଆଶାୟୀ
ମନର । ଟୋପି ଟୋପି କାକର ବିନ୍ଦୁ ।
ଅନେକ ବିନ୍ଦୁରେ ଗୋଟିଏ ସିନ୍ଧୁ । ମୁଁ
ସେହି ସିନ୍ଧୁ ଧାର । ଅସରନ୍ତି କେତେ
ଅକୁହା ଆବେଗ । ଅସରନ୍ତି ସ୍ନେହ
ପ୍ରୀତିର ସୋହାଗ । ସୁରଭି ସଜଳ
ପାହାନ୍ତି କାକର ଗାର । ପଦ୍ମବନରେ
ବିଶ୍ୱାସର ମୋ ଘର ।

•

ଆସିଲା ବେଳେ

ଭୁଲିଯାଇଥିବା ସେଇ ଗୀତଟିକୁ
ପୁଣି ମନେ ପକାଇ ଦେଲା ଏଇ ସମୟ
ପ୍ରେମ ମନେ ପକାଇ ଦିଏ ସମୟକୁ
ନା ସମୟ ପ୍ରେମକୁ ।

ମୁଁ ଆସିଲା ବେଳେ
ଷ୍ଟେସନର କୋଲାହଳ ଭିତରେ
ପୃଥିବୀ ଆଖିରେ
ମେଘ ଜମାଟ ବାନ୍ଧିଥିଲା
ଝିଅ ଓ ପୃଥିବୀ ଏକାପରି
ଝିଅ ଆଖିରେ ଲୁହର ଲହଡ଼ି ଭାଙ୍ଗୁଥିଲା ।

ଝିଅ କିଛି ବି ଭୁଲିନି
ତା ପିଲାଦିନର କଣ୍ଢେଇଟିକୁ ବି ନୁହେଁ
ଆଜିକାଲି ମୁଁ ବି କିଛି ଭୁଲିପାରିନି
ପିଲାଦିନ, ଷୁଲଦିନ
ମାମୁଘର ଗାଁ
ସବୁ ସାଜତା ହୋଇ ରହିଛି ସେମିତି ।

ଆସିଲା ବେଳେ ଝିଅ କାନ୍ଦୁଥିଲା
ଝିଅମାନେ କାହିଁକି କାନ୍ଦନ୍ତି ଏତେ
କ'ଣ ସେମାନଙ୍କ ଦୁଃଖ
ଭୁଲିଗଲି ପଚାରିବାକୁ ଝିଅକୁ
ଢେର କଥା ।

ସୁଦୀର୍ଘ ତିରିଶ ବର୍ଷ

ତିରିଶ ବର୍ଷ ତଳେ ମୁଁ ଛାଡ଼ି ଥିଲି
ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ପ୍ରାନ୍ତ କଲେଜରେ ।

କଲେଜ ପାଖରେ ନଈ, ଆମ୍ବବଣ,
ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ଝୁରୁଝୁରୁ ବାସ୍ନାର ବଳୟ ।
ସୁଦୀର୍ଘ ତିରିଶ ବର୍ଷ
ଭଙ୍ଗାଗଡ଼ା ସମୟର ଦୀର୍ଘ ଇତିହାସ ।

ଏକାମ୍ର ନଗର
ଇତିହାସେ ଲିପିବଦ୍ଧ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ଷର ।
ରାଜରାଣୀ ମୁକ୍ତେଶ୍ୱର
ମନ୍ଦିରର ମୁଖଶାଳା ପ୍ରେମର ସ୍ୱାକ୍ଷର ।

ସେଦିନ କେବଳ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଦେଖୁଥିଲି
ମନ୍ଦିରର କାରୁକଳା, ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ଭାସ୍କର୍ଯ୍ୟ ।
ଦିନେ ନୁହେଁ, ମାସେ ନୁହେଁ
ସୁଦୀର୍ଘ ତିରିଶ ବର୍ଷ ।

ସେଦିନ ମୁଁ ନଈ ସଙ୍ଗେ ମିଶି
ନଈ ହୋଇଯାଇଥିଲି ।
ମେଘ ବୋଇତରେ ବସି ସ୍ୱପ୍ନର
ପାରାବାରେ ଭାସୁଥିଲି ।

ଆଜିକାଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ
ମନ ହୁଏ ନାହିଁ ।
କମ୍ପ୍ୟୁଟର ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁ
ଚୋରାଇ ନୈଇଛି ।

ସୁଗନ୍ଧିତ ବାରିପଦା

ଅନେକ ସୁଗନ୍ଧରେ

ସୁଗନ୍ଧିତ ବାରିପଦା

ଏଇ ମନ୍ଦ-ଗନ୍ଧ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ

କେତେ ଅଭିଷିକ୍ତ ପୁରୁଷ

ନିଖୋଜ ହୋଇଗଲେ ସେଦିନ ।

ବିଶ୍ୱାସର ପଦ୍ମବନ ଉଜୁଡ଼ିଗଲା ଆପେ ଆପେ

ସାତ ତାଳ ପକ ଆଉ ପାଣି ତଳେ

କେଉଁ ହରିଦ୍ରାଭ ସୁଗନ୍ଧ ଟିକକ

ଲୁଚାଇ ରଖିଛୁ ବାରିପଦା ।

ଅସୁରୁଣୀ ବୁଢ଼ୀର ସମ୍ମୋହନ ପରି

ଭୀଷଣ ଦୁର୍ବାର ତୋର ଆକର୍ଷଣ ।

ବେଳେବେଳେ ପାହାନ୍ତର ପବନରେ

ଗାଣୀବାଗ ଅନ୍ଧାର ଭିତରୁ

ଯେଉଁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଡାକ ଶୁଭେ

ସେ ଡାକ ତୋର ନା ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଆଦୁର ।

ଏଇ ମନ୍ଦ-ଗନ୍ଧ ଖୋଜିବାକୁ ଯାଇ

କେତେ ନିଷ୍ଠପଟ ତରୁଣ

ପଥର ପାଲଟିଗଲେ ସେଦିନ ।

ଆଜି କିଛି ନିରାପଦ ନୁହେଁ

ଏପରିକି ବଉଳ ଗଛର ଛାଇ

ସ୍ନେହଶିଳ୍ପ କାକର ଟୋପାଏ ।

ଅସହାୟ ଅହିରାଜ ମନତଳେ

ପ୍ରତାରିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ କେବଳ

ଜଳୁଥାଏ ଦିକିଦିକି ହୋଇ ।

ଭାରତବର୍ଷ (୨)

ମୋତେ ମୁଠାଏ ମାଟି
ଏବଂ ଆକାଶରୁ କିଛି ଦିଅ
ପରମ୍ପରାର ଭାରତବର୍ଷଟିଏ ଦିଅ
ମୁଁ ସାଇବେରିଆରେ ଝରଣା ଝରେଇ ଦେବି ।

ଉଦୟରାଗର ଆତ୍ମା
ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର
ଚିତ୍ର ଆଙ୍କି ଦେବି
ମୁଁ କବି, ଭାରତବର୍ଷର କବି
ସାବିତ୍ରୀମାନେ ଯେଉଁଠି ଭୂମିଷ୍ଠ ହୁଅନ୍ତି
ଏଇ ଭୂମିରେ
ମାଟି ହୋଇଯାଏ ସୁଗନ୍ଧିତ
ଉପନିଷଦୀୟ ଭାବନାରେ ।

ରୋହିତାଶୁ, ଏକଲବ୍ୟ
ଶ୍ରବଣ କୁମାରମାନେ
ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି ଯେଉଁଠି
ମାଟି ହୋଇଯାଏ ମନ୍ତ୍ରସିଦ୍ଧ ।

ବସୁନ୍ଧରା ହୋଇଯାଏ
ଦୟା କିମ୍ବା ଭାର୍ଗବୀ
ଇତିହାସର ଭୂମି ।

ମୁଁ କବି
ଭାରତବର୍ଷର କବି ।

ଦେବୀ ଦର୍ଶନ

ଆଜିକାଲି ଦେବୀ ଦର୍ଶନରେ
କେହି ଆସନ୍ତି ନାହିଁ ଆମ ଘରକୁ ।

ଦେବୀ-ବନ୍ଧରେ ଝଟକୁଥିବା ସମୟ ଆଜି ସ୍ଥିର
ଧୂପରେ, ଝୁଣାରେ
ସମୟ ମହକୁ ନାହିଁ ଆଗପରି ।

ଦେବୀ ଲୁଗାଟିକୁ
ମା କେଉଁଠି ରଖିଦେଇଛି ଯେ
ପାଉନାହିଁ ଖୋଜି ଖୋଜି ।

ସୁଦୂର ପ୍ରବାସରୁ
ସାନଭାଇ ଆସିବନି ଲେଖୁଛି ଛୁଟିରେ
ମାଆ ଆଖିରେ ଆଜି ଅଶ୍ରୁ ନା ଆଶୀର୍ବାଦ ।

ଆଜିକାଲି ଦେବୀ ଦର୍ଶନରେ
କେହି ଆସନ୍ତି ନାହିଁ ଆମ ଘରକୁ ।

•

ବହି ମେଳାରେ

ଏଥର ବହିମେଳାରେ
ପୁସ୍ତକାଳି ସଙ୍ଗେ ଦେଖାହେଲା
ବହୁଦିନ ପରେ ।

ଛଳ ଛଳ ଆବେଗରେ
ଝରଣାଟିଏ ଯେମିତି ପୁସ୍ତକାଳି ।

ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ହଜିଯାଇଛି ପୁସ୍ତକାଳିର
ଘରନମ୍ବର ବି ମନେ ନାହିଁ ପୁସ୍ତକାଳିର
ବାଲେଶ୍ୱରୀ ଆତ ପରି

ମୃଦୁ ବାସ୍ନାରେ ମହକି ଉଠୁଥିଲା
ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳିର ମନ ।

ଅସଂଖ୍ୟ ବହିର ପାହାଚ ଭିତରେ
ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳିର କବିତା ବହି ସ୍ପର୍ଶମଣି ପରି
ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶୁଥିଲା ।

ଗାଁ ପୋଖରୀର ନୀଳକଣ୍ଠ
ଯେମିତି ଦେଖାଯାଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ କିରଣରେ ।

ସୃତିମୟତାରେ ସମୟ ପ୍ରଗାଢ଼ ହୋଇଯାଇଥିଲା
ବହୁଦିନ ପରେ ବହିମେଳାରେ
ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି ସଙ୍ଗେ ଦେଖା ହେଲା ।

•

ତମକୁ ଚିଠି ଲେଖୁ ଲେଖୁ

ତମକୁ ଚିଠି ଲେଖୁ ଲେଖୁ
ଚିଠି ହୋଇଗଲା କବିତା
ଦିନେ ପୁଣି କବିତା ହୋଇଗଲା ସ୍ୱପ୍ନ ଆଉ ପ୍ରେମ ।

ତମକୁ ଚିଠି ଲେଖୁ ଲେଖୁ
ଚିଠି ହୋଇଗଲା ସୃତି
ସୃତିରେ ଭିଜିଗଲା କବିତା ।

ଦେଖ, ଆଜି କେମିତି
ସେହି ସୃତିଭିଜା କବିତା
ମୋ ଛାତିତଳେ
ଜହ୍ନ ରାତି ପରି ମହକୁଛି ।

•

ମେଘ ସହ

ମେଘ ସହ ଦିନେ
 ସଙ୍ଗାତ ବସିଲି
 ବରଷାକୁ କଲି ମିତ
 ନଈ ସହ ମିଶି
 ଗୁଣୁଗୁଣୁ ସ୍ବରେ
 ଗାଜଲି ମୁଁ କେତେ ଗୀତ
 ମେଘ ତାଲିଗଲା
 ମେଘର ବାଟରେ
 ବରଷା ବି ଗଲା ଫେରି
 ନଈ ମିଶିଗଲା
 ସାଗର ବୁକୁରେ
 ମୁଁ କେବଳ ହୁଏ ଝୁରି ।

ମନ ଅଗଣାରୁ
 ଫୁଲଗଛଟି ତ
 କେବେଠୁ ଗଲାଣି ମରି
 ଛପି ଛପି ଆସି
 ମେଘ ଯଦି ମୋର
 ଅଗଣାରେ ଯିବ ଝରି
 ଫୁଲ ମହକରେ
 ମୋ ଟିକି ଅଗଣା
 ସରାଗେ ଉଠିବ ପୁରି ।

ଜିଶ୍ୱରୀ ଜିଶ୍ୱରୀ ମନେ ହେଉଥିବା

ଜିଶ୍ୱରୀ ଜିଶ୍ୱରୀ ମନେ ହେଉଥିବା
ଦେବୀ ପରି ମହକୁଥିବା ସତ୍ତାଟିଏ ମାଆ ।

ମାଆ ପାଖରେ ଥିଲେ
ସଂସାରଯାକର ଆଶୀର୍ବାଦ
ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡ଼େ ମଥାରେ ।

ଦେବୀଦର୍ଶନରେ
ସମସ୍ତ ଆସନ୍ତି ଆମ ଘରକୁ
ଘର ହୋଇଯାଏ ମନ୍ଦିର ।

ସୁଦୂର ପ୍ରବାସରୁ
ଫେରି ଆସେ ସାନଭାଇ
ମୋର ଯେତେ ଆହ୍ୱାନ
ଓ ଅନାହ୍ୱାନ
ସମସ୍ତେ ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି
ମାଆକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସବୁ ଦେଇ ସାରି
ଆହୁରି କିଛି ଦେବାକୁ
ଉନ୍ମୁଖଥିବା ମାଆ
ଆଜିକାଲି ଛୋଟ ଝିଅ ପରି
ଆଚରଣ କରୁଛି ।

ଅକାରଣେ
ସକାରଣେ
ରୁଷି ବସୁଛି
ଆଉ କେତେବେଳେ
ଦେବୀ ପରି
ମହକୁଛି ତାର ମଠାଲୁଗା ।

ଇଶ୍ଵରୀ ଇଶ୍ଵରୀ ମନେ ହେଉଥିବା
ଦେବୀ ପରି ମହକୁଥିବା
ସରାଟିଏ ମାଆ ।

•

ଉଦାସ ମେଘର ଦେଶ

ଉଦାସ ମେଘର ଦେଶ ଗ୍ରୀଷ୍ମ
ପ୍ରାଚୀନ ଦୁର୍ଗର ପରିଖା ଭିତରେ
ସ୍ଵପ୍ନପରି ଝୁରୁଝୁରୁ ରାତିର ପବନ
ଚାରିଆଡ଼େ ଝରିପଡୁଥିବା
ଟୋପା ଟୋପା ମହୁପରି
ଗ୍ରୀକ୍ ସଜ୍ଜାତର
ମଧୁଝରା ସ୍ଵର ।

ସ୍ଵପ୍ନର ପରିଖା ତଳେ
ସୂତିର ମହଲ ।
ଗ୍ରୀକ୍‌ର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ତଳେ
ଭାରତୀୟ କବି ଜଣେ
ବିସ୍ମୃତ ବିହ୍ନୁଳ ।

କାହିଁ ମୋ ଭାରତ ଭୂମି
କାହିଁ ମୋର ପ୍ରିୟ ପରିଜନ
ସ୍ଵପ୍ନର ପରିଖା ତଳେ
ସୂତିର ମହଲ ।

ଦେବକନ୍ୟା ଜଣେ
ପାଖେ ଆସି ଜିଜ୍ଞାସିଲେ
ବିବ୍ରତ କାରଣ ।

ଦେବଭୂମି ଭାରତର ମାଟି
 ଦେବତା ଜନ୍ମନ୍ତି ସେଠି
 ମଣିଷ ଚୁପରେ
 ତମେ ହିଁ ନମସ୍ୟ ମୋର
 ଭାରତୀୟ କବି
 ଉଦାସ ମେଘର ଦେଶ
 ଗ୍ରୀସ ଆଜି ଧନ୍ୟ
 ତମ ପାଇଁ ।

•

ଆଉ କାହା ଡାକ

ମୋ ପାଖରେ ନ ପହଞ୍ଚି
 ଆଉ କାହା ଡାକ ।

ସ୍ୱପ୍ନ ପରି ସୁନ୍ଦର ଶରତ
 ବର୍ଣ୍ଣା ପୁଲର ଗନ୍ଧ
 ଚାରିଆଡ଼େ ମୟୂର ଓ
 କପୋତୀର ଡାକ ।

କିଛି ବେଳ ସ୍ୱପ୍ନ ସହ
 କିଛି ବେଳ ଶରତ ଆକାଶ ସହ
 ସୁଖ ଦୁଃଖ ବାଣ୍ଟିବାକୁ
 ଆସିଛି ଏଠାକୁ ।

ମୋ ପାଖରେ ନ ପହଞ୍ଚି
 ଆଉ କାହା ଡାକ
 ସ୍ୱପ୍ନପରି ସୁନ୍ଦର ଶରତ ।

•

ତୁ କାନ୍ଦିଲେ

ତୁ କାନ୍ଦିଲେ ସବୁଜ ଧାନକ୍ଷେତରୁ
ପାଣି ପିଉଥିବା ମାଆ ଚଢ଼େଇଟିର
ନିଃଶବ୍ଦ ମନରୁ ରକ୍ତ ଝରିବ ।

ପୃଥିବୀର ସବୁ ଭଲ ଦିନ
ପାଳଟିଯିବ ଦୁଃଖ ଦିନରେ ।
ମାଆ ଚଢ଼େଇଟି ଗଛରେ ଶୋଇପଡ଼ିବ
ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ।

କାନ୍ଦନା, ସୁନାନାକି ଝିଅ କାନ୍ଦନା
ଦେଖ, ତୋ ଘରର ବଉଳ ଗଛରେ
ହଳଦୀବସନ୍ତ ଦୁହେଁ
ମଧୁ ଚନ୍ଦ୍ରିକାରେ ବିଭୋର ।
ଭଲ ପାଇବାର ଝରଣା
ଅନବରତ ଝରି ଚାଲିଛି ପୃଥିବୀରେ ।

ତୁ କାନ୍ଦିଲେ
ସ୍ବପ୍ନ ସବୁ ମରିଯିବ ମୋ ମନରୁ ।

•

ମାସିଡ଼ୋନିଆ ବିମାନ ବନ୍ଦରେ

ମାସିଡ଼ୋନିଆ ବିମାନ ବନ୍ଦରେ
ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ରଙ୍ଗର ପକ୍ଷୀଟିଏ
ଓଠରେ ତା' ଲାଜଲାକ୍ ଫୁଲରେଶୁ ଧରି
ଝୁରୁ ଝୁରୁ ଜହ୍ନ ରାତି ପରି
ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ମୋତେ
ଏଇ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତରେ ।

ମୋ ଦେଶର ମହକରେ
କଳାର କାର୍ତ୍ତିରେ
ସ୍ୱାଭିମାନୀ ମୁଁ ଭାରତବର୍ଷ
ମୁଁ ମଲ୍ଲୀ, ମାଳତୀ ଆଉ
ବଉଳର କବି ।

ମୋ ଦେଶର ଆଶାବରୀ
ବିହାର ରାଗରୁ କିଛି
ତାକୁ ଦେଇଯିବି ।

•

ଆଜି ଏଇ ଶେଷ ଶରତରେ

ଆଜି ଏଇ ଶେଷ ଶରତରେ
ସ୍ୱପ୍ନଟିଏ ସୂତି ହୋଇ ଆସନ୍ତା କି
ଶବ୍ଦହୀନ ସମୟ ଭିତରେ ।

ସୂତି ମୋ ଝିଅର ନାଆଁ
ସ୍ୱପ୍ନ ପରି ଅବିକଳ ଦେଖିବାକୁ ସିଏ
ଜହ୍ନରାତି ଦେହ ତା'ର
ଫାଲଗୁନି ତିଥିର ।

ଫୁଲ ଫୁଟିବା ଶବ୍ଦରେ ଏକା ସିଏ ହସିପାରେ
ନିଃଶବ୍ଦରେ ।

ସାରାଟା ସମୟ
ସରିଗଲା ଦୁଃସ୍ୱପ୍ନ ଭିତରେ
ମୋ ଚାରିପାଖରେ ଆଜି
ବଣ ମୟୂରୀର ଡାକ
କପୋତୀର ଡାକ ।

ଆଜି ଏଇ ଶେଷ ଶରତରେ
ସ୍ୱପ୍ନଟିଏ ସୃତି ହୋଇ ଆସନ୍ତା କି
ଶବ୍ଦହୀନ ସମୟ ଭିତରେ ।

•

ପଟିଆଲା

ଝେଲମ୍ ନଦୀରେ ସେଦିନ ବନ୍ୟା ନ ଥିଲା
ଶାନ୍ତ ଫଲଗୁରେ ଝେଲମ୍ ଅପରୂପା ଲାଗୁଥିଲା ।

ପ୍ରଥମ ଦେଖାରେ ଝେଲମ୍ ମୋର ପ୍ରିୟ
ପରିଚିତ ନଦୀ ପରି ମନେ ହୋଇଥିଲା ।

ସେଦିନ କିଛି ଗନ୍ଧ୍ୟ କବିତା ଥିଲା ମୋ ପାଖରେ
ପଟିଆଲାରେ କବିତା ନିମନ୍ତ୍ରଣ ।

ସେଦିନର କବିତା ସନ୍ଧ୍ୟା ପରିଣତ
ହୋଇଯାଇଥିଲା ଗଜଲ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ।

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କବିତାର ସାଏରୀ ଅନବଦ୍ୟ ଲାଗୁଥିଲା
ମୋତେ ଜଣାଗଲା ସମସ୍ତେ ଜଣେ ଜଣେ
ସାଏରୀ ପାଲଟି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେମିତି ।

ମୁଁ ଗଜଲର କବି ନୁହେଁ
କେମିତି କହିଥାଆନ୍ତି ମୋ
ଗନ୍ଧ୍ୟ କବିତାର କଥା !

•

ଭାବୁଛି ଚିଠି ଲେଖିବି ମାଆକୁ

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୨୦୦୫

ମାଆ ଦେଲା କବି ଆଖିଟିଏ

ମାଆ ମୋତେ କବି ଆଖିଟିଏ ଦେଲା
ବାପା ଦେଲେ ପିଲାଦିନ
ମାମା ଓ ଠାକୁମା ସ୍ୱପ୍ନରେ ଭାରିଦେଲେ ଷୁଲବ୍ୟାଗ
ପରା କାହାଣୀରେ
ଲୋକକଥାରେ ସୁବାସିତ ହୋଇଗଲା ପିଲାଦିନ
ଖଗେଇ ସାର, ମହେଇ ମାଷ୍ଟ୍ରେ
ଶିଖାଇଲେ ଜୀବନର ଉଠାଣି ଗଡ଼ାଣି
ଚଢ଼ିବାର କଠୋର ସାଧନ ।

ମାଆ ମୋତେ କବି ଆଖିଟିଏ ଦେଲା
ବାପା ଦେଲେ ପିଲାଦିନ
ଗାଁ ନଈ, ଗାଁ ବଣବିଲ
ହରିଜେନା ଚୁଞ୍ଚିଆ ବେହେରାର
ଡୋକଗିଳା ମୁମୁର୍ଷୁ ଜୀବନ
ମୋ ମାମାର ବିଷଷ ଏକୁଟିଆ ପଣ
ବୁଝାଇ ଦେଲା ଯେ
ଏ ଜୀବନ ଯେତେ ଜିଦ୍‌ଖୋର
ସେତେ ନିଷ୍ଠରୁଣ ।

ଆଜି ଏଇ ବିଦେଶରେ
ଅକ୍ସଫୋର୍ଡ଼ କ୍ୟାମ୍ବ୍ରିଜ ମାଟିରେ
ଖଗେଇ ସାରଙ୍କ ଅଙ୍କ ପାଇଁ କାନମୋଡ଼ା
ଷୁଲ ବରିଚାର ଚିନିଟଂପା
ସୁବାସିତ ବେଳ
ସବୁକୁ ଗଣ୍ଠିଳି କରି ଆସିଛି ମୁଁ ବିଦେଶକୁ
ରହି ରହି ମନେପଡ଼େ ମୋର ସେହି
ବୋକା ବୋକା ଶୈଶବର ଦିନ ।

ନୋଲକପିନ୍ଧା ମୁହଁ

ଶୁକ୍ରତାରା ଜ୍ୟୋତିରେ

ଚକ୍ ଚକ୍ କରୁଥିବା

ପରଂପରାକୁ ଆଗୁଲେଇ ଧରିଥିବା

ତିକ୍ତଚିର ନାଆଁ ନୋଲକ କିଏ ଦେଇଥିଲା କେଜାଣି ।

ସ୍ନେହର ସୁନାପାଣିଦିଆ ପୃଷ୍ଠ ତାରକସିରେ ବନ୍ଧା

ନୋଲକଟି ଥିଲା ମୋ ମାଆର ।

ପୁରୁଣା ବୁନିଆଦିକୁ ବାରମ୍ବାର କାନିରେ

ଗଅଁଠାଉଥିବା ଆଇଠାରୁ ପାଇଥିଲା ନୋଲକଟି

ଉତ୍ତରାଧିକାର ସୂତ୍ରରେ ।

ଜୀବନର ଉଠାଣି ଗଢ଼ାଣିରେ

କେତେ ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସର ଛିଟା

ବାଜିଥିବ ତା ଦେହରେ ।

କେତେ ଆବେଗମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ

ରୋମାଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିବ ନୋଲକଟି ।

ମାଆ ମୁହଁର ମାନଚିତ୍ରରେ ଶୋଭାପାଉଥିବା

ଅଷ୍ଟଧାତୁରେ ନିର୍ମିତ ନୋଲକଟି

ଏକ ଆଲୋକିତ ଭୂଖଣ୍ଡ

ଏକ ପାର୍ବଣ ଗାଁ ଯେମିତି ।

ମାଣିଆବନ୍ଧ ଶାଢ଼ିର ଓଢ଼ଣା ଭିତରେ

ନୋଲକପିନ୍ଧା ମୁହଁଟି ଥିଲା

କେଉଁ ରୂପକଥାର ପରାକାହାଣୀ ପରି ।

ସେହି ଆଲୋକିତ ଭୂଖଣ୍ଡ ଭିତରୁ

କୋଳାହଳମୟ ମଫସଲୀ ସକାଳଟିଏ

ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁଥିଲା ।

କେଉଁ ଅଦୃଶ୍ୟ ଦୁଃଖକୁ
ସାମ୍ନା କରୁଥିବା ମାଆ ଆଜି
କୁହୁଡ଼ିଆ ସକାଳର ଦୂରଦିଗ୍‌ବଳୟ ।

ଆଜିକାଲି ତାର ଆଉ
କିଛି ମନେ ରହେ ନାହିଁ ।
ବଦଳି ଯାଉଥିବା ସମୟ ଭିତରେ
ଏକ ନିରାହ ନୋଲକପିନ୍ଧା ମୁହଁ ।

•

ଜରାନିବାସରେ

ଶେଷରେ ଜରାନିବାସରେ
ମାଆର ରହିବାର ସ୍ଥିର ହେଲା ।
କୁମାରତ ଅସୁସ୍ଥତା
‘କିଛି ଭଲଲାଗୁନି’ର ଅଭିଯୋଗ ଶୁଣି ଶୁଣି
ବିରକ୍ତ ହୋଇଗଲା ସାନଭାଇ ।
ସମୁଦ୍ରକୁଳିଆ ଏକ ପଦ୍ମପୋଖରୀ ଗାଁରେ ଆମଘର
ଯେଉଁ ଘର ଆଜି ଆଉ କାହା ଘର ।
ମାଆ ଆଜି ଗାଁକୁ ଯିବନି
ଜରାନିବାସକୁ ଯିବ
ଜରାନିବାସ ହେବ ତାର ବସାଘର ।
ସାନଭାଇ ବ୍ୟସ୍ତ ନିଜ ପୁଅପାଇଁ
ଆଗରେ ପରୀକ୍ଷା
କିଏ ବୁଝିବ ମାଆକଥା ।
ମୁଁ କହିଲି
ମୋତେ ଦିଅ ମାଆକୁ
ନିର୍ମାଳ୍ୟପରି ମୁଣ୍ଡରେ ଛୁଆଁଇ ରଖିବି ପାଖରେ ।
ରାତିଦିନ ପ୍ରହରୀ ହୋଇ
ଜଗି ରହିବି ତା କାତରଭରା
ଆଖି ଯୋଡ଼ିକୁ ।

ସବୁଦୁଃଖ ତାର ଜାକିଦେବି

ପଣତ ତଳେ ।

ମାଆ ଆଜି ଜରାନିବାସରେ

ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି କୋଳପୋଛା

ସାନ ପୁଅକୁ

ଚଗଲାଟା, ସବୁକଥା ଡେରିରେ ବୁଝେ ।

ଭଲହେଲା, ଦହଗଞ୍ଜ ଜୀବନ ଠାରୁ

ଏଇ ଭଲ ଜରାନିବାସରେ ।

•

ଝିଅ ପଢ଼ାଘର

ଏଇଟା ଝିଅର ପଢ଼ାଘର

ଚଉକି ଟେବୁଲ୍

ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ସୋରିଷ ଫୁଲର

ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଉପତ୍ୟକା ପରି

ଫୁଲପକା ଚାଦର ।

ତା ଉପରେ ଝାଡ଼ସଝାଅଁ, ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ।

ଆଗରେ ଟେବୁଲ୍ ଲ୍ୟାମ୍ପ୍

ଉଦୟ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଆଭା

ଆଗପରି ନିର୍ବାକ୍ ।

ତା ପାଖରେ ଝିଅର ପିଲାଦିନ ଫଟୋ

ନାକକାନ୍ଦୁରୀ ମୁହଁର ଚିତ୍ରପଟ

ବହିଆକରେ

ତିନୋଟି ମାଙ୍କଡ଼ର ଅଭିନବ ଛବି

ପାଟି ବନ୍ଦ, ଆଖି ବନ୍ଦ, କାନ ବନ୍ଦର ଚିତ୍ର ।

ଝିଅ ପଢ଼ାଘର

ସ୍ବପ୍ନମୟ ସବୁଜ ଭୂଖଣ୍ଡ ପରି ଭାରି ମଧୁର ।

ଏବେ ଭୋର ହୋଇ ଆସିଲାଣି
ପକ୍ଷୀଙ୍କର ନାନାବିଧ ସ୍ଵର ।

ପିଲାଦିନ, ହାରମୋନିଅମ୍, ତାନ୍ପୁରୀ
ତକା ତକା ଭଉଁରାର ଖେଳ ।
ଶିଶୁଗୀତ, ବର୍ଷାରତ୍ନ, ଗାଁ ଚିତ୍ର
ସବୁ ଅପୂର୍ବ ଅନବଦ୍ୟ ।

ଥାକ ଥାକ ବହି
ଥାକ ଥାକ ସ୍ଵପ୍ନ ।
କଣ୍ଢେଇ ଗ୍ରୀଟିଂସ୍ ସ୍କୁଲ ଦିନ
କଲେଜ ଦିନ ସବୁ ଅନୁପମ
ସୁବାସିତ ଛାୟାପଥ ।

ଝିଅ ଆଜି ପ୍ରବାସରେ
ତା' ପଢ଼ାଘର ଆଖିଲା ଆଖିଲା
ସ୍ମୃତିର ଫୁଲରେ ସୁସଜ୍ଜିତ ଭାରି ମଧୁର ।

•

ମାଆ ଦିନେ ଅପାଂଭେୟ ହୋଇଯାଏ

କାହିଁକି ଏମିତି ହୁଏ
ମାଆ ଦିନେ ଅପାଂଭେୟ ହୋଇଯାଏ ।

ଉଚ୍ଚ ରକ୍ତଚାପର ଅବସାଦଭରା ଜୀବନ
ଭିତରେ ଥକିପଡ଼େ ମାଆ ।

ଲୋକଦେଖାଣିଆ ସଂପର୍କ
ଦୁର୍ବିସହ ଲାଗିଲେ ବି
ଚାବିଦିଆ କଣ୍ଢେଇ ପରି ହସିବାକୁ ପଡ଼େ
ବେଳେ ବେଳେ ।

ଲୌକିକତାର ଚାପରେ
ସେ ଅତିଷ୍ଠ ହୋଇଗଲାଣି କେବେଠାରୁ ।

କାହିଁ କେତେ ପଛରେ
 ଛାଡ଼ିଆସିଥିବା ଗାଁର
 ପୋଖରୀ ତୁଠ ମନେପଡ଼େ ।
 କିଛି ଦିନ ହେବ
 ମାଆର ଦେହ ମନ କିଛି ଭଲ ନାହିଁ ।
 ଆଜିକାଲି ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ
 କିଛି କହିପାରେନି ଝିଅକୁ ।
 ସକାଳୁ ସଞ୍ଜଯାଏ ଚରକି ପରି
 ଘୁରୁଥାଏ ଝିଅ ।
 ଝିଅର ଉଦାସାନତା
 ଝିଅର ନିରୁପାୟତା
 ମାଆସବୁ ବୁଝିପାରେ ।
 ଆକାଶପରି ଝିଅର ମନ
 କେତେବେଳେ ଘନଘୋର ମେଘ
 ସେ ମନରେ ତ
 କେତେବେଳେ ଶରତ ରତୁର ଜହ୍ନ
 ମାଆ ସବୁ ବୁଝିପାରେ ।
 ପୁଅମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ଅପାଂକ୍ତେୟ
 ଝିଅ ସଂସାରରେ ସେ କେବଳ ଅତିଥିଟିଏ
 କାହିଁକି ଏମିତି ହୁଏ
 ମାଆମାନେ ଅପାଂକ୍ତେୟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ଦିନେ ।

•

ନିରୀହ ନଈର ଆତ୍ମକଥା

ଏବେ ସବୁଦିନ ରାତିରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଲେ ଦେଖେଁ
 ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଅନ୍ଧାର ହୋଇ
 ବିଛଣାରେ ବସିରହିଛି ମାଆ ।

ଆଜିକାଲି ତା ଆଖିରୁ
 ସବୁ ନିଦ ଜିଏ ଚୋରେଇ ନେଇ ଯାଇଛି
 ଗତବର୍ଷ ତାର ସବୁ ସ୍ଥାବର ଅସ୍ଥାବର
 ସଂପତ୍ତିକୁ ବାଣ୍ଟିଦେଇଛି ପୁଅକୁ ।
 ଆଗରେ ବାପାଙ୍କ ଶ୍ରାଦ୍ଧ
 କାହାକୁ କହିବ ତୁନି ଦେବାପାଇଁ
 ତାଙ୍କ ସମାଧିରେ ।
 ପିଲାଦିନେ ମାଆ ଲୁଗାକାନିରେ
 ମୁହଁ ନ ଢାଳିଲେ
 ଯାହା ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସୁନଥିଲା
 ସେଇ କୋଡ଼ପୋଛା ସାନପୁଅ
 ଆଜିକାଲି କଥାହୁଏ ନାହିଁ ।
 ଆଲୁଭର୍ତ୍ତା, ପତ୍ରପୋତା ପାଇଁ
 କଳି କରୁଥିବା ବଡ଼ପୁଅ
 ଯନ୍ତ୍ର ପାଲଟି ଯାଇଛି ।
 ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଅନ୍ଧାର ହୋଇ
 ମାଆ ସେମିତି ବସି ରହୁ ।
 ତା'ର କାନ୍ଦିଲା ମୁହଁ
 ମୋତେ ଆଉ ଦେଖା ନଯାଉ
 ମୁଁ ତ ଢେର ବାଟ ଘୁଞ୍ଚି ଆସିଲିଣି ତା ପାଖରୁ
 ଏକଥା ମୋର ନୁହେଁ
 ଏକ ନିରାହ ନଈର ଆଡ଼ୁକଥା ।

•

ମାଆ ଯେଉଁଠି ବି ଥାଏ

ଲୁହ ଜମିଜମି ପଥର ପାଲଟିଯାଇଛି ମନ
 ସମୟ ତ ସରିଆସିଲାଣି
 ଆଉ କେତେଦିନ ।

ତାକୁ ଆଜିପଠାଇ ଦେଇଛ
 ଯାତନାର ଅନ୍ଧାରି ଗୁହାକୁ
 କାନ୍ଦେ ସିଏ ଲୁଚାଇ ଲୁଚାଇ ନିତୃତରେ ।

ମୁଁ ଦେଖୁଛି
 ସେ କେମିତି ବସିଥାଏ ଚୁପ୍‌ଚାପ୍
 ରୋଷେଇ ଘର ଏକଲା କୋଣରେ
 ତମର ବେଳ କାହିଁ
 ତା ପାଖରେ ଦଣ୍ଡେ ବସିବାକୁ ।

ସିଏ ଥିଲେ ସଞ୍ଜବେଳେ
 ଘରେ ଦୀପ ଜଳେ ।
 କୁଅମୂଳ ବାସ୍ନାଯିତ ହୋଇଯାଏ
 ଜହ୍ନ ଆଲୁଅରେ ।
 ମାଆ ଯେଉଁଠି ବି ଥାଏ
 ତାହା ମନ୍ଦିର ପରି ବାସୁଥାଏ ।

•

କଲ୍ଲୁରୀବେଞ୍ଚ

ତୁ କଣ ଜାଣିନୁ
 ତୋତେ ଯିବାକୁ ହେବ
 ଆହୁରି ଢେର ଦୂର ।
 ଅଧାଜହ୍ନ ଆକାଶରେ ଉଠି ଆସୁଥିବ
 ବିଶ୍ୱାସୀ ପ୍ରିୟଜନଟିଏ
 ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବ
 ତୋ ଫେରିବା ବାଟକୁ ।
 କେତେ ବେଞ୍ଚ ଯୋଖରୀ
 କେତେ ଅଗ୍ନୀଅଗ୍ନି ବନସ୍ତର ଅନ୍ଧାର
 ଆହୁରି ବାକିଅଛି ପାରି ହେବାକୁ ।

ମାଆର ସଞ୍ଚିତ ଆଶିଷ ସବୁ
 କାର୍ତ୍ତିକ କାକର ହୋଇ ଝରିପଡୁଥିବ
 ତୋ ବାଟରେ ।
 ବେଷ୍ଟପୋଖରୀ ତ ଆହୁରି ତେରବୃତ୍ତ
 ଗୋପନରେ ପୋଖରୀର
 ସାତ ତାଳ ପାଣି ଭିତରେ
 ତୋ ପାଇଁ ଆଶୀର୍ବାଦ ନୁହେଁ
 ଅଭିଶାପ ଲୁଚିଥିବ
 ତୁ ଜାଣି ନ ଥିବୁ ।
 କଲୁରାବେଷ୍ଟ ପାଖରେ
 ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହେଲେ
 ସବୁ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗକୁ, ଦୁର୍ଭାବନାକୁ
 ତିଳକ କରିବାକୁ ହେବ ମଥାରେ ।
 କେତେ ବେଷ୍ଟପୋଖରୀର ଅଭିଶପ୍ତ ଅନ୍ଧାର
 ଅଗ୍ନିଅଗ୍ନି ବନସ୍ତର
 ଅମୁହାଁ ଦେଉଳ ପାଖର ମାଟି ।
 ଦିନକ ପାଇଁ ବି ହସି ନଥିବା
 ମଣିଷର କୃପଣ ବ୍ୟବହାର
 ସବୁକୁ ଘେନିବାକୁ ହେବ ମନରେ ।
 ସାରାଜୀବନ ଖାଲି ଦଉଡ଼ିବା ଛଡ଼ା
 ଆଉ କଣ ଥାଏ
 କଲୁରାବେଷ୍ଟ ହିଁ ତୋ ଭବିତବ୍ୟ ।

•

କବିର ମାଆ

ମାଆ ଆଗରୁ ଜାଣି ନଥାଏ
 ସେ ଜଣେ କବିକୁ ଜନ୍ମଦେବ ବୋଲି ।
 ମାଆ ତ ଚିରକାଳ ମାଆଟିଏ
 ସେ କେମିତି ବୁଝନ୍ତା

କବିର ମାଆହେବା
 ସୌଭାଗ୍ୟର କି ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ।
 ମାଆ କେବଳ ଚିହ୍ନାଢ଼ପାରେ
 ଭଲପାଇବାର ଛଳଛଳ ନଈଟିକୁ ।
 ଆବେଗଭରି ପୁଲଗଛଟିକୁ ।
 ପ୍ରେମିକାର ଚାହାଣି ଭିତରେ
 ମାଆଟିଏ ଛପିଥାଏ ବୋଲି
 ଅର୍ଥମୟ ହୋଇଯାଏ ଜୀବନ ।
 ମାଆ ଆଗରୁ ଜାଣିନଥାଏ
 ସେ ଜଣେ କବିକୁ ଜନ୍ମଦେବ ବୋଲି ।
 ସବୁ ମାଆ ଭିତରେ
 ଈଶ୍ଵରାଟିଏ
 ସବୁ ପ୍ରେମିକା ଭିତରେ
 ନିଷ୍ଠପଟ ମାଆଟିଏ ଲୁଚିଥାଏ ।
 କବିର ରକ୍ତକଣିକାରେ
 ମାଆର ଭଲପାଇବା
 ଦୂର ଗହୀରର ଅନ୍ଧାର ଭିତରୁ
 ମିଞ୍ଜିମିଞ୍ଜି ଲଣ୍ଠନଟିଏ ହୋଇ ଜଳିଉଠେ ।
 ଲଣ୍ଠନର କ୍ଷୀଣ ଆଲୁଅ ପାଖରେ
 ମାଆ ଦେବା ପରି ବସିଥାଏ
 ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ।
 ଦୂର ଗାଁର ଆଲୁଅ ପାଖକୁ ଫେରିଯିବି
 ଘରର ମୁଖଶାଳାରେ ଘଡ଼ିଏ ବସିବି ।

•

ଗହଗହ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି

ଆକାଶ ପରି ଗଭୀର ଭଲ ପାଇବାରେ
 ସେ ଆବୋରିଥିଲା ଏଇ ସଂସାରକୁ
 ଗହଗହ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି
 ସେ ମହକି ଯାଉଥିଲା ତା ଭିତରେ ଭିତରେ ।

ଭଲ ପାଇବାର ଗଙ୍ଗୋଦକ ଛିଞ୍ଚି ଦେଇ

ସବୁ ଭୁଲକୁ ସେ ଠିକ୍ କରି ଦେଉଥିଲା

ଖରା ଖାଇ

ବର୍ଷା ଖାଇ

ଗଛଟି ଯେମିତି

ଶାଖାଯିତ ହୋଇଯାଏ

ପକ୍ଷୀ କାକଳୀରେ

ମାତୃତ୍ୱ ସ୍ମୃତିତ ହୁଏ ପ୍ରତିଟି ପତ୍ତରେ ।

ଠିକ୍ ସେଇ ଗଛପରି

ଅମୃତରସ, ଉଚ୍ଚାଟିତ ଆବେଗରେ

ସେ କିପରି ଆପଣେଇ ପାରୁଥିଲା ସମସ୍ତକୁ

କୋମଳ ମଧୁର ତାର ଭଲ ପାଇବାରେ ।

ଅମୃତରେ ଭରପୂର ଧାନକେଣ୍ଡା ପରି

ସେ ତ ସବୁବେଳେ ସ୍ନେହ ଛଳଛଳ

ଆଜି ଏଇ ପତ୍ରଝଡ଼ା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ

ବିସର୍ଜନ ହୋଇସାରିଥିବା ଦେବୀମୂର୍ତ୍ତି ପରି

ଅତି ବେଶୀ ନୀରବ ନିଶ୍ଚଳ ।

ମୋ ସ୍ମୃତିର ସ୍ଥାପତ୍ୟ ଭିତରେ

ଭିଜେଇ ଅରେଇଦିଏ ତାର ଏଇ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟର ଛାଇ

ଗହଗହ ଧାନକ୍ଷେତ ପରି

ଯିଏ ଦିନେ ଏତେ ବେଶୀ ଭରପୂର ଥିଲା

ସେଇ ଦେବୀ ପରି ମାଆ ଆଜି ବୁଢ଼ୀ ହୋଇଯାଇଛି ।

•

ମାଆ, ମୁଁ ଏବଂ ସମୟ

ମୁଁ ଏଠାରେ ଲୋତକ ସାଉଁଟେ ବସି

ଜିଆ ଭଳି ଆପଣାକୁ ଓଟାରି ଓଟାରି

ଫାଶିଦିଆ ବରଗଛ ଯଖପୋଖରୀରେ

ନିଜତି ଭେଟଣା ହୁଏ ପ୍ରେତ ହୋଇ

ଘୁରୁଥିବା ଜଣେ କେହି ପ୍ରେତ ସହ
ଦିନ ଦ୍ଵିପ୍ରହରେ ।

ମୋ ମାଆ ପଣତ ଛାଇ ତୁନିତାନି
ମାଟିଘର ତଳେ

ମୁଁ ଖୁବ୍ ନିଦକ୍ ଥିଲି
ଅଲିଅଳ ସୁକୁମାର ମନ ମୋର
ଖରାତରା ଜାଣି ବି ନଥିଲା
ସମୟର ସପ୍ତଫେଣୀ

ମୋ ଜୀବନ କଣ କରି
ସ୍ନେହ ପ୍ରେମ ସବୁ ନେଲା ପରେ
ମୋ ଜୀବନ ପାତ୍ର ଆଜି
ନିଃଶେଷ ହୋଇଲା ।

ଦିନ ବାରଟାରେ ଏଠି ମୁଁ ଚମକେ
ଭେଟଣାରେ ମୋ ଦେହର ସବୁ ରକ୍ତ
ପାଣି ହୋଇ ବୋହିଯାଏ
ମୋର କାମନା ସବୁ ନିରୋଟିକ୍
ରୋଗୀ ପରି ନିଜ ସହ
ସଙ୍ଗାତ ବସାଏ ।

ମୋ ମାଆର ତେଉଁରିଆ ଫିଙ୍ଗିଦେଲି
ବୋଲି ଅବା ମୋ ମନରେ ଅନ୍ଧକାର ଚେଉଁଉଠେ
ସମୟ ଓ ଅସମୟ, ଅନ୍ଧକାର ଆଲୁଅ ନ ମାନି
ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଏଠାରେ ଲୋତକ ସାଉଁଟେ ବସି
ଜିଆ ଭଳି ଆପଣାକୁ ଓଟାରି ଓଟାରି ।

•

ଶୈଶବ ଝୁଲୁଛି କାନ୍ଦୁରେ

ଜରରେ ଖଇଫୁରୁଥିବା ବେଳେ
ରାତିରାତି ନ ଶୋଇ ନ ଖାଇ
ଜଗି ବସିଛି ପାଖରେ ।

ଝଡ଼ି ବର୍ଷାରେ ଶାବକମାନେ
 ଭିଜିବେନି ବୋଲି
 ନିଜେ ଗୋଟାପଣେ ଓଦା ହୋଇ
 ପଣତ ଢାଙ୍କି ଦେଇଛୁ ମୁଣ୍ଡରେ ।
 ସଂସାରର ବୋଝ ମୁଣ୍ଡାଇ ଚାଲିଲା ବେଳେ
 ଲହୁଲୁହାଣ ହୋଇଛୁ କେତେଥର
 କାହାରିକୁ କହିନୁ
 ଥକିଯାଇଛୁ ବୋଲି ।
 ଉପରକୁ ଯେତେ ସତେଜ ଦିଶିଲେ ବି
 ଭିତରେ କେମିତି ଶୁଖି ଶୁଖି ଆସୁଛି
 ପ୍ରବାହମାନ ସ୍ରୋତ ।
 ଶାବକଟିକୁ ଆଧାର ଦେଇ
 ମାଆ ପକ୍ଷୀଟି ପ୍ରତିଦିନ ଉଡ଼ିଯାଉଥାଏ
 ଜେର ଦୂରକୁ ।
 କେବେ କିଛି ପ୍ରତ୍ୟାଶା ନ ଥାଏ ତାର ।
 ତୁ ଯେତେ ଯୁଆଡ଼େ ଗଲେ ବି
 ଘରକୁ ଫେରିଆସୁ ।
 ଯେଉଁଠି ତୋ ପିଲାଙ୍କର
 ଶୈଶବ ଝୁଲୁଛି କାନ୍ଥରେ
 ଫଟୋ ହୋଇ ।

•

ଯେତେଯେତେ ଅଘଟଣ

ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳ ହେଲେ
 କଳା ବିଲେଇ କେଉଁଠି ଥାଏ କେଜାଣି
 ମୋ ଯିବାଆସିବା ରାସ୍ତାରେ
 ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଏ ଆପେ ଆପେ ।

ସବୁ ଅଶୁଭ ଘଟଣା
 ଘଟିଯାଏ ଛାଏଁ ଛାଏଁ

ଅନେକଦିନ ହେଲାଣି
 ନିଦ ଔଷଧ ସତ୍ତ୍ୱେ
 ମାଆ ଅନିଦ୍ରାରେ କଷ୍ଟ ପାଉଛି
 ପ୍ରତି ରାତିରେ ।
 ତା ମନ ଭଲ ନାହିଁ, ଜାଣେ
 କିଏ ଖୋଜିଆଣି ଦେଇପାରିବ
 ମନ ଭଲହେବାର
 ବିଶଲ୍ୟକରଣୀ ।
 ଆଜିକାଲି କଲା ବିଲେଇମାନେ ଆସି
 ମୋ ରାସ୍ତା ଓଗାଳନ୍ତି
 ମୁଁ ଗାତଗାଜବା ଭୁଲିଗଲିଣି ଅନେକ ଦିନରୁ
 ନିଦ ଔଷଧ ସତ୍ତ୍ୱେ
 ନିଦ ହୁଏନି ରାତିରେ
 ଯେତେ ଯେତେ ଅଘଟଣ
 ସବୁ ଘଟୁଥାଏ
 ଏକାବେଳେ ।

•

ବାପଘର (୧)

ସବୁ ସଜାଡ଼ି ଦେଲା ଝିଅ
 ବଗିଚାକୁ ସଜାଇଦେଲା
 ନୂଆ ନୂଆ ଫୁଲଗଛରେ
 ଅସଜଡ଼ା ପଡ଼ିଥିବା ବହିଥାକରୁ
 ଧୂଳି ଝାଡ଼ିଦେଲା
 ନିଜ ପଣତରେ ।
 ଫୁଲପକା କାରପେଟରେ ଲେଖିଲା
 ଜୀବନର ଗାତ ।
 ବହୁଦିନରୁ ଫୁଟିବ ଫୁଟିବ ହେଉଥିବା
 କଞ୍ଚନ ଫୁଲଟି ସେଇଦିନ ହିଁ ଫୁଟିଲା ।

ଗୋଷେଇ ଘର ଚରକାରିର ବାସ୍ନା
ଘରର ପ୍ରତିକୋଣ ଅନୁକୋଣକୁ
ମହକାଇ ଦେଲା ।

କେତେ ନା କେତେ ଆଚାର
ତିଆରି କଲି ଝିଅ ପାଇଁ ।
ଛୋଟ ମାଛର ପତ୍ରପୋଡ଼ା
ବଡ଼ିର ଶାଗ ଖରଡ଼ା ସବୁ ଖାଇଲା
ଖୁସି ହେଲା ।
ପିଲାଦିନ ପରି
ବଡ଼ ସୁଆଦିଆ ହୋଇଛି କହିଲା ।

ଏକୁଟିଆ ଖରାବେଳେ ବସି
ଆଲବମରୁ ପିଲାଦିନ ଫଟୋ ଦେଖିଲା ।
ସ୍କୁଲ ସାଙ୍ଗ ରଜନୀତ, ନରିନ୍ଦର, ସତ୍ୟକାମ୍
ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଝୁରିହେଲା
‘ସ୍କୁଲଦିନ ହଜିନାହିଁ’
ଏଇ କଥା ବାରମ୍ବାର ଭାବୁଥିଲା ।

କେଜାଣି କେଉଁ ବାଟରେ ସମୟ ଗଡ଼ିଗଲା
ଏଥର ଝିଅ ଫେରିଯିବ ତା ଘରକୁ
ଫଗୁଣ ଗୋଧୂଳିର ଝୁରୁଝୁରୁ ସ୍ବପ୍ନ ହୋଇ
ବହୁ ବର୍ଷ ପରେ ଆସିଥିଲା
ଫେରିଗଲା ।

ଝିଅମାନେ ପରଘରୀ ହୋଇଗଲେ
ବେଶୀ ବେଶୀ ମନେ ପଡ଼େ
ପିଲାଦିନ ବାପଘର ଗାଁ ।
ସବୁ ଝିଅଙ୍କ ବାପଘର
ଗୋପନ ଦୁଃଖକୁ ଛାଡ଼ିତଳ ସିନ୍ଦୂକରେ ରଖି
ଝୁରିହେବା ବେଳ ।

ଭଙ୍ଗାସିଡ଼ି ବାଟ ଦେଇ

ଭାବିଛି ଏଥର କହିବି
 ଖୋଲି ଦେ ସର୍ବାଙ୍ଗରୁ
 ଅହଙ୍କାରର ସବୁ ଅଳଙ୍କାର ।
 ହାତମୁଠାରୁ ଖୋଲି ଦେ ସବୁ ସ୍ବପ୍ନ
 ତୁଣୀର ଭିତରେ ରଖିଦେ
 ସବୁ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ।
 ଆଉ କଣ ଅଛି ଯେ
 ଧରି ରଖି ପାରିବୁ ଶେଷ ଯାଏ ।
 କେମିତି ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ରାସ୍ତା ସବୁ
 ବଦଳି ଯାଉଛି ଧୀରେ ଧୀରେ ।
 ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିର ଫରୁଆ ଭିତରେ
 ବନ୍ଦଥିବା ପ୍ରେମ
 ଅଣନିଃଶ୍ବାସୀ ହୋଇଯାଉଛି କ୍ରମଶଃ
 ଗୋଡ଼ିବାଣ ଆଉ ଫୁଟୁନି
 ଆଗପରି ନିଶ୍ଚପଟ ଭାବରେ ।
 ଚାରିଆଡ଼େ କଣ୍ଠାସିକୁର ବଣ
 ତୋ ସାମ୍ନାର ସିଡ଼ିଟିକୁ
 କିଏ ଲୁଚେଇ ଦେଇଛି ହୁଏତ
 ଭଙ୍ଗା ସିଡ଼ି ବାଟ ଦେଇ
 ଉପରକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ତୋତେ ।

•

ଈଶ୍ବରୀ ଈଶ୍ବରୀ ମନେ ହେଉଥିବା

ଈଶ୍ବରୀ ଈଶ୍ବରୀ ମନେ ହେଉଥିବା
 ଦେବା ପରି ମହକୁଥିବା ସତ୍ତାଟିଏ ମାଆ
 ମାଆ ପାଖରେ ଥିଲେ
 ସଂସାରଯାକର ଆଶୀର୍ବାଦ
 ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡ଼େ ମଥାରେ ।

ଦେବୀଦର୍ଶନରେ
 ସମସ୍ତେ ଆସନ୍ତି ଆମ ଘରକୁ
 ଘର ହୋଇଯାଏ ମନ୍ଦିର ।
 ସୁଦୂର ପ୍ରବାସରୁ
 ଫେରିଆସେ ସାନଭାଇ
 ମୋର ଯେତେ ଆଦ୍ୟାୟ
 ଓ ଅନାଦ୍ୟାୟ
 ସମସ୍ତେ ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି
 ମାଆକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ।
 ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସବୁ ଦେଇ ସାରି
 ଆହୁରି କିଛି ଦେବାକୁ
 ଉନ୍ମୁଖିତ ମାଆ
 ଆଜିକାଲି ଛୋଟ ଝିଅ ପରି
 ଆଚରଣ କରୁଛି ।
 ଅକାରଣେ
 ସକାରଣେ
 ରୁଷି ବସୁଛି
 ଆଉ କେତେବେଳେ
 ଦେବୀ ପରି
 ମହକୁଛି ତାର ମଠାଲୁଗା ।
 ଈଶ୍ଵରୀ ଈଶ୍ଵରୀ ମନେ ହେଉଥିବା
 ଦେବୀ ପରି ମହକୁଥିବା
 ସତ୍ତାଟିଏ ମାଆ ।

•

ଭୁଲିଗଲି ପଚାରିବାକୁ

ଭୁଲିଗଲି ପଚାରିବାକୁ ଢେର କଥା
 ଝିଅକୁ ।
 ଏତେ ଦୂରରୁ
 ଜୀବନ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ

ଯାଇଥିଲି ତା' ପାଖକୁ
 ବହୁଦିନ ପରେ ।
 ଯିବାଠାରୁ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
 ବ୍ୟସ୍ତଥିଲି ବିଭିନ୍ନ କଥାରେ
 ଝିଅ ଭାରି ଖୁସି ଥିଲା
 ଖୁସିରେ ପାଦ ଲାଗୁନଥିଲା ମାଟିରେ
 ଚିକିନିଖି ସବୁକଥା ବୁଝୁଥିଲା ମା' ପରି
 ବେଳେ ବେଳେ ଥଙ୍ଗା କରୁଥିଲା ବନ୍ଧୁ ପରି ।
 ଆଜି ଫେରିବା ବେଳେ
 ଲୁହରେ ଦୁଇ ଆଖି
 ଭରି ଯାଇଥିଲା
 ଝିଅ କାନ୍ଦୁଥିଲା
 ସେଦିନ ବି କାନ୍ଦୁଥିଲା
 ଯେଉଁଦିନ ତା' ପିଲାଦିନ କଣ୍ଢେଇକୁ ଛାଡ଼ି
 ବିଦା ହେଲା ।
 ମୋ ଛାତି ଫାଟି ଯାଇଥିଲା ସେଦିନ
 ଲୁହ ନୁହେଁ
 ସବୁ ଅସହାୟତା ଆଖି ଦେଇ
 ବାହାରି ଆସିବାକୁ ବାଟ ଖୋଜୁଥିଲା ।
 ଝିଅମାନେ କାହିଁକି କାନ୍ଦନ୍ତି ଏତେ ?
 ଭୁଲି ଗଲି ପଚାରିବାକୁ ଝିଅକୁ
 ଢେର କଥା ।

•

ପୁରାଣର କେଉଁ ଦେବୀ ପରି

ପୁରାଣର କେଉଁ ଦେବୀ ପରି
 ତମେ ଦିଶୁଥିଲ ।
 ଦେବୀମାନେ ଯେପରି ହସନ୍ତି
 ତମେ ବି ସେମିତି ହସୁଥିଲ ।

ସରଳ ଅଥଚ
 ରହସ୍ୟମୟ ତମ ହସ ।
 ତମେ ଘରେ ଥିଲେ
 ଅପୂର୍ବ ଭଲ ଲାଗିବାରେ
 ଘର ମହକେ ।
 ଅରଣ୍ୟକୁ ଯଦି ଯାଉଥିଲ
 ଅରଣ୍ୟ ବି ଘର ପରି ବାସୁଥିଲା ।
 ପୁରାଣର କେଉଁ ଦେବୀ ପରି
 ତମେ ଦିଶୁଥିଲ ।
 ଦେବାମାନେ ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତିନି
 ତମ ପରି ସବୁ ସହୁଆନ୍ତି ନୀରବରେ ।
 ସ୍ବାମୀଙ୍କର ଅନାଗ୍ରହ
 ସନ୍ତାନଙ୍କ ଅସହିଷ୍ଣୁତାବ
 ଶେଷଯାଏ ସବୁ ସହୁଥିଲ ।
 ରତ୍ନଗର୍ଭା ଦେବୀ
 ତମେ ଘରେ ଥାଅ ବୋଲି
 ଫେରିବାକୁ ପଡ଼େ ଘରକୁ ।
 କୁଅମୂଳର ଶିଉଳି ଉପରେ
 ଗୋଡ଼ ଖସିଲେ ବି
 ତମ ଶ୍ୟାମଳ ଭଲପାଇବା ଥିଲା ଦୁର୍ବାର ।
 ଘରର ପ୍ରତି ଠଣାରେ
 ସତର୍କ ଦୀପ ହୋଇ ଜଳୁଥିଲ
 ଗହଳିଆ ସଂସାରର ସଂପର୍କ ଭିତରେ
 କେହି ନୁହଁନ୍ତି କାହାର
 ବୁଝି ସାରିଥିଲ ।
 ଗଛର ପତ୍ର ବି ନୁହେଁ
 ଫୁଲ ନୁହେଁ
 ଫଳ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ
 ସବୁବେଳେ

ପୁରାଣକୁ ଗଣ୍ଡିଧନ କରିଥିଲ
 ଶେଷରେ
 ପୁରାଣର କେଉଁ ଦେବୀ ପରି
 ହଠାତ୍ ଦିନେ ଲିଭିଗଲା ।

•

ମାଆର ଭାଗ୍ୟ

ମାଆ ଆଖି ଲୁହରେ
 ତ୍ରିବେଣୀ, ମଥୁରା, ବୃନ୍ଦାବନ
 ସବୁ ଏକାକାର ହୋଇଗଲା ।
 ଏବେ ତାକୁ ଅଶ୍ରବର୍ଷ
 କେହି କେବେ ପଚାରି ନାହାନ୍ତି
 ତାର ଭଲ ଲାଗିବା ନଲାଗିବା କଥା ।
 ତା ଛାତିତଳେ ଅସୁମାରି ଦୁଃଖ
 ଆଖିରେ ପରଳ
 କିଛି ଦେଖା ଯାଉନାହିଁ ଆଜିକାଲି ।
 ଆଗରେ ଗଙ୍ଗାର ପବିତ୍ରଧାରା
 ହିମାଦ୍ରୁ ତନୟା
 ଦୀପାଦିତା ସନ୍ଧ୍ୟାର ସମ୍ଭାର ।
 ତୀର୍ଥ ପାଇଁ ନୁହେଁ
 ଜରାନିବାସରେ ମାଆକୁ ରଖିବା ପାଇଁ
 ପୁଅବୋହୂମାନେ ଅଡ଼ି ବସିଥିଲେ ସେଦିନ ।
 ସଂସାରର ସବୁ ସମସ୍ୟା ଭିତରେ
 ମାଆର ସମସ୍ୟା କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ ବୋଲି
 ଯୁକ୍ତି କରୁଥିଲା ପୁଅ ।
 ମାଆ ଆଉ ଫେରିବନି କହୁଛି
 ପୁଅ ସଂସାରକୁ
 ଦୁସ୍ତିତିର ଦୁନିଆକୁ ।

ସେଦିନ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସବୁ ଦେଇଦେଲା
ଆଉ କାହିଁକି ଫେରିବ ଦୁର୍ଭାବନା ଭିତରକୁ
ଗୋଟିଏ ମାଆର ଭାଗ୍ୟ ତ
ଯୋଡ଼ା ହୋଇଥାଏ
ଗଙ୍ଗା ସହ, ମଥୁରା ସହ
ବୃନ୍ଦାବନ ସହ ।

•

ମାଆ ବିଷୟରେ ରଚନା

ଆଜି ବହୁବର୍ଷ ପରେ
ପୁଅର ବହିଆକ ସଜାଡ଼ୁ ସଜାଡ଼ୁ
ଆବିଷ୍କାର କଲି
ଦ୍ଵିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଲେଖିଥିବା
ମାଆ ବିଷୟରେ
ଏକ ରଚନା ।

କୁନି ହାତରେ ଲେଖିଥିବା
ଅଙ୍କାବଙ୍କା ଅକ୍ଷରରେ
ମାଆର ଚିତ୍ରଣ କେତେ ଚମତ୍କାର ଥିଲା ।

ସକାଳୁ ସଞ୍ଜଯାଏ
ମାଆ ଘୁରୁଥାଏ ନରୁପରି
ବିଶ୍ରାମ ନ ନେଇ
ମାଆର ଖଣ୍ଡେହେଲେ ଭଲ ଶାଢ଼ି ନାହିଁ
ସୁଲଦରମା, ତ୍ୟୁସନ ଟଙ୍କା
ସାନ ଭଉଣୀର ବହିଖାତା କିଣା
ଜେଜେମା'ଙ୍କ ମେଡ଼ିସିନ ଖର୍ଚ୍ଚରେ
କେମିତି କେଜାଣି ମାଆ ତଥାପି ବି ହସୁଥାଏ ।

ଘରର ସବୁକାମ ମାଆ କରେ
ଆମେ ଦୁହେଁ ଭାଇଭଉଣୀ

ବେଳେବେଳେ ମାଆକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁ
ଆମ ମାଆ ଭାରି ଭଲ
ମୁମୁନ୍‌ର ମାଆ ପରି ନୁହେଁ ।

ବଡ଼ହେଲେ ମାଆକୁ ମୁଁ
ଭଲ ଶାଢ଼ି ଆଣି ଦେବି ।
କେତେ ଦେଶବିଦେଶ ମୁଁ
ବୁଲାଇବି ।

ମାଆ ସେତେବେଳେ
ବୁଢ଼ାହୋଇ ଯାଇଥିବ
ଆଖିକୁ ତାହାର ଦିଶୁ ବି ନଥିବ ।
ଆମ ମାଆ ଭାରି ଭଲ
ମୁମୁନ୍‌ର ମାଆପରି ନୁହେଁ ।

•

ଭଲ ଦିନର ହାତ ଧରି

ସଂପର୍କ ଏମିତି ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ଦିନେ
ଯେମିତି ପୁରୁଣା ବୁନିଆଦିର ଚଉପାଢ଼ି ଉପରୁ
ଖସିପଡୁଥାଏ ତୁନ ସୁରୁକି ।
ଘରକରଣକୁ ସମ୍ବଳ କରି ବଞ୍ଚୁଥିବା ମଣିଷଟି
ପୁରୁଣା ମସିହା ଛିଣ୍ଡାକଦ୍ଦା ପରି
ଅଦରକାରୀ ହୋଇଯାଇଛି ଆଜି ।

ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ତାର
ସଂପର୍କ ସବୁ
ଧାରେ ଧାରେ ବଦଳି ଯାଉଛି ।
ସଂପର୍କ ସବୁକୁ ଯୋଡ଼ିବା ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ
ଭଙ୍ଗାକାନ୍ଥକୁ ଚିତ୍ରିତ କରି

ସଂପର୍କର ଝୋଟି କେବଳ ଜଣେ ଆଜିପାରେ
 ସେ ମୋ ମାଆ ।
 ମାଆ କେବଳ ଭଲ ଦିନର ହାତଧରି ଘରକୁ
 ଡାକିଆଣିପାରେ ।

•

ସମୟର କାଠ ସିନ୍ଦୂକରେ

ମୁଁ ଖୁବ୍ ସାନଥିଲି ସେତେବେଳେ
 ନିଛୁନ୍ଦୁ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
 ମାଆ ତାର ଅଞ୍ଚଳକୁ
 ଘୁମନ୍ତ ଦେହରେ ମୋର ଡାକିଦେଇ
 ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ ଗାଉଥିଲା
 ‘ଲତାଗିରି ବନଗିରି
 ମୋ କାନ୍ତ ଗଲେ ମୃଗ ମାରି’
 ତାର ସେହି କରୁଣ ଗୀତର ଲହରୀରେ
 ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଥିଲା
 କୁନି କୁନି ଆଖିରେ
 ଅନ୍ଧାରକୁ ଅନାଇ ରହୁଥିଲି ।
 ବାପା ଥିଲେ ପ୍ରବାସରେ
 କବିତା ଜଗତରେ ।
 ମାଆ ତାର ଛୁଆଦିନ କାଠ ସିନ୍ଦୂକରେ
 ବନ୍ଦକରି ରଖୁଥିବା
 ଗୀତଟିକୁ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ କାହିଁକି ଗାଉଥିଲା
 ଆଜିଯାଏଁ ବୁଝିପାରିନାହିଁ
 କାହିଁ କାହିଁ ଗାଉଥିଲା
 ନା ଗାଉ ଗାଉ କାନ୍ଦୁଥିଲା ।
 ହେତୁ ହେବାପରେ ଜାଣିଲି
 ମାଆ ହେବା ମାନେ

ନିଜୁତ ଦୁଃଖକୁ
 ଛାଡ଼ିବି ସିନ୍ଦୂକ ଭିତରେ
 ସାଜତି ଶିଖିବା ।
 ଯଶୋଦା ହେବା, ଦେବକୀ ହେବା
 କିମ୍ବା ଅହଲ୍ୟା ହେବା
 ସବୁ ଏକାପ୍ରକାର ଦୁଃଖକଥା ।
 ଯଶୋଦା, ଦେବକୀମାନେ
 ଜଣେ ଜଣେ ପ୍ରତିଭୁ ମୋ ମାଆର ।
 ସମୟ ସହିତ ସଂପର୍କକୁ
 ଗଞ୍ଜି ଥିବା
 ମାଛ କାଗୁ କାଗୁ ହାତ କଟିଗଲେ
 କିଛି ହୋଇନାହିଁ କିଛି
 ଟାଳି ଦେଉଥିବା
 ଥରୁଟିଏ ହେଲେ ବି ଭାଗ୍ୟକୁ
 ସମ୍ପୁ ନ ଥିବା ମଣିଷଟିଏ
 ମୋରି ମାଆ ।
 ସମୟର କାଠ ସିନ୍ଦୂକରେ
 ଆଜି ବି ସାଜତି ରଖୁଛି
 ତାର ସେଇ ପ୍ରିୟ ଗୀତ
 “ବନଗିରି ଲତାଗିରି
 ମୋ କାନ୍ତ ଗଲେ ମୃଗ ମାରି” ।

•

ଭୋର ସ୍ବପ୍ନ

ଭୋର ସ୍ବପ୍ନ କ’ଣ ସତ ?
 ଆହା ସତ ନ ହେଉ ସେ ସ୍ବପ୍ନ
 ସତ ନ ହେଉ ସେ ସ୍ବପ୍ନ ।

ଶାବକ ଦୁଇଟି ଶୋଇଥା'ନ୍ତୁ ନିଦରେ
ଉଠିଲେ, ମେଘସହ, ପବନସହ
ଖେଳିବାକୁ ଯିବେ ।

ଚାରିଆଡ଼େ ଧର୍ମଘଟ
ବିମାନଘାଟିରେ ବୋମାର ଆତଙ୍କ
ଫାଲଗୁନି ତିଥିର ଝିଅ
ବସିଥିବ ଏକା ଏକା
ପୃଥିବୀକୁ ମୁହଁକରି ।

ପୃଥିବୀର ବଡ଼ ବେଶୀ କଷ୍ଟ ଆଜି
ଝିଅ ଓ ପୃଥିବୀ ଦୁହେଁ ଏକାପରି ।
ଦୁଃଖରେ ଛାତି ଫାଟିଗଲେ ବି
ପାଣି ବିନ୍ଦୁଏ ବାହାରେନି ଆଖିରୁ ।

ଝିଅ ଆଜି ଏକା ଏକା ବସିଥିବ ଭାଗ୍ୟସହ
ଝରକା ନଥିବା ଘରେ ।
ଭୋର ସ୍ୱପ୍ନ କ'ଣ ସତ ?
ଆହା ସତ ନହେଉ ସେ ସ୍ୱପ୍ନ ।

•

ମାଆ ଭିତରେ ଈଶ୍ୱରୀ

ଘରର ଏରୁଣ୍ଡିବନ୍ଧରେ ପାଦ ଦେଲେ
ମାଆର ଭଲପାଇବାର
ଜରିବସା ଅଂଚଳ
ପ୍ରଥମେ ପୋଛିଦିଏ
ମୋର ସବୁ ବିଷାଦର
ସ୍ୱେଦବିନ୍ଦୁକୁ ।
କିଆଖଇର ମିଶା ସପରକତୁମଖା
ଖୁଲିପାନର ବାସ୍ନା
ମହକିଯାଉଥାଏ ଦାଣ୍ଡରୁ ବାହାର ।

ରଞ୍ଜିତ ଟି.ଭି. କିମ୍ବା
 ଭି.ସି.ଆର. ଘରେ ମୋ' ନଥାଏ,
 ଛାତ ଉପର କଅଁଳ ଖରାରେ
 ବଢ଼ି ପାରୁଥାଏ
 ରୋଷେଇ ଘର ଈଶାନ କୋଣରେ
 ଥକ୍କାହୋଇ ବସିପଡ଼ିଥାଏ ।
 କେତକାଖଇର ମିଶା ପାନଖୁଆ ପାଟିରେ
 ମାଆ ଈଶ୍ବରୀ ପରି ବାସୁଥାଏ ।

ମାଆ କ'ଣ ଦେବୀ ?
 ମାଆ କ'ଣ ଈଶ୍ବରୀ !
 ମାଆ ବେଳେବେଳେ
 ହସେ, କାନ୍ଦେ, କଷ୍ଟ ପାଏ
 କଷ୍ଟ ପାଇ ପାଇ ପଥର ପାଲଟିଯାଏ
 ଠିକ୍ ଈଶ୍ବରୀମାନଙ୍କ ପରି ।

ଦେବୀମାନେ ଯାତନା ପାଇଲେ
 ବିଶ୍ବାସର ପଦ୍ମବନ ଜଳିପୋଡ଼ି
 ଛାରଖାର ହୋଇଯାଏ ।
 ସବୁ ମାଆ ଭିତରେ ଦେବୀଟିଏ
 ସବୁ ମାଆ ଭିତରେ ଈଶ୍ବରୀଟିଏ ଲୁଚିଥାଏ ।

•

ଦେବୀ ଦର୍ଶନ

ଆଜିକାଲି ଦେବୀ ଦର୍ଶନରେ
 କେହି ଆସନ୍ତି ନାହିଁ ଆମ ଘରକୁ ।
 ଦେବୀ-ବସ୍ତ୍ରରେ ଝଟକୁଥୁବା ସମୟ ଆଜି ସ୍ଥିର ।
 ଧୂପରେ, ଝୁଣାରେ
 ସମୟ ମହକୁନାହିଁ ଆଗପରି ।

ଦେବୀ ଲୁଗାଟିକୁ
 ମା' କେଉଁଠି ରଖିଦେଇଛି ଯେ
 ପାଉନାହିଁ ଖୋଜି ଖୋଜି ।
 ସୁଦୂର ପ୍ରବାସରୁ
 ସାନଭାଇ ଆସିବନି ଲେଖିଛି ଛୁଟିରେ ।
 ମାଆ ଆଖିରେ ଆଜି ଅଶ୍ରୁ ନା ଆଶୀର୍ବାଦ ।
 ଆଜିକାଲି ଦେବାଦର୍ଶନରେ
 କେହି ଆସନ୍ତିନାହିଁ ଆମ ଘରକୁ ।

•

ଏଇ ଆମ ଶତାବ୍ଦୀ, ସର୍ବଜୟା

ସେଦିନ ପୃଥିବୀର ସବୁ ଆଲୁଅ
 ଏକ ସଙ୍ଗେ ପଶି ଆସିଲା ଘରକୁ ।
 ସେଦିନ ସବୁ ଟିକି ଚଢ଼େଇ
 ସବୁ ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୂଷାକର
 ଜନ୍ମଦିନ ପାଳିତ ହେଲା ଏକାଠି ।
 ଆଗରୁ ଫୁଟି ପାରିନଥିବା
 ଫୁଲସବୁ ସେଇ ଦିନ ହିଁ ଫୁଟିଗଲା ।
 ସରଳ ନିଷ୍ଠାପ ଶିଶୁଟିର
 ମାଆ ମାଆ ଡାକ
 ହସପିଟାଲର ସବୁ ନର୍ସଙ୍କୁ
 ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରିଦେଲା ।
 ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି
 ସ୍ୱପ୍ନସବୁ ଦୋଳି ଖେଳୁଛି ତା ଆଖିରେ
 ଓଠରେ ଲାଖି ରହିଛି
 ରହସ୍ୟମୟ ହସ
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ହସ ପରି ।

ଏଇ ଆମ ଶତାକ୍ଷୀ, ସର୍ବଜ୍ଞା
 ଭଲଦିନର ହାତଧରି
 ନେଇ ଆସିଛି ପୃଥିବୀକୁ
 ମାଆମାନଙ୍କର
 ଶେଷହୀନ ଦୁଃଖକୁ
 ପୋଛି ଦେବାକୁ ।

•

ମାଆର ଖୁସି ଆଜି ଆକାଶ ଛୁଇଁଛି

ଆସ କିଛି ବେଳ ଏଠି ବସିବା
 ଏଇ ମାଟିର ବାସ୍ନାକୁ
 ମନ ଭିତରେ ଭେଦେଇ ଦେବା ।
 ଏଇ ମାଟିରେ ମୋ ଆଇ ସେଦିନ
 ସୂର୍ଯ୍ୟ ନମସ୍କାର କରୁଥିଲା ।
 ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ଉଠି
 ସାଞ୍ଜ ପ୍ରଣାମ କରୁଥିଲା ମାଟିକୁ
 ମାଟିର ସହନ ଶକ୍ତିକୁ ।
 ବେଳେବେଳେ ଆଇ କଥା କହି
 ମାଆ କାନ୍ଦେ ।
 ସାତବର୍ଷ ବୟସରେ ମାଆ ବାହାହୋଇ
 ପରଘରୀ ହୋଇଯାଇଥିଲା ।
 ଏଇ ଘରର ଚନ୍ଦ୍ର ଚାରିପାଖରେ
 ମୋ ଆଇ ଅଜାଙ୍କର ପାଦଚିହ୍ନ
 ଏବେବି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।
 ମୁଁ ସେଇ ପାଦଚିହ୍ନକୁ
 ପ୍ରଣାମ କରିବା ପାଇଁ ଏତେ ଦୂରରୁ
 ଆଜି ଆସିଛି ।

ମହିମା ଧର୍ମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ଅଜାଆଜ
ମାଆ ପାଇଁ ସ୍ବର୍ଗଠାରୁ ବି ବଡ଼ ।
ଏବେ ଏଇ ଅଶୀବର୍ଷ ବୟସରେ
ମାଆ ତା ବାପଘର ମନେ ପକାଇ ଝୁରିଛୁଏ
ବାପଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଜିଦ୍‌କରେ ।
ଆଜି ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ମାଆ ତା ବାପଘର ଆସିଛି
ମାଆର ଖୁସି ଆଜି ଆକାଶ ଛୁଇଁଛି ।

•

ଦେବକୀ ହେବୁ ଯଶୋଦା ବି ହେବୁ

ବଡ଼ ହେଲେ ବୁଝିବୁ
ମାଆ ହେବା କେତେ କଷ୍ଟ
ଧାରୁଆ ତରବାରୀ ଉପରେ
ରାସ୍ତାପାରି ହେବା କଣ କମ୍ କଥା ।

ସଂସାରର କପଟତା
ଉଠାଣି ଗଡ଼ାଣି
ପାରିହେବା ପାଇଁ ହେଲେ
ପାହାଡ଼ ହେବାକୁ ହେବ ।

ପାହାଡ଼ ନ ହେଲେ
ବାରମ୍ବାର ଏମିତି
ଜିଅନ୍ତା ପୋଡ଼ି ଦିଆଯିବ
କିମ୍ବା ଗଳାରେ ଫାଶୀ ଦେଇ
ଝୁଲାଇ ଦିଆଯିବ ପଙ୍ଖାରେ ।

ପାହାଡ଼ର ନିଆଁ
ଆଗ୍ନେୟଗିରି ପାଲଟିଯାଏ ।

ସମୟ ଆସିଲେ ତୁ ବି ସେମିତି
 ଆଗ୍ନେୟଗିରି ହୋଇଯିବୁ-
 ତୋର ଲାଭାରେ ସବୁ
 ଦୁର୍ଭାବନା ପୋଡ଼ିଜଳି ଆପେ ଆପେ
 ଛାରଖାର ହୋଇଯିବ ।
 ତୁ ଦେବକୀ ହେବୁ, ଯଶୋଦା ବି ହେବୁ
 ଈଶ୍ବରଙ୍କ ଜନ୍ମ ପାଇଁ ବାଟ ଖୋଲିଦେବୁ ।

•

ତୀର୍ଥରୁ ଫେରିଲା ପରେ

ତୀର୍ଥରୁ ଫେରି ଦେଖିଲା
 ସବୁ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି ।
 ଘର ସାମ୍ନାର ତୁଳସୀ ଗଛ
 ପିଡ଼ା ଉପରେ ନଟେଇଥିବା
 ଛନଛନ ନାଉଗଛ ।
 ଫୁଲରେ ତାଳପତ୍ର ଭାଙ୍ଗିପଡୁଥିବା
 ବଉଳ ଗଛ ।
 କିଏ ଏତେ ନାରଖାର କରିଦେଲା
 ସଂସାରକୁ ?
 ଘୂର୍ଷିବାତ୍ୟା, ଭୂମିକଂପ
 ସୁନାମୀ ।
 ତୀର୍ଥରେ ଯଦି କିଛି ଅଘଟଣ ଘଟିଥାନ୍ତା
 ଭୂମିକଂପରେ ପୃଥିବୀ ଟଳମଳ ହେଲାବେଳେ
 ମାଆ କେଉଁଠି ଥାଆନ୍ତା ।
 ସମୁଦ୍ରରେ ଭୂମିକଂପ
 ପର୍ବତ ପ୍ରମାଣେ ପାଣିର ପ୍ରକୋପ
 ସବୁ ସରିଗଲା ।

ବାରମ୍ବାର ମନେ ପକାଇ ଦେଉଛି
 ଏ ଜୀବନ ଅନିଶ୍ଚିତ
 ବାରମ୍ବାର ମନେ ପକାଇ ଦେଉଛି
 ସଂସାର କେବଳ ମାୟାମରାଚିକା ।
 ସ୍ବପ୍ନ ସବୁ ଭାଙ୍ଗିଯାଇଛି
 ତାକୁ ଯୋଡ଼ିବାକୁ
 ବେଳ କାହିଁ ?
 ତୀର୍ଥରୁ ଫେରିଲା ପରେ
 ମାଆ ଯେମିତି ବଦଳି ଯାଇଛି ।
 ଜୀବନର ମାୟାମୋହ ଠାରୁ
 ଦୂରେଇ ଯାଇଛି
 ଆଗପରି ସେ ଆଉ ଘାରି ହେଉନାହିଁ ।

•

ମଠାଶାଢ଼ିର ଦିନ

ପରସ୍ପରର ଦୋଷ ଦେଖିବାରେ
 ପରସ୍ପରର ଭୁଲ୍ ଖୋଜିବାରେ
 ଶଙ୍ଖମର୍ମର ଘରଟି
 କଦାକାର ହୋଇଯାଇଛି ।
 ସେଦିନର ମଠାଶାଢ଼ିର ଦିନସବୁ
 କେଉଁ ପାଙ୍କବାଟେ
 କୁଆଡ଼େ ଗଲିପଡ଼ିଲା କେଜାଣି ।
 ପାର୍ବଣ ଦିନରେ ପିନ୍ଧୁଥିବା
 ମା'ର ପୁରୁଣା ମଠାଶାଢ଼ିଟି
 ପୋକକାଟି ନୀରଞ୍ଜାର କରିଦେଇଛି ।
 ପିଲାଦିନେ 'ମାନାବଜାର'ରେ
 ମୋ କବିତା ଦେଖୁ ଖୁସିରେ

ଫାଟି ପଡୁଥିବା ବାପା ଆଜି
ଦୂର ଆକାଶର ନିରୁପାୟ ତାରା ।

ଦୂରନ୍ତ ଅଭିମାନକୁ ପୁଞ୍ଜିକରି
ସବାସାନଭାଇ
ବୁନିଆଦିର ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି ।

ସେ ବୁନିଆଦି ବି
ପୋକରା ହୋଇଗଲାଣି
କେବେଠାରୁ ।

ସକାଳପହରୁ ମାଆ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ
ଭାରତର ମାନଚିତ୍ର ପରି ବସିଛି ।
ତା'ର ବୋହୂ ହେବାଠାରୁ
ବୁଢ଼ୀ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ
ଦିନ ସବୁକୁ ସେ ନିଠେଇ ନିଠେଇ
ସ୍ବତିର ସୁତାରେ ଗୁରୁଛି ।

•

ମାଆ ରକ୍ଷାଘର

ମାଆ ରକ୍ଷାଘର
ପୋଡ଼ିଯିବା ବଡ଼ିତୁରା
ମାଛ ବେସରର
ଏକ ବିମୁଗ୍ଧ ନଅର ।

ସେ ନଗ୍ନରେ ସକାଳରୁ ସଞ୍ଜଯାଏ
ଚରକି ଘୁରିଲା ପରି
ମାଆ ଘୁରୁଥାଏ ।

ଘର ଚାରିକଡ଼େ
ଆମ୍ଭ ନିମ୍ନ ସପେଟା ନଡ଼ିଆ ଗଛ

କୁଟୁମ୍ବମାନଙ୍କ ପରି
 ଉଦାର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ।
 ବାପା କବିଥିଲେ
 ସଂସାରୀ ନଥିଲେ ।
 ସଂସାରର ସବୁ ଗରଳକୁ ମାଆ ଏକା ପିଉଥିଲା
 ତା' ପୂଜାଘରେ
 ଲୁଚାଇ ରଖିଥିବା
 ଦୁର୍ମୂଲ୍ୟ ଚିକଟି ପାଇଁ
 ସଂସାର ଏତେ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଯାଉଥିଲା ।
 ଆଜିକାଲି ସାଧା ଶାଢ଼ିରେ
 ମାଆକୁ ଦେଖିଲେ
 ଛାତି ଫାଟିଯାଏ ।
 ପୂଜାଘର କି' ରକ୍ଷାଘର ହେଉ
 ମାଆ ଥିଲେ ସବୁଘର ମନ୍ଦିର ପାଲଟିଯାଏ ।

•

ମାଆର ଛାଇ

ମାଆକୁ କେବେହେଲେ ଆମେ
 ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ଦେଇନୁ
 ମାଆ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତନା ଲେଖି
 ପୁରସ୍କୃତ ହୋଇଛୁ ଅନେକଥର ।
 ମାଆର ଚିକିଏ ଛାଇ
 ମୋ ଶୈଶବକୁ ସୁଗନ୍ଧିତ କରିଥିଲା
 ଧର୍ମନାର ପ୍ରତି ଚକ୍ରକଣିକାରେ
 ସ୍ୱପ୍ନର ଚାରାଗଛ
 ଗୋପନରେ ପୋତିଦେଇଥିଲା ।
 ସେହି ଛାଇରେ
 କେତେ ବିଶ୍ୱାସ, କେତେ ଲୋଡ଼ିବାପଣ

କେତେ ପତିଆରା
ପଡ଼ିଉଠି ବାଟ ଚାଲିବାର କେତେ ଆଶ୍ୱାସନା ।

ମୋର ଅସନ୍ତୋଷ, ଉଦ୍‌ବେଗ
ମନ ଖରାପର ଦିନ
ସବୁରି ଭିତରେ ସେ ଛାଇ ଯେମିତି
ଏକ ଅଜ୍ଞତ କଳ୍ପଲୋକ
ସାମାନ୍ୟ ଆଲୋକିତ ଛାୟାପଥ ।

ଅକାତକାତ ପାଣିରେ
ସିଏ ଏକ ହୋଲି ତଙ୍ଗା
ମାଟିଘର ଠଣାରେ
ପୁଲାଙ୍ଗତେଲର ଦୀପ
ସାତ ସମୁଦ୍ର ପାଣିରେ
ଯିଏ ବୁଡ଼େ ନାହିଁ କି
ଲିଭେ ବି ନାହିଁ ।

•

ମାଆକୁ ଏବେ ଅଶୀବର୍ଷ

ବାପା ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲେ
ପିଲାମାନେ ବଡ଼ହେଲେ
ମାଆକୁ ସେ ନେଇଯିବେ
ଉତ୍ତରଭାରତ ଦକ୍ଷିଣଭାରତ
ମାଆ ଦେଖିବ ସବୁ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ।
ହଠାତ୍ ଦିନେ
କାହାକୁ କିଛି ନ କହି
ବାପା ଆକାଶରେ ତାରାଙ୍କ ମେଳରେ ମିଶିଗଲେ ।
ପିଲାମାନେ ବଡ଼ ହେଲାପରେ
ବଦଳିଗଲେ ଆପଣାଛାଏଁ ।

ମାଆକୁ ଏବେ ଅଶୀବର୍ଷ
 ତୀର୍ଥ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ
 ଆଣିଛି ସାଙ୍ଗରେ ।
 ବଦ୍ରିକା, ମଥୁରା
 ହରିଦ୍ୱାର ପାଖରେ
 ଗଙ୍ଗା ସ୍ରୋତରେ
 ମାଆର ଆଖିଲୁହ
 ମିଶିଗଲା ତୀର୍ଥ ଜଳରେ ।
 ମାଆକୁ ଏବେ ଅଶୀବର୍ଷ
 ମାଆର ଆଖିଲୁହ
 ମିଶିଗଲା ଏଇ ତ୍ରିବେଣୀରେ
 ମଥୁରା ବୃନ୍ଦାବନରେ ।
 ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ସରିଗଲା
 ଅଶୀବର୍ଷରେ ଏବେ ମାଆ
 କେହି କେବେ ପଚାରି ନାହାନ୍ତି
 ମାଆ କ'ଣ ଭଲପାଏ
 କଣ ଭଲ ନ ପାଏ ।
 ତାକୁ ଭାଗଭାଗ କରି
 ଚୁକୁରା ଚୁକୁରା କରି ଦେଇଛୁ
 ଅନେକ ଦିନରୁ ।
 ଏବେ ଆଉ ତାର ଭଲ ଲାଗିବା କଥା
 ପଚାରି ଲାଭ କ'ଣ ।
 ତାକୁ ଏବେ ଅଶୀବର୍ଷ
 ତା ଛାଡିତଳେ ଅସୁମାରି ଦୁଃଖ
 ଆଖିରେ ପରଳ ।
 ବହୁଦିନ ତଳେ
 ଜରାନିବାସକୁ
 ପଠାଇ ଦେବାର ଯୋଜନା ଥିଲା

ତୀର୍ଥ ଦର୍ଶନରେ ଯିବାକଥା
 କେବେ କାହା ଭାବନାରେ ନଥିଲା ।
 ଆଗରେ ଗଙ୍ଗାର ପବିତ୍ରଧାରା
 ହିମାଦ୍ରୀ ତନୟା ।
 ଦୀପାଦିତା ସନ୍ଧ୍ୟାର ସମ୍ଭାର
 ଗଙ୍ଗା ସ୍ରୋତରେ
 ଏକାକାର ହୋଇଗଲା
 ମାଆ ଆଖିଲୁହ ।
 ମାଆର ଜିଦ୍
 ସେ ରହିବ ହରିଦ୍ବାରରେ
 ଆଉ ଫେରିବନି ଘରକୁ
 କାହିଁ ତାର ଘର ?
 ଆସିଲାଣି ବର୍ଷେ ହେବ
 କିଏ ବା ଖୋଜୁଛି ତାକୁ
 ସବୁ ସୁଖ ସୌଭାଗ୍ୟ ସଂପତ୍ତି
 ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଇ ସାରିଛି
 ଆଉ କାହିଁକି ଫେରିବ ଘରକୁ ?

•

ବିସର୍ଜିତା ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ

ସେଦିନ ଗାଁରେ ମାଆକୁ ଭାଗକରାଗଲା
 ସେଦିନ ଗାଁ ଆକାଶରେ ଜହ୍ନ ନଥିଲା
 ତାରା ବି ନଥିଲା ।
 ମଝିରେ ମଝିରେ ସମୁଦ୍ରର ଆର୍ତ୍ତନାଦ
 ଯାହା ଶୁଭୁଥିଲା ।

ସେଦିନ ମାଆକୁ ଜମିବାଡ଼ି ସହ
 ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଭାଗକରାଗଲା ।

ମାଆର ଭରଣପୋଷଣ ଭାର

ସାନଭାଇ ଅଧା ନେଲା

ଆଉ ଅଧେ ବଡ଼ଭାଇ

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି

ମାଆକୁ ଭାଗକରାଗଲା ।

ବିସର୍ଜିତା ମୂର୍ତ୍ତିପରି ମାଆ ବସିଥିଲା ତୁମ୍ଭତାପ୍

ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା

ବିସର୍ଜନ ପରେ

କେତେବେଳେ ତା'କୁ

ଉଜେଇ ଦିଆଯିବ ସମୁଦ୍ରରେ ।

କେତେବେଳେ ସମୁଦ୍ରରେ ତ

କେତେବେଳେ ଜରାନିବାସରେ

କେବେ ମାଟିଘର ଠାଣରେ

ଦୀପ ହୋଇ ତ

ଆଉ କେବେ

ତ୍ରିବେଣୀର ନିରାସକ୍ତ ମନ ନେଇ

ମାଆ ବସିଥିଲା

ବିସର୍ଜିତା ମୂର୍ତ୍ତିଟିଏ ହୋଇ ।

•

ଜିଦ୍‌ଖୋର ପିଲାଦିନ

କେମିତି କେଜାଣି ଭୁଲିଅଛି ଏତେକାଳ

ଶେଷ ପଡ଼କ୍ଷର ଖରା ଆଉ ଛାଇ

ମଝିରେ ମୋ ଗାଁ ଘର ।

ସେଇ ଘରୁ ଶୁଭେ ମାଆର ମଧୁର ସ୍ଵର

ପ୍ରଥମାଷ୍ଟମୀ ଓ ମାଣବସା ଗୁରୁବାର

ଲକ୍ଷ୍ମୀପାଦର ଝୋଟି ଓ ମୁରୁଜ
ସ୍ବପ୍ନ ସଜଳ ଦିନ ।

ଶେଷ ପତ୍ରର ଖରା ଆଉ ଛାଇ
ଜିଦ୍‌ଖୋର ପିଲାଦିନ
ସେହି ପିଲାଦିନ ଆକାଶରେ ଦିଶେ
ଅସଂଖ୍ୟ ଶଙ୍ଖଟିଳ ।

ବିଲ ବଣ ଘେରା
ସବୁଜିମାଭରା
ଦୂର ଗାଁ ମାଆ ଘର
ସେଇ ଘରୁ ଶୁଭେ
କବି ମନ ଭୁଲି
ଅଭୁଲି ସୂତିର ସ୍ବର ।

•

ଜୀବନର ଏଇ କୁହୁକ ଭିତରେ

ଗାଁ ମାଟିଘର ଠଣାରେ ତୁ' ଏକ
ଅଲିଭା ଦୀପର ଧାରା
ସେଇ ଦୀପ ଶିଖା ଜଳୁଥିଲା ବେଳେ
ବାସୁଥାଏ ଘରସାରା ।

ସାତ ସାଗରଠୁଁ ଗଭୀର ତୋ' ମନ
ଆକାଶ ଠାରୁ ବି ବଡ଼
ଦେବୀ ବୋଲି ତୋତେ କେହି କହେ ଯଦି
ତା' ଠାରୁ ବି ମହାୟାନ ।

ହୃଦୟ ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖୁଛୁ
କେତେ ହାରା ନୀଳା ସୂତି
ପାହାନ୍ତି ଆକାଶୁ ଝରି ପଡୁଥିବା
କାକର ବିନ୍ଦୁର ମୋତି ।

ଦେବୀ ହୋଇ ଅବା ଦୀପତିଏ ହୋଇ
ଲୁହ ବୁନ୍ଦାଏ ହୋଇ
ଜୀବନର ଏଇ କୁହୁକ ଭିତରେ
ନଳିଭୁ ଡୋ' ମଧୁ ଛାଇ ।

•

ଭାବୁଛି ଚିଠି ଲେଖିବି ମାଆକୁ

ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେଁ
ଚିଠି ଲେଖିବି ମାଆକୁ
କ'ଣ ଲେଖିବି ଚିଠିରେ
ଶବ୍ଦସବୁ ଶୁଖିଗଲାଣି ବହୁ ଦିନରୁ
ବେଳେ ବେଳେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେଁ ମାଆକୁ
ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
ଗୁରୁଣ୍ଡ ଗୁରୁଣ୍ଡ
କ'ଣ ଏତେ ଖୋଜି ଚାଲିଛି ସେ
ଖୋଜୁଛି ଆଉ କାନ୍ଦୁଛି ।

ମାଆମାନେ ଦୁଃଖରେ କାନ୍ଦିଲେ
ମୋତେ ଜମା ଭଲଲାଗେନି
ଅଥଚ ଏମିତି ସେମାନଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ଯେ
ଲୁହ ଛଡ଼ା କିଏ ଅଛି ସେମାନଙ୍କର
ଏତେ ଆପଣାର ।

ସେମାନଙ୍କ ଆପଣାର ଦୁଃଖକୁ
ଛାଡ଼ିବି ବି ବୁଝିନାହାଁନ୍ତି ଆଜିଯାଏ ।

ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେଁ
ମାଆକୁ ଲେଖିବି
ମୋ ପିଲାଦିନଟା

କେତେ ଭଲଥିଲା
ଠିକ୍ ଶରତ ସକାଳ ପରି
ମୋ ହାତରେ ଜହ୍ନ ଖସିପଡ଼ିବ ବୋଲି
ତୁ ମୋତେ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖାଉଥିଲୁ ।

ସେଇ ସ୍ବପ୍ନକୁ
ମୋ ଭିତରେ
ଆଜି ବି ସାଇତି ରଖୁଛି ।

ମୋ ପୁଅକୁ ଜହ୍ନର ସ୍ବପ୍ନ
ଦେଖାଇ ପାରିଲିନାହିଁ ବୋଲି ତ
ସିଏ ଆଜି
ସୁନାଖଣି ସଂଧ୍ୟାନରେ ବ୍ୟସ୍ତ ।

ମୋ ଭିତରେ ସେଇ
ସୁନ୍ଦର ଶୈଶବରେ
ଯେଉଁ ସୃଜନର ମଞ୍ଜିଟି
ଗୋପନରେ ପୋତି ଦେଇଥିଲୁ
ଦେଖ୍ କେତେ ବଡ଼ ହେଲାଣି
ସେ ସୁକୁମାର ଗଛଟି ।

ମୁଁ ଆଜି
ଆକାଶମୁଖୀ ହୋଇ ଅନାଇ ରହିଛି
କେବେ ନା କେବେ
ଜହ୍ନ ଆସି ଧରାଦେବ
ମୋ ହାତରେ ।

ବେଳେବେଳେ ଭାବେଁ
ଚିଠି ଲେଖିବି ମାଆକୁ
କ'ଣ ଲେଖିବି ସେ ଚିଠିରେ !

ସୃଜନର ମଞ୍ଜି

ସେହି ଅବୋଧ ପିଲାଦିନ ଠାରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୁଁ କେବଳ ଗୋଟିଏ କବିତା ହିଁ ଲେଖିଛୁ । ମୋ ଚେତନାରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅନୁଭବ । ମୁଁ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ଏହି ଚେତନାର ମୂଳ ଉତ୍ସ କେଉଁଠୁ ଆରମ୍ଭ । ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋର ମନେ ହୋଇଛି କେଉଁ ଏକ ଦୂର ଗାଁର ମାଟିଘର ଠାଣରେ ଅଖଣ୍ଡ-ଦୀପ ହୋଇ ନୀରବରେ ଜଳୁଥିବା, ତୁଳସୀ ଚଉଁରା ମୂଳର ତିଳ ତଣ୍ଡୁଳିତ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା ପାଳି ଯାଉଥିବା, ଆଉ କେବେ ଅବା ‘ଶଙ୍ଖନାଭି-ମଣ୍ଡଳ’ ନିକଟରେ ଲୁହ ବିନ୍ଦୁଏ ହୋଇଯାଉଥିବା, ସଂସାରର ସବୁ ଗରଳକୁ ଏକା ଏକା ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଭାବରେ ପାନ କରୁଥିବା ମଣିଷ ମୋରି ମାଆ । ସ୍ତ୍ରୀବର, ଜଙ୍ଗମ, ଜଳସ୍ଥଳ ସବୁଠି ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ତା’ର ଦୟା କ୍ଷମା କରୁଣା । ସେହି ସୁଦୂର ଶୈଶବରୁ ମୋତେ ଆଛନ୍ନ କରିଥିବା ମାଆର ‘ବନଗିରି ଲତାଗିରି’ର ଗୁଡ଼ ରହସ୍ୟ କିମ୍ବା ଆତ୍ମାର ଆଲୋଡ଼ନ ଭିତରେ ଗାଁର ନୀରବ ଆକାଶକୁ ଆବେଗମୟ କରୁଥିବା ‘ଯେସନେ କାଟ ଉର୍ଷନାଭି’ର ଅଧାବୁଝା ଅଧା ଅବୁଝା ଗୀତର ସ୍ୱର ଲହରୀ ମୋ ପାଇଁ ଏକ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଅନୁଭବ ଥିଲା ସେଦିନ । ସୃଜନର ମଞ୍ଜିଟି ଆପେ ଆପେ ଡାଳପତ୍ର ମେଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥିଲା ସେହି କୈଶୋର ବୟସରୁ । ଗାଁର ସମୁଦ୍ର, ନଈ, ଆକାଶରେ ଅସ୍ତ ଜନ୍ମ ଦେଖି ଅନ୍ୟମାନସ୍ତତାରେ ବିଚାର ଥିବାବେଳେ, କଞ୍ଚନା ଆଉ ସ୍ୱପ୍ନର ଅତୁଆ ତତୁଆ ଜାଲ ବୁଣୁଥିବାବେଳେ ମୋ ଭିତରେ କବିତ୍ୱର ମଞ୍ଜିଟି କେବଳ ମାଆ ହିଁ ରୋପି ଦେଇଥିଲା ସେଦିନ । ସେହି ଅନନ୍ୟ ଅନୁଭବଟିକୁ ମୁଁ ଯାହା ଲାଳନ ପାଳନ କରି ଆସୁଛି ଆଜିଯାଏ ।

ଏବେ ଖାଲି ଚିତ୍ର ଆଉ ଚିତ୍ର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୨୦୧୦

ରାଞ୍ଚ ଗଲାବେଳେ; ତପସ୍ବିନୀରେ

‘ତପସ୍ବିନୀ’ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରେନ୍‌ର ନାଁ ହେଲେ ବି
ଜଣେ କବିର ଆତ୍ମା
ଏଥିରେ ଗୁଡ଼ି ହୋଇ ରହିଛି
ସେଦିନ କଣ ଏ ଜାତି ତମକୁ
ଚିହ୍ନିପାରିଥିଲା କବି ।
ତମେ ତ୍ରିକାଳଦର୍ଶୀ ଥିଲ କି ନା ମୁଁ ଜାଣେନି
ସାଧାରଣ ଜୀବନ ଭିତରୁ
ଅନୃତ ସାଗର ବିନ୍ଦୁର ସନ୍ଧାନ
କରୁଥିଲ ମୁଁ ଜାଣେ
ତମେ ଥିଲ ଅନୃତର କବି ।

ବରପାଲି କେମିତି ହୋଇଥିବ
ମୁଁ ଏଯାବତ୍ ଦେଖୁନାହିଁ ।
ତମେ ଯେ ସ୍ବପ୍ନ ବୁଣି
ଚାଲିଥିଲା ଶୈଶବରୁ
ସ୍ବପ୍ନର ରଙ୍ଗରେ
ରଙ୍ଗାଉଥିଲ ତମ ଅଭାବୀ ସଂସାରକୁ ।
କବିର ଦୈନିକତା ନ ଥାଏ କେବେ
କବିଠାରୁ ଐଶ୍ବର୍ଯ୍ୟମୟ
କିଏ ଥାଇପାରେ ସଂସାରରେ ।
ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ଛକରେ
କେତେଥର ଭେଟିଛି ତମକୁ ।
କେତେବେଳେ କୋରାପୁଟର
ତମସା କୁଳରେ ତ
ଆଉ କେତେବେଳେ
ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ଅରଣ୍ୟଘେରା ଚିତ୍ରକୁଟରେ ।

ତମେ ଖାଲି ଓଡ଼ିଶାରେ ନୁହଁ
 ତମ ମେଦିନୀ ଦୃଷ୍ଟି
 ସଞ୍ଚରି ଯାଇଛି
 ସାରା ଭାରତବର୍ଷରେ ।
 ଆଜି ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟର ରାଜ୍ଯରେ ବି
 ତମେ ମନେ ପଡ଼ୁଛ କବି ।
 ତମର ଏ ତପସ୍ବିନୀ ସାଧାରଣ କାବ୍ୟ ନୁହେଁ କି
 ଟ୍ରେନର ନାଁ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ ।
 ଏକ ଉତ୍ତରିତ ଜୀବନର
 ଜଳଛବି ।
 କବି ଆହ୍ୱାନ
 ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଧ୍ବନି ।

ତପସ୍ବିନୀ ଯଥେଷ୍ଟ ବିଳମ୍ବ ଆଜି
 ମୁଁ ବିବ୍ରତ ନୁହେଁ ସେଥିପାଇଁ ।
 ଅସରନ୍ତି ରାସ୍ତା ପାର ହେବା ପାଇଁ
 ଜଣେ କବିର ଜାଗ୍ରତ ଚେତନା
 ସଞ୍ଚରି ଯାଇଛି ମୋ ଭିତରେ
 ପାହାଡ଼ ଜଙ୍ଗଲ ଘେରା ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ ରାଜ୍ୟ ।
 ଅସୁରକ୍ଷିତ, ବିପଦ ସଙ୍କୁଳ ।
 କେଉଁ ଆତତାୟୀର ତାକ୍ଷଣ ଚରବାରୀ
 ଲୁଚି ରହିଛି ପାହାଡ଼ ଖୋଲର
 ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ।
 ମାଓବାଦୀମାନଙ୍କର ଅମାନୁଷ୍ଠିକତା
 ବୋମା ହୋଇ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି
 ଗର୍ଜି ଉଠୁଛି
 ଯେକୌଣସି ସମୟରେ ।
 ମୁଁ କଷ୍ଟନା ଜାଲରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇଯାଇଛି
 ‘ତପସ୍ବିନୀ’ର ନୀରବତା ଭିତରେ ।

ମୁଁ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି
 ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ପୃଥିବୀର
 ଯେଉଁଠି ସ୍ବଭାବ କବି ଗଙ୍ଗାଧର
 ସ୍ବପ୍ନର ଲୁଗା ବୁଣୁଥିଲେ
 ଜୀବନର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭିତରେ ।
 ଜଣେ କବିର ଭାଗ୍ୟରେ
 ଏମିତି କଣ ଥାଏ ଯେ
 ନିଜେ ବିଷ ପିଇ ପିଇ
 ଅମୃତ ବାଣ୍ଟିବାରେ ।

ମୁଁ ଜାଣେନି
 ମୋତେ କାହିଁକି ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଏ ଆସିବାକୁ
 ବିପଦ ସଂକୁଳ ବାଟରେ
 ବାରମ୍ବାର ଏଇ ତପସ୍ବିନୀରେ
 ମୋତେ ଆସିବାକୁ ହୁଏ ।

ତପସ୍ବିନୀ ରକ୍ଷାକବଚ ପାଲଟିଯାଏ ମୋ ପାଇଁ
 ବାରମ୍ବାର ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହେବାକୁ ହୁଏ
 ମୋ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ।
 ବାରମ୍ବାର ଅନିଦ୍ରାରେ
 ରାତି କଟାଇବାକୁ ପଡେ
 କିପରି ଏକ ମୁଗ୍ଧତା ଭିତରେ ।

ତପସ୍ବିନୀ ମୋତେ
 ନେଇଯାଉଛି ଏକ ଉତ୍ତରିତ ଜୀବନ ପାଖକୁ
 ଅନବରତ ଦଉଡୁଥିବା
 ଜୀବନର ପ୍ରବାହ ଆଡ଼କୁ ।
 ତପସ୍ବିନୀ ଏକ ଟ୍ରେନ୍ ନୁହେଁ
 ଏକ ଉତ୍ତରିତ ଅନୁଭବର ନାଁ ତପସ୍ବିନୀ
 ଜୀବନ ଖଣ୍ଡର
 ବେଗବାନ ଧାରା ଏଇ ତପସ୍ବିନୀ ।

କୋମଳ ଗାନ୍ଧାର ରାଗ ଅଭ୍ୟାସ କରୁ କରୁ

ତାନପୁରାରେ କୋମଳ ଗାନ୍ଧାର ରାଗ

ଅଭ୍ୟାସ କରୁକରୁ

ହଠାତ୍ ଦିନେ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା ଝିଅ ।

‘ହରିଣ ନ ଦିଏ ଧରା, ଦଉଡ଼ନା ବଡ଼ ଖରା’

ଗୀତଟିକୁ କ୍ରମଶଃ ଭୁଲିଯାଉଥିଲା ।

ଖୁଜୁକୁଟିଆ ଝିଅଟି

ପୃଥିବୀ ପରି ସର୍ବସଂହା ହୋଇଗଲା ।

ମାଟି ସବାରୀ ଆଉ

ପିତଳ ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ି ଧରି

ଖେଳୁଥିବା ଝିଅଟି

କେବେ କେବେ ମାଆର

ଦର୍ପଣ ପାଲଟି ଯାଉଥିଲା ।

ରଙ୍ଗ ଆଉ ତୁଳୀରେ

ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଥିଲା

କବିତା ବି ଲେଖୁଥିଲା ।

ଝରଣା ପରି ଝରିଯାଉଥିବା ମନ ତାର

କ୍ରମଶଃ ନଇ ପାଲଟି ଯାଉଥିଲା ।

ତା ଭିତରେ ଅଥୟ ଜହ୍ନରାତିଟିଏ

ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ

ବାହାରିବା ପାଇଁ ବାଟ ଖୋଜୁଥିଲା ।

ଝିଅ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲା

ପୁଷ୍ପିତ ଉଦ୍ୟାନରେ

ଜହ୍ନରାତିର ସ୍ୱପ୍ନ ।

ଯେଉଁଠି ଏକ ଦର୍ପିତ ଛାଇର

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ତରବାରରେ ଝଲସି ଉଠୁଥିଲା

ପାହାଡ଼ ଖୋଲର ମେଞ୍ଚା ମେଞ୍ଚା ଅନ୍ଧାର ।

ଜଡ଼ଘ ଫରୁଆ ଭିତରେ
 ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ଝିଅ ତାର
 ସୁନ୍ଦର ପିଲାଦିନ
 ପିତଳ ଚାଙ୍ଗୁଡ଼ି
 ପ୍ରଜାପତିର ନାଲିନେଳି ପର
 ଗଙ୍ଗାଶିଉଳିର ସକାଳ ।

ନିଃସର୍ତ୍ତ ଆତ୍ମସମର୍ପଣ ଭିତରେ
 ହଜେଇ ଦେଲା ସବୁ ସ୍ୱପ୍ନ ତାର
 ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଦୁର୍ଗ ଚାରିପାଖରେ
 ଛିଅୁଦେଲା ଭଲପାଇବାର ଗଙ୍ଗୋଦକ ।

ଖୁସିରେ ଅଛି ଝିଅ
 ଦୁଃଖରେ ଥିଲେ ହୁଏତ ଗୀତ ଗାଉଥାଆନ୍ତା
 ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଥାଆନ୍ତା
 କବିତା ବି ଲେଖନ୍ତା
 ପ୍ରେମରେ ଆହୁରି ମଜଭୁତ
 କରିଦେ ତୋ ଦୁର୍ଗ
 ଅଶ୍ରୁତ ଶକୁନିର ଆଖି
 ଯେମିତି ତା ଉପରେ ନ ପଡ଼େ କେବେ ।

•

ଆଜିକାଲି ମାଆ ଆଉ ଘିଅଦୀପ କଥା ପଚାରେନି

ଫେରିଆସିବ କହି
 ଠାକୁର ଘର ପିଲିସଜ ଉପରେ
 ଘିଅ ଦୀପଟିକୁ
 ମାଆ ଜଳାଇ ରଖୁ ଆସିଥିଲା,
 ଦୀପଟି ହୁଏତ
 ଲିଭିଯାଇଥିବ ହଠାତ୍ କେତେବେଳେ ।

ଅଷ୍ଟଧାତୁରେ ନିର୍ମିତ
 ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ବି ଥିଲା
 ଠାକୁର ଘର ଆସ୍ଥାନ ଉପରେ ।
 ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦୁର୍ଗାଷ୍ଟମୀରେ, ଦଶହରାରେ
 ମଠା ଯୋଡ଼ ସହ
 ସାନଭାଇର ଆବେଗ ଆଉ ନିଷ୍ଠା
 ସେଇ ପୂଜାଘରେ ସେମିତି ଥିଲା ସାଇତା ହୋଇ ।

ପୁରୀର ଲକ୍ଷ୍ମୀମନ୍ଦିରରୁ ପାଟକନା ଘୋଡ଼ାଇ
 ଧାନରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଠାକୁରାଣୀ ଆପନା କରିଥିଲା
 ମାଆ ସେଦିନ ।
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଦର ଝୋଟି ଭିତରେ
 ସତେ କି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବିଜେ ହୋଇଥିଲେ ଆମ ଘରେ ।

ବାପାଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ବି
 ବଡ଼ ଉଦାସ ଭାବରେ ସେ ଘରେ ଥିଲା
 ଯଦୁ ନେଇ ହେଲାଣି ସେ ସ୍ୱପ୍ନର ।
 ମୁଁ କିଛି ବି କରିପାରିନାହିଁ
 ଭାଙ୍ଗିଯାଉଥିବା ସଂପର୍କକୁ
 ନା ଅସ୍ତ୍ରୋପଚାର ଟେବୁଲ ଉପରୁ
 ଛିଟିକି ପଡ଼ୁଥିବା ସ୍ୱପ୍ନକୁ ।

ଆଜିକାଲି ମାଆ ଆଉ ଘିଅଦୀପ କଥା ପଚାରେନି
 କି ଘରକୁ ଫେରିବ ବୋଲି କହେନି ।
 ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଅକିଗଲେ କି ଶୋଷ ହେଲେ
 ପାଣି ମୁନ୍ଦାଏ ପାଇଁ ଘରକୁ ଗଲେ
 କାହାକୁ ଡାକିବି
 “ମାଆ କବାଟ ଖୋଲ
 ଭାରି ଶୋଷ ।”

ଶାଳପ୍ରାଂଶୁପରି

ଧୀରେ ଧୀରେ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା
 ଶାଳପ୍ରାଂଶୁପରି
 ସବୁ ଅବୟବ ମେଲି ଅନାଇଲା ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ
 ହୁଏତ ହଳଦୀବସନ୍ତଟିଏ ଲୁଚିଥିଲା
 ତୋ ହୃଦୟର ଗହନ ବନରେ
 ତା ହୋଇନଥିଲେ
 ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
 ତୋ ଗୀତ ଶୁଭୁଥିଲା
 ହଳଦୀବସନ୍ତର ଗୀତ ପରି ।

ଶୂନ୍ୟଶାନ୍ ନିଶୂନ୍ ରାତିରେ
 ଗୀତ ଗାଇଲା, କବିତା ଲେଖିଲା
 ଚିତ୍ର ବି ଆଙ୍କିଲା ।
 ହଳଦୀବସନ୍ତ ଯେମିତି ଗାଏ
 ଅବିକଳ ସେଇ ଗୀତ
 ହୁଏତ ହଳଦୀବସନ୍ତଟିଏ ଲୁଚିଥିଲା
 ହୃଦୟର ଗମ୍ଭୀରା ଭିତରେ ।

ଆଜିକାଲି କେବଳ
 ଅସୋପଚାରର ଦୃଶ୍ୟ ଛଡ଼ା
 ଆଉ କିଛି ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆସେ ନାହିଁ
 ଆଜିକାଲି ଗଛକଟାଳିର ଶବ୍ଦ ଛଡ଼ା
 ଆଉ କିଛି ଶୁଣାଯାଏ ନାହିଁ ।
 ଶାଳପ୍ରାଂଶୁ ଗଛଟି ଦେହରୁ
 ଝରଝର ରକ୍ତ ଝରି ଚାଲିଥାଏ ଅହର୍ନିଶ ।

ଜନ୍ମଲଗ୍ନ

ସେତେବେଳେ ସମଗ୍ର ସମୟ ଥିଲା କାଳବେଳା

ରାତିଥିଲା ଘନ କାଳରାତି ।

ଗାଁ ଆକାଶରେ ଡାଆଣୀ, ଚିରଗୁଣାଙ୍କ ଚିତ୍କାର

ରହି ରହି ଶୁଭୁଥିଲା ।

ମାଆ ଥିଲା ଏକଲା ଗାଁରେ

ବାପା ପ୍ରବାସରେ

ସେହି ସମୟ ଥିଲା ମୋର ଜନ୍ମଲଗ୍ନ ।

ସ୍ବାତୀ କିମ୍ବା ବିଶାଖା ନକ୍ଷତ୍ର

ସେତେବେଳେ ଆକାଶରେ

ନିଶ୍ଚୟ ଉଦୟ ହୋଇନଥିବ ।

ସେ ବେଳା ଅମୃତ ନ ହୋଇ

କାଳବେଳା ହୋଇଥିବ ।

ଆଜି ପବନର ଚାପା ଚାପା କାନ୍ଦଣାରେ

ମନେପଡ଼େ ପିଲାଦିନ

ଶୈଶବର ଗାଁ ।

ବାପା ତମେ ପ୍ରବାସରୁ ଉଡ଼ି ଆସିଥାନ୍ତୁ ହେଲେ

ମାଆ ଥାନ୍ତା ତମରି ପାଖରେ

ଯତ୍ନରେ ।

ମୋ ଜନ୍ମଲଗ୍ନକୁ

ତମେ ଲେଖି ରଖିଥାନ୍ତୁ

ତମ ହୃଦୟ ଭିତରେ ।

ହୁଏତ ଆଜି ମୁଁ ମହମବତିର

ସରିଯିବା ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି

ମୋ ଜନ୍ମଲଗ୍ନକୁ ନିନ୍ଦୁ ନଥାନ୍ତି

ଏକୂଟିଆ ନର୍ସିଂହୋମରେ ।

ସାନଭାଇ

ଲୋକକଥାର ସେଇ କଞ୍ଚନ ଗଛ ମୁଁ

ତମ ସାନଭାଇ ।

ଯାହା ମାଗୁଛ ମାଗ

ସବୁ ଦେଇ ଯିବି ।

ରକ୍ତ ମାଗିଲେ ରକ୍ତ ଦେବି

ଜୀବନ ମାଗିଲେ

ଜୀବନ ଦେବି ।

ମୁଁ ଈଶ୍ବରଙ୍କୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ କଥା ମାଗିଥିଲି

ଲୋକକଥାର କଞ୍ଚନ ଗଛ ହେବା ପାଇଁ ।

ହେମନ୍ତ ସକାଳରେ ଫୁଲ ଫୁଟିଲେ

ଅପା ଦେଖୁ ଲୁଚାଇ ଲୁଚାଇ କାନ୍ଦିବ

ଭାଇ କହିବ

କୁଳାଙ୍ଗାରଟା

ଶେଷରେ ଗଛ ହୋଇ ଜନ୍ମିଲା ।

ମାଆ କହିବ

ମୋ ଆଖିର ମଣିକୁ

ସେମିତି କୁହନିରେ

ତାକୁ କାଟିବ ।

ମୋ ମାଆକୁ ମୋ ଅପାକୁ

ଅସୁମାରି ଅଭାବୀ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ

ମୁଁ ରକ୍ତ ଦେଇ ବଞ୍ଚାଇଛି ।

ଶେଷରେ

ତମମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଯିବି

ମୋର ଅବଶିଷ୍ଟ ଆୟୁଷ

ଲୋକକଥାର ସେଇ କଞ୍ଚନ ଗଛ ମୁଁ

ତମ ସାନଭାଇ ।

ବାନପ୍ରସ୍ତରେ

ଯାହା ଯାହା ଶୁଣିବାକୁ ଚାହିଁଥିଲ ସବୁ ଶୁଣ
ମୋର ଅନ୍ୟମନସ୍କତା, ଅସ୍ଥିରତା
ଅଯଥାରେ ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ିବାର
ଅହମିକା

ସାରାଟା ଜୀବନ

ଯାହାକୁ ତିଳକ କରି

ହୃଦୟରେ ଘେନିଛ

ଏତେ କାଳ

ସେଇ ସବୁ କଥା ଶୁଣ ।

ଅନ୍ଧାରକୁ ତମେ ଅନ୍ଧାର ନ କହିଲେ ବି

ଆଲୁଅକୁ ଆଲୁଅ ନ କହିଲେ

ମୁଁ ଆଉ ମନରେ ଗଣ୍ଠିକରୁନାହିଁ ଆଗପରି ।

ଆଜି ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ

ଛାଇ ଆଲୁଅର ଜୀବନ ଭିତରେ

ଲୁହ ଲହୁକୁ ଫେଣାଫେଣି କରି

ମୁଁ ବୁଝିସାରିଛି

ସାନ ପିଲାଟିଏ

ଯେମିତି ମନ ପାଇଲେ ଖୁସିହୁଏ

ମନ ନ ହେଲେ ନାହିଁ

ତମେ ସେମିତି ।

ବନେଇ ରୁନେଇ କଥା କହିଆସେ ନାହିଁ ବୋଲି

ଚୋଟ ଖାଇତ ଅନେକଥର ।

ପାଖରେ ଥିଲେ ବା ନଥିଲେ

ପଚାରିହେଉଥାଅ କାନ୍ଦୁବାଡ଼ ସମସ୍ତଙ୍କୁ

ସାନପିଲା ପରି ।

ଡେଇଁହେଲା ସଂସାର
 ଏ ଘରକରଣା ।
 କୃପଣଙ୍କ ପରି
 ସାଇତି ରଖିଲ ସାରାଜୀବନ
 ପୁଣ୍ୟ, ଧର୍ମ ଆଉ କର୍ମ
 ସବୁ ସେମିତି ଥାଉ
 ଏଣିକି ଆସ ସାଜ ହୋଇ
 ଚାଲିଯିବା ବାନପ୍ରସ୍ଥରେ ।

•

ବାପଘର (୨)

ଡେଇଁ ଦିନରୁ ବାପଘର ମୁହଁ ଦେଖିନି କାଦମ୍ବିନୀ
 ବାପଘର କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ଆଜିକାଲି
 ଶାଗ କାଚୁ କାଚୁ ହାତ କଟିଯାଏ ।
 କେତେ ଝୁରିହେବା ବେଳ
 ଭୁଲ୍ ବୁଝାବୁଝି ଦିନ
 ସବୁ ଏକାବେଳେ ମନେପଡ଼ିଯାଏ ।

ଡେଇଁ ଦିନରୁ ବାପଘର ମୁହଁ ଦେଖିନି କାଦମ୍ବିନୀ
 ପିଲାଦିନେ ତାକୁ କାଦ ଅପା ଡାକୁଥିଲେ ଗାଁରେ ।
 ସହରକୁ ଆସିଲା ପରେ
 କାଦ ଅପା କେମିତି
 ମରିଗଲା ଭିତରେ ଭିତରେ ।

କେତେ ରଜ କେତେ ସାବିତ୍ରୀ
 କେଉଁ ବାଟରେ କୁଆଡେ ହଜିଯାଇଛି
 ପୁଅ ଫୋନ୍ କରୁଛି
 ଏଥର ଚାଲିଆସ ଆମେରିକା
 କଣ ଅଛି ସେ ଘରେ ଯେ
 ପଡ଼ି ରହିତ ମିଛଟାରେ ।

ଆମେରିକାରେ ଜୀବନ ଅଛି
 ଆସିଲେ ଦେଖିବ ।
 ମୂଳଟାକୁ ଓପାଡ଼ି ନେଇ
 କେମିତି ଆମେରିକା ଯାଇ ପାରିବ କାଦ ଅପା
 ଛିଣ୍ଡା ଚେରକୁ ଧରି
 ମଣିଷ କଣ ଜିଇଁପାରେ ।

ବାପଘର ଗାଁ'ରେ
 ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାତ୍ୟା କି ଝଡ଼ ହେଲେ
 ସେ ଖବର ତ ସେ ପାଉଛି ।
 ଏଇଠି ରହି ଗାଁ'ର ଗଜଣ ଫୁଟା ରତ୍ନକୁ
 ମଦରଙ୍ଗା ଶାଗ ଖରଡ଼ା ବାସ୍ନାକୁ ବାରିପାରୁଛି ।

କିଛି ନ ହେଲେ ବି
 ତୁଳିଆତୁଟି ଚଢ଼େଇଟି
 ଘୁମୁରୁଥିବା ବେଳେ
 ଛୁଆଦିନ ଛାଇଟିଏ ହୋଇ
 ଆସି ତୁମ୍ଭଟାମ୍ ପାଖରେ ଛିଡ଼ା ହେଉଛି
 ଆଉ ବେଶୀ କଣ ଲୋଡ଼ା ବଞ୍ଚିବାରେ ।

ବାଟ ଚାଲୁଚାଲୁ ବାଲିରେ ପୋତି ହୋଇଯାଉଛି
 କେତେ ମଧୁର ଅନୁଭବ
 ଫୁଲ ଗଛରେ ପାଣି ଦେଉ ଦେଉ
 ସେଇସବୁ ପିଛିଲା ଦିନକୁ
 ଆଉଥରେ ଆଉଁଶିବାକୁ
 ମନ କରୁଛି କାଦମ୍ବିନୀ ।

ବାପଘର ଗୋହିରି ତେଇଁ
 ଏ ଘରକୁ ଆସିଲା ବେଳେ
 ସେ କଣ ଭାବିଥିଲା ମୂଳଟାକୁ

ଦିନେ ଏମିତି ଓପାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି
ମଝି ଦରିଆରେ ଭାସୁଥିବା
ଡଙ୍ଗା ଦିନେ କୁଳକୁ ଫେରିଆସେ
କାଦମ୍ବିନୀ ହୁଏତ ଦିନେ ଫେରିଆସିବ
ବାପଘର ଆଲୁଅ ପାଖକୁ ।

•

ବାପଘର (୩)

ତମେ କ'ଣ ଭାବୁଛ
ମୋର କେବେ ଇଚ୍ଛା ହୁଏନି
ବାପଘର ଯିବାକୁ ।
ତମର ଏଇ ସୁରକ୍ଷିତ ବଳୟ ଭିତରୁ
ମୁକୁଳି ଯାଇ
ଶୁନ୍‌ଶୁନ୍‌ନିଆ, ମଦରଙ୍ଗା ଶାଗ ପଟାଳିକୁ
ଚିକିଏ ଆଉଁଶିବାକୁ ।

ଚୁନ ସୁରକି ଖସିପଡୁଥିବା
ଦଲାଶ ଉପରେ ବସି
ଛୁଆ ଦିନକୁ ଝୁରି ହେବାକୁ ।

ଯେତେ ଯାହା ଖାଲଡ଼ିପ ଥିଲା ଜୀବନରେ
ଏଇ ଦେଖ କେମିତି ସମାନ କରିଦେଇଛି
ରକ୍ତ ବିନିମୟରେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ସବୁ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କଲାବେଳେ
ପକ୍ଷୀପରି ନିର୍ବାକ୍ ହୋଇଯାଇଛି ବେଳେବେଳେ
ଶୁନ୍‌ଶାନ୍ ଖରାବେଳେ
ବାପଘର ବେଶୀ ବେଶୀ ମନେପଡ଼େ
ଆଉ କେବେ ଆକାଶରେ
ମୋଘ ଦୁଲୁକିଲେ

ନିଃଶବ୍ଦ ରାତିରେ ବିଲୁଆ ଭୁକିଲେ
ବାପଘର ଭାରି ମନେପଡ଼େ ।

ଏବେ ଦିନ ସରିଗଲା ବେଳେ
ବେଶୀ ବେଶୀ ମନେପଡ଼େ ଛୁଆଦିନ
ବାପଘର ଗାଁ
ତୁନ ସୁରକି ଖସିପଡୁଥିବା
ସାତ ପୁରୁଷର
ବୁନିଆଦି ଘର ।
ସବୁ ଝିଅଙ୍କର ବାପଘର
ସୁଗନ୍ଧିତ ସ୍ମୃତିର ନଅର ।

•

ପରୀ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଛି

ସୁନ୍ଦର ପୃଥିବୀକୁ ଦେଖିବ ପରୀ
ଖୁସି ହେବ
ତାକୁ ବନ୍ଦ କରନ୍ତି ଚାରିକାନ୍ଥର ପଥର ଭିତରେ ।

ପରୀ ଜନ୍ମ ଦେଖିବ
ଜନ୍ମରେ କ'ଣ ଥାଏ ପଚାରିବ
ତା ମାଆକୁ ବିରକ୍ତ କରିବ ପରୀ
ତା ମାଆ ଦିନେ ପଚା ନାଉ ହେଉ ହେଉ
ହଠାତ୍ ବଡ଼ ହୋଇଗଲା
ଜନ୍ମ କଥା ଭୁଲିଗଲା ।
ପ୍ରଜାପତି ଧରୁ ଧରୁ
ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ସିତି ଉପରକୁ
ଉଠିଗଲା ।

ପ୍ରଜାପତି କେଉଁଠି ରହେ
ସେ କଥା ଆଉ କେବେ ବି ପଚାରିଲାନି ।

ନାନା ରଙ୍ଗର ଫୁଲ ଦେଖି
କେତେ ଖୁସି ନ ହେଉଥିଲା ସିଏ ।

ଗଙ୍ଗାଶିଉଳି ଗୋଟଉ ଗୋଟଉ
ହଠାତ୍ ସିଏ କିଶୋରୀ ହୋଇଗଲା
ତା' ଝିଅ ପରା
ଗଙ୍ଗାଶିଉଳି ଦେଖି ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଛି
ଫୁଲ ଗଛରେ ପାଣି ଦେଉ ଦେଉ
ଗାତ ଗାଉଛି ।

ପରୀର ବୟସ ମାତ୍ର ତିନିବର୍ଷ
ତେର ବର୍ଷ ହେଲେ ପରୀ ଆଉ ପ୍ରଜାପତି ଧରିବନି ।
ପାଠପଢ଼ାର ଚାପରେ
ପରୀ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ ଭୁଲିଯିବ ।
ମୋ ଝିଅ ଏବେ ବି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି
ଅଗ୍ନିଅଗ୍ନି ବନସ୍ତର ସ୍ୱପ୍ନ
ଅସୁରୁଣୀ ବୁଢ଼ାର ସ୍ୱପ୍ନ ।
ସ୍ୱପ୍ନର ଜାଲ ବୁଣୁବୁଣୁ
ଝିଅ ଦିନେ ବୁଢ଼ୀ ହୋଇଯିବ ।

ସେଦିନ ପରୀ ଆଖିରେ
ମାୟାଅଞ୍ଜନ ବୋଲି ଦେଇଥିବ
ଜଣେ ରାଜକୁମାର ।
ପରୀ କହିବ ମାମା ଦେଖ
ଫୁଲରେ କେମିତି ବାସ୍ନା
ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଛି ।

ତା ମାଆ କଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବ
ଏକଥା ଶୁଣି
ତା ମାଆ କ'ଣ କଷ୍ଟ ପାଇବ ଏ କଥା ଶୁଣି ?

ରାଜକୁମାରୀ ବେଶରେ
ପରୀ ବସିବ ସବାରି ପରି ଦିଶୁଥିବା
ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ ।

ପରୀର ପାଠପଢ଼ା ସରିଯାଇଥିବ
ପିଲାଦିନ ପରି
ତା ମାଆ ଆଉ ଟିଫିନବକ୍ସ ସଜାଡ଼ୁ ନଥିବ ।
ବାପା ହୁଏତ ଥିବ ପ୍ରବାସରେ
ତା ମାଆ ବଡ଼ ଏକୁଟିଆ ହୋଇଯାଇଥିବ ।

ପରୀ ଚାଲିଯାଇଥିବ ତା ପ୍ରିୟ
ପୁରୁଷ ସହିତ ବିମାନରେ
ବିଦେଶକୁ ।

ମାଆ ଥିବ ଏକୁଟିଆ
ସେମିତି ଥିଆ ହୋଇଥିବ
ସ୍କୁଲ ବ୍ୟାଗ୍, ଟିଫିନବକ୍ସ ।

ମାଆ ତାର ଅପେକ୍ଷା
କରୁଥିବ କେବେ ଫେରିବ
ପରୀ ବିଦେଶରୁ ।
ପରୀ ତଥାପି ଫେରୁନଥିବ
ମାଆ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିବ
ପରୀ ଆସିଲେ
ତିଆରି କରିବ ତା ମନ ପସନ୍ଦର
କେତେ ନା କେତେ
ହଳଦୀ ପତ୍ରରେ
ପୁରଦିଆ ପିଠା
ନାଉ ଆଉ ନଡ଼ିଆରେ
ସୁଆଦିଆ ପୋଡ଼ପିଠା ।

ପରା କ'ଣ କିଛି ବୁଝିପାରୁନଥିବ
ତା ମାଆ ଏବେ ବଡ଼ବେଶୀ ଏକୁଟିଆ
ଖାଲି ଇମେଲ ପଠାଉଥିବ
ମଝିରେ ମଝିରେ
ବୟସ ଅଟକି ଯାଉ ଏଇଠି ।

ଜହ୍ନ ଦେଖି,
ଫୁଲ ସହିତ ଖେଳ ।
ପ୍ରଜାପତି ପଛରେ ଗୋଡ଼ାଇ ଗୋଡ଼ାଇ
ଥକିଯାଆ ପରା
ବୟସ ଅଟକି ଯାଉ ଏଇଠି ।
ଏଇ ତିନି ବର୍ଷରେ ।

•

ଆଜି ପରାଠର ଜନ୍ମଦିନ

ପରା ଆଜି ସିମଲା ବୁଲି ଯାଇଛି
ବାପାମାଆ ସାଙ୍ଗରେ
ତା ଜନ୍ମଦିନରେ ।

ଚନ୍ଦ୍ର ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ବସି
ପରା ମେଘ ଦେଖୁଥିବ
ଫୁଲ ଦେଖୁଥିବ
ପ୍ରଜାପତି ଦେଖି
ଖୁସିରେ କୁରୁଳି ଉଠୁଥିବ ।

ପରା ଧୀରେ ଧୀରେ ବଡ଼ ହେବ
ତା' ମାଆ ପରି ହେବ
ଅରଣ୍ୟର ଗଛପରି
ହଠାତ୍ ଦିନେ ବଡ଼ ହୋଇଯିବ

ମୁଁ ସେଦିନ ହୁଏତ ନଥିବି
 ସେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ସିମଲା ଯିବ
 ଜନ୍ମଦିନରେ
 ପ୍ରତିଥର ବସିବ ଟକ୍ସ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ।

•

ଖେଳସ୍ଥଳ ପରୀର

ପରୀ ସ୍ଥଳ ଯାଉଛି, ଖେଳସ୍ଥଳ
 ସ୍ଥଳ ମାନେ ପରୀ ବୁଝିନାହିଁ
 ଖେଳ ସ୍ଥଳ ଯାଉ ଯାଉ ବଡ଼ ସ୍ଥଳ ଯିବ ।

ବଡ଼ ସ୍ଥଳର କାରଖାନା ଭିତରେ
 ପରୀ ଚିହ୍ନିବ ଜୀବନକୁ
 ସମୟକୁ
 ସହଯୋଗୀମାନଙ୍କୁ ।

ପରୀକ୍ଷାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଭିତରେ
 କେତେ ରାତି ତା'ର ଭୋର ହୋଇଯିବ
 କେଉଁ ସୁଦୂର ତାଲିମ୍ ଲବଙ୍ଗ ଦ୍ଵୀପର
 ସ୍ଵପ୍ନରେ ପରୀ ବିଭୋର ହେବ ।

ମୁଁ ନଥିଲେ ବି ମୋ ବହିମାନେ ଥିବେ
 ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ବହି
 ପରୀ କାଢ଼ିବ ବହିଥାକରୁ
 ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଦେଖିବ
 ପରୀବି ତା' ମାଆକୁ
 ତୋ ମାଆ କବିଥିଲେ
 କବିତା ଲେଖୁଥିଲେ
 ଲୁହରେ ନା କାଳିରେ ମାମା ?

ତା' ମାଆ ଫେରିଯାଉଥିବ
ସୁଦୂର ଅତୀତକୁ ।

•

ଏବେ ଖାଲି ଚିତ୍ର ଆଉ ଚିତ୍ର

ଏବେ ଖାଲି ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଛି ପରା
କେତେ ନା କେତେ ଚିତ୍ର ।
ନଈର ଚିତ୍ର
ଆକାଶର ଚିତ୍ର
ସମୁଦ୍ରର ଚିତ୍ର
ସବୁ ଛୁଆଙ୍କର ପିଲାଦିନ
ଏମିତି ସୁନ୍ଦର ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଚିତ୍ର ।

ଏବେ ଏବେ ଗୀତ ଗାଇଲାଣି ପରା
ଫୁଲକର, ତାରାକର
ସଭିକର ଗୀତ ।

ଆହୁରି ଆହୁରି ଗୀତ ଗାଉ ପରା
ଆହୁରି ଆହୁରି ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁ ।

ସବୁ ଚିତ୍ରରେ ରହୁ
ଖୁସି ଆଉ ଆନନ୍ଦର ରଙ୍ଗ
ସବୁ ଗୀତ ଛୁଟୁଛୁଡୁ ହୋଇଯାଉ
ସ୍ବପ୍ନର ବାସ୍ତାରେ ।
ପରା ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁ
ଜୀବନକୁ କୋଳେଇ ନେବାର ସ୍ବପ୍ନ ।

ପରାର ଚିତ୍ର ଆଉ ଗୀତରେ
ମହକି ଉଠୁ ଜୀବନ
ମହକି ଉଠୁ ସମୟ ।

•

ରୂପକଥାର ପରୀ

ରୂପକଥାର ପରୀଟି ଆସି
ଆମ ପରୀ ସହ ସଙ୍ଗାତ ବସିଲାଣି
ସେ ପରୀ ନାଁ କ'ଣ
'ନେହା' ନା 'ଶତାକ୍ଷୀ' ନା ଆଉକିଛି ।

ପରୀ ରାଗୁଛି
ପରୀ ରୁଷୁଛି
ପରୀ କାନ୍ଦୁଛି
ପୁଣି ହସୁଛି ।

କାନ୍ଦିଲେ ପରୀ
ଫୁଲମାନେ ମଉଳିଯିବେ
ପ୍ରଜାପତିମାନେ
ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ବସିବେ ।

ପରୀ ସେମିତି ହସୁଥାଉ
କୋଟି କୋଟି ମନୁହର ।

•

ପରୀ କବିତା ଲେଖୁଛି

ଏଥର ଦେଖୁଲି
ପରୀର ଚିତ୍ର ସବୁ
ହୋଇଯାଉଛି କବିତା ।

ଖନେଇ ଖନେଇ
ତା ମାତୃଭାଷାରେ
ରପ କହିଲା ବେଳେ
ରପରେ ତେଣା ଲାଗିଯାଉଛି ଆପେ ଆପେ ।

ଗପମାନେ ଉଡ଼ିଯାଉଛନ୍ତି ଆକାଶକୁ
ତାରା ଫୁଲ ହୋଇ
ଜହ୍ନମାଝୁଁ ହୋଇ ।

ପୁଣି ପରଦିନ ସଞ୍ଜରେ
ଫେରି ଆସୁଛନ୍ତି ପରୀ ପାଖକୁ
ଡିସେମ୍ବରର ଖ୍ରୀଷ୍ଟମାସ ତ୍ରି ହୋଇ
ଶାନ୍ତାକୁଳ ହୋଇ ।

ପ୍ରଜାପତି ତେଣାର ଔଷ୍ଣ୍ୟ
ପରୀ ହାତରେ
ପରୀର କୁନି କୁନି ପାପୁଲି
ପ୍ରଜାପତି ପାଲଟି ଯାଉଛି ।

ଆଜିଠାରୁ ପ୍ରଜାପତିଠାରୁ ରଙ୍ଗ ନେଇ
ଚିତ୍ରରେ ରଙ୍ଗ ଭରିଦେବ ପରୀ
ଚିତ୍ର ହୋଇଯିବ କବିତା ।

ପରୀ କବିତା ଲେଖିବ
କେତେ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ପେନ୍‌ସିଲ୍
ନୂଆ ନୂଆ ମାଲଗୁଡ଼ିଡେ'ର ଗପବହି
କାର୍ତ୍ତୁନ ସିତି
ଶାନ୍ତାକୁଳ ଉପହାର ରଖୁଛନ୍ତି ପରୀ ପାଇଁ ।

ପରୀ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖୁଛି
ଗତ ରାତିରେ
ତା ପନିଟେଲ୍ କିଏ ନେଇଯାଇଛି ।
ପନିଟେଲ୍ ଯାଇ
ରୁଳିଆରୁଟି ଚଢ଼େଇ ଲାଞ୍ଜରେ ଲାଖିଯାଇଛି ।

ପରୀ କାନ୍ଦୁଛି ନିଦରେ
ପରୀର କୁନି ସାଙ୍ଗ 'ନେହା' ଆସି କହୁଛି

ପରୀ, ଦେଖ ତୋ ପନିଚେଲ୍
ତୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଅଛି ।

ଆହା, କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ପରୀର ଛୁଆଦିନ
ପରୀ ନୂଆବର୍ଷର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଛି
ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗ ଚିତ୍ର ସବୁ
ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ପଠାଉଛି ।

ପରୀର ଚିତ୍ର ତ ମଣିମୁକ୍ତା ମୋ ପାଇଁ
ହୃଦୟର ପାଟକନା ଦେହରେ
ଗୁଡେଇକି ରଖିବି ପାଖରେ ।
କେବେ ବି ଧୂଳି ଲାଗିବାକୁ ଦେବିନି ତା' ଦେହରେ ।

ମାଆରେ, ତୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଚିତ୍ର ଆଙ୍କ,
ଚିତ୍ର ସବୁ କବିତା ହୋଇଯାଉ
କବିତାରେ ଭରିଯାଉ ସୁଗନ୍ଧ
ପ୍ରଜାପତିର ରଙ୍ଗ
ଫୁଲର ରଙ୍ଗ
ଜୀବନର ରଙ୍ଗ ।

•

ପରୀ ପାଇଁ ଚିଠିଟିଏ

ପରୀ, ତୁ ବଡ଼ ହେଲେ
କଣ ହେବୁ ମା'
କବି ହେବୁ ନା ବିଜ୍ଞାନୀ ହେବୁ ?

ତୁ ତ ଜାଣିନୁ
କବି ହେବା କେତେ କଷ୍ଟକର
ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳ ହେଲେ
ଦୁଃଖର ନଳକୁ

ଅତିକ୍ରମ କରିବା
 ସଂସାରଯାକର
 ସବୁ ଓଜନିଆ ବୋଝକୁ
 ମୁଣ୍ଡରେ ନଦି
 ରାସ୍ତାପାରି ହେବା ।

ତୁ ପାରିବୁ ତ ମା
 ଘୃଣା ଆଉ ଅନାଦରକୁ
 ଚନ୍ଦନ ପରି ଦେହରେ
 ବୋଲିପାରିବୁ ତ ?
 ତୁ ଖାଲି ଏତିକି କରିବୁ
 ଆଜ ପାଇଁ ସୂତିର
 ମନ୍ଦିରଟିଏ
 ତୋ ହୃଦୟ ଭିତରେ
 ତିଆରି କରିବୁ ।

ସେ ମନ୍ଦିରରେ
 ପ୍ରବେଶାଧିକାର
 ଖାଲି ତୋରି ରହିବ
 ଆଉ କାହାର ନୁହେଁ ।

ତୋ ଆଜର କବିତା ବହି
 ସବୁକୁ
 ମଥାରେ ଛୁଆଁଇ ରଖୁବୁ ।

ଆଜର ଦୁକୁଦୁକି
 ତାରି ଭିତରେ ରହିଛି
 ବୋଲି ଜାଣିବୁ ।

ପରା, ତୁ ବଡ଼ ହେଲେ
 କଣ ହେବୁ ମା’
 କବି ନା ବିଜ୍ଞାନୀ ?

ତୁ ବଡ଼ ହେଲେ କବି ହେବୁ
 କବିତା ଲେଖୁବୁ
 ସ୍ୱପ୍ନର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ
 କବିତାର କାର୍ତ୍ତିସ୍ତମ୍ଭ
 ନିର୍ମାଣ କରିବୁ ।

ମୁଁ ନଥିବି ସେଦିନ
 ଫୁଲ ଫୁଟୁଥିବ
 ଝରି ପଡୁଥିବ ଆଗପରି
 ବର୍ଷାରେ, ଶୀତରେ
 ବସନ୍ତରେ ।
 କେଉଁ ଫୁଲ ପ୍ରିୟ ଫୁଲ
 ମୋର
 ତୁ ବୁଝିପାରିଥିବୁ ।

•

ବଡ଼ସ୍କୁଲ

କେତେ ସ୍କୁଲମାନ ଫୁଲର ପାଖୁଡ଼ାପରି
 ଝୁରୁଝୁରୁ ସ୍ୱପ୍ନପରି ଆମର ଏଇ କୁନି ପରୀ ।
 ତା ସ୍କୁଲବ୍ୟାଗ, ଟିଫିନ୍‌ବାକ୍ସ, ପାଣି ବଟଲ୍
 ସବୁକୁ ସେ କେମିତି ସାଜତି ରଖୁଛି ବଡ଼ ଯତ୍ନରେ ।
 ପରୀ ପଢୁଛି ବଡ଼ ସ୍କୁଲରେ ଡିପିଏସ୍‌ରେ ।

ବଡ଼ସ୍କୁଲ ମାନେ
 ଫୁଲ ଆଉ ପ୍ରଜାପତି ଦେଖି
 ନେଉଳ ଦେଖି ଖୁସି ନହେବା ।
 ବଡ଼ସ୍କୁଲ ମାନେ ଅସଂଖ୍ୟ ବହି
 ଆଉ ଖାତା ଗଦାତଳେ
 ନିଜ ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଚାପିଦେବା ।

ବଡ଼ସ୍କୁଲ ଚାରିକାନ୍ଥ ଭିତରେ ବସି
ଜୀବନକୁ କମ୍ପ୍ୟୁଟର
କରିଦେବା ।

ବଡ଼ସ୍କୁଲ ପାସ୍ କରି ବିଦେଶ ଯିବ ପରା
ପଢ଼ିବାକୁ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ପାଠ ।
ମାଆ ପାଖରେ
ଛାଡ଼ିଯିବ ତା ପିଲାଦିନ କଣ୍ଢେଇ
ଟିଫିନ୍‌ବକ୍ସ, ନାଲିନେଲି ପେନ୍‌ସିଲ୍ ।

ବଡ଼ସ୍କୁଲ ମାନେ ଖାଲି
ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଦଉଡ଼ରେ
ରାତିଦିନ ଅନିଦ୍ରାରେ କଟାଇବା ।
ଅଜାଆଜ, ମାମୁଁ ମାଙ୍କୁଜର
ସ୍ନେହ ଆଉ ମମତାର ଚିତ୍ରିତ ପୃଥିବୀକୁ
ପୂରାପୂରି ଭୁଲିଯିବା ।
ବେଳ କାହିଁ ଏତେ କଥା ପାଇଁ
ଖାଲି ସିଏ ଏସ୍‌ଏମ୍‌ଏସ୍ ପଠାଇବ ।

ପରା ବଦଳି ଯାଇଛି
ବଡ଼ସ୍କୁଲ ପରାକୁ
ବଦଳାଇ ଦେଇଛି ।
ପରାର ପ୍ଲେସ୍କୁଲ ଭଲ ଥିଲା
କଣ୍ଢେଇ ଥିଲା
ବେଲୁନ୍ ଥିଲା
ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର ଚିତ୍ର ଥିଲା
“ତାରେଜମିନ୍‌ପର” ଗୀତ ଗାଇ
ନାଚୁଥିଲା ପରା
ପରାର ପ୍ଲେସ୍କୁଲ ଭଲ ଥିଲା ।

ବଡ଼ସୁଲ ପରାକୁ
 ବଦଳାଇ ଦେଇଛି ।
 ବାପ ମାଆ ଆଖିରେ କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ
 ପରା ବଡ଼ ହେବ
 ବିଜ୍ଞାନୀ ହେବ
 ଆଇଏଏସ୍ ହେବ
 ପରାର ମାଆ ଆଖିରୁ
 ନିଦ ହଜିଯାଇଛି ।

ପରା ବଡ଼ସୁଲ ଯାଉଛି
 ସକାଳ ଛଅରେ
 ସୁଲ ବସ୍
 ଠିକ୍ ସମୟରେ ସୁଲ ବସ୍ ଆସୁଛି ଯାଉଛି
 ସାନସାନ ଛୁଆକୁ ସେ
 ବଡ଼ସୁଲ ନେଉଛି ଆଣୁଛି
 ବଡ଼ସୁଲ ଦିଲ୍ଲା ଲତୁ ପରି ।

ବଡ଼ସୁଲ
 ଯାଉଯାଉ ପରା ଦିନେ ବଡ଼ ହୋଇଯିବ ।
 ବିଦେଶ ଯିବ ଗବେଷଣା ପାଇଁ
 ବିଦେଶ ମାୟାରେ
 ପରା କ'ଣ ସତରେ ପଢ଼ିବ ।

କୁହୁକ ଜାଲରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ
 ଭୁଲିଯିବ ତା ମାମାକୁ
 ଯିଏ ଦିନେ ପରା ପାଇଁ
 ନିଜ ଜୀବନକୁ ତୁଚ୍ଛ ମଣୁଥିଲା
 ପରାଥିଲା ତା ଆଖିର ମଣି
 ପରା ତାର ଭବିଷ୍ୟତ
 ପରା ତାର ବର୍ତ୍ତମାନ ।

ସିଏ ଆଉ ଫେରିବନି ବିଦେଶରୁ
 ସାତସମୁଦ୍ର ସେପାଖରେ
 ପାପା, ମାମା
 ଏପାଖରେ ପରା ।
 ଅଜାଆଜିଙ୍କ କଥା
 ନ କହିବା ଭଲ
 ସେମାନେ ତ ଝରାପତୁ
 ଯେକୌଣସି ସମୟରେ
 ଝରିଯିବେ ସଂସାରରୁ ।
 ପରାକୁ ବଦଳାଇ ଦେଲା
 ବଡ଼ସୁଲ ।

•

କୁନି ଝିଅ ପାଇଁ କକମାନା

ଏଇ କୁନି ଝିଅ ପାଇଁ
 ମୁଁ କେତେ କବିତା ଲେଖିବି
 କେତେ ଗୀତ ବି ଲେଖିବି, କକମାନା ଗୀତ ।
 ସେ ବଡ଼ ହେଲେ ପଢ଼ିବ
 ଖୁସି ହେବ, କକମାନା ଆଣିଦିଅ କହିବ ।
 ମୁଁ କୋଳରେ ବସାଇ ତାକୁ ଝୁଲାଇବି
 ପଚାନ୍ନାଉ କରିବି
 ଚକାଚକା ଭଉଁରୀ ଗୀତରେ
 ମାମୁଁଘର ଚଉରା ଭିତରେ
 ଲୁଚକାଳି ଖେଳିବ ।
 ଆଉଦିନେ କୁନି ଝିଅଟିକୁ ଗାଁକୁ ମୁଁ ନେଇଯିବି
 ସେଠାରେ ସେ ସମୁଦ୍ର ଦେଖିବ
 ପାହାଡ଼ ଦେଖିବ

ନଈ ଦେଖୁ ସେ ଗୀତଟିଏ ପରି
ଖୁସିରେ ନାଟିବ, ଗୀତ ଗାଇବ
ପ୍ରଜାପତି ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳିଖେଳି ଥକି ପଡ଼ିବ ।

‘ଗୁଣ୍ଡୁଚିମୁଷା’ ପଛରେ ଦଉଡ଼ିବ
‘ନେଉଳ ଭାଇ ନମସ୍କାର’ କହି
ସେ ତା ସହ ସଙ୍ଗାତ ବସିବ ।
ବିଲୁଆନନାର ହୋକେ-ହୋ
ବରଗଛରେ ଝୁଲୁଥିବା ବାଦୁଡ଼ି ସହିତ
ତାକୁ ପରିଚିତ କରିଦେବି ।

ଆମ ଘର ଶଙ୍ଖା ବିଲେଇର ଲାଞ୍ଜ ଧରିବାକୁ
ସେ ଜିଦ୍ କରିବ ।
ଗାଁ ପୋଖରୀର ନାଲି, ନେଳି କଇଁ ଦେଖୁ
କହିବ “ମୋତେ ଆଣିଦେ, ଆଣିଦେ”
ବାଡ଼ିରେ ଫୁଟୁଥିବା ହଳଦୀଫୁଲ
ତରାଟ ଫୁଲ, କଞ୍ଚନ ଫୁଲ ସହିତ ସାଙ୍ଗ ହେବ ।

ମୁଁ ତାକୁ କହିବି
ଆ, ମୋ ସାଙ୍ଗରେ ଆ
ମୋ ପିଲାଦିନର ଗଛମାନଙ୍କୁ ତୋତେ ଦେଖାଇ ଦେବି ।
ଏଇ ଯେଉଁ ବଡ଼ ବଡ଼ ପତ୍ରର ଆଖିରେ
ଆମ୍ବଗଛ ତୋତେ ଚାହିଁଛି
ତା ନାଁ ଲାଟ୍ ସୁନ୍ଦରୀ ଆମ୍ବ
ଭାରି ମିଠା ।

ପ୍ରକାଶ ତାଳପତ୍ରରେ ନିଜକୁ ଭାଙ୍ଗି ରଖୁଥିବା
ଗଛଟିର ନାଁ ଓଉଗଛ
ପିଲାଦିନେ ତା ମୂଳରେ ପାଣି ଢାଳି
ତାକୁ ବଡ଼ କରିଛି ମୁଁ
ତା ପାଖ ପୋଖରୀରେ

ତା ଛାଇ ପଡ଼ି କେମିତି ସ୍ବପ୍ନଟିଏ ତିଆରି
ହୋଇଯାଇଛି ପାଣିରେ ।

ସାନସାନ ବଣି ଚଢ଼େଇ, ଘରଚଟିଆ
ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ତୋ ସହିତ ଖେଳିବା ପାଇଁ
ତୁ ମୋର ସୁନାଝିଅ
ଅତି ସୁକୁମାର
ଆ ମୋ କୋଳକୁ ଆ
ତୋ ମାଆର ଆଖିର ପିତୁଳି
ଯୁଗ ଯୁଗର ତପସ୍ୟା ପରେ
ତୁ ଆସିଛୁ ତା କୋଳକୁ
ଆଲୋକିତ କରି ।

•

ତୁ ତୋ ପରି ହେବୁ

ତୋ ମାଆ ଆଖିର ଜ୍ୟୋତିହୋଇ
ତୁ ଆସିବୁ ମୁଁ ଜାଣେ ।
ବାପା ଆଖିର ସ୍ବପ୍ନର ଅଞ୍ଜନ ବୋଲି
ତୁ ଆସିବୁ ମୁଁ ଜାଣେ ।
ସେତେବେଳେ ମୋର ଅବଶିଷ୍ଟ ଆୟୁଷ
ତୋତେ ଦେଇଦେବି ।
ମୋର ସବୁ ସୁକୃତିର ଆଲୋକରେ
ଆଲୋକିତ କରିଦେବି ।
ଆଶୀର୍ବାଦର ପବିତ୍ର ଜଳରେ
ଧୋଇଦେବି ସବୁ ଅଶୁଭକୁ ।
ତୁ ବଡ଼ ହେଲେ ବୁଝିବୁ
ଏ ଜୀବନ ଯେତେ ଜିଦ୍‌ଖୋର

ହେଉପଛେ

ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ମଧୁର ।

ତୁ କାହାପରି ହେବୁ ନାହିଁ

ତୁ ଖାଲି ତୋ ପରି ହେବୁ

ପୃଥ୍ବୀର ଭଲଦିନ ପାଇଁ

ବାଟ ଖୋଲିଦେବୁ ।

•

କେମିତି ଅଛରେ

ତମେ ଦୁହେଁ କେମିତି ଅଛ

ଖୁସିରେ ଅଛ ନା ନାହିଁ

ଦେଖିବା ପାଇଁ

ଚାଲି ଆସେ

ସାତ ସମୁଦ୍ର ତେର ନଈ ପାର ହୋଇ ।

ସମୁଦ୍ର ପାର ହେବା

ଏତେ ସହଜ ନୁହେଁ

ସଂସାରର ସବୁ ନିଅଣ୍ଟିଆ

ଅନୁଭବକୁ

ସାଉଣି ଆଣେ ଆସିଲା ବେଳେ ।

ସତରେ କଣ ଭଲରେ ଅଛ

ତମେ ଦୁହେଁ ?

କାହିଁ ଆଗପରି

ଆଗ୍ରହ ଝଲମଲ ଆଖିରେ

ଦଉଡ଼ି ଆସୁନ ତ ଦାଣ୍ଡକୁ ।

ଗାଁ'ରୁ କଣ ଆଣିଛି ବୋଲି

ଖୋଲି ପକାଉନ ତ ବେଗ୍ ଗଣ୍ଡିଲି ।

ସବୁ ଆଗ୍ରହ ଆଉ ଆବେଗ
କଣ ଅଟକିଗଲା ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ।

ତମେ ଦୁହେଁ ବଦଳି ଯାଇଛ
ନା ସମୟ ବଦଳାଇ ଦେଇଛି ?

ତମେ କେବେଠାରୁ
ଉଡି ଶିଖିଲାଣି ବୋଲି
ନିଜକୁ ବୁଝାଇ ପାରୁନି ମୁଁ ।

ହଠାତ୍ ଏମିତି ଚାଲିଆସିଲି ବୋଲି
ଖରାପ ଭାବିଲ କି
କେମିତି ଅଛରେ
ଭଲ ଅଛ ନା ?

•

ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର କିମ୍ବା ହରିଦ୍ୱାର

ହଠାତ୍ ଦିନେ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତରେ
ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି
କେମିତି ଜାଣନ୍ତା
ନିରୁତା କବିଟିଏ
କ'ଣ ଅବା ଦିଅନ୍ତା କାହାକୁ ।

ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲା
ଫଗୁଣ ଖେଳୁଛି ଦୋଳି
ସୁନାରି ଗଛରେ
ସିଏ କ'ଣ ଜାଣିଥିଲା
ଏମିତି ଚାଲିଯିବ ବୋଲି ଅବେଳରେ
ଏଥର ପୂଜା ଆସି ପୂଜା ଚାଲିଗଲା
ଏଥର ଅଶିଷରେ

ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ଫୁଟି ଝରିଗଲା
କାଶତଣ୍ଡିରେ ଭରିଗଲା
ସାଳନ୍ଦୀ ।

ଏଥର ନବରାତ୍ରରେ
ଆକାଶରେ ସଞ୍ଜତାରା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସାରିଥିଲା ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀପୂଜା ପାଇଁ
ସବୁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସରିଯାଇଥିଲା ।

ନିଃଶବ୍ଦ ରାତିରେ ବାରମ୍ବାର ଡାକୁଥିଲା
କିଏ ଜଣେ ମାଆ, ମାଆ ।
ଏଥର ନବରାତ୍ରରେ
ଉପାସନା ସରିଥିଲା
କେହି ଜଣେ ଆସିବା ଆସିବା
ପରି ମନେ ହେଉଥିଲା
ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାରରୁ ନା ହରିଦ୍ୱାରରୁ
କିଏ ଜାଣେ ।

•

ମାଓବାଦୀ ଘେରରେ

ଆଜି ମାଛିଅନ୍ଧାରରୁ
ମୁଁ ଟ୍ରେନ ଭିତରେ
ପାହାଡ଼ି ଜଙ୍ଗଲର ଅନ୍ଧାରୁଆ କୋଣରୁ
ବଶୁଆ ଚଢ଼େଇଟି
ଅନାଇ ରହିଛି ବଡ଼ ବଡ଼ ଆଖିରେ
ଆଗ୍ରହରେ ।

ମୁଁ ତା ଦେଖିବି ନୁହେଁ
ଏକଥା ସେ ପରଶୁ ସାରିଛି ।

ଚାରିପାଖରେ
ପହରା ଦେଉଛି ପାହାଡ଼ ।
ପାହାଡ଼ ତଳର ମାଟିକୁ ଦିପାଳ କରି
ଗର୍ଜି ଉଠୁଛି ବୋମା, ମାରାଣାସ୍ତ୍ର ।

ଚାରିଆଡ଼େ ଆତଙ୍କର ଭୟଙ୍କର
ଲୋମଶ ହାତ ମେଲିଯାଇଛି
ଷ୍ଟେସନରେ, ଏରୋଡ୍ରମରେ
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ।
ଆଜି ମାଛିଅନ୍ଧାରରୁ
ମୁଁ ଟ୍ରେନ ଭିତରେ
ମାଓବାଦୀ ଘେରରେ ।

•

ଗଣତନ୍ତ୍ର ନଥିପତ୍ର ତଳେ

ଆଜି ଯେତେବେଳେ କ୍ରାନ୍ତିର ପତାକା ଉଡୁଛି
ଚାରିଆଡ଼େ
ଶିଶୁ କନ୍ୟା ହତ୍ୟାର ବାଉଁଶ କରୁଣ ନାଟକ
ଅଭିନୀତ ହୋଇଗଲା
ଏଇଠି ଏଇ ଭାରତରେ
କିଛିଦିନ ତଳେ ।

ହେଉ ସେଦିନ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କଲେ
ଚାଷୀକୁଳ ବୁଭୁକ୍ଷାର ଡାତନା ଭିତରେ
ଏଠି ସବୁ ଠିକ୍ ଅଛି କାଗଜପତ୍ରରେ
ରେକର୍ଡରେ ।

ଅଧିକ ଖୋଳତାଡ଼ କଲେ
ଏ ରାଜ୍ୟର ବୁନିଆଦି ଭାଙ୍ଗିଯାଇପାରେ
ଷାଠିଏ ବର୍ଷ କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ ।

ସବୁଠୁ ବିସ୍ମୟ ଲାଗେ
ମାରାତ୍ମକ ଅଭୂତ ଭୂତାଶୁ ଆସି
କେଉଁଠୁ କେଜାଣି
ନିରାହ ଲୋକଙ୍କର
ରକ୍ତ ଶୋଷିନିଏ ।

ଏଠି କିଛି ନିର୍ଭୋଜୀ ନୁହେଁ
ଏପରିକି ଔଷଧ ବି
ସବୁ ଏଠି ମିଶ୍ରିତ ଭେଜାଳ
ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜିର ମୋହ
ଭାଙ୍ଗିଦିଏ ଜୀବନର ସବୁ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ।

କାହିଁକି ଲୁଣ୍ଠିତ ହେଲା
ଭାରତରୁ
ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅମୂଲ୍ୟ ବୈଭବ ।

ଏ ଦେଶର ସବୁଠାରୁ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଛାତ୍ର ବି ତ
କିଣା ହୋଇ ଚାଲିଯାଏ ବିଦେଶକୁ
ଭାରି କରୁଣ ଦିଶୁଛି
ବାପା ମାଆଙ୍କର ମୁହଁ
ବିଦେଶକୁ ଥରେ ଯିଏ ଗଲା
ଗଲା ପୁତ୍ର ବାହୁଡି ନଜଲା ।

ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀ ସହ
ତୁଚ୍ଛନାମା ଦସ୍ତଖତ କରି
ଉଲ୍ଲାସିତ ହେଉ ମନେ ମନେ
ଆମ ଅଜାଣରେ ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ
କେତେବେଳେ ବିକା ହୋଇଯାଇ ସାରିଥାଉ ।

ଆଜି ଏଇ କ୍ରାନ୍ତି ପତାକା ତଳେ
କିଏ କାନ୍ଦୁଛି ଏମିତି ମୁହଁପୋତି

ସାଠିଏ ବର୍ଷର ମୁହଁ
ବୟସ୍କ ଲୋକଟିଏ ପରି ବଡ଼ କରୁଣ ବିଷୟ ତା ମୁହଁ ।

ଏଇ କଣ ସେଇ
ତାନ୍ତିଆ ଚୋପି, ଲକ୍ଷ୍ମୀବାଇ
ଗାନ୍ଧି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଆଉ ଅରବିନ୍ଦ ।

କେଉଁ ଆତତାୟୀ
ଧାରୁଆ ନଖରେ
କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୋଇ ଯାଇଛି ସ୍ବାଧୀନତାର ଶରୀର ।

କିଏ ଆଜି ହରିନେଲା ଦେଶପ୍ରେମ
ଆମରି ମନରୁ
ଦେଶ ଦେଶ ବୋଲି
ମିଛ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ
ଏ ଦେଶର ସାନ ପିଲାଟିଏ
ଭଲ ଭାବେ ଚିହ୍ନିସାରିଲାଣି
ଗଣତନ୍ତ୍ର ନଥିପଡ଼ି ତଳେ ସବୁଠି ଥିବାର ମର୍ମ
ସେ ବୁଝି ସାରିଲାଣି ?

•

ଦେଶର ସୁଗନ୍ଧ

ଏଠାରେ ମିସିସିପି ନଈ ଅବା ନାଏଗ୍ରା କୁଳରେ
ମୋ ଦେଶ ଭାରି ମନେପଡ଼େ ।
ସୂତର ଫୁଲରେ ଭରା ସୁଗନ୍ଧିତ ମୋ ଦେଶ
ଯାହାର ପ୍ରତିଟି ଅକ୍ଷର
ଖୋଦିତ ଓ ଚିତ୍ରାଙ୍କିତ
ମୋ ଚେତନାରେ ।
ବଢ଼ିଘର ସନ୍ଧାନରେ
ଉବୁଟୁବୁ ହେଉଥିବା

ଭାସମାନ ବୋଇତର ନଙ୍ଗର ନଥିବା ଦୃଶ୍ୟ
ବାରମ୍ବାର ମୋ ଆଖିରେ ପଡ଼େ ।

ଝୁଲାମାରି ମନ ନେଇ
ଭାରତର ଚାଷୀଟିଏ ଧାନ କାଟୁଥିବା ବେଳେ
କାର୍ତ୍ତିକ କାକରରେ ସିଏ କଣ
ବୁଝିଥିବ ସ୍ବାଧୀନତା ମାନେ ।
ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ତଳେ ବି ସେଦିନ
ସେ ବୁଝି ନ ଥିଲା ଏ କଥାର ମାନେ ।

ଆକାଶ ଦୀପତି ଯେବେ
ଦିକିଦିକି ଢଳେ
ସେଇ ସବୁ ଦିନକଥା ବିଦେଶରେ
ମୋ ମନକୁ ଘାରେ ।

ଲାଜଲାଜ ଫୁଲ ଅବା ବୁଡ଼ିଂହାର୍ଟରେ
ସୁଗନ୍ଧ ଖୋଜିଲା ବେଳେ
ମୋ ଗାଁର ବଉଳ ଓ କିଆଫୁଲ
ବେଶୀ ମନେପଡ଼େ ।

ଭାରତର ନଈନାଳ କିଆବଣ
ଗୋହିରି ଓ ନୟନଯୋରି
କୁନିକୁନି ପିଲାଙ୍କର ବୋହୂଚୋରି ଖେଳ
ହରିଦ୍ବାର, ରକ୍ଷିକେଶ
ମହେନ୍ଦ୍ର ତନୟା କିମ୍ବା ଗୋଦାବରୀ
ସ୍ବର୍ଣ୍ଣାଭ ସକାଳ ।

ଆଜି ଏଇ ବିଦେଶିନୀ ମିସିସିପି ନଈକୂଳେ
ସେ ସବୁକୁ ଝୁରିହେବା ବେଳ ।
ମୁଁ କପୁଛି ଶହେ ଆଠଥର ଏଠି ମନ୍ତ୍ରପରି
ଭାରତର ନାମ

ଅଗଷ୍ଟ ନଅର କ୍ରାନ୍ତିର ମହାଗାନ
 ଭେଦି ଯାଉଥିବ ଆକାଶ ପବନ ।
 ମୁଁ ଜଳାଇ ରଖୁଛି ଅନିର୍ବାଣ ଦୀପ ଶିଖାଟିଏ
 ମୋ ନିଜ ଭିତରେ ।
 ଜାଲିଘାନବାଗରେ ଯେମିତି ଜଳୁଛି ଅହର୍ନିଶ
 ସହାଦମାନଙ୍କର ସ୍ମୃତିଶିଖା
 ସେ ଶିଖା ଭିତରୁ ଦେଶର ସୁଗନ୍ଧ ବାରିହୋଇଯାଏ ।

•

ଭାରତ

ଭାରତକୁ ଭଲପାଏ ବୋଲି
 ବାରମ୍ବାର ଫେରିଆସେ ସ୍ୱଦେଶକୁ
 ବିଦେଶର ମନଭୁଲା ରୂପ
 ନୂଆ ନୂଆ ଠାଣି
 ମୋତେ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ ।
 ଯଦିଓ ମୋ ଦେଶ ଭଲକରି
 ଦୁଇ ମୁଠା ଖାଇ ପାରେ ନାହିଁ
 ଯଦିଓ ମୋ ଦେଶ
 ଭଲ କିଛି ପିନ୍ଧିପାରେ ନାହିଁ
 ତଥାପି ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ମଣିଷକୁ
 ତଥାପି ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ।
 ବିଦେଶରେ ଏତେ ଆଟୋପ ଓ ଅହଙ୍କାର
 ଏତେ ଆତ୍ମର ହତ୍ୟା ଓ ଲୁଣ୍ଠନ
 ତଳାର ଉଡୁଛି ପବନରେ
 ସବୁ ସେଠି ସମ୍ଭବ ତଳାର ବିନିମୟରେ ।
 ମୋ ଦେଶ ମୋ ପାଇଁ ମହାନ
 ଏ ଦେଶର ପବିତ୍ର ପାବନୀ ଗଙ୍ଗା

ଆଉ ତ୍ରିବେଣୀରେ
 ଚିତାଭସ୍ମ ଦିନେ ମୋର ବିସର୍ଜିତ ହେବ
 କେତେ ଉଦ୍ୟାନ ସିଂ
 କେତେ ଭଗତ ସିଂ
 କେତେ ଖୁଦିରାମ
 କେତେ ସୁଭାଷ
 ପୁଣି ଥରେ ଜନ୍ମ ନେବେ ଏ ମାଟିରେ ।

ମୁଁ ଜାଣେ, ସେମାନେ ସଫଳ ହେବେ
 ଆତଙ୍କବାଦକୁ ସାମ୍ନା କରିବାରେ ।
 ତେତିଶ କୋଟି ଦେବତାମାନେ ବି
 ଜାଗ୍ରତ ହେଲେଣି
 ଭାରତୀୟମାନଙ୍କ ଚେତନାରେ ।

ଭାରତର ସବୁ ନଦୀ ମୋର ପ୍ରିୟ ନଦୀ
 ସେ କୃଷ୍ଣା ହେଉ କିମ୍ବା କାବେରୀ
 ଗଙ୍ଗା ହେଉ କିମ୍ବା ଗୋଦାବରୀ ।

ଆମର ଆଉ ଅଧିକ କ'ଣ ଲୋଡ଼ା ଯେ
 ଆମେ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତଦେଇ କାନ୍ଦିବା
 ବୃଥାଟାରେ ।

ଭାରତରେ ଜନ୍ମ ବୋଲି ତ
 ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛି ପାଦ
 ସ୍ୱପ୍ନ ଛୁଇଁଛି ଆକାଶ
 ଭାରତରେ ଜନ୍ମ ବୋଲି ତ ଆମେ ମୁକ୍ତ କଣ୍ଠରେ
 ଗାଇପାରୁ — ‘ଆମେ ହିନ୍ଦୁ ଆମେ ମୁସଲମାନ
 ଭାରତ ଆମର ଜନ୍ମମାଟି
 କବର ଆମର ହିନ୍ଦୁସ୍ଥାନ ।’

ଏଇ ପତାକା ଆମ ଆୟୁଧ

ମୋତେ ଆଜି ପତାକାଟିଏ ତିଆରି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ
ଯେଉଁଥିରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶିବ
ମୋ ଦେଶର ମାନଚିତ୍ର ।

ଏହି ପତାକା ଯେ ଆମ ଆୟୁଧ
ସବୁ ସାନ ପିଲା ବୁଝିଗଲେଣି ଆଜି ।
ମୋ ଶୈଶବରେ ବାଉଁଶ କଣିରେ ତିଆରି
ତ୍ରିରଙ୍ଗା ପତାକା ଧରି ବନ୍ଦେ ମାତର୍ମ ଧ୍ବନିରେ
କମ୍ପାଇ ଦେଉଥିଲି ଗାଁ ଗୋହିରି, ସ୍କୁଲ ଘର, ଖେଳ ପଡ଼ିଆ ।

ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆରେ କିମ୍ବା ନାଇଜେରିଆରେ
ଭାରତୀୟ ଛାତ୍ରର ଗୁଳିବିଦ୍ଧ ଖବର
କଣ୍ଠା ହୋଇ ଗଳିଯାଏ ମୋ ଧମନୀରେ ।
ଭାରତକୁ ଭଲପାଏ ବୋଲି ତ ଏତେ ସ୍ବାଭିମାନ ମୋର
ବାରମ୍ବାର ଫେରିଆସେ ସ୍ୱଦେଶକୁ
ତୁଚ୍ଛ କରି ଯେତେ ଯେତେ ଆଚୋପ ଓ ଆଡ଼ମ୍ବର ।

ସାଇବେରିଆରେ ଝରଣା ବୁହାଇବାର ବହୁପ ମୁଁ କରିପାରେ
ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଯଥେଷ୍ଟ ଯିଏ ବଦଳାଇ ଦେଇପାରେ ଇତିହାସ ।
ଦେଶ ଥାଏ ନିଜ ଭିତରେ
ସ୍ବାଭିମାନୀ ଦେଶ ।

ଦେଖାଏ ନାହିଁ କହେ ନାହିଁ
ନିଜ ଆଚୋପର କାହାଣୀ ଆଉ କାହା ପାଖରେ ।
ସବୁ ସାନ ପିଲାଙ୍କର ଦେଶ ତ ମୋ ଭାରତ ବର୍ଷ
ଗାଁ ଆଉ ସହରର ସବୁ ସ୍କୁଲ ପିଲାମାନେ
ଅଭିମନ୍ବିତ ହୁଅନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ମନ୍ତ୍ରରେ ।

ଶ୍ରେଣୀ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ, ପିଲାଙ୍କ ଜୀବନ ଖାତାରେ ଲେଖା ହେଉ
ଭାରତୀୟ ପତାକାର ଇତିହାସ ।

ନିଷ୍ଠାପ ଶିଶୁଙ୍କର ଚାନ୍ଦାଣିରେ ବୋମା ନୁହେଁ କି ଆତଙ୍କବାଦ ବି ନୁହେଁ
ସ୍ଵପ୍ନର ଚାନ୍ଦର ଢାଳି ଦେଉ ସେମାନଙ୍କ ସବୁ ଅବୟବ ।

ଆତଙ୍କିତ ସମୟ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କ ସବୁ ସ୍ଵପ୍ନ ସାକାର ହେଉ ଆଜି
ସବୁ ସାନ ପିଲାଙ୍କର ଦେଶ ତ ଭାରତବର୍ଷ ।

ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଲମ୍ବିଛି ରାସ୍ତା, ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଲମ୍ବିଛି ସ୍ଵପ୍ନ
ମୋତେ ଆଜି ପତାକାଟିଏ ତିଆରି କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ
ଏହି ପତାକା ହେବ ଆମ ଆୟୁଧ ।

•

ମୋ ଦେଶ

ପ୍ରମାଣ ମାଗିଲେ ଯଦି
ଦେଖାଇ ହେଉଥାଆନ୍ତା ଦେଶପ୍ରେମର
ସୁବାସିତ ଭୂଖଣ୍ଡ ।
ଛାତି ତଳେ ଅନବରତ ଜଳୁଥିବା
ଭଲ ପାଇବାର ଅଖଣ୍ଡ ଦୀପ ।

କାରିଗିରି ହେଉ କି କାଶ୍ମୀର ହେଉ
ନିଜ ଦେଶ ପାଇଁ ପ୍ରାଣଦାନ
କରିଥିବା ସାନ ଭାଇ ।
ଆଜିଠୁ ବହୁ ବର୍ଷ ତଳେ
ଦେଶକୁ ସ୍ଵାଧୀନ କରିବା ପାଇଁ
ବାନର ସେନା ସାଜିଥିଲେ ବାପା ।

ବାନର ସେନା ସାଜି
ନିଜକୁ ଜାଲିଦେବା କଥା
ଆଜି ଇତିହାସ ଭୁଲିଗଲେ ବି
ମୁଁ ମନେ ରଖିଛି ।
ଯାହା ଯାହା ଆମେ ପାଇଛୁ ବା ହରାଇଛୁ
ସବୁକୁ ଗଣ୍ଠିଧନ କରି ରଖୁଛୁ ପାଖରେ ।

ମାଆ ଆଖିରେ ତୁନସୁରକି ଖସି ପଡୁଥିବା
 ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଧ୍ବଂସାବଶେଷ
 ତଥାପି ସ୍ବାଧୀନତାକୁ ବିଗ୍ରହ କରି
 ପାଟକନାରେ
 ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଛି ମାଆ ।
 ସେଇ ବିଗ୍ରହକୁ ଛୁଇଁଲେ
 ବାପାଙ୍କର ସ୍ବପ୍ନକୁ ଛୁଇଁଲା ପରି ଲାଗେ ତାକୁ ।

ବୈଧବ୍ୟ ଶୋକରେ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ
 ଭାଉଜର ସ୍ବପ୍ନ ।
 ଛୋଟ ପୁଅକୁ ସ୍ବାଧୀନତାର ମାନେ
 ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଇ
 ଅସହାୟତାରେ ଭାଙ୍ଗିପଡୁଥିବା ଭାଉଜ ।

ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବିଷୟରେ ରଚନା ଲେଖି
 ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ହୋଇଥିବା ସାନ ଝିଅ ।
 ଆମରି ଘରୁ ତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି
 ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଆନ୍ଦୋଳନ
 ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ, ଦେଶପ୍ରେମ ।

ଦେଖିବ ଚାଲ
 କେମିତି ସୁସଜ୍ଜିତ ରହିଛି
 ସୁଭାଷବୋଷ ବାଘାୟତୀନ
 ଏବଂ ଉଦ୍ଦାମ ସିଂହମାନଙ୍କ ପଟେ
 ଆଲୋକିତ କାରୁରେ ।
 ଏଇମାନଙ୍କ ଜୀବନ ବେଦ ଶୁଣି ଶୁଣି
 ଆମ ପିଲାମାନେ
 ବଡ଼ ହେଉଛନ୍ତି ଧୀରେ ଧୀରେ ।

ଆମେ ଦେଶକୁ ଭଲପାଉ ବୋଲି ତ
 ଲାଭକ୍ଷତିର ଅଙ୍କ ନ କଷି

ଆତଙ୍କବାଦକୁ ପଛରେ ପକାଇ
ମାନବିକତାକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଉ ।

କିଏ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ବା ନକରୁ
ମୋ ଦେଶ ବୋଲି ଏକ ପବିତ୍ର ଭାବନା
ନିରନ୍ତର ଜଳୁଛି ଦୀପ ହୋଇ
ମୋ ହୃଦୟର ଗମ୍ଭୀରାରେ ।

•

ଶିଶୁମେଧ ଯଜ୍ଞ

ଝଟଗଦାରେ ଏତେ ଫୁଲ ଫୁଟିଛି
କି ସୁନ୍ଦର ତାର ରଙ୍ଗ ଆଉ ବାସ୍ନା
ବାସୁଛି, ମହକୁଛି ।

ପବନରେ ଦୋଳିଖେଳୁଛି
ତାର ଡାଳ ।

ତୋଳିବାକୁ ଗଲାବେଳେ
ସ୍ୱର୍ଗରେ ଲାଗୁଛି ଡାଳ
ମଞ୍ଚରେ ଲାଗୁଛି ଡାଳ ।

କେଉଁଠୁ ଆସୁଛି ଏ ସ୍ୱର
‘ଫୁଲ ତୋଳିବା ମନା
ଫୁଲ ତୋଳିବା ମନା’

ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରରେ ଶୋଭିତ
ଦଳେ ନରପିଣ୍ଡାତ ପରି
ଦେଖାଯାଉଥିବା

ଅତି ବୀଭତ୍ସ ଭାବରେ
ଗଛମୂଳରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ
ବିକଟ ଚିତ୍କାରରେ କହିଲେ
କାଟି ଦିଅ କାଟି ଦିଅ ସେ ଗଛ ।

କାଟି ଟିକ୍ ଟିକ୍ ପରିଦିଅ ତା ଆସ୍ପର୍ଷୀ
 ଏତେ ଟିକିଏ ଗଛ
 ତାର ପୁଣି ଏତେ ଅହଙ୍କାର !
 କେମିତି ହୋଇପାରନ୍ତି ମଣିଷମାନେ
 ଏମିତି ନରପିଶାଚ
 ସମୟ ବି ଶ୍ବାସରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯାଏ ବେଳେବେଳେ
 ନିରୁପାୟତାରେ ।

ଗଛଟି ସାଧାରଣ ଗଛ ନଥିଲା
 ସବୁକଥା ଶୁଣିଲା
 ଆଘାତରେ ଲହୁଲୁହାଣ ହୋଇଗଲା
 ତା ମନ ।
 ସେଦିନ ଥିଲା ଶରତ ସକାଳ
 ପବନ କାହିଁକି କେଜାଣି
 ସ୍ଥିର ଥିଲା
 ଦୁଇଦିନ ପରେ ଦୁର୍ଗାପୂଜା ।

ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ
 ଗଛଟି ଚାରିକାତ ମେଲାଇ
 ମୂର୍ତ୍ତି ହେଲାପରି
 ତଳେ କଟାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।
 ନାରଙ୍ଗାରଙ୍ଗର ଫୁଲ ସବୁ
 ଦଳିମକ୍ତ ନିଶ୍ଚାଣ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଗଛକୁ ଚାହିଁ ଲୁହ ଛଳଛଳ ଆଖିରେ
 ଛୋଟ ପିଲାଟିଏ କହୁଥିଲା
 କିଏ ସବୁ କାଲି ରାତିରେ
 ଆସିଥିଲେ ଗଛପାଖକୁ
 କଳାକନାରେ ବନ୍ଧା ହୋଇଥିଲା
 ସେମାନଙ୍କ ମୁହଁ

ପଲିଥିନ୍‌ରେ ଥିବା
 ଖସୁଛି ପରି ଦିଶୁଥିବା
 କଣ ସବୁ ପୋତିଦେଇ ଗଲେ
 ଏଇ ଗଛ ମୂଳରେ
 ଗଛଟି ସେଇ ଦୁଃଖରେ ହୁଏତ
 ଚଳି ପଡ଼ିଛି
 ଅଧରାତିରେ ।
 ଶିଶୁମେଧ ଯଜ୍ଞରୁ ବାହାରିଥିବା
 ଅବଶିଷ୍ଟ ଫସିଲା ନୁହେଁ ତ ?

(ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ କନ୍ୟାଭୂଷ ହତ୍ୟା ଖବର ପରେ)

•

କ୍ରାନ୍ତି ପତାକା ତଳେ

ସାବରମତୀରୁ ସେଦିନ ଆସିଥିଲା ବାର୍ତ୍ତା
 ଗାନ୍ଧୀ ଥିଲେ ଅନଶନରେ
 କ୍ଷୀଣ ଦେହ ଭୀଷଣ ଦୁର୍ବଳ
 ଗାନ୍ଧିଜୀ ପ୍ରତିଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ଦୃଢ଼ ପରିକର
 ସାରା ଭାରତର ଚାରିଆଡ଼େ ଧ୍ବନିତ ହୋଇ ଉଠିଲା
 ‘ତୁ ଅର ତାୟ’ର ମହାମନ୍ତ୍ର
 ସୁଭାଷ ବୋଷଙ୍କ ଡାକରେ ।

ବାପାଥିଲେ ବାନର ସେନାରେ
 ସାମାନ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମାତ୍ର
 ସୁଭାଷଙ୍କ ପଟ୍ଟଶିଷ୍ୟ ।
 କେତେ କେତେ ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ
 ଗୁଳିବିଦ୍ଧ ହେଲେ
 କେତେ ତାନ୍ତ୍ରିଆଟୋପି, ଖୁଦିରାମ, ଉଦ୍‌ଦାମ ସିଂ
 ଫାଶିଖୁଣ୍ଡରେ ଝୁଲିଲେ ।

ଜାଲିଝୁନାବାଗରେ ଆଜି ବି ଜଳୁଛି
ଅହର୍ନିଶ ଅଖଣ୍ଡ ଉନ୍ମୁକ୍ତ
ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କ ଆତ୍ମା
ରହିଛି ସେଠାରେ ମହାଦୀପ ହୋଇ ।

କ୍ଷୀଠିଏ ବର୍ଷ ଭିତରେ କେତେ କଣ ଘଟିଗଲା
ଏଇ ଭାରତରେ ।

ଆତଙ୍କବାଦରେ ଭରିଗଲା ପୃଥିବୀ
ଚୂନରେ, ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ
ଚାରିଆଡେ ବୋମାର ଆତଙ୍କ
ଆତଙ୍କବାଦର ଗପ ଶୁଣି ଶୁଣି
ବଡ଼ ହେଉଛି ଝିଅ ।

ସୁଭାଷ ସେଦିନ କ୍ରାନ୍ତି ଚାହିଁଥିଲେ
ସେଥିପାଇଁ ଜନ୍ମୁଥିଲେ ‘ତୁ ଅର ଡାୟ’
ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ବି ଚାହିଁଥିଲେ କ୍ରାନ୍ତି
ସମର୍ପିତ ପ୍ରାଣରେ ଚାହିଁଥିଲେ
ଦେଶକୁ ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ।
ଦେଶ ଗଢ଼ା ଅଧା ରହିଗଲା
ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନର ଭାରତ
ସୁଭାଷଙ୍କ ସ୍ୱପ୍ନର ଭାରତ
ଆଜି ସତେ ଭୁଲୁଣ୍ଡିତ ହେଲା ।

•

ଡେର ଦିନରୁ ଦେଖାହୋଇନି

ଡେର ଦିନରୁ ଶାନ୍ତିନିକେତନ
ସଂଗେ ଦେଖାହୋଇନି
ଖୋଆଇ କୁପାଇ କଥା
ବେଳେବେଳେ
ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆସେ ଯାହା ।

ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ ଝୁରୁଝୁରୁ ବାସ୍ନା
 ମୋତେ ଅନ୍ୟମନସ୍ କରାଦିଏ ।
 ଏ ସହରରେ
 କେମିତି କେଉଁଠି ବେଳେବେଳେ
 ସପ୍ତପର୍ଣ୍ଣ ଫୁଟେ
 ଶିଶିର ଆସିଲେ ।
 ସେତେବେଳେ ଭାରି ମନେପଡେ
 ଶାନ୍ତିନିକେତନ
 ପ୍ରତି ସଞ୍ଜରେ
 ମୋ ମନରେ ତାରା ହୋଇ ଫୁଟେ ।
 କି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସେ ତାରା
 ଠିକ୍ ଶୁକ୍ରତାରା ପରି
 ମୋ ପାଇଁ ସେ ସମୟ ଥିଲା
 ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସମୟ ।
 ଆଉ କେବେ ଆସିବକି ନା
 ଜାଣେନି
 ଭେର ଦିନରୁ ମୁଁ ସେ ତୀର୍ଥଭୂମିକୁ ଯାଇନି ।

•

ମୟୂରାକ୍ଷୀ ଏକ ନଦୀର ନାଆଁ

ମୟୂରାକ୍ଷୀ ଏକ ନଦୀର ନାଆଁ
 ଯେଉଁ ନଈ ଦିନେ
 କେତେକେତେ ପକ୍ଷୀ ପକ୍ଷିଣୀକର
 ମିଳନ କାକଳୀରେ
 ମୁଖରିତ ହୋଇଯାଉଥିଲା ।
 ସେଦିନ ଥିଲା ଚୈତ୍ରପୂର୍ଣ୍ଣିମା
 ଶାନ୍ତିନିକେତନର ସମସ୍ତ ଅନ୍ତେବାସୀ
 ବଣଭୋଜିରେ ବିଭୋଗ ଥିଲେ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣମାରେ ମୟୂରାକ୍ଷୀ
କୁଳ ଲଘୁଥିଲା ।

ଗାତିରେ ଅପସରାମାନେ ମୟୂରାକ୍ଷୀକୁ ଆସନ୍ତି
ମାଜଣା କରିବା ପାଇଁ ।

ସବୁ ଗୀତ ଶାନ୍ତିନିକେତନର ଗୀତ
ରବୀନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗୀତ ।

ତରଳ ରୂପା ପାଣି ହୋଇ ବୋହିଯାଉଛି
ଚନ୍ଦ୍ରହାରରେ ସୁସଜ୍ଜିତା ମୟୂରାକ୍ଷୀ
ଅରୂପା ଅନନ୍ୟା ।

ବାଲୁଙ୍କା ପୂଜିବାକୁ ଏଠାକୁ କିଏ କଣ
ଆସିଛି କେବେ ?

ଶାନ୍ତିନିକେତନର ଗୀତ ଲେଖିବାକୁ
କେଉଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କବିର ଲେଖନୀ
ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠିଛି କେବେ ।

କାର୍ତ୍ତିକ କାକରରେ ଭିଜିଭିଜି
ମୟୂରାକ୍ଷୀ ସ୍ବପ୍ନଦେଖେ
ଶାନ୍ତିନିକେତନର
ବଣଭୋଜିର ।

•

ଆ, ଘଡ଼ିଏ ବସିପଡ଼ ମୋ ପାଖରେ

ଘଣ୍ଟା ସହ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଥକିଗଲାଣି
ଆ, ବସିପଡ଼ ଟିକିଏ ମୋ ପାଖରେ
ଆଉଁଶି ଦେବି ତୋ ନରମ ହାତକୁ
ସମୟ ସହ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି
ଥୁଣ୍ଡା ହୋଇଗଲାଣି ମନ ତୋର ।

ଆଉ କ'ଣ ନରମ ହୋଇପାରିବ ସେ ମନ ?

ଭାଗ୍ୟକୁ ଦୋଷ ଦେଇ କ'ଣ ଲାଭ

ଏଇଆ ଘଟିବାର ଥିଲା

ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ଘଟିବ ।

ପଥର ପରି ସବୁ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବ

ଛୁଆ ଦିନ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଛି

ବିଭିନ୍ନ ବିସ୍ଫୋରଣ ଭିତରେ ।

ଭୟଙ୍କର ଅସହାୟତା ଭିତରୁ

ମୁକୁଳିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛୁ ବହୁବାର

ଆଜି କିଛି ନ ହେଲେ ବି

ବିଶଲ୍ୟକରଣୀର ପତ୍ରଟିଏ

ଲଗାଇ ଦେବି ତୋ ଜଖମ ମନରେ ।

ଆ, ଘଡ଼ିଏ ବସିପଡ଼ ମୋ ପାଖରେ

ମୁଁ ଆଉଁଶି ଦେବି

ତୋ ଶୈଶବକୁ

ତୋ ସୁକୁମାର ମନକୁ ।

•

କବିତାର ପକ୍ଷୀ

କେତେ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା

ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର କୂଳରେ କବିତା ପଢ଼ିବି

କବିତାରେ ନୀଳ ହୋଇଯିବ

ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ରର ଜଳ ।

କି ଉଦ୍ୟମ ଏହି ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର

ଆସାମ ଆକାଶରେ ଆଜି

କବିତାର ପକ୍ଷୀ ମାଳ ମାଳ ।

ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରୁ କବିମାନେ

ପକ୍ଷୀ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି

ଏଠାକୁ, ଏଇ ଆସାମକୁ ।

କବିର ସ୍ୱପ୍ନ ପାଖରେ

ଆତଙ୍କବାଦୀମାନେ ବି ଅସହାୟ ।

ଏଠାକାର ଗଛମାନେ, ପକ୍ଷୀମାନେ

ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ମିତ୍ରପଣରେ

ଅଧିକ ସବୁଜ ଆଦ୍ୟାୟ ।

କାମରୂପ, କାମାକ୍ଷୀ ମନ୍ଦିର

ମୋ ଚେତନାରେ ସବୁ ଗୁନ୍ଥିହୋଇଯାଇଛି ଆଜି ।

ମୁଁ ନିରବଧି ସମୟର

ଜଳ ବିନ୍ଦୁଟିଏ

ବ୍ରହ୍ମପୁତ୍ର କୂଳରେ କବିତା ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଆସିଥିଲି

ସମୟ ବି ଦିନେ ଭୁଲିଯିବ ।

•

ଆସ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଖୋଜିବା

ଆତଙ୍କବାଦରେ ଭରପୂର ଏଇ ପୃଥିବୀ

ଚନ୍ଦ୍ରନରେ ବୋମା

ପ୍ଲୁଟନରେ ବୋମା

ଘରେ ବାହାରେ

ଚାରିଆଡ଼େ

ବୋମାର ଆତଙ୍କ ।

ଆଜି ଏଇ ଶୀତ ଥୁରୁଥୁରୁ

ସକାଳରେ

ଯେଉଁ ନବଜାତକଟି ଜନ୍ମିଲା

ସେ ଆତଙ୍କବାଦର

ଗପ ଶୁଣି ଶୁଣି ବଡ଼ ହେବ
ନା ଆନନ୍ଦର ସଙ୍ଗାତ ଶୁଣି ଖୁସିହେବ ?

ସେ ତ ଅନେକ ଯୁଗ ତଳର କଥା
ଘରେ ବାହାରେ
ଚାରିଆଡ଼େ
ଆତଙ୍କବାଦର ରାଜତ୍ବ
ମୁଁ ଆନନ୍ଦ ଖୋଜୁଛି
ନିରାହ ଆନନ୍ଦ ।

କେଉଁଠି ଯେ ଲୁଚିଯାଇଛି ସେ
ଖୋଜି ଖୋଜି ଥକିଗଲିଣି
ଆସ, ସାଙ୍ଗହୋଇ ତାକୁ ଖୋଜିବା ।

•

କେତେବେଳେ କିଏ ଡାକିବ

ଯାଉଥିବେ କେତେ କଣ ବଦଳି ଗଲାଣି
ସଂପର୍କ ଯେଉଁଠି ଥିଲା
କୁଡ଼କୁଡ଼ ଅଜାର ଜମା ହେଲାଣି ସେଠି ।
ସମୁଦ୍ର ଭସାଇ ନେଇ ଯାଇଛି
ଗୀତ ଗାଉଥିବା ପକ୍ଷୀଟିର
ଅଳିଅଳ୍ପ ସାନ ଝିଅଟିକୁ ।

ତମେ ଛୁଆଦିନକୁ ଖୋଜିଖୋଜି
ହଠାତ୍ ପହଞ୍ଚିଗଲ ଗାଁ'ରେ
ନଈ ଗାଣି ନେଇଯାଇଛି
ଗାଁ'ରେ ଆକାଶ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରିଥିବା
କଦମ୍ବ ଗଛଟିକୁ
ଆର ବର୍ଷରୁ
ସମ୍ବଳ ନାହିଁ ବୋଲି

ପ୍ରତାକର ପାଠପଢ଼ା
 ଅଧାରୁ ଅଟକି ଯାଇଛି ।

କେବେ କେମିତି
 ଘମାଘୋଟ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ
 ଗାଁ ତାଙ୍କେ
 ଗାଁରୁ ସବୁ ଶଙ୍ଖଚିଲ, କୁମ୍ଭାତୁଆ
 ତୁଳିଆତୁଟି ଚଢ଼େଇମାନଙ୍କୁ
 କିଏ ଡାକିନେଇ ଯାଇଛି
 ଅରଣ୍ୟକୁ ଅବା ସମୁଦ୍ରକୁ ।

ଆଜି କେବଳ ଚର୍ଚ୍ଚା ଗାଁରେ
 ଆତଙ୍କବାଦର
 ବୋମା ପଡ଼ିବାର
 ପରୀକ୍ଷା ଚାଲିଛି
 କେଉଁ ଉପଗ୍ରହର ।

ଏଇ ନିରୁତ୍ତାପ ସମୟ ମଝିରେ
 ସମ୍ପର୍କହୀନ ସମ୍ପର୍କ ଭିତରେ
 ମୁଁ ବସିରହିଛି ଖୁଣ୍ଟ ହୋଇ
 କେତେବେଳେ କିଏ ଡାକିବ, ଆ ଦେଖିବା
 ସମୁଦ୍ରରେ ଅନେକ ଜୁଆର ।

•

ମାର୍ଗଶୀର ଜନ୍ମମାସ

ମାର୍ଗଶୀରର ଏକ ଶୀତୁଆ ସକାଳରେ
 ମୋର ଜନ୍ମ ।
 ଚାରିଆଡ଼େ ଯେତେବେଳେ
 ମାଣବସା ଗୁରୁବାର ପାଇଁ
 ସଜବାଜ

ବିଳରେ ନୂଆ ଧାନର ବାସ୍ନା
 ହଳଦୀ ପତ୍ର ପିଠାର ମହକରେ
 ମାଟିଘର ମହକୁଛି
 ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ
 ଶୀତୁଆ ସକାଳରେ ମୋର ଜନ୍ମ ।

ବାଲ୍ୟବିଧବା ପିଛସୀ
 ଖୁସିରେ ଧାଇଁ ଆସିଲା
 ଜେଜେବାପାଙ୍କ ପାଖକୁ ଖବର ଦେବା ପାଇଁ
 ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆସିଛି ଘରକୁ ଦେଖିବ ଆସ ।

ଏଥର ମାର୍ଗଶୀରରେ
 ମହଣ ମହଣ ନୂଆ ଧାନ ଅମାରରେ
 ଧାନବିଲ ଭର୍ତ୍ତି ଧାନବିଡ଼ାରେ ।
 ବଡ଼ମା' ଆଶୀର୍ବାଦ କଲା
 ମାଆକୁ
 ସାନ ଯାଆ ତ ଝିଅପରି ତାର
 ଦୀର୍ଘ ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ
 ସେଦିନର ଏଇ ଗୋଟିଏ କଥା ବାରମ୍ବାର କହେ
 ଆଉ ଖୁସି ହୁଏ
 ଆଖି ଛଳଛଳ ହୋଇଯାଏ ଆନନ୍ଦରେ ।

କେମିତି ନିଃସନ୍ତାନ
 ପରିବାର ଖୁସିରେ
 ବିହ୍ୱଳ ହୋଇଯାଇଥିଲା ସେଦିନ ।
 ଝିଅମାନେ ଲକ୍ଷ୍ମୀସ୍ୱରୂପିଣୀ
 ଝିଅମାନେ ଅମୃତା
 ଆଜି ଏଇ ନଭେମ୍ବର ସତେଜଶର ଶୀତାର୍ଦ୍ଧ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ
 ଆତ୍ମମଗ୍ନ ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ସ୍ମୃତିରେ ।

ମୁଁ ବହୁଦିନରୁ ଛାଡ଼ି ଆସିଛି ମୋର ପିଲାଦିନ
 ହଳଦୀପତ୍ରର ବାସ୍ନା

ଘୋଡ଼ପିଠା
 ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାର ସ୍ମୃତି
 ସ୍ବପ୍ନମୟ ବେଳ
 ନଭେମ୍ବର ଜନ୍ମ ମାସ ।
 ମାଣବସା ମାର୍ଗଶୀର ଗୁରୁବାର
 ଗାଁ' ଆକାଶରେ
 ଉଡୁଥିବା ଦଳ ଦଳ ଶଙ୍ଖଚିଲ
 ଆଜି ଭାରି ଭଲଲାଗେ ଭାବିବାକୁ
 ସେଦିନର ସ୍ବପ୍ନ ଆଉ ସଂପର୍କର ମଧୁଝରା ଦିନ
 ମାର୍ଗଶୀର ଜନ୍ମମାସ
 ପିଲାଦିନ ଲୁଚକାଳି ଖେଳ ।

•

କବିର ଗାଁ'ରେ

ଚିଲିକା ଭିତରେ ଏକ ଦ୍ଵୀପ
 ଚାରିପାଖେ ଚିଲିକା ଓ ତାପରେ ସମୁଦ୍ର
 ମାଲୁଦ ହେଉ ଅବା ନନ୍ଦଳା
 ସେଇ ଗାଁ' ଏକ କବିର ଗାଁ ।

ସାଧବ ଝିଅର ଶୋକ
 ଥରାଇ ଦେଇଥିବ ବନଭୂମି
 ନନ୍ଦଳାର ଶ୍ୟାମଳ ହୃଦୟ
 ସେ ଗାଁ'ରେ ଲେଖାହେଲା
 କମଳାୟନ, ହେମପୁଷ୍ପ, ହେମଶସ୍ୟ
 ବିଜନ ବେଳାରେ
 ଅସଂଖ୍ୟ ବୋଇତ ଆସି
 ଫେରି ଯାଇଥିବ ।

ସେ ଗାଁର ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତର ରଙ୍ଗ
ଗେରୁଆ ବା ମେହେନ୍ଦୀ ବର୍ଣ୍ଣର
ସେ ଗାଁ ଝିଅର ହସ
ଶୁଭ୍ର ନା ନିଷ୍ପତ ?

ଗାଁଟିଏ ଭାରି ସୁକୁମାର
ଅସଂଖ୍ୟ କିଆ କେତକୀ
କଇଁଫୁଲ, ଗନ୍ଧସର ସମାହାର
ମୁଁ ଆଜି କବିର ଗାଁରେ ।
ଏପାଖେ ଚିଲିକାର ଛଳଛଳ ପାଣି
ସେପାଖେ ସମୁଦ୍ରର
ଲୁଣି ହାଡ଼ା ଶୀତୁଆ ସଞ୍ଜର ।

ଦରଫୁଟା କଇଁଫୁଲ ଆଖି ଖୋଲି
ଚାହୁଁଛି କେବଳ
ଦୁଇ ପାଖେ ପାଚିଲା ଧାନର ବାସ୍ନା
କରୁଛି ବିହ୍ୱଳ
କବିର ଗାଁରେ ଶୀତ ଆଜି
କୁତୁକୁତୁ କରେ ଛୋଟ ପିଲାପରି
ଚିଲିକା ଓ ସମୁଦ୍ର ଯୁଗଳବନ୍ଧିରେ
ବନ୍ଧା ଆଜି ଅସରନ୍ତି ସମୟ ଆମର ।

•

ଚାଲନ୍ତିବା ହରିଦ୍ୱାର

କେତେଥର ଭାବିଛି
ଏଇଥର ଯିବା ସାଙ୍ଗ ହୋଇ
ରକ୍ଷିକେଶ ହରିଦ୍ୱାର
ଢେର ଦିନୁ ତମେ କୁଆଡ଼େ ଯାଇନ ।

ଘରର ଚାରିଆଡ଼େ
 ଖାଲି ଅରମା ଅସନା ଆଉ ଅସଜଡ଼ା
 କିଛି ଭଲ ଲାଗୁନି ଆଜିକାଲି
 ଚାଲ ଏଥର ଚାଲିଯିବା
 କାଶୀ କିମ୍ବା ହରିଦ୍ୱାର
 କେତେ କଷ୍ଟରେ
 ଘର ଖଣ୍ଡେ କରିଥିଲେ
 ଅଖିଆ ଅପିଆ ରହି
 ଘରଟିଏ ଅଛି ବୋଲି ତ
 ମୁଣ୍ଡଗୁଞ୍ଜିଲେ ଅସମୟରେ
 ନ ହେଲେ ଫେରିଆଆନ୍ତେ ଗାଁକୁ ।

ଇଜମାଲି ଜାଗାରେ
 ଫଳାଇ ଥାଆନ୍ତେ କାକୁଡ଼ି, ଜହ୍ନି
 କେଉଁ ଘର ଅବା କାହାର
 ଖାଲି ମୋହ ଆଉ ମାୟାରେ ସିନା
 ଅଣ୍ଟାଲି ହେଉଛେ ସାରାଟା ଜୀବନ ।

ଯିବ ଯିବ କହି କେବେ ବି ଯାଅନି
 ଏକୁଟିଆ ଯିବାକୁ ହୁଏ ମୋତେ
 ଦେଖ, ଏଇଥର କିଛି ବି ଶୁଣିବିନି
 ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଯିବା ହରିଦ୍ୱାର ।

•

ଆଜି ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ

ଏଥର ଜନ୍ମଦିନ ଆସିଲେ
 ଗାଁକୁ ଯିବା
 ହଳଦୀ ବଣରେ
 ହସକୁରା ହଳଦୀ ଫୁଲ ସହ
 ରୁପରାପ୍ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ।

ସେଦିନ କହୁଥିଲ
 ଶଙ୍ଖଟିଲ ଡେଇଁ ଦିନରୁ ଦେଖୁନ
 ଜନ୍ମ ଦିନରେ
 ଗାଁ ଆକାଶରେ ଶଙ୍ଖଟିଲ ଦେଖୁ
 ବିଭୋର ହୋଇଯିବ ।

ମାମା ଗଲାପରେ
 ଆମ ବାରିରେ
 ସପୁରି କି ସୀତାଫଳ
 କିଛି ବି ଫଳୁନି
 ଆମ ପଣସ କି ପିଚୁଳି
 ମୂଳରେ ମାମା ଛିଡ଼ାହେଲେ
 ଗଛମାନେ ଖୁସିରେ
 ତାଳ ନୁଆଁଇ ଦେଉଥିଲେ
 ମଣିଷମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା
 ଗଛମାନେ ଅଧିକ ଆତ୍ମୀୟ ବୋଲି
 ଏଥର ଆସିଲେ ଜାଣି ପାରିବ ।

ସବୁଗଛ ଥିଲା ମାମାର ପ୍ରିୟ
 ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେ ଜନ୍ମ ଦେଇଛି
 ମାମା ଆସିଲେ ଖୁସିରେ ଗଛମାନେ
 ବଉଳି ଉଠନ୍ତି
 ସେଥର କହିଲି
 ତାଲ୍ ଏଥର ରକ୍ଷିକେଶ ନେଇଯିବି
 ଖୁସି ହେଲା ମାମା
 କହିଲା, ଗଛମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି
 କୁଆଡ଼େ ଯିବିରେ ।

ମୋତେ ନ ଦେଖିଲେ
 ଦୁଃଖରେ ଝାଉଳି ଯିବେ ଗଛମାନେ

ଆଜି ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ
ଗଛମାନେ ନିଷ୍ଠାଶ
ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି
ସବୁ ଦେଖିବ ଗଲେ ।

•

ସମୟ ସରିବାର ସ୍ଵର

ଶୁଣ ସମୟ ସରିଆସିବାର ସ୍ଵର
ମାଆକୁ ଲେଖିବାକୁ ଅଛି ଚିଠି
ଆଖି ଔଷଧ ମିଳୁନି ବୋଲି ଏଠି
ଆଣିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବିଦେଶରୁ ।
ପୁଅକୁ କହିବି
ଆହୁରି ସ୍ଵପ୍ନଦେଖ
ବିଦେଶ ଯାଇ
ସୁନାଖଣି ସନ୍ଧାନ କରିବାର ।
ଯାହା ହେବାର ଥିଲା ହେଲା
ଏଥର ଶୁଣ
ଜୀବନର କୋମଳଗାନ୍ଧାର ସ୍ଵର ।
ସମୟ ସରିଆସିବାର ଶବ୍ଦ
ମୋତେ ଶୁଭୁଛି ବାରବାର ।
ଭାରି ମନେପଡୁଛି ଆଜି
ପିଲାଦିନ ତରାଟ ମୂଳରେ
ସଙ୍ଗାତ ବସିବାର ବେଳ ।
କେତେ କଣ ଦେଲି ଆଉ ନେଲି
ବେଳ ନାହିଁ ଏତେ ଭାବିବାର ।
ମୋ ଚାରିପାଖରେ ଆଜି
ସମୟ ସରିଆସିବାର ସ୍ଵର ।

•

ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ପଡ଼ୋଶୀ

ଏଠି ଗଛମାନେ ଫୁଲମାନେ
ମୋତେ ଘେରି ବସିଛନ୍ତି
ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ପଡ଼ୋଶୀ ପରି
ମୋ ଗୁରୁପାଖରେ ।
ମୋର କଣ ଆଉ ଚିନ୍ତା ଯେ
ମୁଁ ବିନିଦ୍ର ରହିବି ସାରାଜୀବନ
କେଉଁ ଦୁଃଖରେ ।

ମୁଁ କାହିଁକି ମଉନ ହୋଇ ବସିବି ମନମାରି
ସକାଳ ପହରୁ
ପକ୍ଷୀଟିଏ ପରି ।
ମୁଁ କାହିଁକି ହସିବିନି
ଗଛକୁ ଦେଖି
ଫୁଲକୁ ଦେଖି
ନିରାହ ଆନନ୍ଦରେ ।

ମୋ ପଡ଼ୋଶୀମାନେ
ଭାରି ଭଲ ଲାଗନ୍ତି ସେତେବେଳେ
ଯେତେବେଳେ ଟିକିଟିକି ଚଢ଼େଇ ଆସି
ଗପ କରନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ
ଆଉ କେତେବେଳେ
ବିଦେଶୀନୀ ସୁନ୍ଦର ଚଢ଼େଇମାନେ ଆସନ୍ତି
ବିନା ନିମନ୍ତ୍ରଣରେ
ଗୀତ ଗାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅନ୍ତି ।
ମୋର ସେତେବେଳେ
ଭାରି ମନ ହୁଏ ସିତାର ବଜାଇବାକୁ
ସିତାରରେ ରାଗ ମାଲକୋଶ୍ ବାଜିଲେ
ସେମାନେ ସତରେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠନ୍ତି ।

ରାଗ ମାଲକୋଶ୍

ରାଗ ବିହାରୀ

ରାଗ ଆଶାବରୀ

ସବୁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ରାଗ ।

ସେଦିନ ମୋ ପ୍ରିୟ ପଡ଼ୋଶିନୀ

କଞ୍ଚନ ଗଛଟି ପୁଲର ଗହଣା ପିନ୍ଧି

ମୋତେ ଦେଖୁ ସାମାନ୍ୟ ଟିକିଏ ହସିଦେଲା

ଯେମିତି ମୋ ଝିଅ ନୂଆ ଶାଢ଼ି ପିନ୍ଧିଲେ

ଖୁସିରେ ଆସି ମୋତେ ଦେଖାଏ ।

‘କେମିତି ହୋଇଛି ମାଆ ମୋ ଶାଢ଼ି’

ପଡ଼ୋଶୀ କଞ୍ଚନ ଗଛଟି

ସତରେ ମୋ ଝିଅପରି ଲାଗିଲା ସେଦିନ ।

କାମିନୀ ମୋର ଅନ୍ୟ ଏକ ପଡ଼ୋଶିନୀର ନାଁ

ଭାରି ସୁକୁମାରୀ, ଶ୍ୟାମାଞ୍ଜିନୀ

ହେମନ୍ତରେ ସେ ଅନନ୍ୟା ।

ଶୁଭ୍ର ପୁଲମାନକୁ

କୋଳରେ ରଖି

ସଙ୍ଗାତ ବସିପାରେ

ବଉଳ କିମ୍ବା କଦମ୍ବ ସହିତ ।

ଚଂପକ ବରଣୀ ଚଂପା

ମିତଣୀ ମିତଣୀ ଲାଗେ ।

ସସ୍ମିତା ସେ ହସରେ, କଥାରେ,

ଗପରେ ଆପଣାର କରିପାରେ ସମସ୍ତକୁ

ମନଲୋଭା ମହକରେ

ମୋ ଘରର ପ୍ରତିଟି ଅଗଣା

ବାସ୍ନାମୟ ହୋଇଯାଏ ତା’ ପାଇଁ ।

ବସନ୍ତ ଆସିଲେ
 ବଉଳ ତା ଉଦ୍ୟାନ ଠାଣିରେ
 ନିଜକୁ ଅଜାତି ଦିଏ
 ପ୍ରତି ସଞ୍ଜବେଳେ ।
 ନିଜକୁ ନିଃଶେଷ କରି
 କିଏ ଅବା ତାପରି
 ହୋଇପାରେ ।

ମାଳତୀ ମୋ ମଧୁମୟୀ ପତୋଶିନୀ
 ବାସନ୍ତୀ ସଞ୍ଜରେ ଫୁଟି
 ଫଗୁଣର ମଧୁଝରା ସକାଳରେ
 ଶୋଇପଡ଼େ କାହିଁକି ଜାଣେନି ।
 ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ମୋର ପତୋଶିନୀ
 ସମସ୍ତେ ମୋ ପ୍ରିୟ ସହଚରୀ
 ସମସ୍ତେ ମୋ ସୁଖ ଆଉ
 ଦୁଃଖର ସଙ୍ଗିନୀ ।

କେତେବେଳେ କେମିତି
 ମନଉଣା କରି ବସିଥିଲେ
 ପାଖକୁ ଆସନ୍ତି ଏମାନେ ଜଣେ ଜଣେ
 ମୋ ଦୁଃଖିନୀ ମନଟାକୁ
 ଛୁଇଁ ଦିଅନ୍ତି ଅତି ଆପଣାର ପରି
 ଆଦରରେ ।

ମୋ ଘର ଆରପାଖରେ
 ପ୍ରହରୀ ସଦୃଶ ରାତିଦିନ
 ବିନିଦ୍ର ରହି ବସିଛନ୍ତି
 ବଳିଷ୍ଠ ପଡ଼ୋଶୀ
 ବେଲ, ପଣସ, ନଡ଼ିଆ
 ଏଇ ତିନିଜଣ ।

ମୁଁ ଜାଣେ କେତେବେଳେ କେମିତି
ଅସୁବିଧା ହେଲେ
ଏମାନେ ନିଷ୍ଠୁର ମୋ ଡାକ ଶୁଣି
ପାଖକୁ ଆସିବେ ।

ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହାନୁଭୂତିର ହାତ
ଆପେ ଆପେ
ମୋ ଆଡ଼କୁ ଲମ୍ବାଇ ଦେବେ
ଦୁଃଖ କ'ଣ, ଏଭଳି ପଡ଼ୋଶୀ
ଥାଉ ଥାଉ ।

ଆତ୍ମୀୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ
ଅଧିକ ଆତ୍ମୀୟ
ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ପଣରେ
ଅଧିକ ଏକାନ୍ତ ।

ହିଂସ୍ର ମଣିଷ ଅପେକ୍ଷା
ଏମାନେ ତ ଅଧିକ ଆତ୍ମୀୟ
ପରଶ୍ରୀକାତରତାରେ
ହୃଦୟ ଯାହାର ଭରପୂର
କର୍ଷାରେ, ହିଂସ୍ରତାରେ
ଯେଉଁ ମଣିଷମାନେ
ଅଧିକ ବିପଦସଙ୍କୁଳ ।

ସେମାନେ ମୋ ପଡ଼ୋଶୀ ହେବା
ଅପେକ୍ଷା ଗଛମାନେ
ଫୁଲମାନେ ଅଧିକ
ଆତ୍ମୀୟ
ମଣିଷ ଅପେକ୍ଷା ।

ମାଆର ବଡ଼ କଷ୍ଟ ଏବେ

ଅଦିନ ବର୍ଷାରେ
 ଅଗଣାରେ ଶୁଖୁଥିବା
 ମାଆର ଶାଢ଼ିଟା ଭିଜିଗଲା
 ମାଆ ଗୋଇଁଛି
 ଆଖିକୁ କିଛି ବି ଦିଶୁନି
 ମିଛରେ କହୁଛି
 ସବୁ ଦେଖୁ ପାରୁଛି ବୋଲି
 ମୁଁ ଜାଣେ
 ମାଆର ଆଜିକାଲି ବଡ଼ କଷ୍ଟ ।

କେହି ବି ତାକୁ ଫୋନ୍ କରନ୍ତିନି
 ଏମିତିକି ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସିଏ
 ବଢ଼େଇ କୁଢ଼େଇ ମଣିଷ କରିଥିଲା
 ସେମାନେ ଆଜି ସାତପର
 ମାଆ କିଛି ଶୁଣି ପାରୁନି
 ବୟସ ନବେ ପାଖାପାଖି ।

ସକାଳ ହେଲେ
 ମାଆ ପଟାରେ
 କାଲି ରାତିରେ ଫୋନ୍ରେ
 “ମୋ କଥା କିଏ ପଚାରୁଥିଲା କି ?”
 କିଏ ଆଉ ପଚାରନ୍ତା ତା କଥା
 ସିଏ ଆଜି ଅଲୋଡ଼ା ଶୁଖିଲା କାଠଖଣ୍ଡିଏ
 ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ
 ବୟସ ହେଲେ ସମସ୍ତେ
 ଏମିତି ଅଲୋଡ଼ା ହୋଇଯାଆନ୍ତି
 ବୋଧହୁଏ ।

ଆମେ ତ ଏବେଠାରୁ ଅଲୋଡ଼ା
 ହୋଇଗଲୁଣି ସଂସାର ପାଖରେ
 ଅଲୋଡ଼ା ନୁହେଁ ତ ଆଉ କଣ ?
 ଆଉ ଦରକାର ନାହିଁ ଆମ ପାଖରେ କାହାରି
 ତୁମେ ତ ସକାଳ ପହରୁ ବସିଛ ଯେ ବସିଛ
 ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ହେବାକୁ ଆସୁଛି ଡେରି
 ବଡ଼ ବାଧୁଛି ଏ ଜୀବନ
 ଦିନ ସରି ଆସୁଛି ତ
 କଣ ଅଛି ଆଉ ଜୀବନରେ
 ଘର ତୋଳା, ଜମିକିଣା ତ
 କେବେଠୁଁ ସରିଗଲାଣି ।

କେତେବେଳେ କିଏ ଆଗ
 ଚାଲିଯିବ କିଏ ଜାଣେ
 ମାଆ ବସିଛି ସେମିତି ଚୁପ୍‌ଚାପ୍ ।

•

ସମୟ ଅଟକିଯାଉ

ପରା ଶୀଘ୍ର ବଡ଼ ହୋଇଯା
 ତୁ ବଡ଼ ହେଲେ ସ୍କୁଲଘରେ
 ବନ୍ଦୀ ହୋଇଯିବୁ ।
 ଆକାଶ ଦେଖିବାକୁ
 ଯଦି ଚାହିଁବୁ ଦୃଷ୍ଟିତ ହେବୁ ।
 ବର୍ଷା ଆଡ଼କୁ ଯଦି ମନ ଦେବୁ
 ଶ୍ରେଣୀରୁ ତୋତେ ବାହାର କରିଦେବେ
 ତୋ ଶିକ୍ଷକ ।
 କବିତାମନସ୍ ହେବୁ ନାହିଁ ବଡ଼ ହେଲେ
 ବିନ୍ଦୁବିନ୍ଦୁ ଲୁହ ଝରିବ

ଲୁହ ନୁହେଁ
ଲହୁ ଝରିବ ହୃଦୟରୁ ।

ତୁ ଏମିତି ଲୁଚକାଳି ଖେଳରେ
ଭୁଲାଇ ଦେ ମୋତେ
ମୋ ପିଲାଦିନକୁ ଆଉଥରେ
ଆଉଁଶିବାକୁ ମନ ହେଉଛି
ତୋ ପାଖରେ ।

ତୁ ବଡ଼ ହଅନା ପରା
ସମୟ ଏମିତି ଅଟକିଯାଉ ତୋ ପାଖରେ
କେତେ ସୁକୁମାର ନିଷ୍ଠାପ ତୋ ହସ
ଫୁଲଠୁ ବି କୋମଳ ।

ମୁଁ ଆଜି ଅନ୍ୟମନସ୍କ ହୋଇଯାଉଛି
ତୋ ଲୁଚକାଳି ଖେଳରେ
ତୁ ତ ଆମ କୁନିଝିଅ
ସୁକୁମାର ପରାଟିଏ
ସମୟ ଅଟକିଯାଉ
ତୋର ପାଖରେ ।

•

ଯେଉଁଠି ଥାଆ, ତୁ ଭଲରେ ଥାଆ

ତୁ ଯେଉଁଠି ଥିଲେ ବି
ସେଟା ମନ୍ଦିର ହୋଇଯାଏ
କାହିଁକି ମାଆ ।

ମନ୍ଦିରରେ ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇ
ପୂଜା କରାଯାଏ
ଦେବାମାନେ ମଣିଷର ଆକୁଳ ପ୍ରାର୍ଥନା

ଶୁଣନ୍ତି କି ନା ଜାଣେନି
 ଦେବୀମାନେ ଆମର ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ
 ଏଇ ବିଶ୍ୱାସରେ ଆମେ
 ଅସରନ୍ତି ରାସ୍ତା ପାର ହୋଇଯାଉ ।

ଖାଲ ଡିପ କିଛି ବି ଜଣାପଡେନି
 ତୁ ତ ଦେବୀର ପ୍ରତିଭୁ ।
 ତୋତେ କିଛି ମାଗିବା ପୂର୍ବରୁ
 ସବୁ ଜାଣିପାରୁ
 ଜାଣିପାରି ତଥାପୁ କରିଦେଉ ।

କ୍ଷମାର ବାରିଧି ଭିତରେ ତୋର ଆତଜାତ
 ତୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା ଦେବୀ ।
 ଭଲ ପାଇବାର ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଅନୁଭବ ଭିତରେ
 ତୋର ଦେବୀ ସଭା
 ପ୍ରତିନିୟତ ଜାଗ୍ରତ
 କାହାରି ଅବିଗୁଣ
 ତୋ ଆଖିରେ ପଡେନି କେମିତି ମାଆ ।

ଭଲ ପାଇବାର ଭଣ୍ଡାର ଘର
 ତୋର ସବୁବେଳେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ
 ଯେତେ ଯାହାକୁ ଦେଲେ ବି
 ସବୁ ନ ଥାଏ ଆଦୌ ।
 ତୁ ସବୁଷ୍ଟ ହେଲେ
 ଜଣ୍ଡର ଆପେ ଆପେ
 ସବୁଷ୍ଟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।
 ଆଶୀର୍ବାଦର ବିଭୂତି
 ସବୁଠାରେ ମହକି ଯାଏ ।

ତୋତେ ମୁଁ କେବେ କିଛି ଦେଇନି ଜୀବନରେ
 ପିଲାଦିନେ ତୁ ନଥିଲେ
 ମୁଁ କେମିତି ବଡ଼ ହୋଇଥାଆନ୍ତି ମାଆ

ଆଜି ତୁ ବୁଢ଼ୀ ହୋଇଗଲା ବୋଲି
ତୋତେ ମୁଁ ଜରାନିବାସରେ
କେମିତି ରଖିବି ।

ମୋ ଭିତରେ ତୁ ଯେଉଁ
ଭଲ ପାଇବାର ପୃଥୁବୀ ତିଆରିଛୁ
ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପାରାବାର ନିର୍ମାଣ କରିଛୁ
ଏ ଜନ୍ମରେ କେବେବି
ଶୁଝିବନି ମାଆ ।
ତୁ କେମିତି ଅଛୁ ମାଆ
ଯେଉଁଠି ଥାଆ ତୁ
ଭଲରେ ଥାଆ ।

•

ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଲାଗିବ ପୃଥୁବୀ

ତୁ କାନ୍ଦିଲେ
ଫୁଲ ସବୁ ବୁଢ଼ି ହୋଇଯିବେ ଦୁଃଖରେ
ତୋ! ପ୍ରିୟ ଗଛମାନଙ୍କରୁ
ପତ୍ର ଝଡ଼ିପଡ଼ିବ
ଅକାଳରେ ।
ଥୁଣ୍ଡା ହୋଇଯିବ ଜୀବନ
ତୁ କାନ୍ଦିନା
ସୁନାନାକୀ ଝିଅ ତୁ କାନ୍ଦିନା ।

ମୋତେ ଦେଖ
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆତଙ୍କ ମୁହଁ କରି ମୁଁ କେମିତି ଚାଲିଛି
ଏକଲକ୍ଷରେ
ପଛରେ ଯିଏ ଯେତେ ବିଦ୍ରୁପ କଲେ ବି
ମୁଁ ସେଆଡ଼କୁ

ଅନାଇବି ନାହିଁ ବୋଲି

ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଛି ।

ତମ ଦୁହଁଙ୍କ ଭଲ ପାଇଁ

ମୁଁ କାନି ପାତି ରଖିଛି

ଜଣରଙ୍କ ପାଖରେ

ଅନବରତ ।

ତୁ ଖୁସି ହେବୁ ବୋଲି

କାହାକୁ ନ କହି

ଭଲ ପାଇବାର ସୁନ୍ଦରତାରେ

ତୋ ପିଲାଦିନ କଣ୍ଢେଇ ପାଇଁ

ସ୍ବେଚ୍ଛା ବୁଣୁଛି ।

ଜୀବନକୁ ଭଲପାଆ ଝିଅ

ଜୀବନ ପ୍ରତି କରୁଣା ନୁହେଁ

ଭଲ ପାଇବାର ବନ୍ୟାରେ

ଭିଜାଇ ଦେ

ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଲାଗିବ ପୃଥିବୀ ।

•

ନିର୍ବାସିତ ଦ୍ଵୀପରେ

ନିର୍ବାସିତ ଜୀବନ କେମିତି ଲାଗେ

ଚାରିପଟେ ସମୁଦ୍ରର ଘୋ ଘୋ ଶବ୍ଦ

ମଝିରେ ବିରାଟ ଟାପୁ

ସେହି ଟାପୁ କିମ୍ବା ଦ୍ଵୀପ ଭିତରେ

ଏକୁଟିଆ ମଣିଷଟିଏ ମୁଁ ।

ଏପରି ନିକାଞ୍ଚନ ଦ୍ଵୀପକୁ

କିଏ କାହିଁକି ଆସିବ

କୁଶଳ ମଙ୍ଗଳ ପଚାରିବା ପାଇଁ ।

ମୁଁ ନିଦକରେ ଶୋଇ ପାରିନି
 କେତେ ଆଲୋକ ବର୍ଷ ହେବ
 ମୁଁ ମଣିଷମାନଙ୍କ କଥା କିଛି ଶୁଣିନି
 କେତେ ମନୁଷ୍ୟ ହେବ ।
 ଦ୍ଵାପରେ କେହି ଜଣେ ବି ନାହାନ୍ତି
 ଖାଲି ସମୁଦ୍ରର ସ୍ଵର ଛଡ଼ା
 କିଛି ନାହିଁ ଏଠି ।

•

ସୁଧା

ଜୟପୁରରେ ତମ ଘର, ଆଖିରେ ଆଖିଏ ବନସ୍ତଳୀର ସ୍ଵପ୍ନ
 ସେ ଘରେ କେତେ ଟେରାକୋଟାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ
 ଲବଙ୍ଗ ଅଲେଇଚ ଦ୍ଵାପର ସୁବାସ ।

ବେଲୁର ମଠର ଉପାସନା ଆରତି ଭିତରେ

ତମେ କଣ ସତରେ

ଖୋଜୁଥିଲ ନିଜକୁ ?

ଗଙ୍ଗା ନଇ ତୁମକୁ ସତୃଷ୍ଣ

ଅପଲକ ଆଖିରେ ଅନେଇଥିଲା

ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵାସିତ ଚେତନା ଭିତରେ

ତମେ ସେଦିନ ହଜି ଯାଇଥିଲ ।

ଅମୃତମୟ ଭାବନା

ସବୁ ତମ ଭିତରେ

ଭିତ ଜମାଇ ଦେଉଥିଲେ

ଗଙ୍ଗାର ପବିତ୍ର ପାଣିରେ

ତମ ଆବେଗାୟିତ ସ୍ଵପ୍ନ

ଚହଲି ଉଠିଥିଲା ।

ଜୟପୁର ଫେରିଯାଇଥିବ ସୁଧା

ସ୍ଵପ୍ନର ଟେରାକୋଟା ଭିତରେ

ତମେ ହଜି ଯାଇଥିବ ।

ମୁଁ ଆଜି ଫେରୁଛି ଓଡ଼ିଶା
ବିମାନରେ ନୁହେଁ
ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ।

•

ପିଲାଦିନ ଗାଁରେ

ଆଜି ତୋ ପିଲାଦିନ ଗାଁରେ ବସି
ଏଇ ବର୍ଷା ଋତୁରେ
କଣ ଭାବୁଛୁ ଏତେ ।

ତୋ ଦୁଃଖ ବାଣ୍ଟିବାକୁ
କାହାକୁ ପାଇଲୁନି ବୋଲି
ଗାଁକୁ ଚାଲିଗଲା
ଶୋକରେ ନା ଅଭିମାନରେ ।

ପୁଅମାନେ ତ ନିଜ ନିଜ ବାଟରେ
କାହାକୁ କହିଥାନ୍ତୁ ଦୁଃଖକଥା
ଦିନ ସରିଗଲା ବେଳେ
ତୁ ଏତେ ଅସହାୟ
କେମିତି ହୋଇଗଲା ମା
ତୋ ପିଲାଦିନ ଆତ୍ମଗଛ
ପଣସ, ନଡ଼ିଆ, ତାଳ
ସମସ୍ତେ ତୋ ସହିତ
ଗପରେ ବିଭୋର ଥିବେ ।

ସେମାନଙ୍କ ଅତିଥି ତୁ
ଗାଁ ଝିଅ କ୍ଷେତ୍ରମଣି ।
ସେଇସବୁ ଗଛ
ସେମିତି ରହିଛି

ଯାହାତଳେ
କଉଡ଼ି ଖେଳରେ
ସାଙ୍ଗ ମେଳରେ
ପିଲାଦିନ କଟିଛି ତୋର ।

କେବେ ଫେରିବୁ ତୋର ଯାତନା ନଗ୍ରକୁ
କେବେ ଫେରିବୁ ତୋର ଅକୃତଜ୍ଞ ସଂସାର ପାଖକୁ ।
ମୁଁ ଜାଣିଛି
ତୁ କେତେ ଅସହାୟ
ସମୟ ପାଖରେ ।
କେତେ ନିରୁପାୟ
ଜୀବନର ଛକାପଞ୍ଜା
ଉଠାଣି ଗଡ଼ାଣି ବାଟରେ ।

ଶାଗ ଖରଡ଼ା ବାସ୍ନାରେ ବିଭୋର ହେବାକୁ
ତୁ ରହିଥା ତୋ ପିଲାଦିନ ଗାଁରେ ।
ବହୁଦିନ ଭୁଲିଯାଇଥିବା
ପଖାଳ କଂସାର ଜୀବନ ଭିତରେ
ନିଜକୁ ଖୋଜି ଲାଗିଥା ।

•

ସିବାଲିକ୍‌ରେ ସିମଲା

ତୁମ ଟ୍ରେନଟିର ନାଁ ଶିବାଲିକ୍
ଭାରି ସୁନ୍ଦର ।
ଦୁଇ ପାଖରେ ଘୁମନ୍ତ ପାହାଡ଼
ପାହାଡ଼ ଖୋଲ ଭିତରେ
ଏଇ ଖେଳଣୀ ଟ୍ରେନଟି
ଖୁବ୍ ମନ୍ଦୁର ।

ଆଗରେ ହାତଦେଖାଇ କିଏ
 ଅଟକାଉଛି ତ୍ରେନ୍‌କୁ
 ଝରଣା ନା ଛୋଟ ପକ୍ଷୀଟିର ହୁଇସିଲ
 ନା ସୂର୍ଯ୍ୟର ଲମ୍ବାହାତ ।
 ଆଉ ଟିକିଏ ପରେ ବର୍ଷା ଆସିବ ବୋଲି
 ଆଗରୁ ବାଜଣା ଦେଇଗଲାଣି ।
 ମୁଁ ସିମଲା ଆସିଲା ପରେ
 ବର୍ଷା ମୋ ପଛେ ପଛେ ଆସିଛି
 ଏଠାକୁ ।

ମୋ କୋଳରେ ‘ପରୀ’
 ଏଇ ଟ୍ରୟ ତ୍ରେନ୍‌ରେ ସେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯିବ କହୁଛି
 ମାତ୍ର ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ।
 ପରୀମାନେ କୋଳରେ ବସିଲେ
 ଜୀବନ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦମୟ ହୋଇଯାଏ ।
 ମନେହୁଏ ଆଉ କିଛି ଦକ୍ଷର ନାହିଁ
 ଜୀବନରେ ।
 ପରୀର ଛୁଆଦିନ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର
 କେତେ ନିଷ୍ଠାପ ଫୁଲପରି ।
 ପରୀର କୁନି ଆଖିରେ
 ବିସ୍ମୟ ଆଉ ବିସ୍ମୟ ।
 ଦୁଇ ପାଖରେ ଏତେ ବଣୁଆ ଫୁଲ
 ଏତେ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର କାକଳୀ ।
 ପରୀକୁ ଏବେ ଚାରିବର୍ଷ
 ସେପ୍ଟେମ୍ବର ଅଠର ତା ଜନ୍ମଦିନ
 ଗଣେଶ ଚତୁର୍ଥୀ ଦିନ ।
 ହାତରେ ତା କାଗଜ, ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗ
 ପେନ୍‌ସିଲ ।

କେତେ ନା କେତେ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିବ ପରୀ
 ପାହାଡ଼ର, ଝରଣାର
 ସିମଳାରେ ବସା ବାନ୍ଧିଥିବା
 ଖୁକୁବୁକୁ ମେଘର ।
 କେଉଁଠି ଥାଆନ୍ତି ଏ ମେଘମାନେ ପାପୀ
 ରାତିରେ କେଉଁଠି ଶୁଅନ୍ତି ।
 ମେଘମାନେ ପ୍ରଜାପତିମାନେ
 ଚଢ଼େଇ ଆଉ ଫୁଲ ସମସ୍ତେ
 ଅଛନ୍ତି ଚିତ୍ରରେ
 ପରୀର ତୁଳା ଖାତାରେ ।

ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ସ୍ୱପ୍ନ ସବୁକୁ
 କିଏ ନେସି ଦେଇଛି ଏଠି
 ଗଛମାନଙ୍କ ଦେହରେ ।
 ପରୀ ବୁଲିବା ପାଇଁ ଆସିଛି ଆଜି
 ସିମଳା ଆଇ ସାଙ୍ଗରେ
 ସିବାଲିକରେ ।

•

ଯେତେକଥା ପଛ ତାରିଖର

ନିକାଞ୍ଚନ ନିକାଞ୍ଚନ ଲାଗୁଛି ଭୀଷଣ
 ମେଘ ଆଉ ପାହାଡ଼ର ଲୁଚକାଳି ଖେଳ ।
 ପାହାଡ଼ି ଫୁଲର ଢେଉ ରଙ୍ଗବେରଙ୍ଗର
 ସେ ପାଖରେ ନୀଳ ବନ କୁଲୁମନାଲିର ।
 ମେଘ ଆସି ଫେରିଯାଏ ପାହାଡ଼କୁ ଛୁଇଁ
 କେତେବେଳେ ଝରିଯାଏ ଲୁହବୁନ୍ଦା ହୋଇ
 ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଛି ସ୍ୱପ୍ନପରି ସୁନ୍ଦର

ସିମ୍ଲାର ପାହାଡ଼ି ମେଘର
ହିମାଚଳି ମେଘର ଏ ଅପୂର୍ବ ସମ୍ଭାର ।
ସେପାଖରେ ଶୁଙ୍ଘ ପରେ ଶୁଙ୍ଘ
କୁଲୁମନାଲିର ।

ମେଘ ଆସି ବେଳେବେଳେ
ଓଦାକରି ଦେଇଯାଏ
ଆଖିପତା ମୋର
ମେଘ ମୋତେ ହୁଇଁଯାଏ
ମୁଁ ତାକୁ ହୁଇଁପାରେ ନାହିଁ
ମେଘ ବି କନ୍ଦାଏ ମୋତେ
ଲୁହ ସବୁ ଝରିଯାଏ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ ।
ହିମାଚଳି ମେଘର ଏ ଲୁଚକାଳି ଖେଳ
କି ଅଭୂତ ସମ୍ମୋହନ ପାଇନ୍ ବନର
ସବୁ ମୁଁ ଯାଜଛି ଭୁଲି ଯେତେକଥା ପଛ ତାରିଖର ।

•

ଏଠି ଏତେ ନୀଳକଣ୍ଠ ପକ୍ଷୀ

ମୁଁ କାନ ତେରି ବସିଛି କାହିଁ କେତେ ଯୁଗରୁ
ଶୁଣିବି ବୋଲି ନୀଳକଣ୍ଠ ପକ୍ଷୀର ଗୀତ
ଦେଖିବି ବୋଲି ଜହ୍ନରାତିରେ ସ୍ବପ୍ନପରି ସୁନ୍ଦର
ସେମାନଙ୍କ ଚିତ୍ରିତ ନୀଳ ପରର ଅଭୂତ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ
ମୁଁ କେମିତି ଜାଣିଥାଆନ୍ତି ସେହି
ଦୁର୍ଲଭ ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କର ଘର
ଏଇ ନୀଳ ହୃଦ କୁଳରେ ବୋଲି ।

ଏଇ ନୀଳକଣ୍ଠ ପକ୍ଷୀମାନେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି
ପୃଥିବୀରେ ଅଛି ଅସରନ୍ତି ଭଲପାଇବା
ଏମାନେ ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବେ
ତାହା କେବେ ଶେଷ ହେବନି ସଂସାରରୁ ।

ଏତେ ଭୋରରୁ ମୋତେ ଜଗାଇ ଦେଲ ନିଦରୁ
 ତମେମାନେ ଗୀତ ଗାଉଥିଲ ନା ଗପ କରୁଥିଲ
 ଜାଣିଲା ବେଳକୁ ନୀରବିଗଲା ତମ ସ୍ଵର
 ଏଇ ହୃଦୟରେ ତମର ସ୍ଵପ୍ନର ଘର ।
 ଆସନ୍ତା ବର୍ଷ ଏଇଦିନେ
 ଆସିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିବି
 ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଯାଇଥିବ
 ତମମାନଙ୍କର
 ସୁଶୋଭନ ନୀଳପର ।

•

ମଣିପୁରୀ କବିମାନେ

ଏବେ ସମସ୍ତେ ଏଠି କବି
 ସମୟ ଗୀତ ଗାଉଛି କବିତାର
 ମଣିପୁରୀ ମେଘମାନେ
 ଏକାଠି ହେଲେଣି କବିତା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ।

କବିମାନେ ମାଟି ମଞ୍ଚରେ ଆସାନ
 ଦୁଇ ପାଖରେ ଦୁଇଟି ସତେଜ କଦଳୀ ଗଛ
 କଦଳୀ ଗଛରେ
 ସୁସଜ୍ଜିତ ଫୁଲମାଳ
 ମାଟି ଘଟ, ଆମ୍ବତାଳ
 ପାଖରେ ପ୍ରଜ୍ଵଳିତ ମାଟିଦୀପ
 ତେଲ ସରୁ ନାହିଁ ଦୀପରୁ
 ଛନ୍ଦ ହଜୁ ନାହିଁ କବିତାରୁ ।

ମଣିପୁରୀ ପାହାଡ଼, ଗଛବୃକ୍ଷ
 ବଡ଼ ବେଶୀ ଉଷୁକ
 କବିତା ଶୁଣିବା ପାଇଁ ।

ମୈଥିଳୀ କବିତା
 ସାନ୍ତାଳୀ କବିତା
 ଆସାମୀ କବିତା
 ବଙ୍ଗଳା କବିତା
 ଓଡ଼ିଆ କବିତା
 ସବୁ କବିତାର ସ୍ୱର ଗୋଟିଏ
 ଭାରତୀୟ ସ୍ୱର ।

ମଣିପୁରୀ ହୁଅନ୍ତୁ କି ଓଡ଼ିଆ ହୁଅନ୍ତୁ
 ସବୁ କବିତାର ସ୍ୱର ଗୋଟିଏ
 ସମସ୍ତେ ଭାରତୀୟ
 ପ୍ରକୃତି ଭିତରେ କବିତା ପାଠ ।

ତେର କବିତା ଅଛି ମୋ ପାଖରେ
 ସବୁଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇଆସିଛି ଉଡ଼ାଜାହାଜରେ
 ଗାଁର ବାସ୍ନାକୁ ବି ନେଇ ଆସିଛି
 ଶାଢ଼ି ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ।

କାଳେ କିଏ କଣ ଭାବିବ
 ଏଇ ମଣିପୁରରେ
 ଏଠି ଆସି ଦେଖୁଛି
 କେବଳ ଗାଁ'ର ବାସ୍ନା ଛଡ଼ା
 କିଛି ନାହିଁ ଏଠି ।

ନିତିପଡ଼ କରି ଲିପା ହୋଇଛି ଗୋବରରେ
 ବଡ଼ ପବିତ୍ର ଆନନ୍ଦମୟ ବାତାବରଣ
 ଯୋଡ଼ାଶଙ୍ଖର ଶବ୍ଦରେ
 ଶିଦ୍ଧାନ୍ତିତ କବିତାର ଘର ।

ମଣିପୁରର କବିମାନେ ତ
 ଗାଁର କବି
 ସମସ୍ତଙ୍କ କବିତାରେ ଗାଁ'ର ବାସ୍ନା ।

ସରଳ ଗାଁ ଲୋକ
ଭାରି ନିରାହ, ସ୍ଵାଭିମାନ ।
କବିତା ପଢ଼ିବା ପାଇଁ
କାହିଁ କେତେ ଦୂର ଓଡ଼ିଶାରୁ
ଆସିଥିଲି ।

ବାନ୍ଧବୀ ରାଧେଷ୍ଠୀ ସଙ୍ଗେ
ଦେଖା ହେଲାନାହିଁ
ମୁଁ ଫେରିଯାଉଛି ଅନେକ ବୋଲି ସହିତ ।
ଭୁଲିଗଲି ତେରକଥା ।
ହୁଏତ ଲେଖିଆସିଥାଆନ୍ତି
ଦୁଇ ଧାତି କଥା ।

ଦେଇ ଆଆନ୍ତି ତା'ର ସେଇ ପୁରୁଣା ପିଲାଦିନ ଫଟୋ
ଯାହା ଏବେବି ମୋ ଆଲବମ୍
ଭିତରେ ସେମିତି ସାଇତା ହୋଇ ରହିଛି ।
ମଣିପୁର ସତରେ
ମଣିମୁକ୍ତାର ପୁର ।

•

ଜଳନ୍ଧର ଆକାଶରେ କାର୍ତ୍ତିକର ଜହ୍ନ

ଲୋହିତ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଗାଁ
ପଞ୍ଜାବୀ ପଞ୍ଜାବୀ ମନେ ହେଉଥିବା
ଜଳନ୍ଧର ।
ଏପାଖରେ ଅମାଳା
ସେପାଖରେ ଲୁଧିଆନା
ତା ପାଖରେ ଜଳନ୍ଧର ।
ସୈନିକର ସ୍ଵପ୍ନ
ଦେଶର ରକ୍ଷାକବଚ
ଏଇ ଜଳନ୍ଧର ।

ଜଳନ୍ଦର ଆକାଶରେ ଆଜି
କାରିକର ଜହ୍ନ ।
ଆଉ ଦୁଇଦିନ ପରେ
କାରିକ ପୂର୍ଣ୍ଣମା ।
ଆ-କା-ମା-ଭୈର ଭୋର
ଡଙ୍ଗା, ଦୀପର ଆଲୁଅ ।
ନଈ କିମ୍ବା ସମୁଦ୍ର
କୁଆର ।

ହିମାଚଳି କବି, ଚିତ୍ରକର
ଓଡ଼ିଶାର କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଲୋକଗୀତ
ଶବ୍ଦର ସମ୍ଭାର ।
ଜଳନ୍ଦର ଆକାଶରେ
କାରିକର ଜହ୍ନ
ମନୋମୁଗ୍ଧକର ।

ଅର୍ଦ୍ଧେକ ପୃଥିବୀ
ସମ୍ମାନରେ ସମ୍ମାନିତ
ହେଲା ଏଇ କବି
ଦେଶ ଗଢ଼ିବାର ମନ୍ତ୍ର
ଶିଖିଛି ପଞ୍ଜାବ
ଶିଖ ସନ୍ତାନର ଦେଶ
ଜଳନ୍ଦର ।

ଏଠାକାର ମାଟି ଓ ଆକାଶ
ସୈନିକର ସ୍ୱପ୍ନରେ ରଞ୍ଜିତ
ପଞ୍ଜାବୀ ମାଆମାନେ
ତ୍ରୁଟବନ୍ଧ ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ
ଦେଶକୁ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ।
ଆଜି କାରିକର ଜହ୍ନ
ଏଇ ଜଳନ୍ଦର ଆକାଶରେ ।

ତପସ୍ବିନୀରେ ରାଞ୍ଜି

ଏଥର ରାଞ୍ଜିଗଲେ ଦେଖୁବି
ବର୍ଷାପାଣି ସବୁ
ଫେରିଯାଇଥିବ ନଈକୁ
ପାହାଡ଼ି ନଈର ଛାତି ଭରିଯାଇଥିବ ପାଣିରେ ।

ଲବଙ୍ଗଲତା ଫୁଟିଥିବ କେତେ ନା କେତେ
ବଣୁଆ ଫୁଲର ଗନ୍ଧରେ
ବାସ୍ନାମୟ ହୋଇ ଉଠିଥିବ
ଥାକଥାକ ବନସ୍ତର ବାଟ
ରଜାବେରଜା ସଦାବିହାରୀ
ଲବଙ୍ଗଲତା

ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ଗପସପ ହେଲା ବେଳେ
ସେତିକିବେଳେ
ମୁଁ ପହଞ୍ଚିବି ରାଞ୍ଜିରେ ।

ସିବାଲିକରେ ସିମଳା ଗଲାବେଳେ
ଏଇ ବଣୁଆ ଫୁଲମାନେ
ମୋତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିଲେ ବାଟରେ ।

ମୁଁ ଫେରିଲା ବେଳେ ସନ୍ଧ୍ୟା ହୋଇଯାଇଥିବ
ବଣ ପର୍ବତ ନଈ ବିନିଦ୍ର ଥିବେ
ମୋ ଅପେକ୍ଷାରେ ।

ମୁଁ ପୁଣି ଫେରିବି ଏଇ ବାଟରେ
ତପସ୍ବିନୀରେ ।

ଏଇ ଜଙ୍ଗଲର ରହସ୍ୟଘେରା ପାହାଡ଼ ଖୋଲରେ
ଅନ୍ଧାରୁଆ କୋଣରେ
ସୂତିମୟ ସଞ୍ଜଟିଏ ବସିଛି କାହିଁକି ଏମିତି
ବିଷାଦ ମନରେ ।

ନଈ କିମ୍ବା ପାହାଡ଼ ଦେଖିଲେ
 ପିଲାଦିନ ମନେପଡ଼େ
 ସୁବର୍ଣ୍ଣରେଖାର ସଞ୍ଜ
 ମାଳ ମାଳ ଗେଣ୍ଡାଳିଆ
 କୁମ୍ଭାରୁଆ, ଭଦ୍ରଭଦଳିଆ
 ସୂତିର ସୂତାରେ ଗୁଚ୍ଛା
 ଶଙ୍ଖାଚିଲ ଗାଁ
 ମୁଁ ଫେରୁଛି ଏଇ ବାଟରେ
 ତପସ୍ବିନୀରେ ।

•

ଚିତ୍ର ଅଙ୍କା ସରିନାହିଁ

ମୁଁ କହିଲି, ମୁଁ ଶାନ୍ତିନିକେତନରେ ପଢୁଥିଲି
 ଅନେକ ବର୍ଷ ଆଗେ ।
 ଶାନ୍ତିନିକେତନରେ ଏମିତି ମେଘ ଥିଲା, ବର୍ଷା ବି ଥିଲା
 ଏଠି ଯେମିତି ପାହାଡ଼ ଉପରେ ମେଘ ବସା ବାନ୍ଧିଛି
 ଏଇ ସିମ୍ଲାରେ, ଅବିକଳ ସେମିତି ।
 ଏଠି କଥା କୁହା ପାହାଡ଼
 ପାହାଡ଼ ଉପରେ ମେଘ ।
 ସାତ ହଜାର ଫୁଟ ଉପରେ
 ଝିରି ଝିରି ସ୍ବପ୍ନ ପରି ମେଘ
 ଝିରି ଝିରି ସୂତି ପରି ମେଘ
 ଭାରି ସୁନ୍ଦର ।
 ଗବେଷଣାର ଘର
 ଏଡ଼ଭାନସ୍ ସେଣ୍ଟର ।
 ଏଠିକାର ଲାଜହେରୀ
 କେତେକେତେ ବହିର ପାହାଡ଼
 ଟାଗୋର, ନେହେରୁ, ଗାନ୍ଧି

ସମସ୍ତଙ୍କ ତୈଳଚିତ୍ର
 ଅନବଦ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ।
 ଗବେଷଣା ସରିନାହିଁ
 ତେର ତେରି ଅଛି ସରିବାକୁ ।
 ମୁଁ କେମିତି ଯିବି ଏଇ ସିମାଲାରୁ
 ସମର ହିଲରୁ, ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ନିବାସରୁ ।
 ଆଉ କିଛିଦିନ
 ମେଘ ସହ ରହିବାକୁ ହେବ ମୋତେ ।
 ଆଉ କିଛିଦିନ
 ପାହାଡ଼ୀ ଫୁଲଙ୍କ ମେଳରେ
 ମନଖୋଲା ଗୀତ ଗାଇବାକୁ ହେବ ମୋତେ ।
 ଭୁଲି ଯାଇଥିବା କବିତାମାନଙ୍କୁ
 ଏକାଠି କରି
 ଆଉଥରେ ପାଣ୍ଡୁଲିପି ଲେଖିବାକୁ ହେବ ମୋତେ ।
 କୁଳୁମନାଲିର କୋହଲା ପବନ
 ମେଘ ତା ତେଣାରେ ଉଡେଇ ଆଣିଛି ସିମାଲାରୁ ।
 ସିମାଲାର ମେଘମାନଙ୍କୁ
 ଚିତ୍ରରେ ସଜାଡ଼ି ଦେଇଛି ପରା
 ପାହାଡ଼ମାନଙ୍କୁ ବି
 ଭ୍ରମ ଖାତାରେ ବସାଇ ସାରିଛି
 କାଳିଠାରୁ ।
 ଝରଣା ଫୁଲ ଆଉ ପ୍ରଜାପତିମାନେ
 ଘୁରୁଘୁରୁ ହେଉଛନ୍ତି ପରା ପାଖରେ
 ଭ୍ରମ ଖାତା ଭିତରେ ରହିବା ପାଇଁ
 ମୋ କବିତା ଲେଖା ସରିନାହିଁ
 ପରାର ଚିତ୍ର ଅଙ୍କା ସରିନାହିଁ ।
 ତଥାପି ଆମକୁ ଫେରିବାକୁ ହେବ ଘରକୁ
 ଆଜି ସକାଳେ ସିବାଲିକ୍, ଟୁୟ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ।

ଘର (୭)

କେତେ କଷ୍ଟରେ ଘର ଖଣିଏ କରିଥିଲି
 ଥିଲା ତୁଳସୀ ଚଉରା ଡାହାଣ ପାଖରେ
 ଘରର ମୁହଁ ଥିଲା ପୂର୍ବକୁ
 ସମସ୍ତେ କହିଲେ
 ପୂର୍ବମୁହଁ ଘର ଭାରି ଶୁଭ ।

ଆମ ଦୁହିଁଙ୍କର କଷ୍ଟଲାଭ ଟଙ୍କା
 ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିଲା ସେ ଘରେ
 ଘରଟି ସତରେ
 ଆମର ସ୍ୱପ୍ନର ଘର ଥିଲା
 ବାନ୍ଧିବାନ୍ଧି ପୁଲଗଛ ସବୁ
 ପୋତିଥିଲୁ ବଗିଚାରେ ।

ଫୁଲର ନାଁ ଥିଲା ସୁଗନ୍ଧରାଜ, ଗଙ୍ଗଶିଉଳି,
 କଞ୍ଚନ, ଚମ୍ପା ଆଉ ମାଳତୀ ।

ଗଙ୍ଗଶିଉଳି ଫୁଟି ଝରିପଡିଲା ଭୂଇଁରେ
 ପିଲାମାନେ ଆସିଲେ
 ଫୁଲ ତୋଳିବାକୁ ।

ମୁଁ କହିଲି, ମନ ଜଛା ଫୁଲ ମୋ ବଗିଚାରୁ
 ନେଇଯାଅ
 ତମେମାନେ ତ ଜଣେ ଜଣେ ସୁଗନ୍ଧିତ
 ଫୁଲ ପରି ସୁନ୍ଦର ।

ଘରର ଗୋଟିଏ ନାଁ ଥିଲା
 ଭାରି ସୁନ୍ଦର ସେ ନାଁ ପ୍ରୀତମପୁରୀ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁ ରଙ୍ଗରେ
 ରଙ୍ଗିନ ହୋଇଯାଉଥିଲା ଘରର ଆକାଶ ।

କଞ୍ଚନ ଏବଂ କଦମ୍ବ, ବଉଳ
ଡାକି ରଖୁଥିଲା ଘରକୁ କାଳେ
କାହାର ନଜର ଲାଗିଯିବ ।

ଏଇ ଘର ପାଇଁ
ଆମର ବୟସ
ଆମର ଅର୍ଥ
ଆମର ସମୟ
ସବୁକୁ ବାଜି ଲଗାଇ ଦେଲୁ ସେଦିନ ।

ଏଇ ଘରେ ଆମେ ପରସ୍ପରର ଫେରିବା
ବାଟକୁ ଚାହିଁ ବସୁଥିଲୁ ।

ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବମାନଙ୍କୁ
ସଖୁଲିଲୁ ଖୁସିରେ ।

ଗୋଟିଏ ଘର ପାଇଁ
କେତେ କଣ ନ କଲୁ
ତମାମ୍ ଜୀବନ ।

ସେମାନେ ବୁଝିଲେନି
ବୁଝିବାକୁ ଚାହିଁଲେନି
ଘରକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲେନି
ଭଡ଼ାଘରକୁ କଲେ ନିଜ ଘର ।

ଭଡ଼ାଘରେ ଠାକୁର ପୂଜା କଲାବେଳେ
ନିଜ ଘର କଣ ମନେ ପଡୁନଥିବ ?